

*Opracowanie ekofizjograficzne
dla Gminy Platerówka*

AKTUALIZACJA

WYKONAWCA:

BBF Sp. z o.o.

ul. Dąbrowskiego 461

60-451 Poznań

Poznań, 2025

Zlecniodawca:

Urząd Gminy w Platerówce

Platerówka 20

59-816 Platerówka

Wykonawca:

KIEROWNIK ZESPOŁU

dr Jacek Kurzawa

ZESPÓŁ OPRACOWUJĄCY:

mgr inż. Katarzyna Frankowska

mgr inż. Krzysztofa Bielerzewska

mgr inż. Anna Gardo

mgr Sylwia Stolarska

lic. Julia Gandecka

Spis treści

1.	Wprowadzenie	13
1.1	Cel opracowania	13
1.2	Zakres i struktura dokumentu	14
1.3	Metodyka opracowania.....	15
2.	Diagnoza stanu i funkcjonowania poszczególnych elementów przyrodniczych środowiska	20
2.1	Stan aktualny dokumentów planistycznych i strategicznych szczebla wojewódzkiego, regionalnego i lokalnego.....	20
2.1.1.	Dokumenty szczebla wojewódzkiego	20
2.1.2.	Dokumenty szczebla regionalnego	21
2.1.3.	Dokumenty szczebla lokalnego	21
2.2	Położenie gminy i wyposażenie w infrastrukturę komunalną	25
2.2.1	Położenie administracyjne gminy	25
2.2.2	Obsługa komunikacyjna w gminie	27
2.2.3	Zaopatrzenie w wodę	29
2.2.4	Gospodarka ściekowa	35
2.2.5	Promieniowanie niejonizujące	36
2.2.6	Alternatywne źródła energii	40
2.2.7	Zaopatrzenie w gaz	42
2.2.8	Zaopatrzenie w ciepło.....	42
2.2.9	Gospodarka odpadowa	42
2.3	Charakterystyka komponentów przyrodniczych środowiska	45
2.3.1	Położenie fizycznogeograficzne	45
2.3.2	Ukształtowanie i struktura powierzchni ziemi	47
2.3.3	Budowa geologiczna	51
2.3.4	Surowce mineralne	53
2.3.5	Warunki wodne	57
2.3.6	Warunki klimatyczne.....	66
2.3.7	Susza.....	69
2.3.8	Powietrze atmosferyczne	75
2.3.9	Warunki glebowe	80
2.3.10	Przyroda ożywiona	83
2.3.10.1	Flora.....	84
2.3.10.2	Grzyby.....	91
2.3.10.3	Fauna.....	92
2.3.10.4	Identyfikacja miejsc szczególnie cennych przyrodniczo.....	95
2.3.10.5	Identyfikacja źródeł zagrożenia przyrody ożywionej: flory, fauny i siedlisk przyrodniczych	102

2.3.10.6	Powiązania przyrodnicze z jego szerszym otoczeniem	102
2.3.11	Klimat akustyczny	105
2.3.12	Pola elektromagnetyczne	111
2.3.13	Ryzyko wystąpienia poważnej awarii	115
2.4	Walory krajobrazowe	116
2.5	Walory kulturowe i ich ochrona prawna	121
2.5.1	Obiekty wpisane do rejestru zabytków	122
2.5.2	Zabytki ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków	126
2.5.3	Stanowiska archeologiczne	135
2.5.4	Obszary ochrony konserwatorskiej	137
2.5.5	Zagrożenia wartości kulturowych	137
3.	Oceny ekofizjograficzne terenu opracowania	139
3.1	Ocena odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji	139
3.1.1	Metodyka	139
3.1.2	Wyniki z analizy i podsumowanie	143
3.2	Ocena zasięgu i rangi barier fizjograficznych i prawnych	145
3.2.1	Bariery fizjograficzne	145
3.2.2	Ograniczenia wynikające z ustawy Prawo Ochrony Środowiska	150
3.2.3	Uwarunkowania wynikające z ustawy o ochronie przyrody	155
3.2.4	Uwarunkowania wynikające z ustawy o lasach	159
3.2.5	Uwarunkowania wynikające z ustawy Prawo Wodne	160
3.2.6	Ograniczenia wynikające z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych	162
3.2.7	Ograniczenia wynikające z ustawy prawo geologiczne i górnicze w zakresie złóż kopalin	163
3.2.8	Ograniczenia wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	163
3.2.9	Ograniczenia wynikające z innych przepisów	165
3.3	Ocena przydatności środowiska do realizacji funkcji społeczno-gospodarczych	166
3.3.1	Gospodarka rolna	169
3.3.2	Gospodarka leśna	170
3.3.3	Funkcja rekreacyjna i turystyczna	170
3.3.4	Funkcja kulturowa	170
3.3.5	Funkcja handlowo-usługowa	170
3.3.6	Funkcja osadnicza	171
3.3.7	Funkcja kopalnictwo	171
3.3.8	Funkcje przyrodnicze i sozologiczne	172
3.4	Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi	173
3.5	Ocena charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku	175

3.6	Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej	176
3.6.1	Metodyka oceny	176
3.6.2	Wyniki oceny	177
3.7	Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania ...	178
3.7.1	Metodyka waloryzacji	178
3.7.2	Wnioski	179
3.8	Ocena potencjalnych i rzeczywistych konfliktów pomiędzy podmiotami gospodarczymi w środowisku	179
3.8.1	Źródła potencjalnych i rzeczywistych konfliktów na terenie gminy	180
3.8.2	Analiza problemowa	181
4.	Wstępna prognoza dalszych zmian zachodzących w środowisku	187
4.1	Kierunek rozwoju rolnictwa	188
4.2	Kierunek rozwoju górnictwa	189
4.3	Kierunek rozwoju transportu drogowego	190
4.4	Kierunek transportu kolejowego	191
4.5	Rozwój infrastruktury i urządzeń infrastruktury technicznej	191
4.6	Kierunek turystyczny	193
4.7	Kierunek mieszkalnictwo	194
4.8	Kierunek przyrodniczy	194
4.9	Kierunek leśny	195
5.	Wskazania uwarunkowań ekofizjograficznych oraz określenie możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszaru	196
5.1	Obszary dla rozwoju funkcji użytkowych społeczno-gospodarczych	198
5.1.1	Tereny zabudowy mieszkaniowej (M)	198
5.1.2	Tereny zabudowy usługowo-gospodarczej (Mu)	200
5.1.3	Tereny gospodarki rolniczej (R)	202
5.1.4	Tereny usług, rekreacji i turystyki (U)	203
5.1.5	Tereny cmentarzy wraz ze strefą ochrony sanitarnej	206
5.1.6	Tereny infrastruktury technicznej (W)	206
5.1.7	Tereny ciągów komunikacyjnych (K)	207
5.2	Obszary o funkcjach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych	208
5.2.1	Tereny ochrony przyrodniczej (P)	209
5.2.2	Tereny gospodarki leśnej (Ls)	216
5.2.3	Tereny cenne ze względu na walory historyczno-kulturowe	220
5.3	Tereny wymagające rekultywacji	222
5.3.1	Teren eksploatacji surowców mineralnych i przewidzianej rekultywacji (E/RE)	222

6.	Dokumenty i materiały wykorzystane przy sporządzeniu opracowania ekofizjograficznego	223
7.	Załączniki kartograficzne	226

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w obrębie Gminy Platerówka wyrażona w procentach (%)	49
--	----

Spis tabel

Tabela 1. Rejestr dokumentów planistycznych obowiązujących na terenie Gminy Platerówka	22
Tabela 2. Powierzchnia sołectw Gminy Platerówka	25
Tabela 3. Ujęcia wód powierzchniowych na terenie Gminy Platerówka	32
Tabela 4. Ujęcia wód podziemnych na terenie Gminy Platerówka	32
Tabela 5. Strefy ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych na terenie Gminy Platerówka	33
Tabela 6. Stacje bazowe na terenie Gminy Platerówka (stan na 29.01.2024 r.)	39
Tabela 7. Stacje bazowe na terenie Gminy Platerówka (stan na 29.01.2024 r.)	39
Tabela 8. Kompleksy użytkowania gruntów na terenie Gminy Platerówka	48
Tabela 9. Złoża kopalin i ich charakterystyka gospodarcza oraz klasyfikacja	56
Tabela 10. Cieki wodne zidentyfikowane na terenie Gminy Platerówka	57
Tabela 11. Wykaz ujęć wód powierzchniowych na terenie Gminy Platerówka	59
Tabela 12. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Platerówka	60
Tabela 13. Zestawienie punktów badawczych wód podziemnych w sieci krajowej PIG w latach 2017-2019	63
Tabela 14. Jednolite części wód podziemnych na terenie Gminy Platerówka	64
Tabela 15. Pomniki przyrody na terenie Gminy Platerówka	95
Tabela 16. Stan techniczny dróg wojewódzkich przebiegających przez teren Gminy Platerówka	109
Tabela 17. Stan techniczny dróg powiatowych przebiegających przez teren Gminy Platerówka	109
Tabela 18. Wykaz instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne na terenie Gminy Platerówka	113
Tabela 19. Zestawienie typów zidentyfikowanych krajobrazów w obrębie Gminy Platerówka	118
Tabela 20. Zestawienie cech syntetycznych i cech analitycznych zidentyfikowanych krajobrazów w obrębie Gminy Platerówka	120

Tabela 21. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków (stan na rok 2025).....	123
Tabela 22. Wykaz zabytków ujętych w wojewódzkiej (WEŻ) i gminnej (GEZ) ewidencji zabytków na terenie Gminy Platerówka.....	126
Tabela 23. Wykaz stanowisk archeologicznych zarejestrowanych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski.....	136
Tabela 24. Wykaz obszarów ochrony konserwatorskiej znajdujących się w historycznym układzie wsi	137
Tabela 25. Kwalifikacja jednostek przyrodniczo-krajobrazowych (geokompleksów) ze względu na ocenę stopnia odporności na degradację	142
Tabela 26. Ocena gleb	146
Tabela 27. Ocena warunków podłoża budowlanego	146
Tabela 28. Ocena uwarunkowań wód powierzchniowych	147
Tabela 29. Ocena pierwszego poziomu wód podziemnych.....	147
Tabela 30. Ocena złóż	147
Tabela 31. Ocena czynników geodynamicznych	147
Tabela 32. Ocena czynników biotopoklimatycznych i przyrodniczych.....	148
Tabela 33. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami LAeq D i LAeq N, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby	153
Tabela 34. Kryteria oceny wielkości potencjałów środowiska.....	166
Tabela 35. Wyniki oceny wielkości potencjałów środowiska przyrodniczego	167
Tabela 36. Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi	173
Tabela 37. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych na terenie Gminy Platerówka	177
Tabela 38. Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych na terenie Gminy Platerówka	179
Tabela 39. OCHRONA PRZYRODY: Brak właściwej ochrony prawnej terenów cennych przyrodniczo	182
Tabela 40. OCHRONA PRZYRODY: Brak właściwej ochrony zadrzewień przydrożnych, w tym starodrzewi.....	182
Tabela 41. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI: Obszar potencjalnych szkód górniczych	182

Tabela 42. OCHRONA WÓD: Niezadowalający stan czystości wód powierzchniowych	183
Tabela 43. OCHRONA WÓD: Zagrożenie powodziowe	183
Tabela 44. OCHRONA POWIETRZA: Niska emisja z kotłowni lokalnych i palenisk domowych ..	184
Tabela 45. KONFLIKTY SPOŁECZNE: Hałas drogowy.....	184
Tabela 46. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO: Zły stan zabytków kulturowych.....	185
Tabela 47. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI: Zmniejszenie odporności obszarów poddanych procesom erozji i denudacji	185
Tabela 48.OCHRONA PRZYRODY: Zabudowa lub zasypywanie obszarów biologicznie czynnych	186
Tabela 49.OCHRONA GLEB: Rozwój zabudowy mieszkaniowej na glebach podlegających ochronie	186

Spis rysunków

Rysunek 1. Etap i schemat koncepcyjny sporządzania opracowania ekofizjograficznego.....	19
Rysunek 2. Procentowy udział powierzchni poszczególnych sołectw Gminy Platerówka	25
Rysunek 3. Lokalizacja Gminy Platerówka na tle administracyjnym	26
Rysunek 4. Układ drogowy i kolejowy w Gminie Platerówka	28
Rysunek 5. Ujęcia wód podziemnych wraz z strefami ochronnymi na terenie Gminy Platerówka ..	34
Rysunek 6. Napowietrzne linie elektromagnetyczne na tle Gminy Platerówka	38
Rysunek 7. Lokalizacja alternatywnych źródeł energii na terenie Gminy Platerówka	41
Rysunek 8. Położenie fizycznogeograficzne Gminy Platerówka	46
Rysunek 9. Cieki wodne na terenie Gminy Platerówka	58
Rysunek 10. Rozkład temperatur średnich w 2024 roku	67
Rysunek 11. Rozkład temperatur maksymalnych w 2024 roku	67
Rysunek 12. Rozkład rocznej sumy opadów w 2024 roku.....	68
Rysunek 13. Rozkład uśłonecznienia w 2024 roku.....	68
Rysunek 14. Zagrożenie suszą rolniczą na terenie Gminy Platerówka	71
Rysunek 15. Zagrożenie suszą atmosferyczną na terenie Gminy Platerówka	72
Rysunek 16. Zagrożenie suszą hydrologiczną na terenie Gminy Platerówka	73
Rysunek 17. Zagrożenie suszą hydrogeologiczną na terenie Gminy Platerówka	74

Rysunek 18. Korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym przebiegający przez Gminę Platerówka o nazwie Sudety – Bory Dolnośląskie, zachód (GKZ-5A)	104
Rysunek 19. Lokalizacja punktów pomiarowych PEM na terenie woj. dolnośląskiego w 2017 i 2018 r., w tym na terenie Gminy Platerówka (nr 83)	112
Rysunek 20. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Gminy Platerówka	114

Spis fotografii

Fotografia 1. Widok na teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnej w Zalipiu	31
Fotografia 2. Widok na teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnej w Zalipiu	31
Fotografia 3. Widok na kościół parafialny w Platerówce	50
Fotografia 4. Widok na cmentarz komunalny w Platerówce	51
Fotografia 5. Widok na plan kopalni bazaltu „Bukowa Góra”	54
Fotografia 6. Widok na wjazd do kopalni bazaltu „Bukowa Góra” – Kopalnia Zaręba EUROVIA ...	55
Fotografia 7. Widok na pomnik przyrody – buk pospolity <i>Fagus sylvatica</i>	96
Fotografia 8. Widok na pomnik przyrody - Lipa drobnolistna <i>Tilia cordata</i> – brak tabliczki	97
Fotografia 9. Widok na Wzgórze Czubatka i okolice Gminy Platerówka – proponowane stanowisko dokumentacyjne	98
Fotografia 10. Widok ze Wzgórza Czubatka na okolice Gminy Platerówka	99
Fotografia 11. Widok ze Wzgórza Czubatka na okolice Gminy Platerówka	99
Fotografia 12. Widok na zrehabilitowany „Nowy kamieniołom” w Lubańskim Wielkim Lesie po eksploatacji bazaltu – proponowany użytek ekologiczny	100
Fotografia 13. Widok na zachodnią część Lubańskiego Wielkiego Lasu z zalany wyrobiskiem w Wielkim Lesie Lubańskim po eksploatacji bazaltu - proponowany użytek ekologiczny	101
Fotografia 14. Widok na potok Włosienica - proponowany użytek ekologiczny	101
Fotografia 15. Widok na pałac i zespół pałacowo-folwarczny we Włosień Dolny – obiekt wpisany do rejestru zabytków	124
Fotografia 16. Widok na pałac i zespół pałacowo-folwarczny we Włosień Dolny – obiekt wpisany do rejestru zabytków	125

1. Wprowadzenie

Niniejsze Opracowanie ekofizjograficzne powstało na potrzeby wykonania Planu ogólnego Gminy, który jest obligatoryjnym dokumentem planistycznym sporządzanym przez gminę zgodnie z art. 13a ustawy z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. 2024, poz. 1130).

Omawiany dokument ma charakter **opracowania podstawowego, w którym dokonuje się rozpoznania warunków przyrodniczych gminy oraz analizuje się powiązania między kierunkami (istniejącymi i potencjalnymi) i strategią rozwoju gminy a zachowaniem zasobów środowiskowych i wrażliwością struktury ekologicznej gminy**. Integralną częścią opracowania ekofizjograficznego są załączniki kartograficzne obejmujące: mapy poglądowe uwarunkowań środowiska oraz mapy powiązań przyrodniczych i ich zagrożeń, jak również mapę uwarunkowań ekofizjograficznych Gminy Platerówka w skali 1:30 000.

1.1 Cel opracowania

Niniejszy dokument jest podstawowym dokumentem sporządzanym na potrzeby planu ogólnego Gminy Platerówka, co wynika ze zmian ustawy z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz.U. 2024, poz. 1130). Dokument powstał w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. Nr155 poz. 1298 §2 ust. 1a).

Głównymi celami opracowania ekofizjograficznego są:

- 1) Rozpoznanie stanu funkcjonowania środowiska, ocena wrażliwości struktury ekologicznej oraz wskazania uwarunkowań ekofizjograficznych gminy pod kątem walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych;
- 2) Dostosowanie funkcji, struktury i intensywności zagospodarowania przestrzennego do uwarunkowań przyrodniczych Gminy Platerówka;
- 3) Zapewnienie trwałości podstawowych procesów przyrodniczych na obszarze objętym planem zagospodarowania przestrzennego;
- 4) Zapewnienie warunków odnawialności zasobów środowiska;
- 5) Eliminowanie lub ograniczenie zagrożeń negatywnego oddziaływania na środowisko;
- 6) Ustalenie kierunków rekultywacji obszarów zdegradowanych.

1.2 Zakres i struktura dokumentu

Konstrukcja "Opracowania ekofizjograficznego" oparta jest o schemat koncepcyjny zaproponowany w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz.U. Nr 155, poz. 1298) i jednocześnie dopasowana do specyficznych uwarunkowań Gminy Platerówka. Zasięg przestrzenny opracowania obejmuje Gminę Platerówka o powierzchni 47,9 km². Opracowanie składa się z części tekstowej i materiałów kartograficznych. Wzbogaca je dokumentacja fotograficzna. Zakres opracowania ekofizjograficznego obejmuje cztery główne elementy: diagnozę, ocenę, prognozę i wskazania.

Struktura dokumentu obejmuje następujące rozdziały:

Rozdział 1. Wprowadzenie. Określa głównie cele opracowania, zakres i strukturę dokumentu oraz metodykę oceny uwarunkowań środowiska na poziomie lokalnym.

Rozdział 2. Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska. Diagnoza obejmuje rozpoznanie i charakterystykę komponentów środowiska charakteryzujących Gminę Platerówka:

- Obsługa komunikacyjna: zaopatrzenie w wodę, gospodarka ściekowa, gospodarka odpadowa,
- Charakterystyka komponentów przyrodniczych środowiska: powierzchnia ziemi, położenie fizycznogeograficzne, ukształtowanie powierzchni i rzeźba terenu, budowa geologiczna, surowce mineralne, warunki wodne, warunki hydrogeologiczne i wody podziemne, wody powierzchniowe, zagrożenie powodziowe, warunki klimatyczne, powietrze atmosferyczne, warunki glebowe, przyroda ożywiona: flora i fauna, klimat akustyczny, promieniowanie niejonizujące, poważne awarie, walory krajobrazowe i kulturowe oraz ich ochrona prawna.
- Walory kulturowe i ich ochrona prawna,
- Powiązania przyrodnicze obszaru z jego szerszym otoczeniem,
- Źródła zagrożeń środowiska

Rozdział 3. Oceny ekofizjograficzne. Rozdział 3 ma na celu przeanalizowanie informacji przedstawionych w fazie diagnozy w oparciu o przyjęte cele ekofizjograficzne oraz dokonanie rankingu zasobów i walorów środowiska w odniesieniu do tych celów. Rozdział 3 obejmuje następujące podrozdziały:

- Ocena odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji;
- Ocena zasięgu i rangi barier fizjograficznych i prawnych,

- Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi,
- Ocena charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku,
- Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej,
- Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania,
- Ocena potencjalnych i rzeczywistych konfliktów pomiędzy podmiotami gospodarczymi w środowisku.
- Ocena stanu środowiska oraz jego zagrożeń i możliwości ograniczenia.

Rozdział 4. Wstępna prognoza dalszych zmian zachodzących w środowisku. Prognoza dotyczy zmian pod wpływem istniejącego użytkowania i zagospodarowania.

Rozdział 5. Wskazania uwarunkowań ekofizjograficznych. Rozdział 5 stanowi syntezę ustaleń poprzednich rozdziałów, w szczególności oceny i prognozy, która powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w dokumentacjach planistycznych takich jak studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego, projekcie planu ogólnego oraz prognozach oddziaływania na środowisko tego planu. Na rozdział 5 składają się następujące zagadnienia:

- Wskazania terenów dla rozwoju funkcji użytkowych;
- Wskazanie obszarów o funkcjach przyrodniczych;
- Wskazanie terenów wymagających rekultywacji;

Rozdział 6. Dokumenty i materiały wykorzystane przy sporządzeniu opracowania ekofizjograficznego. Lista materiałów wykorzystanych podczas sporządzania wzmiankowanego dokumentu.

Rozdział 7. Załączniki kartograficzne. Zawiera zestaw map niosących treść opracowania ekofizjograficznego w postaci graficznej.

1.3 Metodyka opracowania

Podstawową metodą stosowaną przy sporządzaniu opracowań ekofizjograficznych, pozwalającą na identyfikację obszarów problemowych mających wpływ na dostosowanie układu przestrzennego gminy do układu struktur przyrodniczych i ujawnienie potencjalnych konfliktów funkcjonalno-przestrzennych, jest rozpoznanie lokalnych uwarunkowań terenu. W opracowaniu dokumentu wykorzystano zarówno wiedzę terenową, jak również archiwalne materiały kartograficzne, planistyczne, inwentaryzacyjne i studialne, a w szczególności mapy glebowe, hydrograficzne, sozologiczne, hydrogeologiczne i geologiczne, dokumentacje geologicznych złóż

kopalin, dokumentów inwentaryzacji zasobów przyrodniczych gminy, baz danych o środowisku, rejestru zabytków, ewidencji dóbr kultury i innych materiałów dokumentujących obiekty kulturowe i stanowiska archeologiczne, co wynika z rozporządzenia (Dz. U. Nr 155, poz. 1298 §4).

Praca nad opracowaniem ekofizjograficznym składała się z 4 etapów:

1) etap diagnozy stanu środowiska

Polegał na scharakteryzowaniu stanu środowiska i rozpoznaniu funkcjonowania poszczególnych komponentów środowiska z obecną strukturą społeczno-gospodarczą obszaru objętego opracowaniem. W tym celu opisano następujące komponenty środowiska: budowę geologiczną, rzeźbę terenu, klimat, wody powierzchniowe i podziemne, gleby, szatę roślinną, powietrze, hałas, etc.

Źródłem informacji ekofizjograficznej były:

Kwerenda danych, materiały archiwalne

Analizie poddano wszystkie dostępne materiały opisujące walory przyrodniczo-krajobrazowe Gminy Platerówka. Wykorzystano materiał przekazany przez Urząd Gminy Platerówka, Urząd Wojewódzki, Starostwa Powiatowego w Lubaniu, Regionalny Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu, GIOS, WIOŚ, Wody polskie RZGW Zgorzelec, Nadleśnictwo Pieńsk, Świeradów Zdrój, własne materiały. Wykorzystano zasoby kartograficzne z Państwowego Instytutu Geologicznego oraz Wojewódzkiego i Powiatowego Ośrodka Geodezji i Kartografii.

Wizje terenowe

W maju i czerwcu przeprowadzono weryfikację terenową zasobów przyrodniczych i kulturowych charakteryzujących gminę. Wizji terenowym towarzyszyło również właściwe rozpoznanie aktualnego użytkowania terenu celem oceny stopnia naturalności środowiska oraz przeprowadzenia waloryzacji krajobrazowej opisywanego obszaru. Celem wizji terenowej było rozpoznanie struktury użytkowej obszaru objętego opracowaniem, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów cennych przyrodniczo, krajobrazowo i kulturowo oraz identyfikacji źródeł zagrożeń dla środowiska. W ramach bezpośrednich prac terenowych rozpoznano:

- istniejące zainwestowanie obszaru;
- poszczególne elementy miejscowego środowiska i standard ich jakości;
- zasady funkcjonowania miejscowego środowiska i wzajemne powiązania zachodzące w miejscowym środowisku;
- strukturę przyrodniczą obszaru i jego walory krajobrazowe (cieki wodne, lokalne zbiorniki wodne, w tym oczka wodne, zagłębienia powyrobiskowe, przydrożne i śródpolne zadrzewienia);

- wartości dziedzictwa kulturowego (obiekty kulturowe, budynki zabytkowe, park miejski).

W terenie dokonano również niezbędne prace związane z kartowaniem fizjograficznym oraz sporządzono dołączoną do opracowania dokumentację fotograficzną.

2) etap oceny

Celem etapu oceny było przeanalizowanie informacji przedstawionych w fazie diagnozy z punktu widzenia przyjętych celów ekofizjografii oraz dokonanie rankingu zasobów i walorów środowiska w odniesieniu do tych celów. Wykorzystano metody do m.in. oceny odporności środowiska na antropopresję i zdolności do regeneracji, oceny barier fizjograficznych, oceny stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej, oceny stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania, oceny zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi, oceny charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku, oceny stanu środowiska oraz jego zagrożeń i możliwości ograniczenia.

3) etap prognozy

Prognoza obejmuje przewidywane zmiany w rzeźbie terenu, warunkach biotopoklimatycznych i jakości powietrza atmosferycznego, jakości wód powierzchniowych i podziemnych, żyzności i jakości gleb, stanu sanitarnego lasów, pokrywy roślinności.

4) etap wskazań

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu środowiska oraz jego oceny, określonej odporności na degradację środowiska i zdolności na regenerację, jak również zidentyfikowanych źródeł zagrożeń dla środowiska wyznaczono strefy do realizacji funkcji społeczno-gospodarczych i przyrodniczych w strukturze przestrzennej obszaru objętego opracowaniem. Każdej strefie przypisano:

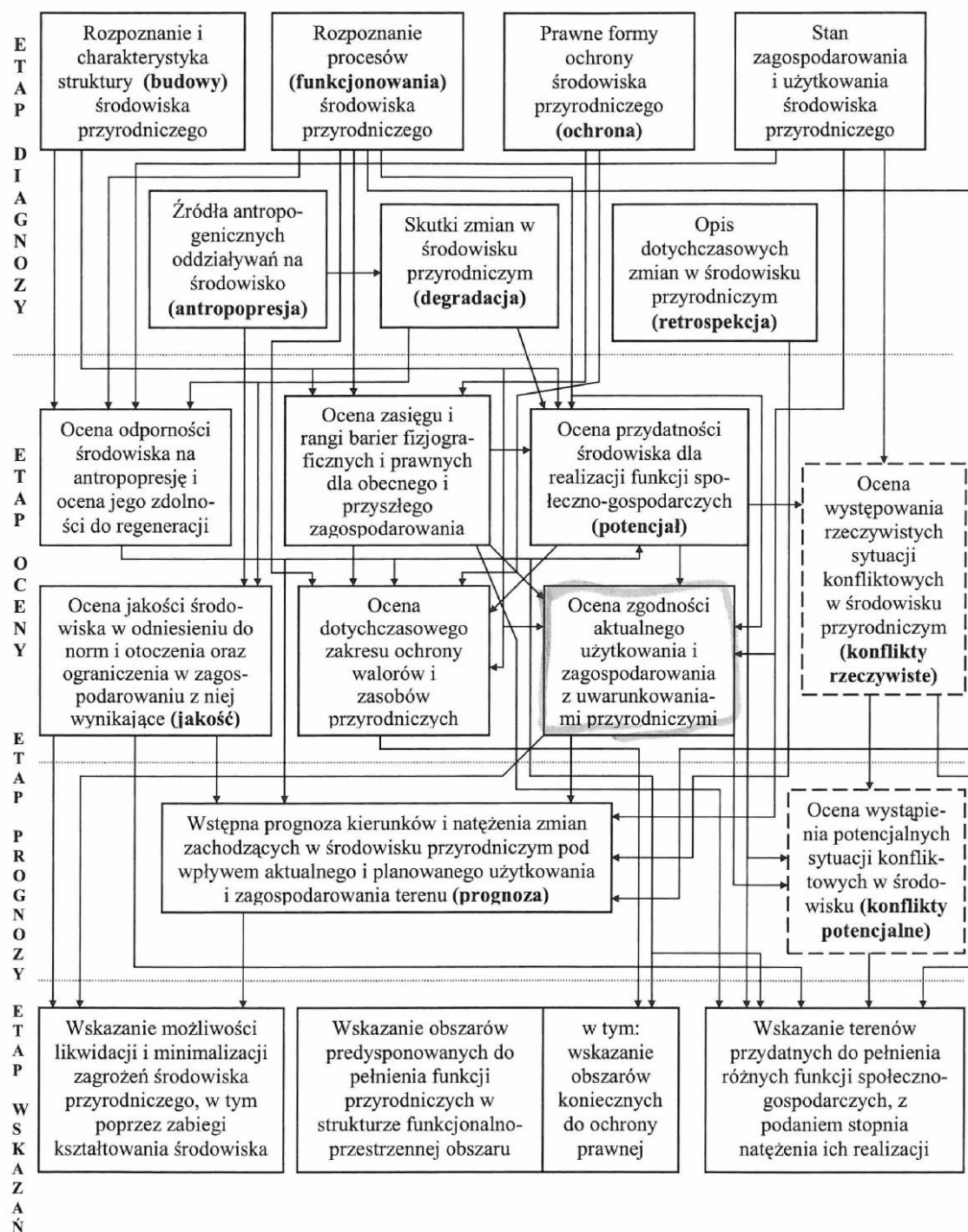
- zalecane użytkowanie;
- użytkowanie dopuszczalne;
- ograniczenia.

Każdy etap ekofizjografii, tj. diagnozy, oceny, prognozy i wskazań, opiera się na bazie odpowiednich metodyk wynikających z dostępności danych o obszarze objętym opracowaniem. Cechami zastosowanych metodyk jest ich dostępność, powszechność stosowania oraz prostota. Ocena uwarunkowań środowiskowych wynika z relacji środowisko-człowiek, czyli na ile środowisko „pozwała” człowiekowi na działanie.

Opracowanie ekofizjograficzne stanowi materiał źródłowy do sporządzenia planu ogólnego Gminy Platerówka. Dokumentacja wynikowa została przedstawiona graficznie na mapach topograficznych w skali 1:30 000.

Poniżej zaprezentowano układ realizacyjny opracowania ekofizjograficznego (źródło: Kistowski M., Procedura sporządzania opracowań ekofizjograficznych w świetle najnowszych uregulowań prawnych):

Rysunek 1. Etap i schemat koncepcyjny sporządzania opracowania ekofizjograficznego

2. Diagnoza stanu i funkcjonowania poszczególnych elementów przyrodniczych środowiska

2.1 Stan aktualny dokumentów planistycznych i strategicznych szczebla wojewódzkiego, regionalnego i lokalnego

2.1.1. Dokumenty szczebla wojewódzkiego

2.1.1.1. Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 została przyjęta Uchwałą Nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego dnia 20 września 2018 r. Dokument ma wpływ na kształt przyszłego rozwoju przez określenie długoterminowych procesów rozwojowych regionu dolnośląskiego. Określone zostały w nim cele strategiczne, które są reakcją na zidentyfikowane problemy i przyszłościowe wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Jednym z celów strategicznych jest odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, który składa się m.in.: wspieranie edukacji ekologicznej w oparciu o zasoby lokalne (infrastrukturalne, przyrodnicze i kulturowe), racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i leśnych, prowadzenie działań na rzecz rozwoju systemu obszarów cennych przyrodniczo i efektywnej ochrony wartości krajobrazu, wspieranie rozwoju systemu małej retencji wodnej w regionie (poprawa stanu technicznego i skuteczności zbiorników małej retencji), stymulowanie prac badawczych i wdrożeniowych związanych z produkcją energii ze źródeł odnawialnych, wsparcie przedsięwzięć służących rozwojowi kultury i dziedzictwa kulturowego w regionie.

2.1.1.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego został przyjęty 16 czerwca 2020 r Uchwałą Nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego. Dokument ten określa politykę zagospodarowania przestrzennego samorządu województwa i wraz ze strategią rozwoju województwa stanowi podstawę prowadzenia polityki rozwoju.

W dokumencie zostały określone cele i kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania województwa dolnośląskiego. Do kluczowych kierunków należy: wzmocnienie potencjału ośrodka wojewódzkiego i ośrodków regionalnych poprzez integrację z ich obszarami funkcjonalnymi, ochronę i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska, zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki odnawialnej opartej na wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu, wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach

problemowych, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.

2.1.2. Dokumenty szczebla regionalnego

2.1.2.1. Strategia Rozwoju Powiatu Lubańskiego do roku 2030

Strategia Rozwoju Powiatu Lubańskiego do roku 2030 została przyjęta uchwałą nr LIV/403/2022 z dnia 30.11.2022 r. Dokument ten określa długoterminowe cele i kierunki rozwoju, uwzględniając aspekty społeczne, gospodarcze i środowiskowe. Kluczowymi celami zrównoważonego rozwoju Powiatu Lubańskiego są: poprawa jakości świadczenia usług w sferze społecznej, zdrowia i edukacji, wspieranie aktywności gospodarczej, w tym rozwój turystyki, promocja powiatu, poprawa jakości środowiska naturalnego, wielofunkcyjny rozwój przestrzeni, w tym obszarów wiejskich oraz infrastruktury oraz efektywne zarządzanie publiczne. Celem horyzontalnym jest wyższa jakość mieszkańców Powiatu Lubańskiego przy poszanowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

2.1.3. Dokumenty szczebla lokalnego

2.1.3.1. Strategia Rozwoju Gminy Platerówka

Na terenie Gminy Platerówka obowiązuje obecnie Strategia Rozwoju Gminy Platerówka na lata 2013-2020, która wyznaczała kierunki rozwoju gminy do 2020 roku. Dokument ten obejmuje sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną, a jego celem jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców, wspieranie inicjatyw społecznych, rolnictwa oraz łagodzenie negatywnych skutków zachodzących przemian w gminie.

Zgodnie z uchwałą nr VIII/48/24 Rady Gminy w Platerówce z dn. 12 grudnia 2024 r. (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego 2025, poz. 93) Gmina Platerówka przystąpiła do sporządzania aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Platerówka na lata 2025 – 2035. Jest to dokument, który będzie dostosowany do zmieniających się warunków społeczno-środowiskowo-gospodarczych gminy oraz potrzeb mieszkańców. Jest to dokument podlegający konsultacjom społecznym. Strategia będzie określała cele i kierunki działań rozwoju gminy na kolejne 10 lat oraz będzie kluczowym dokumentem przy prowadzeniu polityki przestrzennej gminy, tj. przy opracowaniu planu ogólnego gminy.

2.1.3.2. Dokumenty planistyczne Gminy Platerówka

Na terenie Gminy Platerówka obowiązują dokumenty planistyczne scharakteryzowane w tabeli poniżej.

Tabela 1. Rejestr dokumentów planistycznych obowiązujących na terenie Gminy Platerówka

Lp.	Nazwa Studium lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub zmiany planu	Nr i data uchwały, organ uchwalający	Dziennik Urzędowy Woj. Dolnośląskiego	Uwagi	Zapisy w dokumentach - wybrane
1	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Platerówka	Uchwała nr XIII/73/2000 Rady Gminy Platerówka z dn. 30.06.2000 r.	-	Uchwała nr V/30/15 Rady Gminy w Platerówce z dn. 22 kwietnia 2015 r. ws. uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Platerówka dla obszarów położonych w obrębie Włosień	-
2	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenu górniczego LIŚCIASTA GÓRA z terenami przyległymi	Uchwała nr XXXIII/173/13 Rady Gminy w Platerówce z dn. 04.12.2013 r.	2013.661 ogłoszony dnia 27.12.2013 r.	-	- dopuszcza się przeprowadzenie rekultywacji w drodze naturalnej sukcesji z wykorzystaniem własnych oraz obcych utworów wypełniających; - w zakresie odprowadzania ścieków przyjmuje się zasadę wyposażenia obszaru objętego planem w system kanalizacji sanitarnej zakończony oczyszczalnią ścieków lub pozwalający na przerzut ścieków do istniejących komunalnych oczyszczalni na terenie gmin sąsiednich - w zakresie zaopatrzenia w wodę przyjmuje się zasadę zbiorowego zaopatrzenia w wodę do celów socjalno-bytowych z Gminnego systemu wodociągowego po jego rozbudowie; dopuszcza się zastosowanie lokalnego źródła zaopatrzenia w wodę spełniającego wymagania określone w przepisach szczególnych
3	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenu górniczego „Bukowa Góra” w obrębie Włosień	Uchwała nr XI/63/16 Rady Gminy w Platerówce z dn. 07.03.2016 r.	2016.1462 ogłoszony dn. 18.03.2016 r.	-	- rekultywacja wyrobisk, zwałowiska i terenów poprzemysłowych w kierunku wodno-leśnym z nasadzeniami bukowo-jaworowymi na wierzcholinie istniejącego zwałowiska oraz lasu wyżynnego na jego skarpach - dopuszcza się rozbudowę i przebudowę systemu sieci elektroenergetycznych SN i nn bez ograniczeń - ustala się gromadzenie ścieków socjalno-bytowych w szczelnych zbiornikach, okresowo opróżnianych przez służby komunalne - dopuszcza się odprowadzanie wód opadowych i roztopowych z nawierzchni utwardzonych narażonych na zniszczenia substancjami ropopochodnymi do istniejących cieków po ich podczyszczeniu w separatorach substancji ropopochodnych - należy zachować istniejące lasy ochronne i gospodarcze oznaczone symbolem ZL

Lp.	Nazwa Studium lub miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub zmiany planu	Nr i data uchwały, organ uchwalający	Dziennik Urzędowy Woj. Dolnośląskiego	Uwagi	Zapisy w dokumentach - wybrane
4	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie Włosienia	Uchwała nr VIII/59/19 Rady Gminy w Platerówce z dn. 12.12.2019 r.	2019.7725 ogłoszony dn. 24.12.2019 r.	-	- dopuszcza się instalowanie urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych o mocy; nie przekraczającej 100 kW – z wyłączeniem wiatraków. -ustala się gospodarkę ściekową w oparciu systemy indywidualne lub gminną sieć kanalizacyjną; -gospodarkę odpadami należy rozwiązać w oparciu o obowiązujące przepisy odrębne.

Źródło: <https://bip.ugplaterowka.nv.pl/a,18156,rejestr-miejscowych-planow-zagospodarowania-przestrzennego-w-Gminie-Platerowka.html>

2.1.3.3. Pozostałe dokumenty Gminy Platerówka

Program Ochrony Środowiska na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 roku

Gmina Platerówka posiada opracowany Program Ochrony Środowiska na lata 2024-2027 z perspektywą do 2030 roku przyjęty uchwałą nr III/9/24 Rady Gminy Platerówka z dnia 27 czerwca 2024 r. Działania przewidziane do realizacji w wymienionych dokumentach poruszają najważniejsze problemy ekologiczne gminy oraz wskazują na konieczność realizowania konkretnych celów i działań ochronnych. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska odbywa się za pośrednictwem stosownych wskaźników i mierników przypisanych do poszczególnych zadań ochronnych. Najistotniejsze zadania przedstawione zostały w rozdziale 9 Programu Ochrony Środowiska.

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Platerówka na lata 2009 - 2012 z uwzględnieniem okresu 2013 - 2016

Gmina Platerówka posiada opracowany Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Platerówka na lata 2009 - 2012 z uwzględnieniem okresu 2013 – 2016. Jest to o dokument strategiczny, który określa zasady postępowania z odpadami na terenie gminy. Plan ten jest opracowywany w celu osiągnięcia celów związanych z ochroną środowiska, w tym minimalizacji ilości składowanych odpadów, zwiększenia recyklingu i odzysku energii z odpadów. PGO uwzględnia rodzaje i ilości wytwarzanych odpadów, istniejące systemy gospodarowania odpadami oraz prognozowane zmiany w tym zakresie.

Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Platerówka

Gmina Platerówka posiada opracowany Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Platerówka, który został przyjęty uchwałą nr XVII/120/20 Rady Gminy w Platerówce z dn. 22 grudnia 2020 r.

Program Opieki Nad Zabytkami dla Gminy Platerówka na lata 2025-2028

Gmina Platerówka posiada opracowany Program Opieki Nad Zabytkami dla Gminy Platerówka na lata 2025-2028, który został przyjęty uchwałą nr X/62/25 z dn. 24 marca 2025 r. Jest to dokument gminny o charakterze strategicznym, w którym określone zostały zasadnicze kierunki działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami.

2.2 Położenie gminy i wyposażenie w infrastrukturę komunalną

2.2.1 Położenie administracyjne gminy

Gmina Platerówka położona jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego i zachodniej części powiatu lubańskiego. Od wschodu graniczy z miastem Lubań, Gminą Lubań i Gminą Leśna, od północy graniczy z Gminą Siekierczyn, od zachodu graniczy z Gminą Sulików w powiecie zgorzeleckim, od południa na krótkim, niespełna 1 km odcinku, granica gminy pokrywa się z granicą państwa i sąsiaduje z Republiką Czeską z powiatem Frydlant.

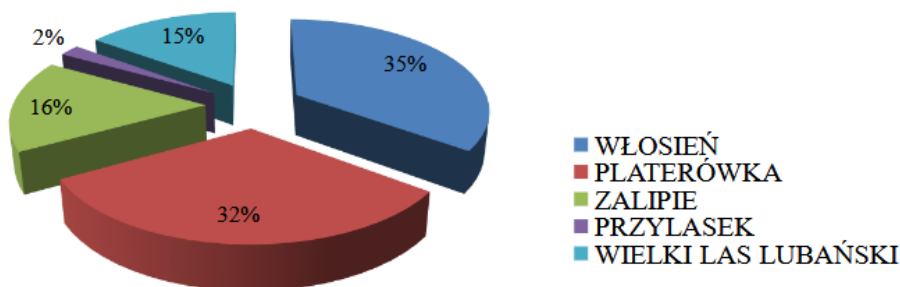
Gmina Platerówka jest najmniejszą gminą województwa dolnośląskiego, także jedną z najmniejszych w Polsce. Zajmuje powierzchnię 47,99 km², co stanowi ok. 11,2% powierzchni powiatu lubańskiego. W skład gminy wchodzi 4 sołectwa: Platerówka, Włosień, Zalipie, Przylasek. Ośrodkiem administracji w gminie jest miejscowość Platerówka. Obszar gminy zamieszkuje 1 515 osób (GUS 2023, stan na 30.06.2023 r.). Średni wskaźniki gęstości zaludnienia Gminy Platerówka wynosi 31,6 os./km² (GUS 2023). Centralnie położoną miejscowością i ośrodkiem administracyjnym gminy jest miejscowość Platerówka. Nazwa siedziby gminy pochodzi od Batalionu Kobiecego im. Emilii Plater, który osiedlił się na tym terenie po wojnie.

Tabela 2. Powierzchnia sołectw Gminy Platerówka

Nazwa sołectwa	Powierzchnia [ha]
Platerówka	1 520,45
Przylasek	116,13
Włosień	1 670,74
Zalipie	780,92
Lubański Wielki Las	710,41
Łącznie	4 798,65

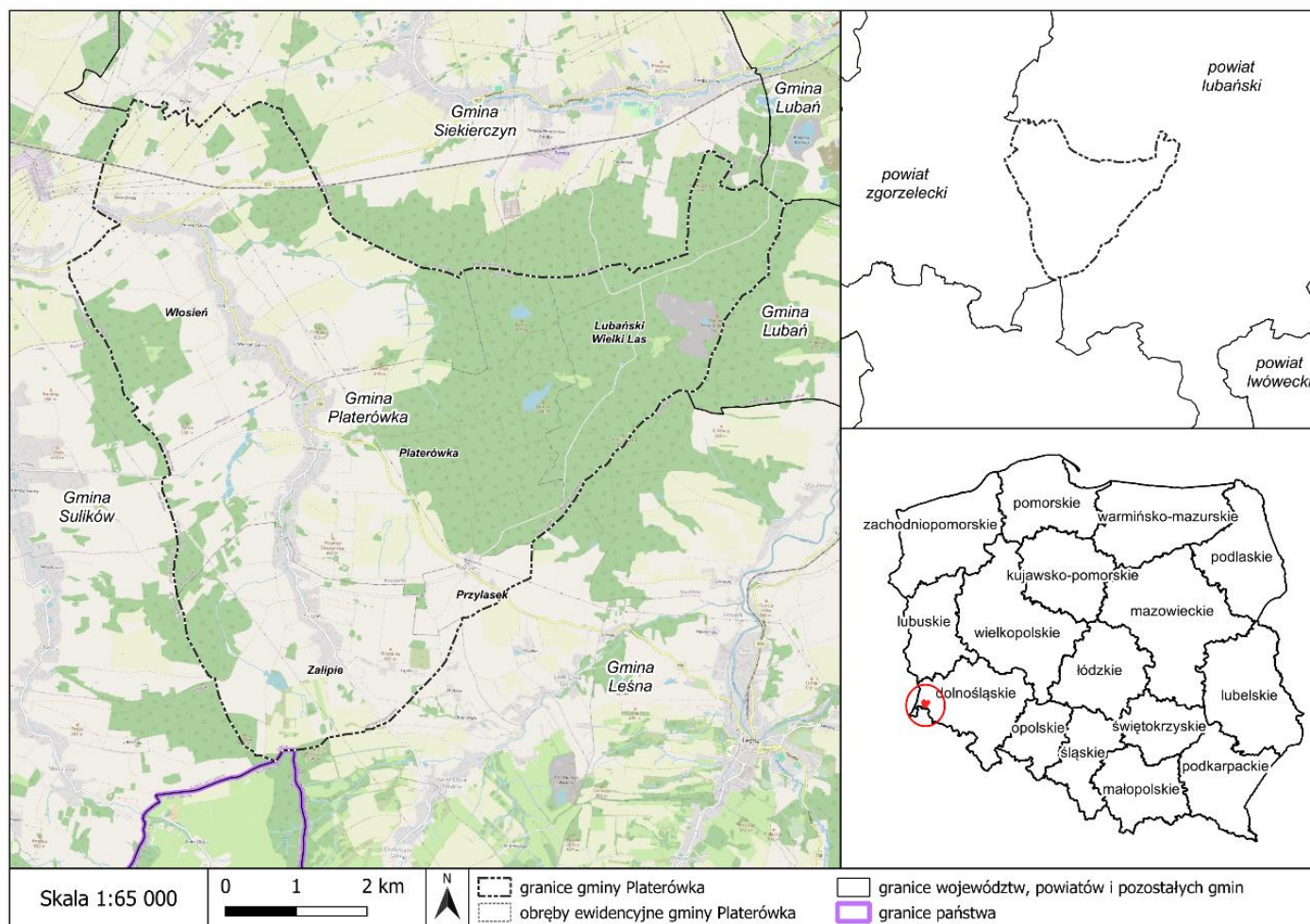
Źródło: Raport o stanie środowiska za rok 2024

Rysunek 2. Procentowy udział powierzchni poszczególnych sołectw Gminy Platerówka

Źródło: Raport o stanie środowiska za rok 2024

Rysunek 3. Lokalizacja Gminy Platerówka na tle administracyjnym

Źródło: Opracowanie własne

2.2.2 Obsługa komunikacyjna w gminie¹

2.2.2.1. Układ drogowy w gminie

Gmina Platerówka położona jest poza głównymi szlakami komunikacyjnymi. Podstawowe powiązania gminy z otoczeniem zapewniają następujące drogi:

- wojewódzkie:
 - nr 357: Sulików - Włosień - Zaręba - Lubań – Żagań, przebiegająca w północnej części gminy o długości ok. 3,885 km na terenie gminy,
 - nr 358: Włosień – Platerówka – Leśna - Pobiedna, przebiegająca przez środkową część gminy o długości ok. 8,358 km na terenie gminy,
- powiatowe:
 - nr 2422D: Lubań – Przylasek – Zalipie o długości ok. 10,575 km na terenie gminy;
 - nr 2477D: Platerówka – Zalipie – Grabiszycze Górne o długości ok. 4,948 km na terenie gminy,
 - nr 2486D Platerówka-Zawidów o długości ok. 2,159 km na terenie gminy.

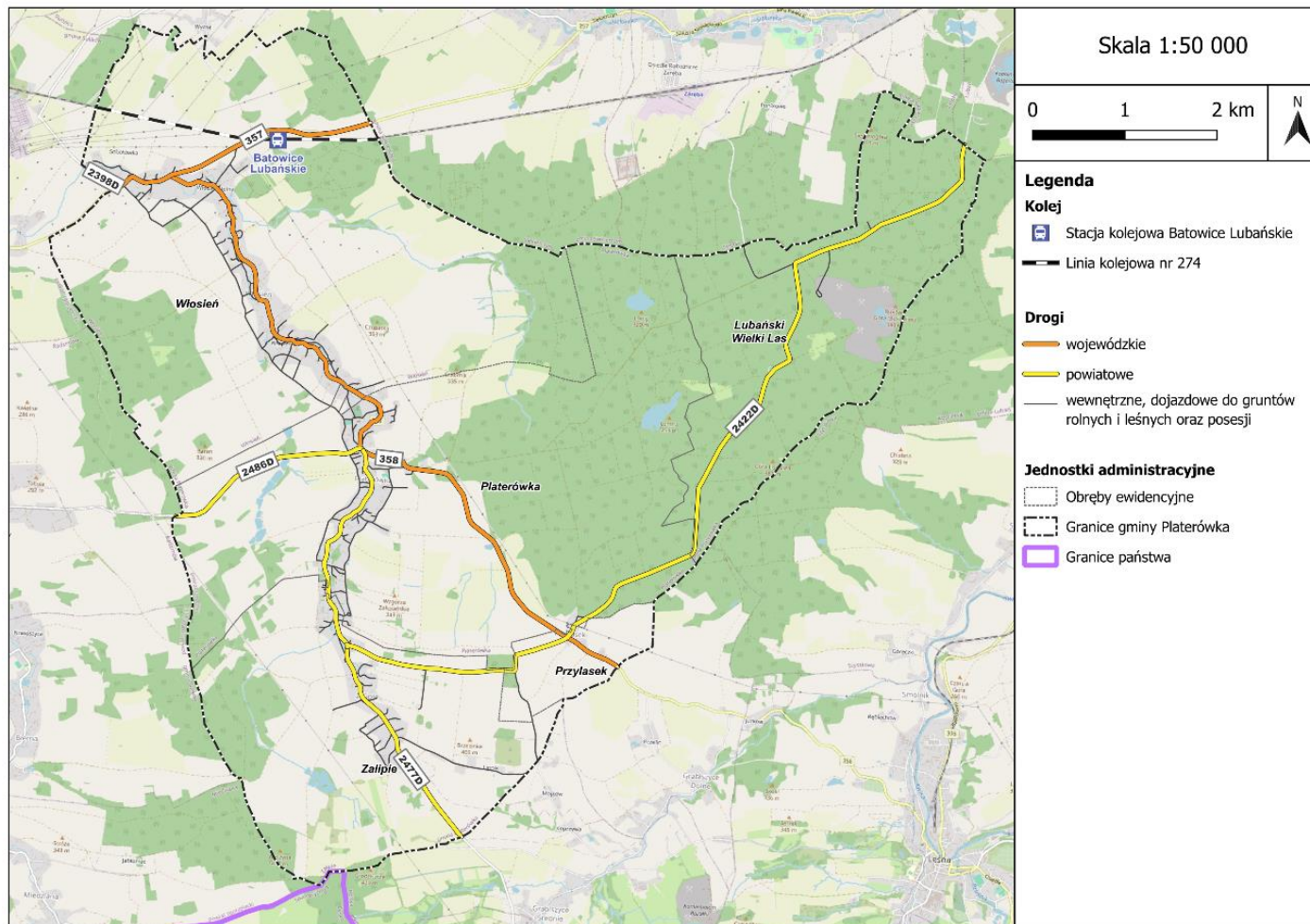
Przez teren wsi Platerówka i Włosień przebiegają dwie drogi wojewódzkie: droga nr 357 (DW357) Żagań – Lubań - Zawidów i droga nr 358 (DW358). Są to drogi, które dzielą wieś Włosień na dwie części wschodnią i zachodnią stanowiąc główny trakt wewnętrzny, wzdłuż którego rozciąga się zabudowa. Ogólna długość dróg wojewódzkich w gminie wynosi ok. 12,243 km. Obie drogi są drogami o nawierzchni bitumicznej. Stan nawierzchni i infrastruktury drogi wojewódzkiej nr DW358 po wykonanej w 2018 przebudowie jest bardzo dobry, DW357 wymaga przebudowy.

W gminie wyróżniono 3 drogi powiatowe, których stan techniczny w wyniku odbudowy drogi nr 2422D Lubań - Przylasek-Zalipie w roku 2015 oraz wyremontowania drogi powiatowej nr 2477D Platerówka-Zalipie – Grabiszycze Górne w roku 2018. ocenia się jako bardzo dobry.

Drogi wewnętrzne, dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, jak również do posesji charakteryzują się również dobrym stanem technicznym. są systematycznie naprawiane lub przebudowywane.

¹ Raport o stanie Gminy Platerówka za rok 2024

Rysunek 4. Układ drogowy i kolejowy w Gminie Platerówka

Źródło: Opracowanie własne

2.2.2.2 Układ kolejowy w gminie

W północnej części gminy przebiega linia kolejowa nr 274 o znaczeniu państwowym, relacji Lubań – Zgorzelec. Linia kolejowa przeznaczona jest dla ruchu pasażerskiego i towarowego. We Włosieniu Dolnym znajduje się stacja kolejowa Batowice Lubańskie.

2.2.3 Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy funkcjonuje Międzygminna Spółka Wodno-kanalizacyjna "SUPLAZ" Sp. z o.o., która obsługuje gminę w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Spółka powstała w związku z realizacją inwestycji pn. "Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej dla gminy leżących w zlewni rzeki Czerwona Woda".

Gmina posiada sieć wodociągową przebiegającą przez całą jej długość. Łączna długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągu gminnego wynosi 29,4 km, natomiast ilość przyłączy 472 sztuk (stan na 2023 r.). Obecnie z wodociągów korzysta 98% mieszkańców Gminy Platerówka (GUS 2023). Zużycie wody w gospodarstwie przypadające na 1 mieszkańca gminy wynosi 29,1 m³.

Na terenie Gminy Platerówka znajdują się 3 ujęcia wód powierzchniowych, zlokalizowane w miejscowościach: Platerówka i Włosień na rowach stanowiących dopływy Włosienicy. Woda pobierana z tych ujęć wykorzystywana jest do hodowli ryb (napełnianie stawów rybnych). Ujęcia te zostały opisane w Tabeli 3..

Gmina Platerówka korzysta z jednego ujęcia wód podziemnych zlokalizowanego we wsi Zalipie. Składa się z studni kopanych nr 1 i 2 ze studnią zbiorczą oraz studni kopanych podwierconych nr 4 i nr 5 do celów zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy, dot. wsi: Platerówka, Włosień, Zalipie, Przylasek. Woda ujmowana jest z utworów czwartorzędowych (Decyzja Starosty Lubańskiego z dnia 26 października 2005 roku, znak: RŚ.6223-11/2005) i dostarczana do ww. miejscowości, przy pomocy wodociągu wykonanego z rur PCV. Teren opracowania, z uwagi na brak zainwestowania, nie jest aktualnie wyposażony w sieć wodociągową.

Charakterystykę ujęć przedstawiono w Tabeli 3. oraz Tabeli 4 poniżej.

Na mocy ww. decyzji Starosty Lubańskiego nałóżono na Gminę Platerówka określone obowiązki w celu zapewnienia racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi. Zgodnie z decyzją, Gmina Platerówka zobowiązana jest do:

1. Prawidłowej eksploatacji studni z wydajnością nie przekraczającą ustalonych zasobów eksploatacyjnych dla całego ujęcia,
2. Utrzymania we właściwym stanie technicznym urządzeń wodnych,
3. Prowadzenia systematycznych badań jakości wody zgodnie z obowiązującymi wymogami w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,

4. Prowadzenia systematycznych pomiarów ilości pobieranej wody z ujęcia z częstotliwością co najmniej 1 raz w miesiącu i zapisywania wyników w książce eksploatacji ujęcia
5. Prowadzenia 1 raz na kwartał pomiarów głębokości statycznego i dynamicznego zwierciadła wody w studni nr 4 i 5 a i zapisywania wyników w książce eksploatacji ujęcia.

Zgodnie z Decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Zgorzelcu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 24 maja 2019 roku, znak: WR.ZUZ.6.4100.9.2019.KS ustanowiono strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej dla ujęcia wody, poprzez wyznaczenie terenu ochrony bezpośredniej dla studni:

1. **SW-1** oraz studni zbiorczej (S-zb) na działce o nr ew. 552/3, Obręb Zalipie, gm. Platerówka, pow. lubański, woj. dolnośląskie.
2. **SW-2** na działce nr 564/3 Obręb Zalipie, gm. Platerówka, pow. Lubąński, woj. Dolnośląskie
3. **SW-4** na działce nr 197/3 i **SW-5** na działce nr 197/24 Obręb Zalipie, gm. Platerówka, pow. lubański, woj. dolnośląskie

Dla ustanowionych terenów ochrony bezpośredniej wprowadzono następujące zakazy i nakazy:

1. Zakaz użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody;
2. Nakaz odprowadzania wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
3. Nakaz zagospodarowania terenu zielenią;
4. Nakaz odprowadzania poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
5. Nakaz ograniczenia wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Fotografia 1. Widok na teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnej w Zalipiu

Fotografia 2. Widok na teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnej w Zalipiu

Strefa ochronna z wyznaczeniem terenu ochrony bezpośredniej dla studni została przedstawiona w Tabeli 5.

Tabela 3. Ujęcia wód powierzchniowych na terenie Gminy Platerówka

Cel poboru	Data wystawienia	Data ważności	Nr decyzji	Organ wydający	Użytkownik	Nr działki	Miejsce zaopatrzenia
-	26.11.2007	29.03.2031	RŚ.6223-22/07	Starostwo Lubań	-	-	-
-	09.05.2014	30.04.2034	RŚ.6341.13.2014	Starostwo Lubań	-	-	-
	29.12.2014	30.06.2035	RŚ.6341.47.2014	Starostwo Lubań	-	-	-

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024-2027 w perspektywie do 2030 roku na podstawie danych RZGW we Wrocławiu

Tabela 4. Ujęcia wód podziemnych na terenie Gminy Platerówka

Cel poboru	Data wystawienia	Data ważności	Nr decyzji	Organ wydający	Użytkownik	Nr działki	Miejsce zaopatrzenia
komunalny	26.10.2005	01.06.2026	RŚ.6223-11/2005	Starostwo Lubań	Urząd Gminy Platerówka	Obr. Zalipie, dz. 552/3, 564/3, 197/3	Platerówka, Włosień, Zalipie, Przylasek

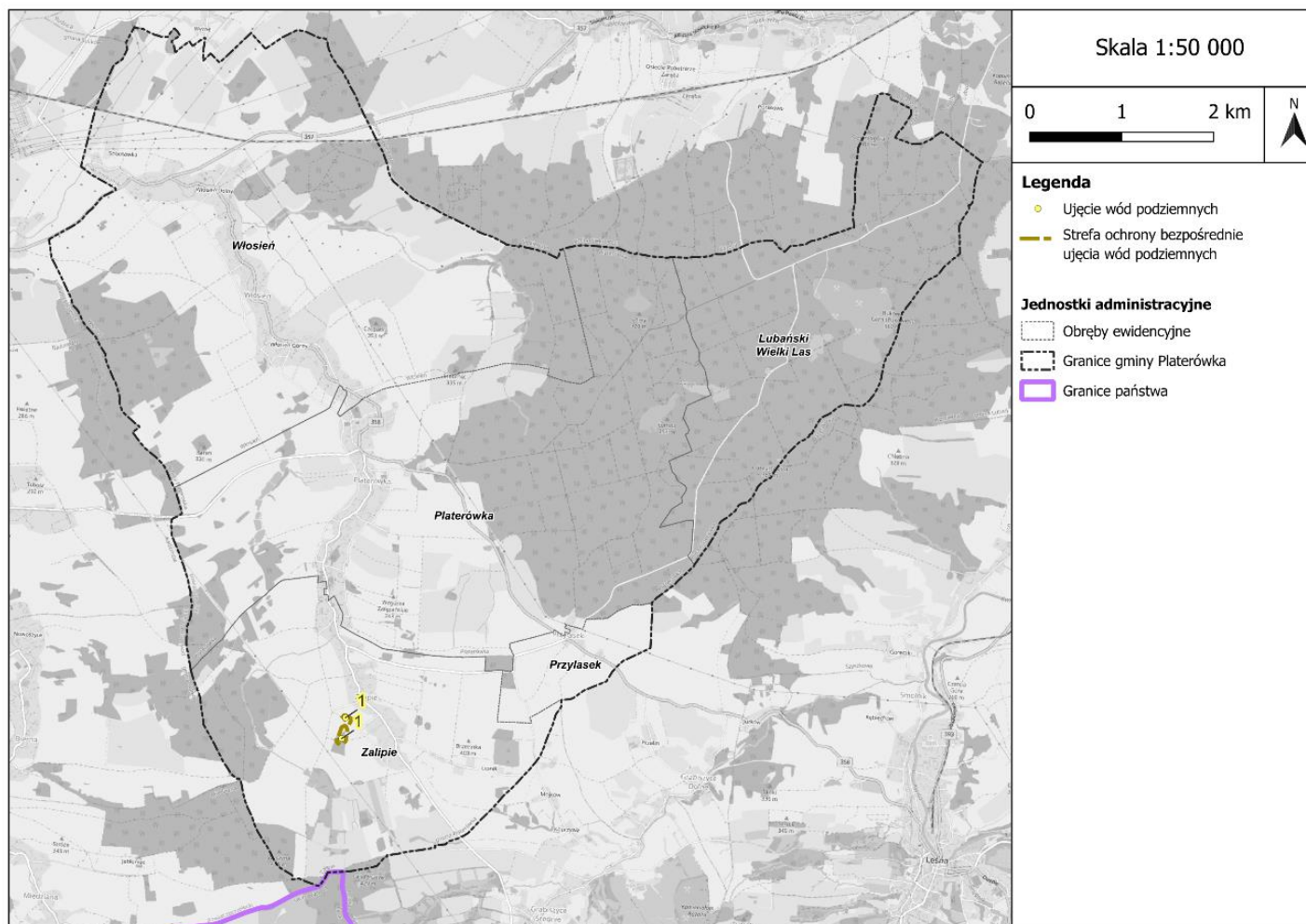
Źródło: Na podstawie danych RZGW we Wrocławiu

Tabela 5. Strefy ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych na terenie Gminy Platerówka

Nazwa ujęcia	Właściciel	Użytkownik	Nr decyzji	Organ wydający	Data wystawienia	Data ważności	Bezpośrednia	Miejsce zapatrzenia
-	Gmina Platerówka	Międzygminna Spółka Wodno-Kanalizacyjna „SUPLAZ” Sp. z o.o.	WR.ZUZ.6.4100.2019.KS	Dyrektor Zarządu Zlewni w Zgorzelcu	24.05.2019	bezterminowo	Studnia nr SW-1 oraz studnia zbiorcza S-zb	Obr. Zalipie, dz. Nr 552/3
-	Gmina Platerówka	Międzygminna Spółka Wodno-Kanalizacyjna „SUPLAZ” Sp. z o.o.	WR.ZUZ.6.4100.2019.KS	Dyrektor Zarządu Zlewni w Zgorzelcu	24.05.2019	bezterminowo	Studnia nr SW-2	Obr. Zalipie, dz. Nr 564/3
-	Gmina Platerówka	Międzygminna Spółka Wodno-Kanalizacyjna „SUPLAZ” Sp. z o.o.	WR.ZUZ.6.4100.2019.KS	Dyrektor Zarządu Zlewni w Zgorzelcu	24.05.2019	bezterminowo	Studnia nr SW-4 i SW-5	Obr. Zalipie, dz. Nr 197/3 i 197/24

Źródło: Na podstawie danych RZGW we Wrocławiu

Rysunek 5. Ujęcia wód podziemnych wraz z strefami ochronnymi na terenie Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RZGW we Wrocławiu

2.2.4 Gospodarka ściekowa

Na obszarze gminy brak jest zorganizowanej gospodarki ściekowej. Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Platerówka wynosi ok. 12,74 km, co stanowi 41,8% ogółu budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Wg Raportu o stanie Gminy Platerówka z 2024 roku wykonano 174 przyłączy dla mieszkańców oraz 11 obiektów użyteczności publicznej. Gmina Platerówka prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Prowadzi również kontrolę nad prawidłową częstotliwością wywozu ścieków ze zbiorników bezodpływowych i osadów z przydomowych oczyszczalni ścieków. W miejscowościach Przylasek i Zalipie nie ma sieci kanalizacyjnej, a mieszkańcy korzystają ze zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Według GUS w 2022 r. w Gminie Platerówka zlokalizowanych było 341 zbiorników bezodpływowych i 60 przydomowych oczyszczalni ścieków, obejmujących zarówno oczyszczalnie z reaktorem biologicznym, jak i systemy rozsączania z drenażem klasycznym. Gospodarką ściekową na terenie obejmującym aglomerację Sulików zajmuje się Międzygminna Spółka Wodno-Kanalizacyjna „SUPLAZ” Sp. z o. o.

Na terenie Gminy Platerówka nie ma zlokalizowanej mechaniczno-biologiczno-chemicznej oczyszczalni ścieków. Ścieki socjalno-bytowe pochodzące z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej z Gminy Platerówki odprowadzane są do komunalnej oczyszczalni ścieków położonej w północno-zachodniej części miejscowości Sulików. Ścieki dostarczane są zbiorczym systemem kanalizacyjnym oraz transportem asenizacyjnym. Oczyszczalnia ścieków w Sulikowie zapewnia przyjęcie wszystkich ścieków z całej aglomeracji liczonej jako 10 000 RLM. Obecnie obciążenie oczyszczalni wynosi 940 RLM. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracyjny R-C1 w granicach działki nr 346/3 (obręb Mała Wieś Dolna) z ujściem do ciekłu Czerwona Woda. Szacuje się, że 10% oczyszczonych ścieków odprowadzana jest do rowu, a pozostałe 90% do wód.

Wprowadzenie oczyszczonych ścieków odbywa się na podstawie wydanego pozwolenia wodnoprawnego wydanego przez Starostę Zgorzeleckiego z dnia 21.02.2024 r. (znak: VZ.ZUZ.4210.4.2024.KP). Data obowiązywania pozwolenia: okres 10 lat liczony od dnia 29.02.2023, w którym decyzja stała się ostateczna.

Przewiduje się docelowe włączenie do zbiorowego systemu kanalizacyjnego pozostałych mieszkańców zamieszkałych na terenie objętym aglomeracją Sulików. Do czasu podłączenia do zbiorowego systemu kanalizacyjnego, mieszkańcy ci będą korzystać z dotychczasowych rozwiązań - ścieki z bezodpływowych zbiorników będą wywożone taborem asenizacyjnym do oczyszczalni w Sulikowie.

Strategia Gminy Sulików w zakresie gospodarki ściekowej przewiduje realizację planu pt.: „Budowa systemu kanalizacji ściekowej dla gmin w obszarze zlewni rzeki Czerwona woda”. Jej głównym zadaniem jest budowa międzygminnej oczyszczalni ścieków dla Gmin Sulików

i Platerówka. Celem przedsięwzięcia jest uporządkowanie gospodarki-wodno-ściekowej w zlewni rzeki Czerwona Woda na obszarze Gminy Platerówka, Sulików oraz Zgorzelec (miejscowości Kunów i Tylice). Dotychczas wymienione Gminy i miejscowości są ujęte w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych w ramach aglomeracji Zgorzelec (zlewnia oczyszczalni ścieków w Jędrzychowicach).

2.2.5 Promieniowanie niejonizujące

Promieniowanie niejonizujące to emisja energii elektromagnetycznej w postaci pól elektromagnetycznych (PEM), wywołane zmianami rozkładów ładunków elektrycznych w układach materialnych. W środowisku występują pola elektromagnetyczne naturalne, których źródłem występowania jest słońce, ziemia, zjawiska atmosferyczne oraz sztuczne wprowadzane do środowiska w wyniku bezpośrednich efektów działalności człowieka związanych z uprzemysłowieniem i rozwojem cywilizacji. W ostatnim stuleciu odnotowano znaczny przyrost źródeł pól elektromagnetycznych sztucznych. Ich źródłem są stacje telewizyjne i radiowe, stacje telefonii komórkowej, urządzenia przemysłowe, systemy przesyłowe energii elektrycznej. Źródła te emitują promieniowanie elektromagnetyczne w szerokim zakresie częstotliwości i o różnych poziomach wartości natężenia pola elektromagnetycznego.

Na terenie Gminy Platerówka źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

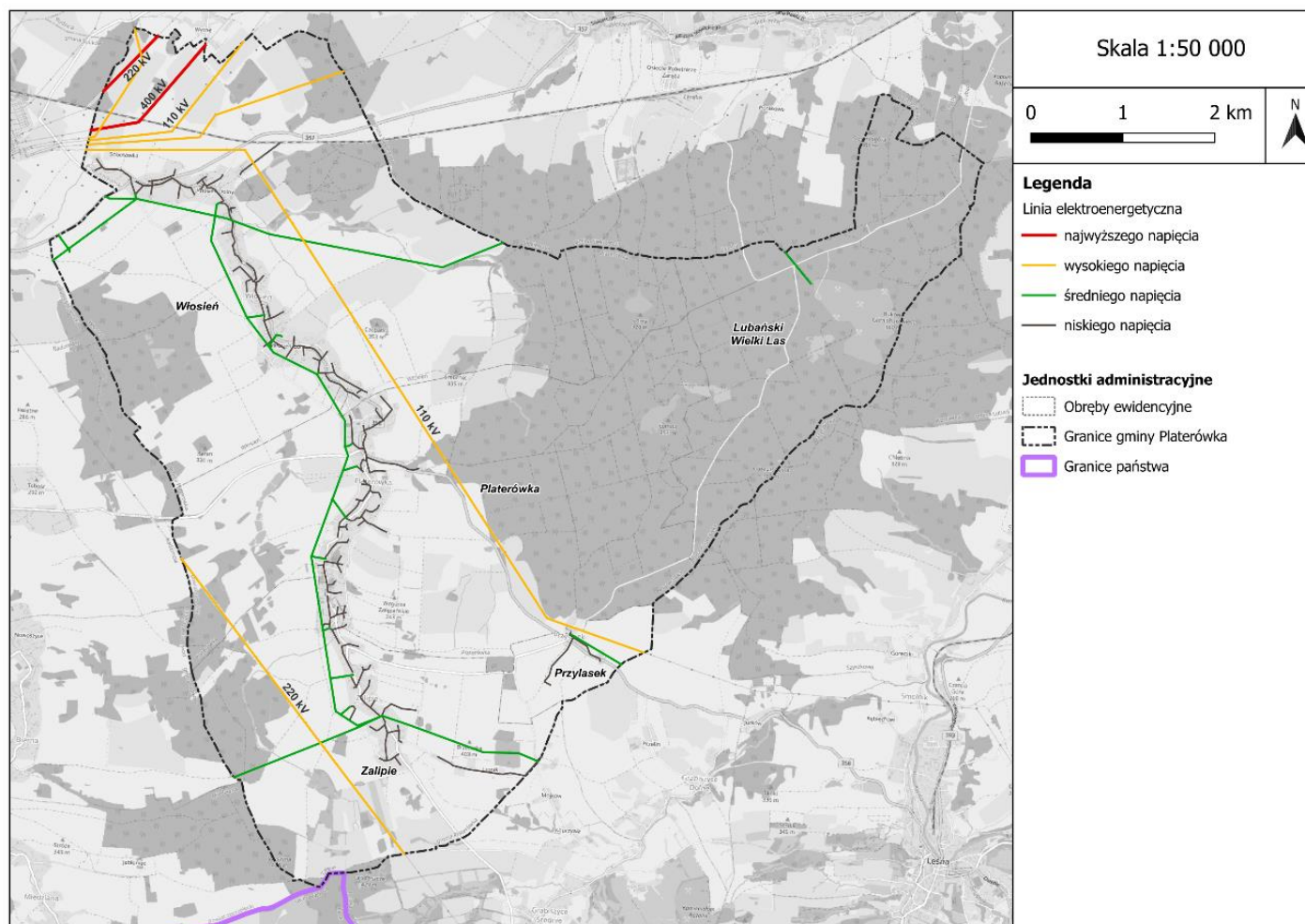
- linie i stacje elektroenergetyczne najwyższego, wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- urządzenia radionawigacyjne i radiolokacyjne,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- stacje bazowe łączności radiotelefonicznej,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo-badawczych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące PEM, np. pojedyncze aparaty telefonii komórkowej.

Głównym dostawcą energii elektrycznej dla mieszkańców Gminy Platerówka jest TAURON. Przez północno-zachodnią część gminy przechodzą linie elektroenergetyczne najwyższego i wysokiego napięcia. Linie elektroenergetyczne średniego napięcia przebiegają wzdłuż zabudowy jednorodzinnej miejscowości Platerówka, Włosień, Przylesie czy Zalipie.

W planach jest budowa dwutorowej linii 400 kV Mikułowa – Świebodzice wraz z rozbudową stacji w tym ciągu liniowym (PSE S.A.).

Zasilanie odbiorców zlokalizowanych na terenie Gminy Platerówka odbywa się liniami napowietrznymi i kablowymi. Linie napowietrzne przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 6. Napowietrzne linie elektromagnetyczne na tle Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie Gminy Platerówka funkcjonują stacje bazowe telefonii komórkowej, które zapewniają dostęp do usług telekomunikacyjnych mieszkańcom i podmiotom gospodarczym. Poniżej przedstawiono wykaz zlokalizowanych stacji bazowych działających na obszarze gminy.

Tabela 6. Stacje bazowe na terenie Gminy Platerówka (stan na 29.01.2024 r.)

Lp.	Stacja bazowa	Lokalizacja	Prowadzący
1.	LBA3091	Platerówka, dz. 29	P4 Sp. z o.o.
2.	69580N!	Włosień, dz. 666/1	Orange Polska S.A.
3.	3878/4203	Włosień, dz. 666/1	Polska Telefonii Komórkowa Centertel Sp. z o.o.
4.	3878	Włosień, dz. 666/1	Polska Telefonii Komórkowa Centertel Sp. z o.o.
5.	BT 34574 Platerówka	Platerówka, dz. 545/6	Polkomtel S.A.
6.	BT 34574 Platerówka Era	Platerówka, dz. 545/6	Polkomtel Infrastruktura Sp. z o.o.
7.	LBA3051	Platerówka, dz. 545/6	P4 Sp. z o.o.
8.	49074 (69074N!) Platerówka	Platerówka, dz. 545/6	T-Mobile Polska S.A.
9.	Platerówka 49-74 PJE_PATEROWK_PLATEROWKA	Platerówka, dz. 545/6	T-Mobile Polska S.A.

Źródło: Opracowanie własne

Funkcjonowanie stacji bazowych oraz pozostałych urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne wiąże się z koniecznością monitorowania ich oddziaływania na środowisko i zdrowie ludzi. W związku z tym prowadzone są cykliczne pomiary natężenia pól elektromagnetycznych w ramach ogólnopolskiego systemu nadzoru.

W 2022 roku na terenie Gminy Platerówka w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska były prowadzone badania natężeń pól elektromagnetycznych, w 1 punkcie pomiarowym. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych. Poniżej tabela z otrzymanymi wynikami.

Tabela 7. Stacje bazowe na terenie Gminy Platerówka (stan na 29.01.2024 r.)

Lp.	Lokalizacja punktu pomiarowego	Długość geograficzna	Szerokość geograficzna	Data wykonania pomiaru	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu 3 MHz-3000 MHz [V/m]
1.	Platerówka	15°10'17"	51°03'48"	16.05.2022	<1,0*

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024 – 2027 w perspektywie do 2030 roku

2.2.6 Alternatywne źródła energii

Na terenie Gminy Platerówka w ostatnich latach coraz większym zainteresowaniem cieszy się pozyskiwanie energii odnawialnej, których głównym źródłem jest energia promieniowania słonecznego (fotowoltaika).

Położenie Gminy Platerówka w strefie o średniorocznej sumie promieniowania słonecznego wynoszącego 900 kWh/m² pozwala założyć szacunkowe nasłonecznienie gminy w roku na poziomie 1450 h/rok. Są to korzystne warunki do pozyskiwania energii odnawialnej z energii słonecznej na terenie gminy.

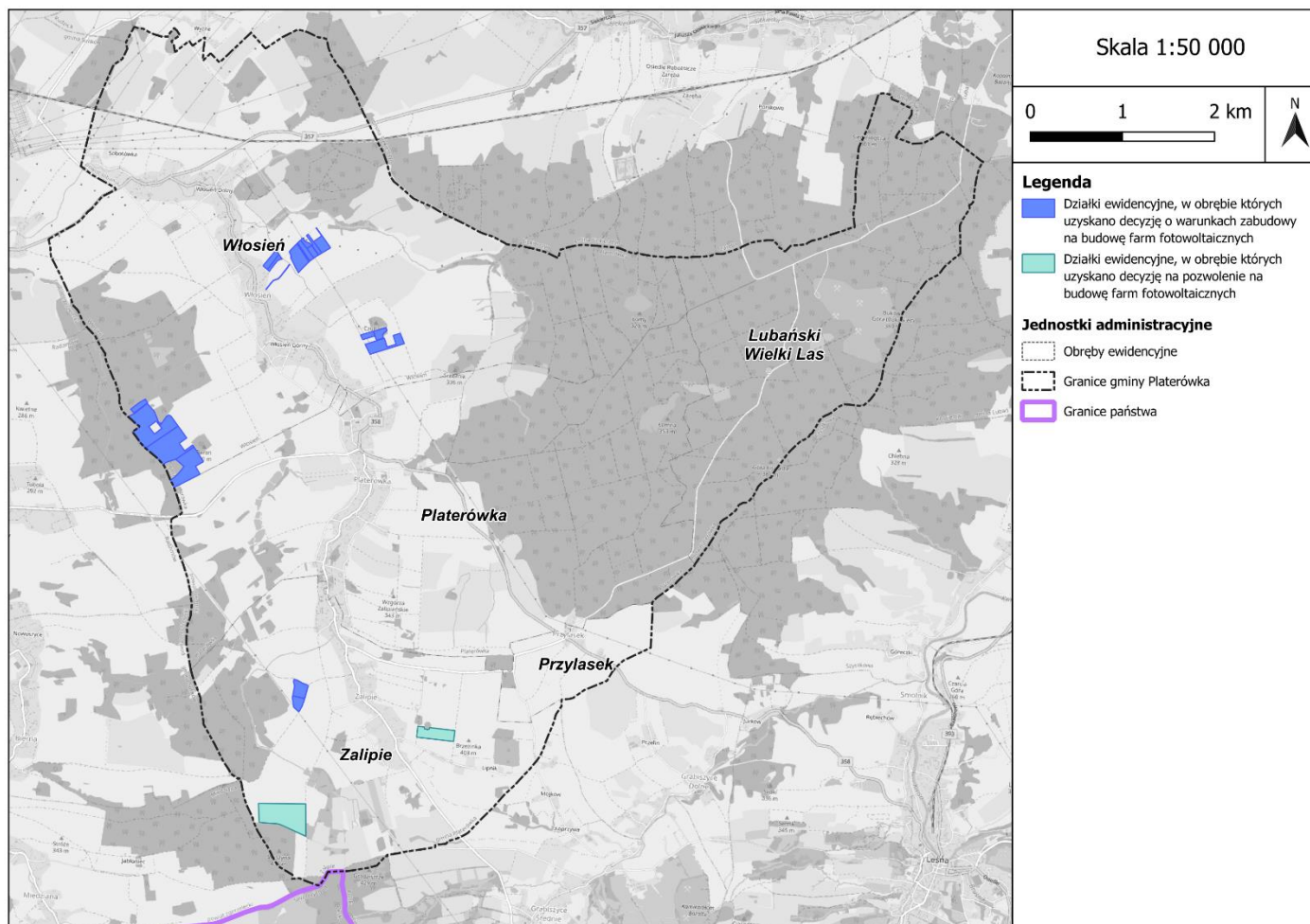
W latach 2018-2024 wydano 46 pozytywnych decyzji o warunkach zabudowy dla inwestycji polegających na budowie farm fotowoltaicznych m.in. w sołectwie Włosień (dz. ew. 326/5, 330/2, 326/6, 300, 163/2, 97/1, 97/4, 100, 101/4, 326/6, 326/5, 101/1, 101/3, 101/5, 153, 155/1, 518/3, 518/4, 521) oraz Zalipie (dz. ew. 469/1, 605, 81/1, 82/2) oraz 4 decyzje o pozwoleniu na budowę instalacji:

- farma fotowoltaiczna PV ZALIPIE A o mocy do 1MW - dz. 605 obr. Zalipie (2021r.)
- farma fotowoltaiczna PV ZALIPIE B o mocy do 1MW - dz. 605 obr. Zalipie (2021r.)
- farma fotowoltaiczna PV ZALIPIE C o mocy do 1MW - dz. 605 obr. Zalipie (2021r.)
- farma fotowoltaiczna PV ZALIPIE o mocy do 1MW – dz. nr 469/1 obr. Zalipie (2021r.)

Pozostałe źródła energii odnawialnej:

- Energia wiatrowa: Gmina Platerówka położona jest w strefie IV – mało korzystnej, o niskim potencjale wiatrowym;
- Energia geotermalna: na terenie Gminy Platerówka nie przeprowadzono żadnych badań związanych z oszacowaniem potencjału energii geotermalnej. Położenie gminy umożliwia wykorzystanie energii wód podskórnych i ciepła ziemi, co może być zastosowane przy indywidualnych pompach ciepła.
- Energia cieków wód powierzchniowych: na terenie Gminy Platerówka nie występują żadne elektrownie wodne.
- Biomasa: na terenie Gminy Platerówka nie są znane instalacje do spalania biomasy.
- Biogaz: na terenie Gminy Platerówka nie ma żadnych biogazowni.

Rysunek 7. Lokalizacja alternatywnych źródeł energii na terenie Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie UG Platerówka

2.2.7 Zaopatrzenie w gaz

Na terenie Gminy Platerówka nie ma dystrybucji sieci gazowniczej.

2.2.8 Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie Gminy Platerówka nie ma dystrybucji sieci ciepłowniczej. W związku z powyższym w zabudowie zagrodowej i jednorodzinnej starszego typu głównym źródłem zaopatrzenia w ciepło są kotły na paliwa stałe takie jak: ekogroszek, węgiel kamienny, pellet drzewny, drewno kawałkowe sezonowane, rzadziej innego rodzaju biomasy oraz pompy ciepła i kotły olejowe. W nowej zabudowie dominują natomiast nowoczesne urządzenia przystosowane do spalania ekogroszku z zastosowaniem automatycznych podajników paliwa, kotły zgazowujące drewno o podwyższonym standardzie oraz pompy ciepła.

2.2.9 Gospodarka odpadowa

Odpady komunalne na terenie Gminy Platerówka pochodzą przede wszystkim z gospodarstw domowych, ale również z nieruchomości niezamieszkałych, takich jak obiekty użyteczności publicznej (np. szkoły, ośrodki zdrowia) oraz obiekty infrastruktury handlowej, usługowej i turystycznej. Dodatkowo powstają odpady z terenów otwartych, m.in. z koszy ulicznych, zamykania dróg i placów. Odpady komunalne odbierane są zarówno w formie zmieszanej, jak i selektywnej. System zbiórki „u źródła” obejmuje cztery podstawowe frakcje: metale i tworzywa sztuczne, szkło, papier i makulaturę oraz odpady biodegradowalne (w przypadku braku kompostownika przydomowego). Pozostałości po segregacji trafiają do frakcji odpadów zmieszanych.

Na terenie Gminy Platerówka zbiórkę odpadów komunalnych prowadzi Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Lubaniu (ZGiUK). Odpady odbierane są raz na 2 tygodnie. Z uwagi, iż gmina nie posiada własnego składowiska odpadów, dlatego zebrane odpady komunalne wywożone są do Centrum Utylizacji Odpadów Gmin Łużyckich w Lubaniu.

W 2024 roku na terenie Gminy Platerówka zebrano łącznie 63,90 Mg odpadów komunalnych segregowanych oraz 329,76 Mg odpadów niesegregowanych (zmieszanych). Dodatkowo odebrano 33,98 Mg odpadów ulegających biodegradacji (kod 20 02 01).

Zgodnie z wykazem funkcjonujących instalacji komunalnych na terenie Województwa Dolnośląskiego, na obszarze Gminy Platerówka nie ma zlokalizowanej instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych. Najbliższy położony punkt znajduje się w Lubaniu przy ul. Bazaltowej 1.

Na terenie Gminy Platerówka nie funkcjonuje punkt skupu złomu.

Od stycznia 2014 r. na terenie Gminy Platerówka działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) znajdujący się na działce 346/4 w Platerówce (byłe magazyny

GS w Platerówce), który zbiera następujące odpady komunalne: opakowania z drewna, opakowania wielomateriałowe, zużyte opony, odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z przebudowy, demontażu lub remontów budynków mieszkalnych – gruz ceglany, betonowy, usunięte fragmenty tynku z wyłączeniem odpadów zawierających substancje niebezpieczne tj. papy, eternitu i azbestu, odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażania, wykładziny, odzież, tekstylia, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne, odpady wielogabarytowe.

Wszystkie rodzaje niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych z terenu Gminy Platerówka są transportowane przez Zakład Gospodarki i Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Lubaniu do Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Lubaniu. Na terenie Gminy Platerówka nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych.

Zgodnie z Roczną Analizą Systemu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie Gminy Platerówka z 2024 roku ilość odpadów wytworzonych na terenie gminy od 01.01.2024 do 31.12.2024 r. wynosiła:

- szkło (kod 20 01 02) – 26,8400 Mg,
- tworzywa sztuczne (kod 20 01 39) – 31, 2600 Mg,
- papier i tektura (kod 20 01 01) - 5,8000 Mg,
- odpady ulegające biodegradacji (kod 20 02 01) – 33,9800 Mg,
- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne (kod 20 03 01)– 329,7600 Mg,
- leki inne niż wymienione w 20 01 31 (kod 20 01 32) – 0,0400 Mg,
- opakowania z metali (15 01 04) o łącznej masie 0,3260 Mg.

Dane dotyczą wyłącznie odpadów odebranych bezpośrednio od mieszkańców przez firmy świadczące usługi odbioru odpadów komunalnych w 2024 roku, z pominięciem odpadów dostarczonych do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Zgodnie z art. 3b ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity Dz. U. z 2024, poz. 399 z zm.) w 2024 roku poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 45% wagowo. W Gminie Platerówka poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w 2024 roku wyniósł 51,21%.

Na terenie Gminy Platerówka nie ma punktu zbierania ani stacji demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Najbliższy punkt zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji dla mieszkańców Platerówki znajduje się w miejscowości Gryfów Śląski, zaś najbliższa stacja demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji położonej w okolicy Lubania, pozostałe zlokalizowane są poza powiatem lubańskim.

ODPADY WIELKOGABARYTOWE

W Gminie Platerówka odpady wielkogabarytowe można oddawać wyłącznie w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Transport odpadów do PSZOK mieszkańcy organizują we własnym zakresie i na własny koszt. Zgodnie z roczną analizą systemu gospodarki odpadami komunalnymi przygotowaną w oparciu o art. 3 ust. 2 pkt. 10 oraz art. 9 tb ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r, poz. 399 z zm.) za rok 2024 na terenie Gminy Platerówka w 2024 roku w PSZOK-u zgromadzono 23,4000 Mg odpadów wielkogabarytowych (kod: 20 03 07).

AZBEST

Gmina posiada obowiązujący Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Platerówka na lata 2020-2032, który został przyjęty w dniu 22 grudnia 2020 r. uchwałą nr XIV/120/20 przez Radę Gminy w Platerówce. Odpady zawierające azbest są unieszkodliwiane poprzez deponowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych poza terenem Gminy Platerówka. Po przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Platerówka w 2024 roku (baza azbestowa.gov.pl) waga odpadów azbestowych wyniosła 196 125 Mg, w tym 3 120 Mg unieszkodliwionego oraz 193 005 Mg pozostałości do unieszkodliwienia. Najwięcej wyrobów zawierających azbest odnotowano w miejscowości Platerówka, niewiele mniej w miejscowości Włosień i Zalipie, natomiast najmniej azbestu zinwentaryzowano w miejscowości Przylasek. Na wyroby zawierające azbest na terenie Gminy Platerówka składały się: płyty azbestowo-cementowe faliste stosowane w budownictwie na budynkach gospodarczych jak: stodoły, obory, chlewnie i magazyny. Jednak azbest występował również na budynkach mieszkalnych, usługowych oraz szopach, garażach i wiatkach.

Gmina Platerówka nie posiada własnych składowisk odpadów niebezpiecznych, w tym takich, na których składowany byłby azbest. W związku z powyższym gmina korzysta z okolicznych składowisk odpadów azbestowych w miejscowości Marcinowo w gm. Trzebnica (17 06 05) i w miejscowości Trzebicz w Gminie Polkowice (odpady 17 06 01, 17 06 05).

NIELEGALNE SKŁADOWISKA ODPADÓW

Stałym problemem gminy są „dzikie” składowiska odpadów, zwłaszcza na terenach leśnych oraz palenie odpadów w piecach domowych. Na terenie Gminy Platerówka występuje 5 dzikich składowisk odpadów o łącznej powierzchni ok. 200 m², które znajdują się przy drogach publicznych, w lasach i nieużytkach.

2.3 Charakterystyka komponentów przyrodniczych środowiska

2.3.1 Położenie fizycznogeograficzne

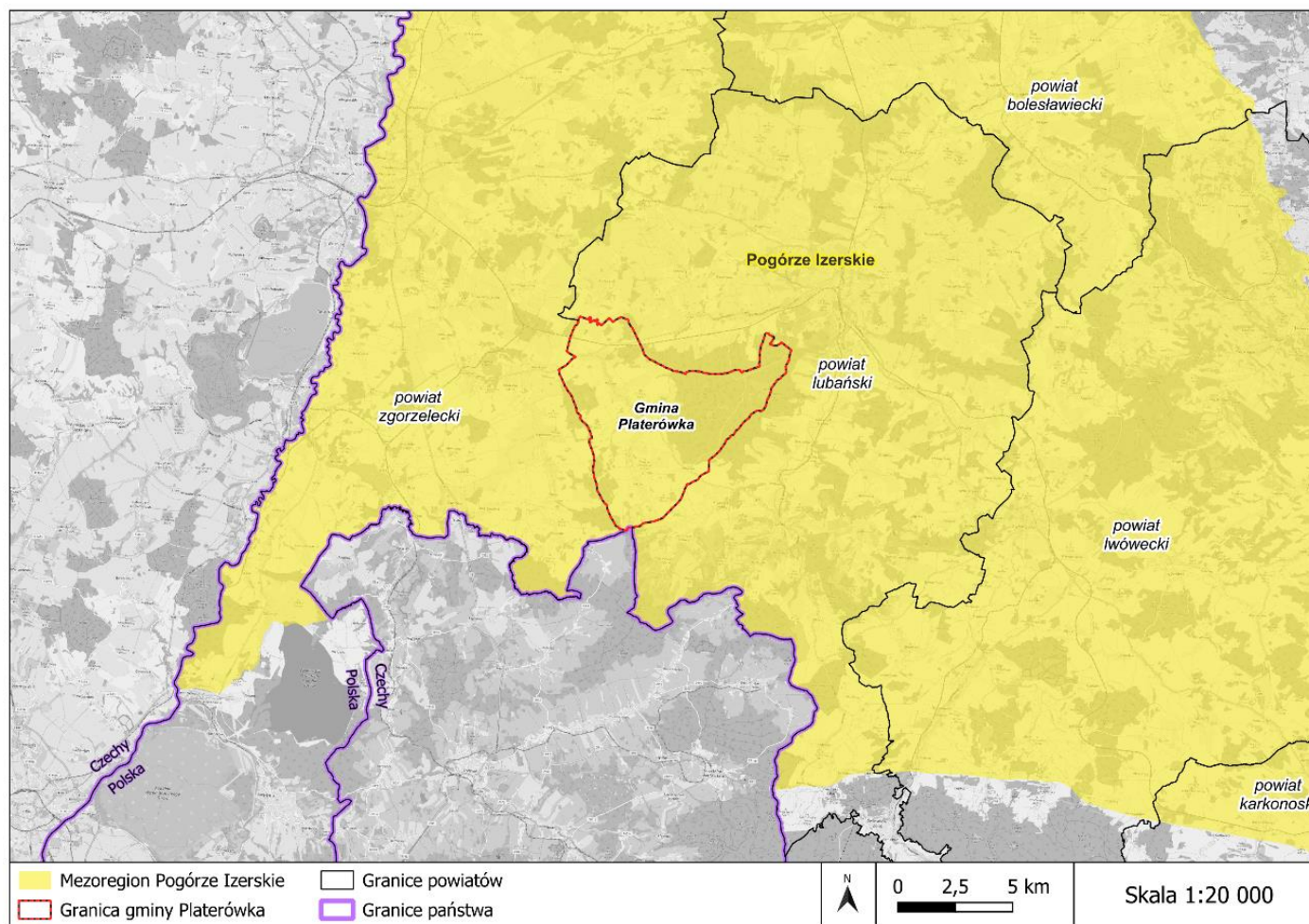
Według J. Kondrackiego Gmina Platerówka położona jest w Sudetach Zachodnich w makroregionie Pogórze Zachodniosudeckie, w obrębie mezoregionu Pogórze Izerskie (332.26) na styku dwóch mikroregionów:

- **Wysoczyzny Siekierczyńskiej (332.262)** – w zachodniej części gminy. O charakterze Wysoczyzny stanowią pagórki zbudowane z bazaltów i gnejsów o kopulastych kształtach i stromych zboczach osiągające wysokość 250-300 m – Czubatka (357 m n.p.m.), Góra Czapla (331 m n.p.m.), Góra Staniewicza (330 m n.p.m.). W jej podłożu występują zlepieńce permskie i gnejsy przykryte gliną zwałową i utworem pyłowym. W użytkowaniu przeważają pola uprawne z małym udziałem łąk i pastwisk.
- **Wzgórz Zalipiańskich (332.263)** – są falistą wyżyną wysokości 350-400 m zbudowaną z diabazu, bazaltu i gnejsu. W południowo-wschodniej części gminy wzgórza osiągają kulminacje: Góra Grodziszczce (południe), Góra Bukowa i Liściasta (północ) i Góra Kamienna (okolice Zalipia). Najwyższym wniesieniem jest Wyszyna (414 m np.) położona w południowej części gminy.

Obszar gminy charakteryzują słabo pofalowane wzgórza, natomiast powierzchnia terenu jest lekko nachylona w kierunku północno-zachodnim.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024-2027 w perspektywie do 2030 roku oraz w Raporcie o stanie środowiska rok 2024 wyróżniono jeszcze jedną jednostkę morfologiczną na terenie Gminy Platerówka – Równinę Zgorzelecką. Równina Zgorzelecka jest lekko falistą równiną o charakterze rolniczym z domieszką kompleksów leśnych, poprzecinana płytkimi, płaskimi dolinami strumieni i urozmaiconą niskimi pagórkami bazaltowymi.

Rysunek 8. Położenie fizycznogeograficzne Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne

2.3.2 Ukształtowanie i struktura powierzchni ziemi

2.3.2.1 Rzeźba terenu

W rzeźbie gminy można wyróżnić formy pochodzenia lodowcowego, którymi są wysoczyzny morenowe. Zajmują one większą część omawianego obszaru. Formy pochodzenia fluwioglacjalnego występują głównie na zachód od rzeki Włosienica – w rejonie Platerówki i Włosienia oraz w północno-zachodniej części gminy, w pobliżu linii kolejowej. Są to równiny sandrowe i wodnolodowcowe w ogólności oraz kemy. W północno-wschodniej części omawianego obszaru liczne są formy pochodzenia eolicznego – pokrywy lessowe i pyłowe. Równiny denudacyjne usytuowane są przede wszystkim w północno-wschodniej części gminy oraz w Zalipiu. Ponadto wyróżnić można formy nieoznaczonej lub różnej genezy w południowej części gminy, w Zalipiu oraz w północnej – we Włosieniu. Reprezentują je wysoczyzny pagórkowate o zaokrąglonych grzbietach z kopulastymi wierzchołkami (G. Wyszyńska, G. Kamienna) oraz wierzchołkami stożkowatymi (G. Czubańska). Liczne są także formy pochodzenia antropogenicznego (grobki, kamieniołomy, żwirownie).

2.3.2.2 Struktura użytkowania

Gmina Platerówka ma charakter gminy rolniczej. Brak w niej ciężkiego przemysłu. Głównym podmiotem gospodarczym jest Łużycka Kopalnia Bazaltu „Księginki” S.A. z siedzibą w Lubaniu (obecnie kopalnia jest w Zarządzie Eurovia S.A.), który posiada koncesję na eksploatację złóż bazaltu na „Bukowej Górze”. Pozostałe podmioty gospodarcze to głównie firmy z sektora małych przedsiębiorstw rolnych i usługowych.

Według danych z Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k), powierzchnia użytków rolnych na terenie Gminy Platerówka wynosiła ogółem 2617,75 ha, w tym grunty orne stanowiły 1875,86 ha (39,15%), sady 10,96 ha, roślinność trawiasta 730,93 ha, tereny leśne i zadrzewione 1984,09 ha.

Znaczną część powierzchni gminy zajmują tereny rolne oraz lasy, które niemal w całości skupione są w zwartym kompleksie Lubańskiego Wielkiego Lasu. W Platerówce dominują Lasy Państwowe, stanowią ok. 1 785,26 ha powierzchni gminy, pozostałe lasy stanowią ok. 160,27 ha. Tereny leśne znajdują się w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu, w granicach nadleśnictwa Pieńsk w zachodniej części gminy i nadleśnictwa Świeradów we wschodniej części. Gospodarka leśna w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa prowadzona jest w oparciu o Plan Urządzania Lasów, a w przypadku lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa nadzór sprawuje Starosta.

Porównując wartości z lat wcześniejszych nie zaobserwowano większych zmian dotyczących wielkości użytków rolnych.

Zgodnie z danymi GUS gmina zajmuje powierzchnię 4 794 ha. Szczegółową strukturę użytkowania gruntów według Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) przedstawia

tabela poniżej. Rozbieżność w sumarycznej powierzchni gminy wynika ze szczegółowości opracowania mapy BDOT10k odpowiadającej skali 1:10 000, jednak w pełni oddaje ona strukturę użytkowania gruntów.

Tabela 8. Kompleksy użytkowania gruntów na terenie Gminy Platerówka

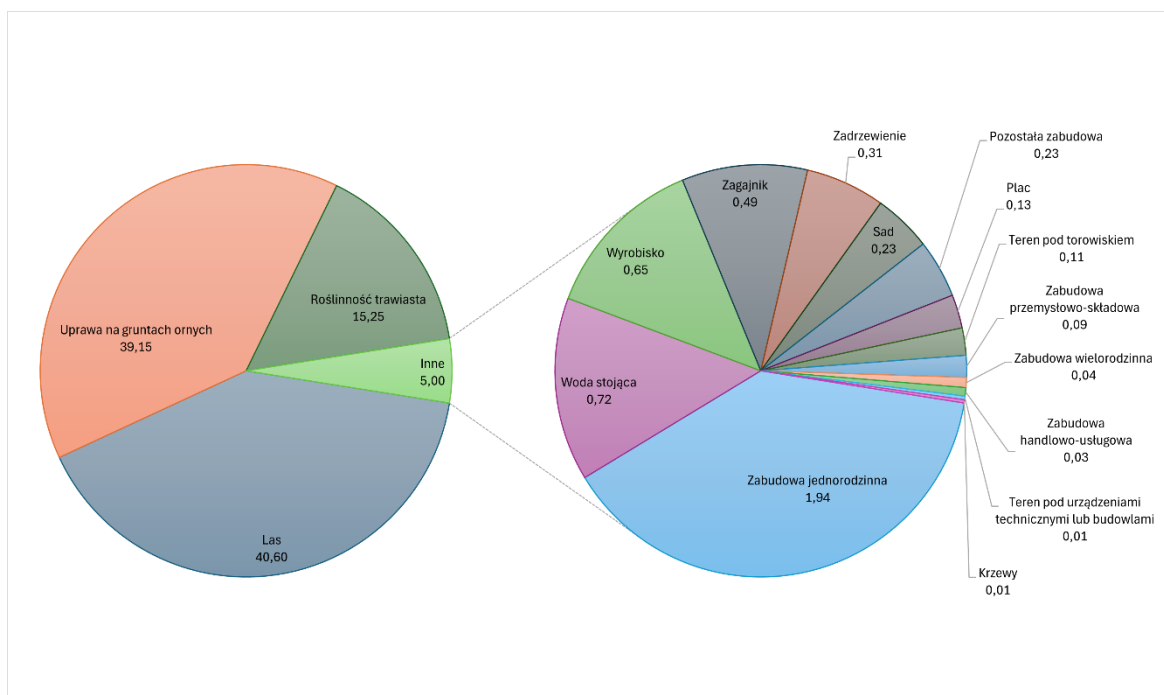
Lp.	Nazwa klasy obiektów	Nazwa obiektu	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
1	Wody powierzchniowe	woda stojąca	34,45	0,72
		ogółem	111,54	2,33
2	Zabudowa	zabudowa wielorodzinna	1,89	0,04
		zabudowa jednorodzinna	93,01	1,94
		zabudowa przemysłowo-składowa	4,10	0,09
		zabudowa handlowo-usługowa	1,59	0,03
		pozostała zabudowa	10,95	0,23
		ogółem	1984,09	41,41
3	Tereny leśne i zadrzewione	las	1945,53	40,60
		zagajnik	14,92	0,49
		zadrzewienie	23,63	0,31
		krzewy	0,60	0,01
		sad	10,96	0,23
		ogółem	2606,79	54,40
4	Roślinność pozostała	roślinność trawiasta	730,93	15,25
5	Grunty orne	uprawa na gruntach ornym	1875,86	39,15
6	Teren pod drogami kołowymi, szynowymi i lotniskowymi	teren pod torowiskiem	5,13	0,11
7	Plac	plac	6,30	0,13
8	Wyrobnisko i zwałowisko	wyrobnisko	31,31	0,65
9	Pozostały teren niezabudowany	teren pod urządzeniami technicznymi lub budowlami	0,67	0,01
Łącznie			4791,85	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

W strukturze użytkowania gruntów na terenie Gminy Platerówka przeważają grunty orne, zajmujące prawie 40% powierzchni, które łącznie z roślinnością trawiastą, zajmującą ok. 15% powierzchni, stanowią ponad 54% powierzchni gminy. Drugim istotnym komponentem struktury użytkowania terenu są tereny leśne, w tym zadrzewienia i zagajniki, stanowiące ponad 40% powierzchni Gminy. Tereny zabudowane zajmują ok. 2% powierzchni gminy. Przeważa zabudowa jednorodzinna wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Strukturę użytkowania na terenie gminy przedstawiono na mapie nr 6.

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w obrębie Gminy Platerówka wyrażona w procentach (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDOT10k

Struktura użytkowania gruntów ma charakter uporządkowany. Grunty orne utrzymywane są w dobrej kulturze rolniczej. Nie zaobserwowano występowania znaczących powierzchni nieużytków.

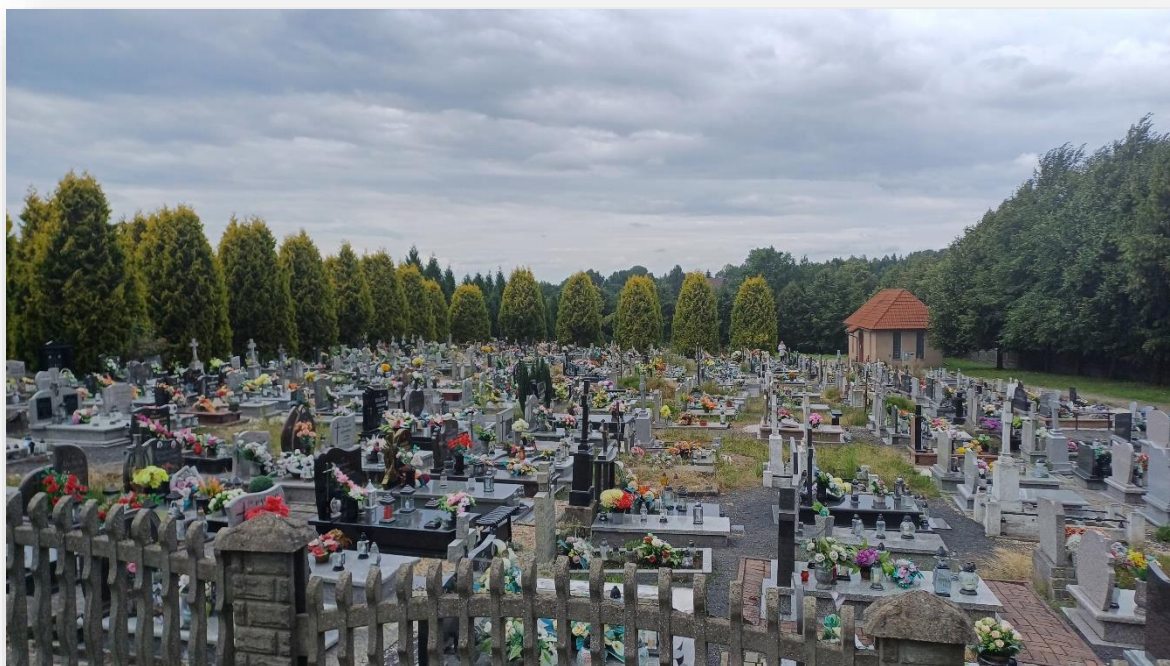
Znaczna część gruntów rolniczych zajmują grunty Skarbu Państwa we władaniu Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, który powstał w 2017r. Na 1.01.1999r. – stanowiły 56,4% ogółu gruntów ornych i nie uległy zmianie do dziś. Grunty o dużej powierzchni nie są dzierżawione lub nie posiadają stałych umów dzierżawnych gwarantujących właściwe użytkowanie. W stanie upadłości znajduje się aktualnie Spółdzielnia Usług i Produkcji Rolnej we Włosieniu, która posiada grunty o dużej powierzchni wysokich klas bonitacyjnych, a także dzierżawiła dotychczas grunty KOWR.

Na terenie gminy znajduje się jeden cmentarz komunalny, którego administratorem jest Urząd Gminy w Platerówce oraz jeden cmentarz parafialny zarządzany przez proboszcza danej parafii. Planuje się jego modernizację cmentarza komunalnego (wymianę ogrodzenia), a w przyszłości rozbudowę w zależności od potrzeb, w tym rozwiązanie układu komunikacji, elementów małej architektury i układu zieleni.

Fotografia 3. Widok na kościół parafialny w Platerówce

Fotografia 4. Widok na cmentarz komunalny w Platerówce

2.3.3 Budowa geologiczna

2.3.3.1 Charakterystyka budowy geologicznej gminy

Gmina Platerówka położona jest w obrębie Sudetów Zachodnich na Pogórzu Izerskim. Litologia podłoża na obszarze Pogórza Izerskiego jest bardzo zróżnicowana. Występują tu prekambryjskie i wczesnopaleozoiczne skały magmowe i metamorficzne, należące do metamorfiku izerskiego, m.in. gnejsy (głównie paragnejsy), granitoidy i granitognejsy, przeciętne wąskimi pasami łupków łyszczykowych z soczewkami wapieni krystalicznych. W ich obrębie występują skały żyłowe genezy hydrotermalnej, m.in. kwarcy żyłowe i lamprofiry.

Gmina Platerówka znajduje się na styku kilku jednostek geologicznych. W budowie geologicznej można wyróżnić utwory: neoproterozoiku, kambro-ordowiku, paleogenu, neogenu, czwartorzędu. Utwory czwartorzędowe pokrywają ok. 80% powierzchni gmin. Są to gliny, piaski i żwiry wypełniające wklęsłości starszego podłoża, którego wychodnie można zaobserwować w licznych miejscach dających obraz różnorodności mineralogicznej gminy.

1) Utwory ery proterozoicznej:

- **Neoproterozoik**

Utwory reprezentowane są przez piaskowce szarogłazowe i łupki mułowcowe. Występują one głównie we Włosieniu, w środkowej części gminy w miejscowości Platerówka – obok drogi

wojewódzkiej nr 358 (DW358), w Lubańskim Wielkim Lesie oraz fragmentarycznie wyłaniają się spod osadów czwartorzędowych w zachodniej części gminy. Piaszkowce szarogłazowe są zbudowane z plagioklazu, kwarcu oraz minerałów blaszkowych. Część z nich przypomina wyglądem fyllity, część jest natomiast typowymi szarogłazami zbudowanymi z bardzo drobnych okruchów łupków, ziaren skaleni lub kwarcu, ostrokrawędzistych lub obtoczonych. Część piaszkowców ujawnia pewną smużystosć, inne mają teksturę bezkierunkową.

2) Utwory ery paleozoicznej

• Kambr-Ordowik

Występujące utwory z tego okresu reprezentowane są przez: gnejsy gruboziarniste, gnejsy oczkowe, gnejsy równoziarniste czy gnejsy porfirowate. Na rozpatrywanym obszarze dominują gnejsy gruboziarniste. Odsłaniają się one na głównie na południe od Włosienia, Platerówki i Zalipia oraz na północny-wschód od wzgórza Czubatka. Są one szare i szaroróżowe i wykazują duże zróżnicowanie struktury, wielkości ziarna i składu petrograficznego. Gnejsy oczkowe występują natomiast na południowym krańcu gminy. Są one barwy szarej i jasnoszarej, na ogół grubo oczkowe z drobnoziarnistym tłem, o słabo wykształconej foliacji, z lokalnie reliktoowo zachowanymi partiami gnejsów drobnoziarnistych z pojedynczymi oczkami skaleni.

3) Utwory ery kenozoicznej

• Paleogen

Utwory tego okresu reprezentowane są przez bazalty. Występują w okolicach Włosienia na trzech wzgórzach w okolicy Platerówki i Włosienia: na wzgórzu Czubatka (357 m n.p.m.) oraz jego okolicach, wzgórzu Czapli (331 m n.p.m.) i wzgórzu Srebrnik (334.8 m n.p.m.). Skały są twarde, zbite, o wyraźnej oddzielności słupowej. Na ogół bazalty występują w formie kominów i ułożone są prawie pionowo, wyjątek stanowi obszar wzgórza Czubatka, gdzie bazalty ułożone są skośnie. Najliczniejszą grupę stanowią prawie czarne bazalty nefelinowe. Skały wulkaniczne pojawiają się także na północ od Przyłasku.

• Neogen

Występujące utwory z tego okresu reprezentowane są ily z węglem brunatnym. Iły są to skały osadowe, bardzo drobnoziarniste, zbudowane głównie z minerałów ilastych. Iły nadwęglowe są odmianą skał ilastych w nakładzie złoża brunatnego. Występują na północnym wschodzie Gminy Platerówka.

• Czwartorzęd

Utwory te wykształcone są jako osady plejstocenyjskie i holocenyjskie.

Utwory plejstocénskie to osady zlodowaceń środkowopolskiego (odry) i bałtyckiego. Osady zlodowacenia odry reprezentowane są głównie przez:

- piaski i żwiry wodnolodowcowe zalegające na glinach deluwialnych i zwałowych; występują głównie na zachód od Włosienia i Platerówki oraz przy północno-wschodniej granicy gminy. Otoczaki kwarcu stanowią w nich ponad 70% ogólnego składu ilościowego,
- gliny zwałowe – o barwie brunatnej, jasnożółtej, żółtoszarej i ciemnopopielatej, tworzą fragmentaryczne resztki pierwotnie rozległej pokrywy, o czym świadczą liczne głązy narzutowe; osady te występują na całym obszarze gminy, głównie w części środkowej; płyty glin leżą bezpośrednio na piaskach i żwirach wodnolodowcowych lub bezpośrednio na starszym podłożu,

Osady plejstocénskie zlodowacenia bałtyckiego reprezentowane są przez piąstki, mułki i ily kemów, lessy, które występują głównie północnej i zachodniej części gminy oraz gliny lessopodobne, występujące we wschodniej części Gminy Platerówka.

Utwory holocénskie to piaski, żwiry i namuły rzeczne, gliny deluwialne, gliny pyłowate, lessopodobne na piaskach i żwirach wodnolodowcowych oraz rumosze skalne.

2.3.3.2 Powiązanie przyrodnicze budowy geologicznej z szerszym otoczeniem oraz procesami zachodzącymi w środowisku

Budowa geologiczna Pogórza Izerskiego ma swoje odzwierciedlenie w granicach gminy w postaci gnejsów występujących głównie w południowej i środkowej części omawianego obszaru oraz żył bazaltu. Złoża tej kopaliny powiązane są z obszarami gmin sąsiednich. Do granic gminy sięga obszar górniczy kopalni bazaltu, działającej w Gminie Platerówka.

2.3.4 Surowce mineralne

Baza surowcowa na terenie gminy jest uboga. W Centralnej Bazie Danych Geologicznych oraz w Systemie Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS Państwowego Instytutu Geologicznego znajdują się informacje o dwóch złożach surowców mineralnych:

- **Bukowa Góra**, którego użytkownikiem jest Łużycka Kopalnia Bazaltu, "Księginki" S.A. w Lubaniu. Obecnie EUROVIA S.A. Złoże znajduje się na terenie Gmin Lubań i Platerówka. Złoże jest zagospodarowane.
- **Liściasta Góra**, znajdujące się na terenie Gmin Leśna i Platerówka. Złoże jest rozpoznane szczegółowo.

Występujące na terenie Gminy Platerówka dwa złoża bazaltu, związane z wylewami skał wulkanicznych trzeciorzędowej formacji wulkanicznej wieku od eocenu po miocen. Charakterystyka gospodarcza oraz klasyfikacja złóż przedstawiona jest w tabeli (Tabela 9.).

Złoże „Bukowa Góra” położone jest w obrębie Lubański Wielki Las. Powierzchnia złoża wynosi 85,5 ha, średnia miąższość kopaliny – 54,5 m, średnia grubość nadkładu – 2,6 m, a średnia wartość N/Z – 0,1. Zasoby wynoszą 100 912 tys. t. Bazalt ze złoża „Bukowa Góra” może być wykorzystany do produkcji kruszywa łamanego i kłińca. Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024-2027 z perspektywie do roku 2030 złoża bazaltu z Bukowej Góry są wydobywane na podstawie koncesji nr DM-G.7422.68.2011.AP z dnia 14 kwietnia 2011 r. W dniu 17.06.2004 r. decyzją Wojewody Dolnośląskiego nr 15/2004 [SR.IV.7412-34/2004] koncesja na eksploatację złoża bazaltu została przeniesiona na nowego użytkownika o nazwie Łużycka Kopalnia Bazaltu, "Księginki" S.A. w Lubaniu. Obecnie EUROVIA S.A.

Fotografia 5. Widok na plan kopalni bazaltu „Bukowa Góra”

Fotografia 6. Widok na wjazd do kopalni bazaltu „Bukowa Góra” – Kopalnia Zaręba EUROVIA

Złoże „Liściasta Góra” położone jest w obrębie Lubański Wielki Las. Powierzchnia złoża wynosi 24,1 ha. Średnie parametry geologiczno-górnictwa są następujące: miąższość kopaliny – 26,8 m, grubość nadkładu – 1,9 m, a N/Z – 0,1. Kopalina może być wykorzystana do produkcji kruszywa łamanego do robót drogowych i kolejowych. Złoże jest konfliktowe ze względu na występowanie lasów. Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024-2027 z perspektywie do roku 2030 złoża bazaltu z Liściastej Góry są wydobywane na podstawie koncesji nr 5/E/2010 z dnia 26 kwietnia 2010 r. przez KP BAZALT Sp. z o.o.– Grupa Kruszywa Polskie . z siedzibą w Gminie Leśna.

Teren górniczy w Gminie Platerówka obejmują złoża „Bukowa Góra” o powierzchni ok. 228 ha i złoża „Liściasta Góra” o powierzchni ok. 63 ha. Rejonami perspektywicznymi występowania bazaltów są wzniesienia: Baran, Ostra (Czubatka) i Srebrnik.

Na terenie gminy występują również rejon z surowcami ilastymi i okrucowymi.

Tabela 9. Złoże kopalin i ich charakterystyka gospodarcza oraz klasyfikacja

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopa- liny	Wiek kompleksu litologiczno- surowcowego	Zasoby geologiczne bilansowe (tys. ton/tys. m ^{3*})	Zasoby przemysłowe (tys. ton/tys. m ^{3*})	Stan zagospodarowania złoża	Wydobycie (tys. ton)	Zastosowanie kopaliny	Klasyfikacja złoża		Przyczyny konfliktowości złoża
				Wg stanu na rok 2023						Klasy 1-4	Klasy A-C
1	Bukowa Góra	bazalty	trzeciorzęd	91 816,13	91 816,13	Złoże eksploatowane	740,20	Skb, Sb, Sd	2	B	ochrona lasów
2	Liściasta Góra	bazalty	trzeciorzęd	18 768,91	15 884,05	Złoże eksploatowane	9,28	Skb, Sd	2	B	ochrona lasów

Rubryka 9: Sb – surowce budowlane, Sd – surowce drogowe, Skb – surowce kruszyw budowlanych;

Rubryka 10: złoże: 2 – rzadkie w skali całego kraju lub skoncentrowane w określonym regionie;

Rubryka 11: złoże: B – konfliktowe;

Źródło: Objasnienia do mapy geosrodowiskowej Polski 1:50 000, Arkusz RĘCZYN (755) i ZGORZELEC (756). Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 grudnia 2023 r.

2.3.5 Warunki wodne

2.3.5.1 Wody powierzchniowe

2.3.5.1.1 Charakterystyka systemu wodnego

Gmina Platerówka leży w całości na obszarze dorzecza Odry w regionie wodnym Środkowej Odry, a dokładniej w dorzeczu Nysy Łużyckiej, która jest jej lewobrzeżnym dopływem.

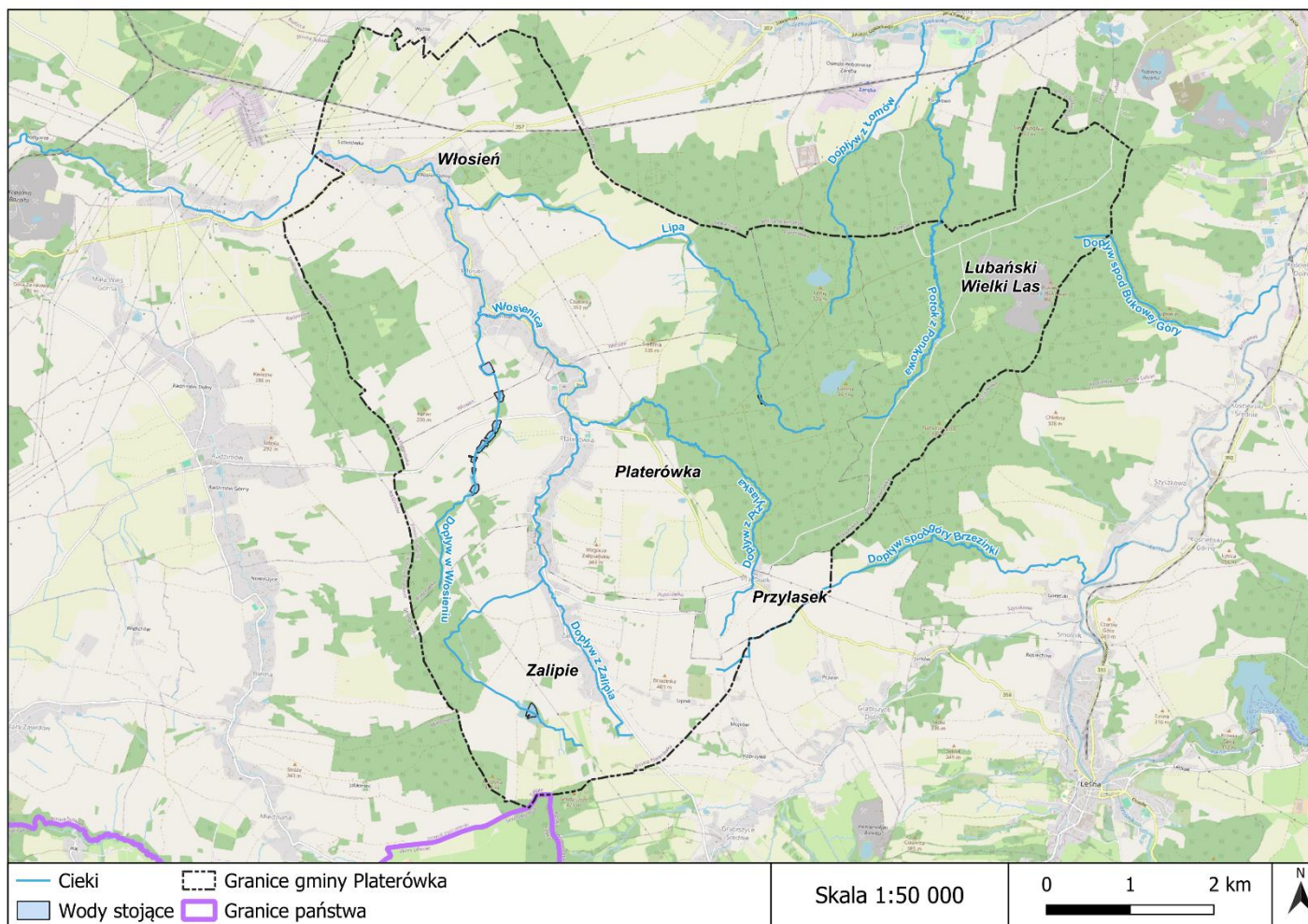
Wody powierzchniowe na terenie Gminy Platerówka nie są objęte monitoringiem stanu czystości cieków wodnych. Pośrednio o jakości rzek na terenie gminy może świadczyć jakość wód rzeki Czerwona Woda (prawobrzeżny dopływ Nysy Łużyckiej), do której uchodzą cieki z gminy, przepływająca przez południowo-zachodnią część gminy. Przez Gminę Platerówka przepływa potok Włosienica, od której odchodzą przynajmniej 3 prawostronne jej dopływy – Lipa, Dopływ z Przylasku i Dopływ z Zalipia oraz 1 lewostronny jej dopływ – Dopływ z Łomów.

Tabela 10. Cieki wodne zidentyfikowane na terenie Gminy Platerówka

Lp.	Nazwa cieku	Długość cieku [km]
1	Dopływ w Włosieniu	3 936,48
2	Lipa	7 214,17
3	Włosienica	20 652,32
4	Dopływ z Przylasku	5 806,07
5	Dopływ z Łomów	4 383,84
6	Dopływ z Zalipia	2 485,09
7	Dopływ spod góry Brzezinki	6 760,28
8	Dopływ spod Bukowskiej Góry	3 448,05
9	Potok z Ponikowa	7 355,02

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024 – 2027 w perspektywie do 2030 roku

Rysunek 9. Cieki wodne na terenie Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne

2.3.5.1.2 Ocena stanu czystości rzeki Czerwona Woda

Czerwona Woda jest prawobrzeżnym dopływem Nysy Łużyckiej, do której uchodzi w 154,8 km. Ocena wyników badań w 2007 r. oraz 2008 r. w przekroju ujścia Nysy Łużyckiej, (poza Gminę Platerówka – na terenie miasta Zgorzelec), wykazała zadowalającą jakość, o czym zdecydowały wskaźniki takie jak: BZT₅, azotany, azotyny i azot ogólny na poziomie III klasy. Badania z 2015 roku wykazały poprawę do poziomu II klasy, co świadczy o pozytywnych zmianach zachodzących w środowisku wodnym tego regionu.

2.3.5.1.3 Ujęcia wód powierzchniowych

Na terenie Gminy Platerówka znajdują się 3 ujęcia wód powierzchniowych przedstawione na poniższym rysunku. Są to wszystkie ujęcia w gminie zebrane na podstawie pozwoleń wodnoprawnych wydanych przez Wody Polskie zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024-2027 w perspektywie do 2030 roku.

Tabela 11. Wykaz ujęć wód powierzchniowych na terenie Gminy Platerówka

Nazwa ujęcia	Cel poboru	Data wystawienia	Data ważności	Nr decyzji	Organ wydający
-	-	26.11.2007	29.03.2031	RŚ.6223-22/07	Starostwo Lubań
-	-	09.05.2014	30.04.2034	RŚ.6341.13.2014	Starostwo Lubań
-	-	29.12.2014	30.06.2035	RŚ.6341.47.2014	Starostwo Lubań

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024 – 2027 w perspektywie do 2030 roku

2.3.5.1.4 Jednolite Części Wód Powierzchniowych

Gmina Platerówka położona jest w granicach 4 JCWP takich jak: RW600011166999, RW6000031667299, RW600003166569, RW60000317449. Szczegółową charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 12. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Platerówka

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Lokalizacja				Status	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Region wodny	Obszar dorzecza		Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW)			
			Kod	Nazwa				
RW600011166999	Kwisa od zb. Leśna do ujścia	region wodny Środkowej Odry	6000	obszar dorzecza Odry	RZGW we Wrocławiu	naturalna część wód	umiarkowany	zagrożona
RW6000031667299	Siekierka	region wodny Środkowej Odry	6000	obszar dorzecza Odry	RZGW we Wrocławiu	naturalna część wód	umiarkowany	zagrożona
RW600003166569	Grabiszówka	region wodny Środkowej Odry	6000	obszar dorzecza Odry	RZGW we Wrocławiu	naturalna część wód	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	zagrożona
RW60000317449	Czerwona Woda	region wodny Środkowej Odry	6000	obszar dorzecza Odry	RZGW we Wrocławiu	naturalna część wód	słaby	zagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wód Polskich RZGW w Zgorzelcu

2.3.5.1.5 Ocena jakości wód powierzchniowych

Na terenie Gminy Platerówka brak jest punktów monitoringowych jakości wód powierzchniowych. Wody powierzchniowe na terenie gminy nie są objęte monitoringiem WIOS. Najbliższe punkty pomiarowe położone są:

- w Gminie Sulików, na rzece Czerwona Woda od Studzianki do Nysy Łużyckiej, wykonywane są pomiary w celu rozpoznania rzeczywistego stanu ekologicznego wód. W tym punkcie rzeki ogólny stan ekologiczny oceniany jest jako słaby (stan na 2023 r.).
- Na rzece Kwisie powyżej Kliczkówki (Osieczów) (od zbiornika Leśna do Kliczkówki). W tym punkcie rzeki ogólny stan ekologiczny oceniany jest jako słaby (stan na 2023 r.).

2.3.5.1.6 Identyfikacja źródeł zagrożenia wód powierzchniowych

Poważnym zagrożeniem dla wód płynących są zanieczyszczenia bytowo-gospodarcze i rolnicze odprowadzane do nich przez przyległe gospodarstwa (np. poprzez nieszczelne zbiorniki bezodpływowe - szamba) oraz nawozy i środki ochrony roślin spływające systemem rowów melioracyjnych z pól uprawnych. W istotny sposób przyczyniają się one do pogorszenia jakości wody, ograniczając występowanie wrażliwych gatunków ryb.

2.3.5.2 Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z art. 16 pkt 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tekst jednolity. Dz. U. z 2024 r., poz. 1087 z późn. zm.) obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są: obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224 ww. ustawy, stanowiące działki ewidencyjne, pas techniczny.

Gmina Platerówka zlokalizowana jest poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. Wylewy rzek i potoków wystąpiły tylko lokalnie, głównie w północnej części gminy, w górnym biegu cieku Lipa (prawostronny dopływ rzeki Włosienica).

2.3.5.3 Wody podziemne

Na obszarze Gminy Platerówka występują dwa rodzaje wód podziemnych:

- wody typu warstwowego występujące w obrębie holocenijskiego i plejstocenijskiego piętra wodonośnego,
- wody szczelinowe występujące w gruntach skalistych pochodzenia magmowego, metamorficznego i osadowego, pod glinami.

Poziom wód podziemnych w osadach holoceniowych występuje do głębokości 2 m. Wody te powierzchniowo przejawiają swoją obecność w postaci mokradł i bagien. Napotyka się je pomiędzy Platerówką w kierunku Miedziany (Gmina Sulików) oraz na południe od Włosienia. Wody te zasilane są opadami atmosferycznymi, stanowią podstawowe źródło wody pitnej dla ludności.

Poziom wód podziemnych w osadach plejstoceńskich pod glinami występuje na różnej głębokości od 2 m do 8 m ppt. Wody te gromadzą się w piaszczysto – żwirowych osadach rzecznych i wodnolodowcowych.

Wody szczelinowe występujące w gruntach skalistych przepływają przez liczne szczeliny, natomiast ich ilość, głębokość występowania i kierunek przepływu nie są znane. W rejonie Platerówki prawdopodobne jest występowanie wód o charakterze artezyjskim, o zwierciadle statycznym stabilizującym się do około 5 metrów nad poziomem terenu.

Na terenie Gminy Platerówka nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. W związku z tym nie ma tu również wyznaczonych obszarów ochrony dla takich zbiorników. Najbliższy zbiornik GZWP 317 (niecka zewnątrzsudecka Bolesławiec) zlokalizowany jest na północny wschód od gminy. Jest to zbiornik kredowy o głębokości 100 – 200 m, którego południowa granica styka się z Gminą Lubań.

2.3.5.3.1 Ocena jakości wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r., poz.2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości

oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

W ostatnich latach nie przeprowadzono badań monitoringu wód podziemnych na terenie Gminy Platerówka. W związku z powyższym w opracowaniu przedstawiono badania wody ze stanowisk zlokalizowanych na terenach przyległych do Gminy Platerówka w latach 2017-2019, znajdujących się na terenie powiatu lubańskiego. W obrębie powiatu punkty pomiarowe zlokalizowane były w JCWPd 93.

Tabela 13. Zestawienie punktów badawczych wód podziemnych w sieci krajowej PIG w latach 2017-2019

Nr punktu pomiarowego	Gmina	Miejscowość	Stratygrafia	JCWPd	Klasa wód w 2017 r.	Klasa wód w 2019 r.
50	Leśna	Leśna	Q	93	III	III
79	Lubań (Gmina wiejska)	Pisarzowice	Q	93	II	II

Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Lubańskiego na lata 2021-2024 z uwzględnieniem lat 2025-2028

Jakość wód podziemnych w monitorowanych punktach znajdujących się w terenach przyległych do Gminy Platerówka, w powiecie lubańskim prowadzone przez Państwowy Instytut Geologiczny wykazały, że jakość wód podziemnych w punkcie pomiarowym nr 50 zaliczana jest do klasy II - dobry stan wód, a w punkcie pomiarowym nr 79 zaliczana jest do klasy III-umiarkowany stan jakości.

2.3.5.3.2 Jednolite Części Wód Podziemnych

Gmina Platerówka położona jest w granicach 2 jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) takich jak: PLGW600093 oraz PLGW6000105. Szczegółową charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 14. Jednolite części wód podziemnych na terenie Gminy Platerówka

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)		Lokalizacja				Ocena stanu		Ocena Ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
Europejski kod JCWPd	Nazwa JCWPd	Region wodny	Obszar dorzecza		Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW)	Ilościowego	Chemicznego	
			Kod	Nazwa				
PLGW600093	93	region wodny Środkowej Odry	6000	obszar dorzecza Odry	RZGW we Wrocławiu	Dobry	dobry	niezagrożona
PLGW6000105	105	region wodny Środkowej Odry	6000	obszar dorzecza Odry	RZGW we Wrocławiu	słaby	dobry	Zagrożona ilościowo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Systemu Informacji Przestrzennej Urzędu Gminy Platerówka, danych uzyskanych od Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Urzędu Gminy w Platerówce.

2.3.5.3 Identyfikacja źródeł zagrożenia wód podziemnych

Zagrożenia wód podziemnych wynikają z ich kontaktu z powierzchnią ziemi, wodami glebowymi, wodami powierzchniowymi, atmosferą oraz opadami atmosferycznymi. W miejscach, gdzie brak jest izolacji poziomu wodonośnego lub izolacja jest niepełna następuje szybka wymiana wody, a tym samym przemieszczanie się zanieczyszczeń. Najbardziej zagrożony jest północno-zachodni fragment gminy objęty głównym użytkowym piętrzem wodonośnym, zwłaszcza na terenie jednostki hydrogeologicznej nr 5, gdzie brak jest izolacji.

Źródłem zagrożenia wód podziemnych, podobnie jak powierzchniowych, są nieszczelne szamba i odprowadzanie zanieczyszczeń komunalnych bezpośrednio do wód powierzchniowych mających kontakt z wodami podziemnymi lub do gruntu, na skutek infiltracji zanieczyszczeń.

Niewłaściwe stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, zła gospodarka odpadami z hodowli zwierząt (gnojowica) oraz „dzikie” wysypiska odpadów także mogą wpływać na pogorszenie jakości wód podziemnych.

Zagrożeniem jest także prowadzona eksploatacja bazaltu na terenie kopalni „Bukowa Góra” oraz „Liściasta Góra”. Wskutek odkrywania kolejnych warstw skalnych możliwa jest infiltracja zanieczyszczeń do warstwy wodonośnej oraz powstanie głębokiego i rozległego leja depresyjnego.

2.3.5.4 Dotychczasowe zmiany w jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Obecnie brak jest wystarczających danych umożliwiających wiarygodne porównanie jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie Gminy Platerówka.

Na jakość wód cieków - Czerwona Woda, mają wpływ wody dopływających cieków (w tym ciek Włosiennica płynący przez Gminę Platerówka, będący prawym dopływem Czerwonej Wody), których jakość nie została dotychczas przebadana. Całkowite skanalizowanie gminy pozwoli wyeliminować (lub przynajmniej znacznie ograniczyć) wprowadzanie do wód powierzchniowych i podziemnych zanieczyszczeń bytowych i poprawić jakość wód. W ciekach występujących na terenie gminy występują cenne gatunki ryb chronionych: śliz (*Orthrias barbatulus*) oraz strzelby potokowej (*Phoxinus phoxinus*). oraz cennych gospodarczo np. pstrąga potokowego (*Salmo trutta m. fario*), który jest bioindykatorem stanu czystości wody. Spotykane są również inne gatunki, takie jak okoń (*Perca fluviatilis*), karaś srebrzysty (*Carassius auratus gibelini*), kielb (*Gobio gobio*). Ich obecność uwarunkowana jest przede wszystkim występowaniem niezanieczyszczonych rzek i potoków o naturalnym charakterze. Stała kontrola odprowadzanych zanieczyszczeń oraz ewentualna poprawa jakości i ilości ichtiofauny gminy oraz odtworzenie naturalnego charakteru cieków w miejscach, gdzie został on utracony pozwoli na poprawę stanu, bądź jego utrzymanie.

2.3.5.5 Powiązanie przyrodnicze sieci hydrograficznej z jego szerszym otoczeniem oraz procesami zachodzącymi w środowisku

W granicach Gminy Platerówka znajdują się obszary źródliskowe cieku Włośnica i jej dopływu Lipa, które uchodzą do Czerwonej Wody oraz niewielkich cieków uchodzących do Kwisy. Przepływające przez gminę potoki nie mają zatem charakteru tranzytowego. Dział wodny drugiego rzędu dzieli gminę na część powiązaną z Czerwoną Wodą oraz część należącą do zlewni Kwisy. Wzdłuż cieku Włośnica i jej dopływu Lipa rozwinęło się osadnictwo. Nie wyróżniono powiązań sieci hydrograficznej z ciekami na terenie Republiki Czeskiej. Ze względu na brak punktów pomiarowych na omawianym terenie trudno opisywać powiązania hydrologiczne.

2.3.6 Warunki klimatyczne

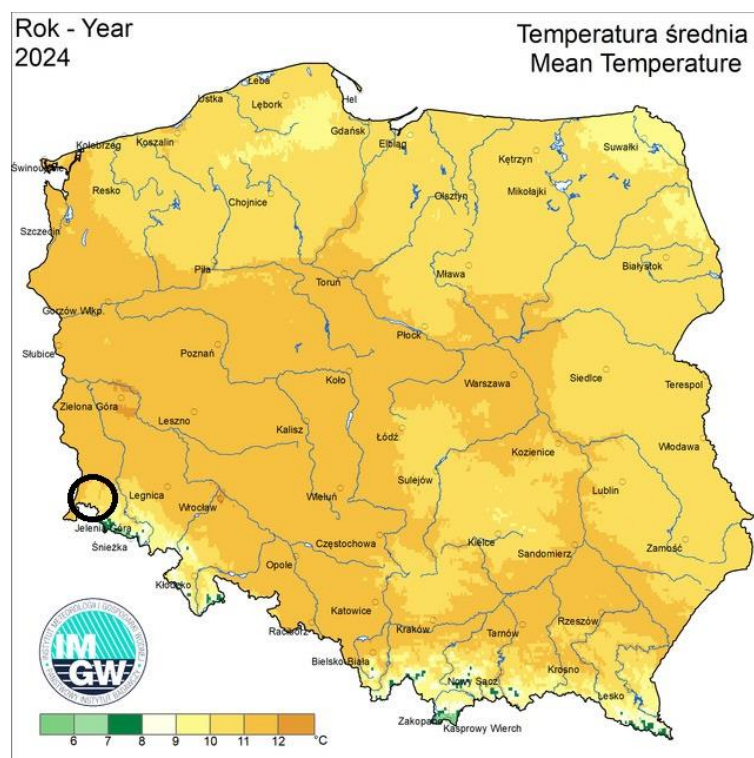
Warunki klimatyczne Gminy Platerówka determinowane są w ogólnym zarysie przez dwa czynniki: geograficzny wynikający z lokalizacji obszaru opracowania w środkowej Europie oraz czynnik cyrkulacyjny związany z ruchami morskimi, arktycznymi i kontynentalnymi mas powietrza. Zachodnia część Pogórza Izerskiego, w tym Gmina Platerówka, charakteryzuje się najłagodniejszym klimatem w polskich Sudetach. Współczesne zmiany klimatu występujące na obszarze województwa dolnośląskiego, w tym również na terenie Gminy Platerówka, przejawiają się m.in. generalną tendencją wzrostową temperatury powietrza.

W 2024 roku w Gminie Platerówka średnioroczna temperatura powietrza wynosiła +10-11 °C, maksymalna temperatura wynosiła między +28- 29°C, natomiast temperatura minimalna między -4°C-(-3)°C. Suma opadów średniorocznych w 2024 roku w Gminie Platerówka mieściła się w przedziale od 700-900 mm.

Uśłonecznienie to liczba godzin w danym okresie (np. rok), w których do powierzchni Ziemi dociera bezpośrednie promieniowanie słoneczne. W Gminie Platerówka w 2024 roku średnie uśłonecznienie wynosi 1800-1900 godzin.

Na poniższych rycinach przedstawiono mapy klimatyczne Polski w roku 2024 na tle gminy Platerówka.

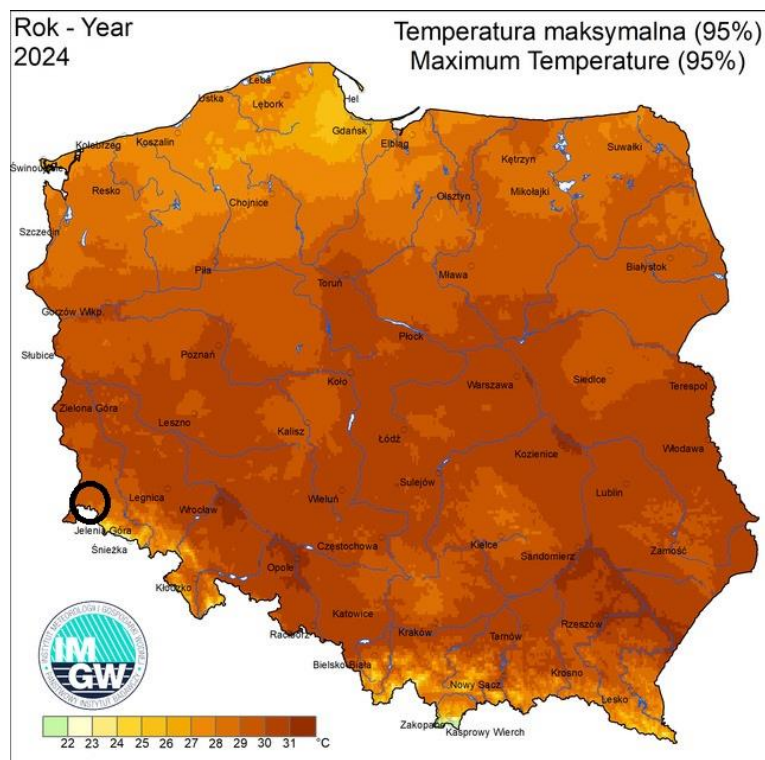
Rysunek 10. Rozkład temperatur średnich w 2024 roku

Wyjaśnienie: czarny kolor – lokalizacja Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://klimat.imgw.pl/>

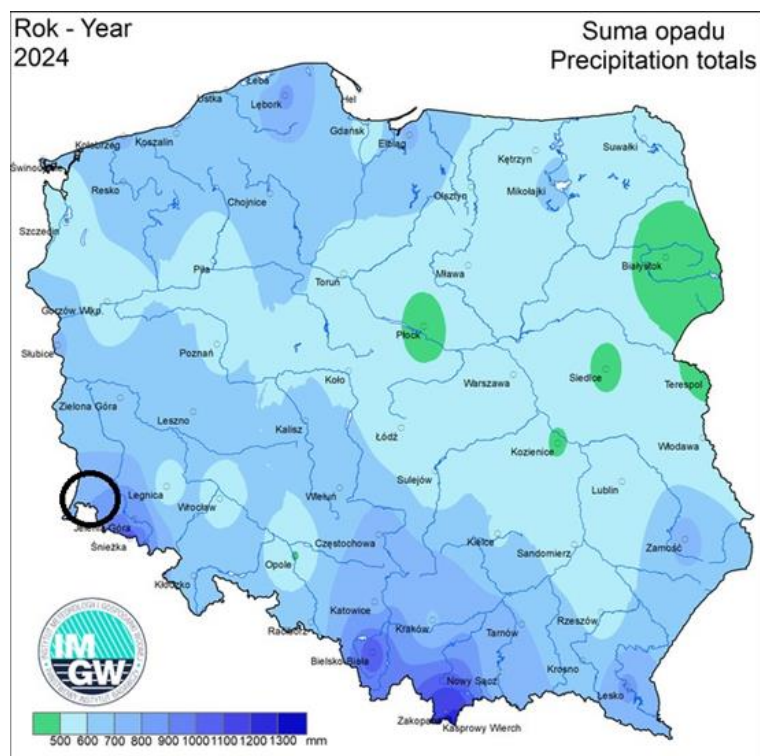
Rysunek 11. Rozkład temperatur maksymalnych w 2024 roku

Wyjaśnienie: czarny kolor – lokalizacja Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://klimat.imgw.pl/>

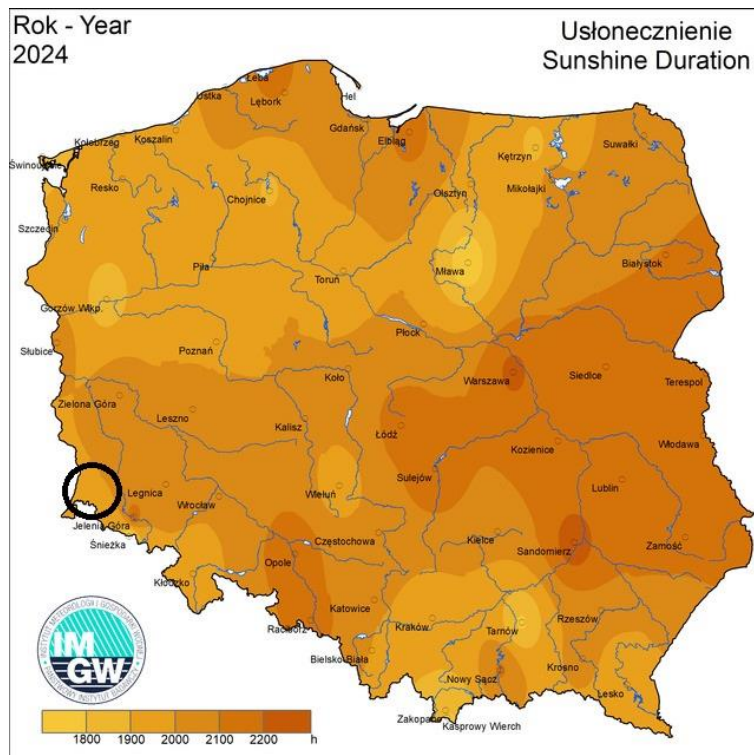
Rysunek 12. Rozkład rocznej sumy opadów w 2024 roku

Wyjaśnienie: czarny kolor – lokalizacja Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://klimat.imgw.pl/>

Rysunek 13. Rozkład uśłonecznienia w 2024 roku

Wyjaśnienie: czarny kolor – lokalizacja Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://klimat.imgw.pl/>

Wiatr w województwie dolnośląskim uwarunkowany jest charakterem ogólnej cyrkulacji atmosferycznej nad Europą Środkową oraz jej lokalną modyfikacją przez rzeźbę terenu, a także pokryciem podłoża o różnym współczynniku szorstkości. W dolnych strefach hipsometrycznych regionu sudeckiego, rozkład kierunków wiatru nawiązuje bardzo często do ukształtowania terenu i niekiedy znacząco odbiega od ogólnych warunków przepływu mas powietrznych.

Na terenie Gminy Platerówka przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie.

2.3.7 Susza

Susza to zjawisko ekstremalne związane z długotrwałym brakiem występowania dostępności wody na terenie danego regionu. Zjawisko to podzielono na 4 zjawiska (źródło: Program Ochrony Środowiska):

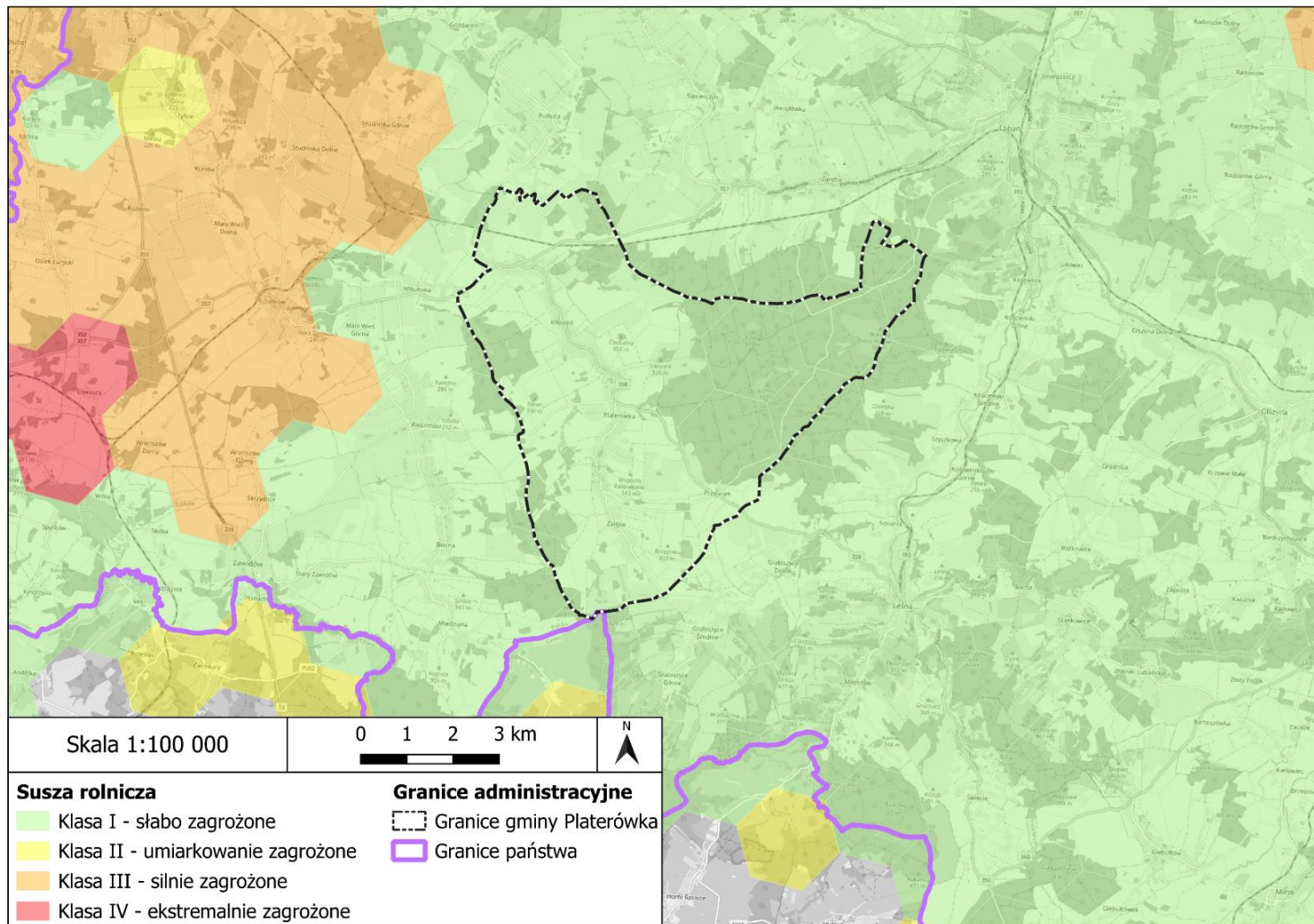
- 1) **susza atmosferyczna** – występuje, kiedy mamy do czynienia z deficytem opadów. Zwana również suszą meteorologiczną. Jest to pierwszy etap rozwoju zjawiska suszy. Pojawia się wówczas, gdy opady występują poniżej średniej wieloletniej lub jest ich całkowicie brak.
- 2) **susza rolnicza** - pojawia się, gdy wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie. Zwana również suszą glebową. Jest bezpośrednią konsekwencją wydłużającej się suszy atmosferycznej.
- 3) **susza hydrologiczna** - przejawia się długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach, zjawisko zwane również „niżówką hydrologiczną”. Dotyczy wód powierzchniowych. Występuje wtedy, kiedy przepływ w rzekach spada poniżej przepływu średniej wartości wieloletniej.
- 4) **susza hydrogeologiczna** - susza definiowana, jako długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych. Zjawisko tego rodzaju suszy jest zwykle poprzedzone powyższymi rodzajami suszy. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni.

Gmina Platerówka jest słabo zagrożona suszą rolniczą, niemniej jednak jak wskazują dane z ISOK jest gminą ekstremalnie zagrożoną suszą atmosferyczną i hydrogeologiczną oraz silnie zagrożoną suszą hydrologiczną (patrz mapy poniżej). W dniu 15 lipca 2021 r. na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury (Dz.U. 2021 poz. 1615) przyjęto dokument pn. „Planu przeciwdziałania skutkom suszy”. Jest to główny dokument planistyczny z perspektywą 50-letnią, zgodnie z którym prowadzi się przeciwdziałanie skutkom suszy. Dokument ten zawiera:

- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych,
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych,
- katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

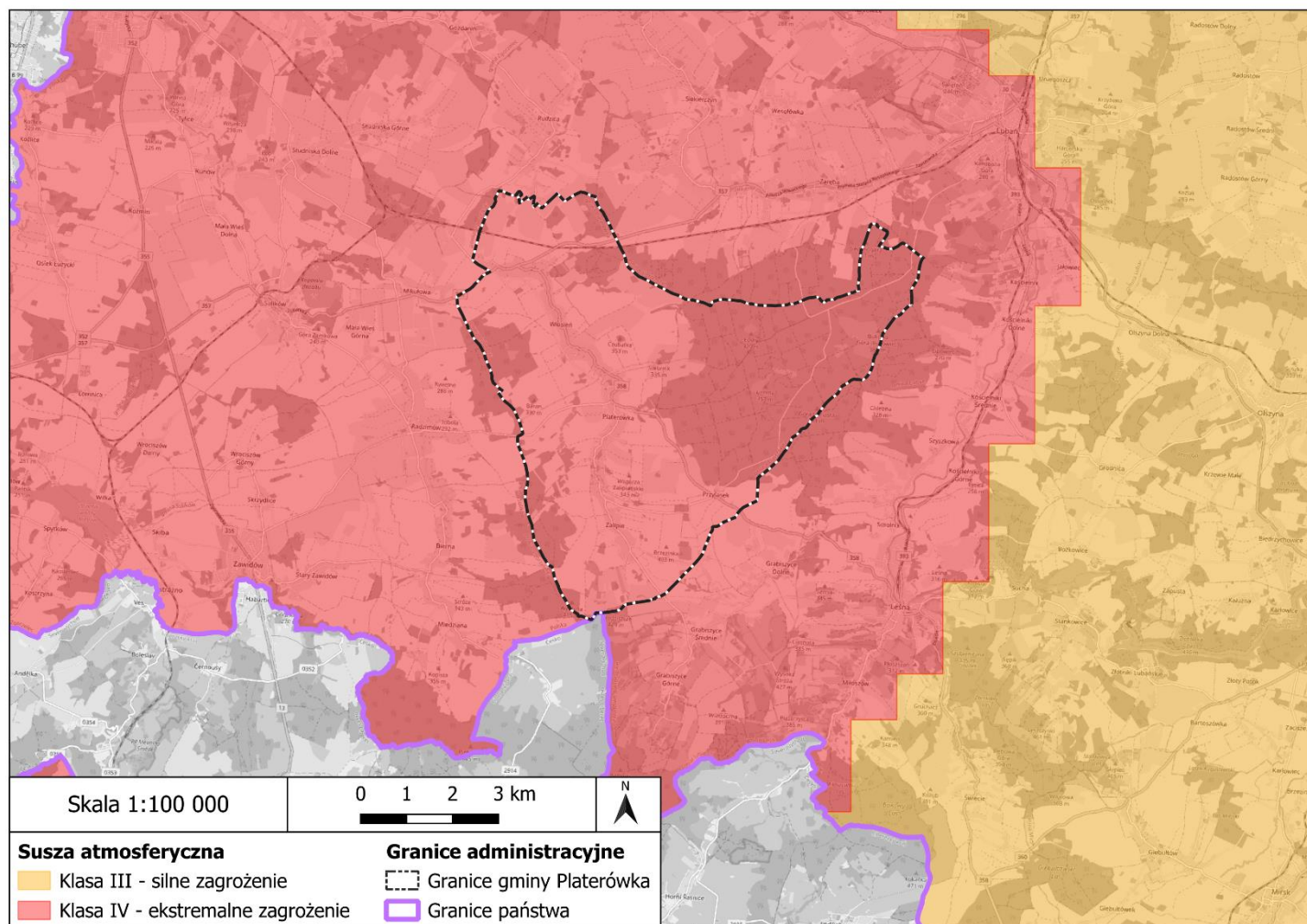
Realizacja zadań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy (m.in. tworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych, koordynacja działań powiązanych z suszą) polegających np. na zwiększeniu retencji wody, pozwolą w przyszłości zminimalizować skutki suszy.

Rysunek 14. Zagrożenie suszą rolniczą na terenie Gminy Platerówka

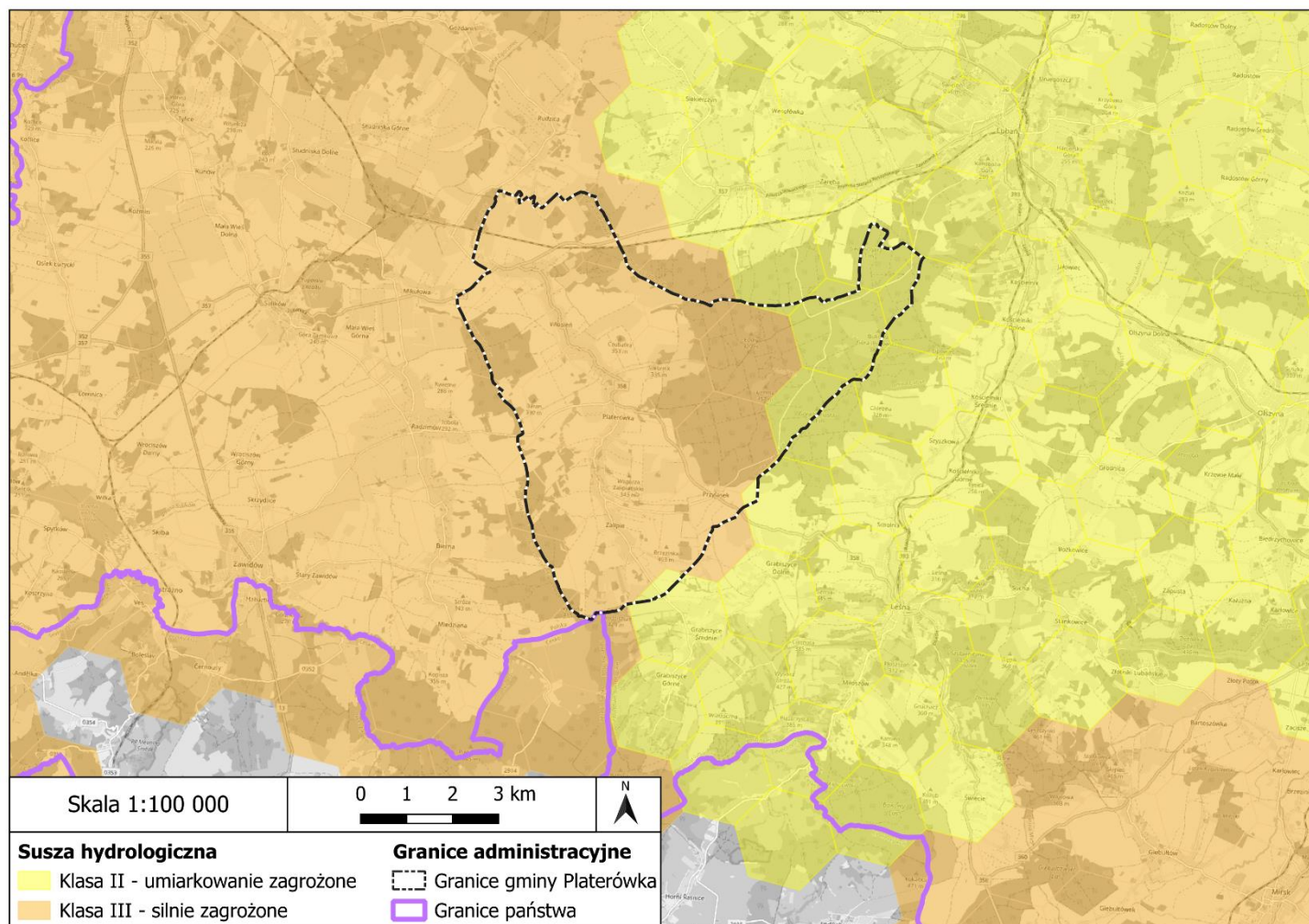
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)

Rysunek 15. Zagrożenie suszą atmosferyczną na terenie Gminy Platerówka

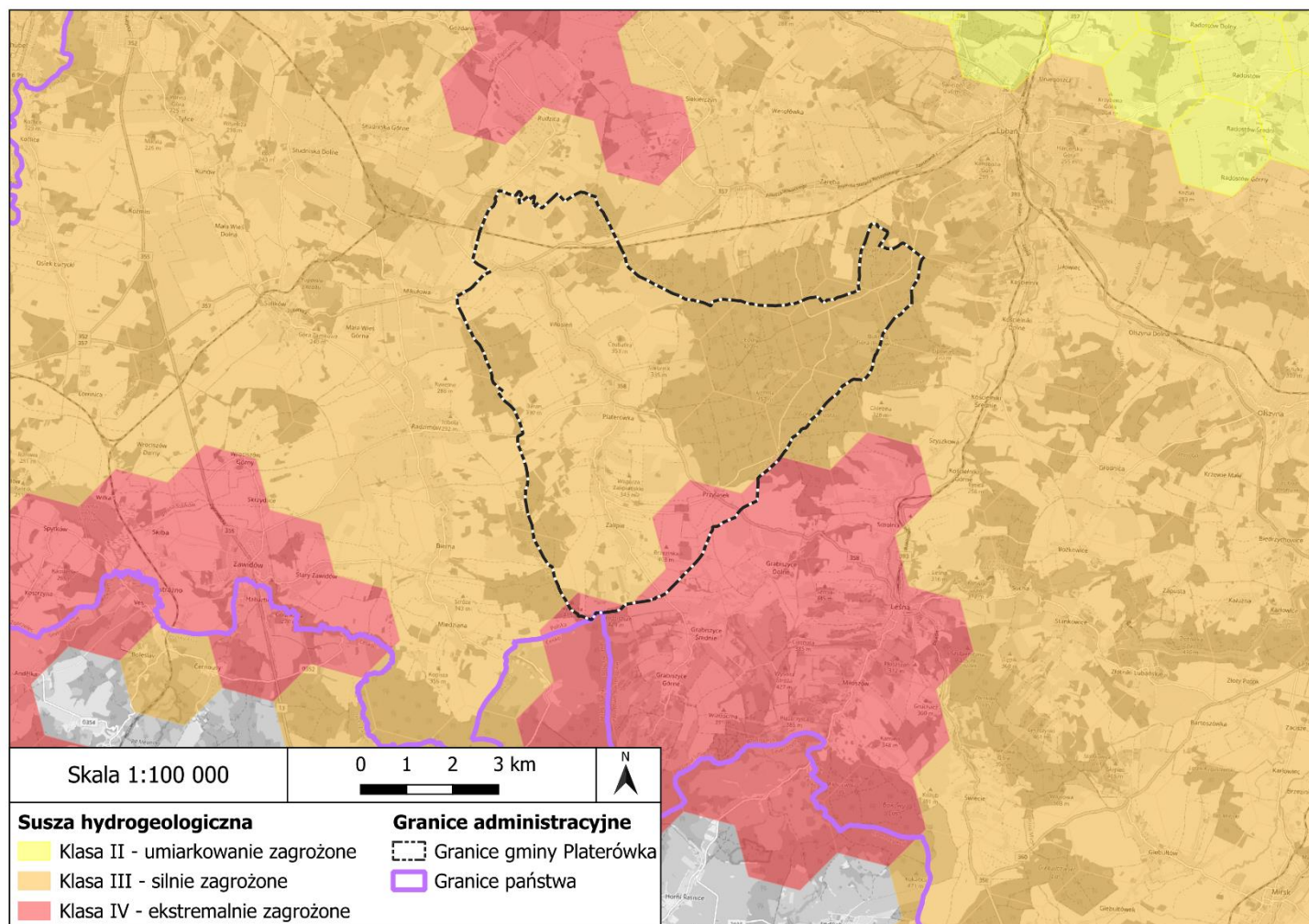
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)

Rysunek 16. Zagrożenie suszą hydrologiczną na terenie Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)

Rysunek 17. Zagrożenie suszą hydrogeologiczną na terenie Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS)

2.3.8 Powietrze atmosferyczne

2.3.8.1 Stan aktualny powietrza atmosferycznego

Województwo dolnośląskie pod względem wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza znajduje się w grupie województw najwięcej emitujących zanieczyszczeń do powietrza. Jednak powiat lubański, jak i sama Gmina Platerówka, charakteryzują się znikomą ilością źródeł emitujących.

Na warunki sanitarne w Gminie Platerówka oddziałują zanieczyszczenia transgraniczne, zanieczyszczenia pochodzące z procesów spalania w lokalnych kotłowniach i paleniskach domowych, ze środków komunikacyjnych oraz ze źródeł naturalnych.

Na terenie Gminy Platerówka nie ma zlokalizowanej żadnej stacji pomiarowej monitoringu powietrza WIOŚ, pozwalającej na bezpośredni pomiar stężeń zanieczyszczeń w układzie lokalnym. Najbliżej położonymi stanowiskami pomiarowymi są od zachodu: punkt w Zgorzelcu, przy ul. Bohaterów Getta oraz w Lubaniu, przy ulicy Ludowej.

W związku z brakiem bezpośrednich pomiarów jakości powietrza prowadzonych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie Gminy Platerówka w 2024 roku, zgodnie z obowiązującymi przepisami zastosowano metodę uzupełniającą – matematyczne modelowanie procesów rozprzestrzeniania się i przemian substancji w atmosferze. Dzięki tej metodzie możliwa jest ocena stanu jakości powietrza również w gminach, w których nie prowadzi się stałych pomiarów, a także identyfikacja potencjalnych obszarów przekroczeń norm jakości powietrza. Na podstawie wyników modelowania matematycznego, przeprowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, dokonano oceny jakości powietrza na obszarze Gminy Platerówka za rok 2024. W odniesieniu do norm ustanowionych dla ochrony zdrowia ludzi, stwierdzono:

- brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych dla: dwutlenku siarki (SO_2), dwutlenku azotu (NO_2), pyłu zawieszonego PM_{10} i $\text{PM}_{2,5}$, tlenku węgla (CO), benzenu (C_6H_6), ozonu (O_3), a także metali ciężkich oznaczanych w pyłe PM_{10} : ołowiu (Pb), kadmu (Cd), niklu (Ni) i arsenu (As),
- brak przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego benzo(a)pirenu (B[a]P) w pyłe PM_{10} ,
- przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu – wskaźnik S8_{max} przekroczył wartość $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Średnioroczne wartości stężeń wybranych zanieczyszczeń kształtowały się na następującym poziomie:

- SO_2 (dwutlenek siarki): $3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (brak normy rocznej),
- NO_2 (dwutlenek azotu): $8\text{--}9 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma: $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$),

- PM_{10} : 17–18 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma: 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$),
- $PM_{2,5}$: 10–12 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma: 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$),
- Benzen: 0,5–0,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma: 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$),
- CO (tlenek węgla): 196–392 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (brak normy rocznej),
- Benzo(a)piren: 0,4–0,7 ng/m^3 (poziom docelowy: 1 ng/m^3),
- Ołów: 0,006–0,008 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (norma: 0,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$),
- Nikiel: 0,5–1,0 ng/m^3 (poziom docelowy: 20 ng/m^3),
- Kadm: 0,1–0,2 ng/m^3 (poziom docelowy: 5 ng/m^3),
- Arsen: 0,5 ng/m^3 (poziom docelowy: 6 ng/m^3).

Podsumowując, jakość powietrza na terenie Gminy Platerówka w 2024 roku została oceniona jako dobra – z wyjątkiem ozonu, dla którego stwierdzono przekroczenie poziomu celu długoterminowego. Przekroczenia poziomu ozonu odnotowane w Gminie Platerówka stanowią część szerszego zjawiska, występującego również na obszarze całego województwa dolnośląskiego. Zgodnie z rocznymi ocenami jakości powietrza prowadzonymi przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w 2024 r. stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi w aglomeracji wrocławskiej i strefie dolnośląskiej oraz ze względu na ochronę roślin w strefie dolnośląskiej. Podobnie jak w latach wcześniejszych we wszystkich strefach i w obu kryteriach przekroczony został poziom celu długoterminowego ozonu. Wzrost stężeń ozonu wynika głównie z emisji– tlenków azotu (NO_x) i lotnych związków organicznych (LZO) – pochodzących z ruchu drogowego, lokalnych źródeł grzewczych oraz napływu zanieczyszczeń z sąsiednich obszarów. Pod wpływem intensywnego promieniowania słonecznego i wysokich temperatur dochodzi do reakcji fotochemicznych, które sprzyjają tworzeniu się ozonu troposferycznego. W takich warunkach – szczególnie w sezonie letnim – obserwuje się przekroczenia norm, które mogą negatywnie wpływać na zdrowie ludzi i stan środowiska.

2.3.8.2 Dotychczasowe zmiany w jakości powietrza atmosferycznego

Gmina Platerówka realizuje Program „Czyste Powietrze”, który stanowi źródło finansowania dla działań mających na celu termomodernizację budynków, wymianę nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowe efektywne i ekologiczne źródła ciepła (wymiana starych pieców, tzw. kopciuchów), modernizację instalacji grzewczych, wymianę okien i drzwi, wymianę systemu wentylacji z odzyskiem ciepła, instalacje fotowoltaiczne, którego celem jest poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności tych pochodzących z tzw. niskiej emisji.

Program „Czyste Powietrze” uruchomiono w dniu 21 maja 2021 r. W okresie sprawozdawczym w ramach działalności punktu konsultacyjno-informacyjnego Programu „Czyste powietrze” w Gminie Platerówka udzielono łącznie 356 konsultacji, z czego 195 odbyło się stacjonarnie w punkcie, a 221 przeprowadzono telefonicznie. Konsultacje obejmowały m.in. wsparcie przy kompletowaniu dokumentacji, pomoc w wypełnianiu wniosków oraz wyjaśnienia dotyczące aktualnych zasad programu. Pomimo funkcjonowania punktu konsultacyjnego oraz prowadzonych działań

informacyjnych, znaczna część mieszkańców Gminy Platerówka nadal nie decyduje się na składanie wniosków o dofinansowanie. Do najczęściej zgłaszanych problemów należą:

- Niska atrakcyjność finansowa – część mieszkańców rezygnuje z udziału w Programie ze względu na niewystarczającą wysokość oferowanego dofinansowania względem kosztów inwestycji.
- Niespójność w zakresie wymaganej dokumentacji – Beneficjenci informują o przypadkach, w których są proszeni o dostarczenie dodatkowych załączników, niewymienionych w oficjalnym wykazie dokumentów niezbędnych do wniosku o płatność.
- Brak informacji zwrotnej i długi czas oczekiwania – wnioskodawcy skarżą się na brak bieżącej informacji o statusie złożonych wniosków oraz na nieokreślony czas oczekiwania na ich weryfikację i wypłatę środków.
- Wątpliwości dotyczące kwalifikowalności źródeł ciepła – mieszkańcy wyrażają zainteresowanie wymianą pieców na ekogroszek klasy 5 oraz modernizacją istniejących źródeł ciepła klasy 5 na pompy ciepła, jednak napotykają trudności w ustaleniu, czy tego typu inwestycje kwalifikują się do wsparcia w ramach Programu.

W powiecie lubańskim jakość powietrza wciąż pozostaje problematyczna, mimo podejmowanych działań na rzecz poprawy, takich jak: monitoring jakości powietrza, program „Czyste powietrze”, konsultacje z WFOŚiGW czy edukacja i informowanie mieszkańców o jakości powietrza i przekroczonych normach. Pomimo podejmowanych działań, jakość powietrza w powiecie lubańskim wskazuje na konieczność intensyfikacji działań mających na celu poprawę jakości powietrza w tym regionie.

2.3.8.3 Identyfikacja źródeł zagrożenia powietrza atmosferycznego

Na terenie Gminy Platerówka występują zorganizowane i niezorganizowane źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza. Do pierwszej grupy źródeł emisji zaliczane są głównie lokalne kotłownie, niewymagające pozwoleń na emisję zanieczyszczeń do środowiska, przyczyną emisji niezorganizowanej są przeważnie procesy technologiczne wydobywania i przeróbki bazaltu (emisja pyłu) oraz komunikacja.

W Gminie poza kopalnią bazaltu nie ma dużych, uciążliwych zakładów przemysłowych, które wpływałyby m.in. na zanieczyszczenie powietrza. Pozostałe istniejące podmioty gospodarcze są zakładami nieuciążliwymi i nie mają większego wpływu na stan powietrza atmosferycznego w gminie. W przeszłości duże znaczenie na jakość powietrza na terenie gminy miały oddziaływania emisji zanieczyszczeń z Elektrowni Turów. Jednak obecnie, ze względu na poczynione w elektrowni zabezpieczenia przed nadmierną emisją, jakość powietrza na terenie Gminy Platerówka uzależniona jest przede wszystkim od lokalnych źródeł zanieczyszczeń.

W kamieniołomie na „Bukowej Górze” i „Liściastej Górze” występuje głównie emisja pyłu, spowodowana wierceniem otworów, odstrzałem skały i załadunkiem urobku na samochody oraz w czasie transportu i na placu składowym produktów gotowych.

Niska emisja stanowi znaczący czynnik zanieczyszczenia powietrza, a jej udział w odniesieniu do dwutlenku siarki może sięgać powyżej 50%. Przyczyną występowania zanieczyszczeń są stosowane indywidualne, przestarzałe paleniska urządzeń grzewczych opalane niskowartościowym węglem o dużej zawartości siarki i popiołu, stosowanie przez niektóre gospodarstwa domowe kotłów na paliwa stałe, których klasa jest niższa niż 3. Spadek temperatury powietrza wymusza intensyfikację procesów ogrzewania, co równoznaczne jest ze zwiększeniem ilości spalanych paliw, a tym samym – ze wzrostem emisji produktów spalania do atmosfery. Wynikiem tego jest nawet kilkukrotny wzrost poziomu zanieczyszczenia powietrza (głównie SO₂, pyły, CO) w sezonie grzewczym, rejestrowany nie tylko w Gminie Platerówka, ale także na całym obszarze województwa. W miesiącach letnich stężenia zanieczyszczeń, zwłaszcza dwutlenku siarki, są znacznie niższe od wartości normatywnych. Ostatnie lata wpłynęły na poprawę tej sytuacji w wyniku realizacji Programu „Czyste Powietrze”. W związku z dofinansowaniem do wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji budynków w wyniku programu „Czyste Powietrze” w Gminie Platerówka na dzień 31 marca 2025 r. roku w Gminie Platerówka odnotowano:

- 68 złożonych wniosków o dofinansowanie,
- 53 zawartych umów o dofinansowanie,
- 35 zrealizowanych i zakończonych przedsięwzięć,

Kwota wypłaconych dotacji dla przedsięwzięć w zakresie ochrony powietrza z terenu Gminy Platerówka wynosiła 472 875,66 zł.

Niska emisja wynika także z dużej liczby źródeł zanieczyszczeń, które wprowadzają je do atmosfery przez niskie kominy, co utrudnia ich rozproszenie. Gmina Platerówka, ze względu na rozproszoną jednorodziną zabudowę nie korzysta z sieci ciepłowniczych ani z gazu sieciowego. Na terenie gminy nie ma możliwości przyłączenia do sieci gazowej.

Zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca ich powstawania. Zjawisko to może być uciążliwe dla mieszkańców, w konsekwencji obniżając standard ich życia oraz zdrowia. Głównie sytuacja ta dotyczy terenów zwartej zabudowy oraz regionów górskich. Wprowadzanie zanieczyszczeń przez osoby fizyczne nie podlega praktycznie żadnym ograniczeniom.

Na terenie powiatu lubańskiego udział emisji zanieczyszczeń gazowych w całkowitej emisji zanieczyszczeń województwa dolnośląskiego wynosi 0,11% w 2024 r. Jest ona stosunkowo niska w porównaniu z pozostałymi powiatami województwa.

Kolejnym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest komunikacja. Szybki rozwój motoryzacji i zwiększająca się liczba pojazdów, prowadzi do wzrostu emisji dwutlenku azotu.

Ponadto transport samochodowy jest również źródłem emisji do powietrza tlenku węgla, węglowodorów i ołowiu. Na terenie Gminy Platerówka nie ma jednak dróg o dużym natężeniu ruchu, przy których mogłyby występować znaczące zanieczyszczenia ze źródeł komunikacyjnych.

2.3.8.4 Ocena stanu czystości powietrza w Gminie Platerówka

Ocena jakości powietrza zależy głównie od emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz lokalnych warunków rozprzestrzeniania się tych zanieczyszczeń.

W województwie dolnośląskim w ostatnim dziesięcioleciu można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM₁₀. Stężenia średnie roczne nie są przekraczane od 2022 roku. Problemem pozostają epizody wysokich stężeń dobowych pyłu zawieszonego PM₁₀ w sezonie grzewczym. W Gminie Platerówka w 2024 otrzymana wartość nie przekraczała dopuszczalnego poziomu.

W województwie dolnośląskim ocena jakości powietrza za rok 2024, podobnie jak w roku 2023, nie wykazała przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy I (25 µg/m³) oraz fazy II (20 µg/m³). W Gminie Platerówka w 2024 otrzymana wartość nie przekraczała dopuszczalnego poziomu. W latach wcześniejszych takie przekroczenia występowały. Oznacza to poprawę jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM_{2,5} w porównaniu do lat wcześniejszych.

W województwie dolnośląskim, w sezonie letnim rejestrowany jest wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze warunkami meteorologicznymi. W 2024 r. stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu. Stwierdzono też, podobnie jak w latach poprzednich, przekroczenie poziomu celu długoterminowego we wszystkich stacjach pomiarowych w województwie. W Gminie Platerówka w 2024 roku również otrzymana wartość przekraczała dopuszczalny poziom.

Działania w zakresie poprawy jakości powietrza są realizowane w ramach programów ochrony powietrza (POP) dla województwa dolnośląskiego od roku 2010. Obecnie na terenie województwa obowiązuje, uchwalony przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego: - „Program ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim”, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych” (zaktualizowany w dniu 13 lipca 2023 r. oraz 29 lutego 2024 r.), - „Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracja wrocławska, w której w 2020 r. został przekroczony poziom docelowy ozonu w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych” (uchwalony w dniu 14 lipca 2022 r.). Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne przyczyny wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza oraz określa działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza w województwie.

2.3.8.5 Powiązanie przyrodnicze jakości powietrza atmosferycznego z jego szerszym otoczeniem oraz procesami zachodzącymi w środowisku

Emisje zanieczyszczeń z terenu gminy kształtują się na bardzo niskim poziomie. Jakość powietrza na terenie Gminy Platerówka jest bardzo dobra. Stężenia średnioroczne zanieczyszczeń nie wykazują przekroczeń wartości dopuszczalnych (z wyjątkiem ozonu). Gmina charakteryzuje się właściwie brakiem zakładów przemysłowych emitujących zanieczyszczenia. Jedynymi źródłami emisji są procesy grzewcze (indywidualne ogrzewanie domów) i procesy technologiczne kopalni bazaltu. Źródła komunikacyjne, ze względu na brak dróg o znacznym obciążeniu komunikacyjnym nie stanowią zasadniczego źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie gminy.

Na terenie Gminy Platerówka jednym z głównych punktowych źródeł zanieczyszczenia powietrza była lokalizacja „Bukowa Góra” i „Liściasta Góra”. Względy gospodarcze przeważały nad potrzebą ochrony przyrody, choć nadal w Wielkim Lesie Lubańskim miejscami występują jeszcze niewielkie płaty buczyn.

2.3.9 Warunki glebowe

2.3.9.1 Rolnicza przestrzeń produkcyjna

W Gminie Platerówka największą powierzchnię gruntów stanowią użytki rolne, zajmujące 54,4% ogólnej powierzchni gminy (4 790 ha). Z tego znaczna ich część położona jest we wsi Włosień (1 176,13 ha), w Platerówce i Zalipiu obejmują powierzchnię 600-700 ha, natomiast w Wielkim Lubańskim Lesie 0,16 ha (pastwisko).

Poniższe dane o gruntach wykazano według form użytkowania w Gminie Platerówka. Przez użytkowanie rozumie się faktyczne gospodarowanie na gruntach. Ze względu na brak nowszych danych, informacje dotyczące struktury gruntów ornych w gminie Platerówka oparto na danych Głównego Urzędu Statystycznego z lat 2005–2021:

- powierzchnia użytków rolnych ogółem - 2 606 ha,
- grunty orne - 1 775 ha,
- sady - 8 ha,
- łąki - 456 ha,
- pastwiska - 367 ha,
- lasy i grunty leśne - 1 791 ha,
- pozostałe grunty i nieużytki - 397 ha.

Na terenie Gminy Platerówka wyodrębniono następujące typy użytkowania ziemi: rolniczy, rolniczo-leśny i leśny. Rolniczy typ użytkowania ziemi dominuje w trzech wsiach: Przylasek, Włosień i Zalipie. Gmina Platerówka ogólnie posiada rolniczo-leśny typ użytkowania ziemi.

2.3.9.2 Aktualny stan gleb

Na terenie gminy występują następujące typy gleb: gleby pseudobielicowe, gleby brunatne, mady oraz niewielkiej ilości gleby glejowe oraz mady. Największą powierzchnię zajmują gleby pseudobielicowe, które położone są na terenach płaskich. Ich udział kształtuje się w granicach 34% powierzchni użytków rolnych w drugiej kolejności występują gleby brunatne, położone są na wyniesieniach terenu i stokach podgórskich, zajmujące 33% powierzchni użytków rolnych. Mady natomiast zalegają w dolinach potoków (stanowią 17% powierzchni użytków rolnych). Gleby glejowe i glejowe aluwialne występują na zachód od Platerówki, w okolicy stawów rybnych (stanowią 16% użytków rolnych).

Pod względem rolniczej przydatności gleb na terenie gminy przeważa kompleks pszenny dobry zajmujący ok. 55% powierzchni gruntów ornych. Gleby tego kompleksu występują na terenie płaskim tworząc zwarte zasięgi we wszystkich obrębach. Największą powierzchnię tego kompleksu stanowią gleby pseudobielicowe, natomiast pozostałe to gleby brunatne. Gleby te wykazują dużą zdolność magazynowania wilgoci, są skłonne do zlewania i zaskorupiania się, dlatego należy przestrzegać odpowiednich terminów uprawy. Gleby tego kompleksu są średnio ciężkie do uprawy i pozwalają uzyskać wysokie plony wszystkich roślin uprawnych.

Przeprowadzone badania terenowe w odkrywkach pozwalają na dokonanie klasyfikacji bonitacyjnej mającej na celu ustalenie wartości produkcyjnej gleb. Na terenie Gminy Platerówka przeważają gleby średniej jakości. Są to gleby klasy III - 1338,42 ha (ok. 54% powierzchni gruntów ornych) i klasy IV – 227,50 ha (ok. 9,3% powierzchni gruntów ornych). Gleby mieszczące się w klasach bonitacyjnych III i IV – 703,97 ha (stanowią ok 28,7% powierzchni gruntów ornych).

Gmina Platerówka jest obszarem typowo rolniczym. W Gminie Platerówka spotyka się gleby o odmiennych możliwościach użytkowych, obejmujące zarówno gleby żyzne, takie jak mady czy gleby brunatne o dobrej klasie bonitacyjnej, jak i słabsze gleby pseudobielicowe oraz gleby związane z terenami podmokłymi, takie jak gleby glejowe, które ze względu na ograniczoną urodzajność mają mniejsze znaczenie rolnicze.

Gleby mady to stosunkowo żyzne i wartościowe gleby powstałe na terenach zalewowych wskutek działania wód. Ze względu na swoją strukturę i skład, zwykle zaliczane są do III lub IV klasy bonitacyjnej, co oznacza dobry lub umiarkowany potencjał rolniczy.

Gleby brunatne i ich odmiany, zwane brunatnoziemnymi, tworzą się w wyniku stopniowego mieszania się skały macierzystej z materią organiczną. Zazwyczaj plasują się w klasach bonitacyjnych III i IV, a próchnicze odmiany mogą osiągać nawet klasę II, co czyni je glebami o dobrych właściwościach rolniczych i dużym potencjale użytkowym.

Z kolei gleby pseudobielicowe, podobnie jak bielicowe, powstają na podłożu piaskowym o słabych zdolnościach retencji wody. Charakteryzują się cienką warstwą próchnicy oraz kwaśnym

odczynem, co ogranicza ich wartość rolniczą. Są to gleby raczej słabe i pospolite na terenie Polski, typowe dla obszarów leśnych i górskich, gdzie nie pełnią większej roli rolniczej.

Dodatkowo na obszarze gminy występują także gleby glejowe oraz oglejone mady, które ze względu na podmokły charakter mają ograniczone możliwości użytkowe, a także gleby murszaste i słabe rędziny wapienne, które są glebami słabej jakości i często wymagają specjalistycznej gospodarki rolnej.

Podsumowując, Gmina Platerówka posiada głównie gleby o umiarkowanym potencjale rolniczym – od gleb żyznych, jak mady i brunatne, po gleby słabsze, typowe dla terenów leśnych i podmokłych. Takie zróżnicowanie wymaga dostosowania metod użytkowania rolniczego do specyfiki poszczególnych typów gleb.

2.3.9.3 Dotychczasowe zmiany w jakości gleb

Dotychczas nie udokumentowano na terenie Gminy Platerówka przekroczeń wartości dopuszczalnych metali ciężkich i innych wskaźników. Brak jest także historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz szkód w środowisku. Ma miejsce natomiast dość znaczne zakwaszenie gleb, które kwalifikuje gleby jako bardzo kwaśne (odczyn pH poniżej 4,5). Wymaga to przeprowadzania zabiegu wapnowania. Nie można jednak stwierdzić czy i od kiedy wartość pH uległa zmianie.

2.3.9.4 Identyfikacja źródeł zagrożenia środowiska glebowego

Zagrożenie gleb erozją zależy m. in. od: nachylenia i długości stoków, składu gatunkowego gleb, opadów, pokrycia terenu i użytkowania ziemi. Najbardziej podatne na erozję są gleby występujące na stokach o znacznym nachyleniu (powyżej 6°), a także gleby o pylastym składzie granulometrycznym.

Denudacja dotyczy powierzchni o dużym nachyleniu powierzchni i może mieć charakter naturalny (denudacja naturogeniczna) lub uprawowy. Obszary podatne na denudację naturogeniczną i uprawową obejmują 932,56 ha użytków rolnych (35,8%) i ok. 589 ha lasów. Największe obszary narażone na erozję występują we Włosieniu (470,60 ha), głównie w południowej części wsi, i w Zalipiu (309,24 ha), na całej wschodniej i południowej stronie. Najmniejsze zaś w Platerówce 141,16 ha, w pobliżu zabudowy i w Przylasku 11,40 ha od strony Zalipia.

W stosunku do powierzchni użytków rolnych wg obrębów, najwięcej gruntów podatnych na erozję jest w Zalipiu 49,9% i we Włosieniu 40%, w pozostałych obrębach erozja obejmuje powierzchnię rzędu 10-20%. W większości są to grunty położone na obszarach otwartych, lekko wzniesionych, uprawianych rolniczo oraz odznaczających się większym skupiskiem wód stojących (północno-zachodnia część Platerówki). W obrębach o najmniejszym wskaźniku procentowego udziału zadrzewień w ogólnej powierzchni użytków rolnych, erozja zajmuje największe powierzchnie. Taką sytuację mamy we Włosieniu oraz w Zalipiu.

Zmieniający się klimat ma bezpośredni wpływ na stabilność gleb. Długotrwałe okresy suszy osłabiają strukturę gleby, natomiast nagłe, intensywne opady sprzyjają wypłukiwaniu warstw próchnicznych i prowadzą do erozji, co w dłuższej perspektywie obniża jakość i żyzność gruntów.

2.3.9.5 Ocena stanu jakości gleb

Na terenie Gminy Platerówka nie prowadzono badań gleb w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2023 roku na terenie województwa dolnośląskiego przeprowadzono badania gleb wokół 9 obiektów na terenach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami w 64 punktach pomiarowych. Interpretacji wyników badań dokonano w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395). Przekroczenie dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko dla ochrony powierzchni ziemi odnotowano wokół 6 badanych obiektów. Dotyczyły one arsenu, a także węglowodorów aromatycznych i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, szczegółowo wymienionych w tabeli V.1. Wokół obiektów objętych badaniami gleb w 2023 roku nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnych cynku, ołowiu, kadmu, miedzi, chromu, niklu i rtęci.

2.3.9.6 Powiązanie przyrodnicze jakości środowiska glebowego z jego szerszym otoczeniem oraz procesami zachodzącymi w środowisku

Gmina Platerówka wykazuje powiązania rolniczej przestrzeni produkcyjnej z sąsiednimi terenami. Najważniejszy kierunek tych powiązań zmierza w kierunku północno-zachodnim i zachodnim. Ciągłość rolniczej przestrzeni produkcyjnej ma, oprócz znaczenia gospodarczego, znaczenie przyrodnicze, zapewniając otwarty, polno-łąkowy krajobraz cenny dla lokalnej fauny (sarny, lisy, dziki, jelenie).

2.3.10 Przyroda ożywiona

Dynamika struktury roślinności Gminy Platerówki uwarunkowana jest przez wiele współzależnych od siebie czynników biotycznych i abiotycznych, w tym również działalność człowieka. Na przyrodę gminy składają się tereny leśne (ok. 1786 ha), zajmujące ok. 37,2% powierzchni gminy, nieleśne w postaci łąk i pastwisk, stawy hodowlane, liczne zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne, zbiorowiska okrajkowe, grunty orne, etc. Wiele zbiorowisk zachowało swój półnaturalny charakter.

Gmina Platerówka nie posiada wyników inwentaryzacji przyrodniczej ani żadnych innych opracowań charakteryzujących roślinność występującą na jej terenie.

Dane na temat gatunków roślin, siedlisk i zwierząt zidentyfikowanych w granicach gminy wskazano na podstawie materiałów otrzymanych od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz z Nadleśnictwa Pieńsk i Nadleśnictwa Świeradów.

2.3.10.1 Flora

Roślinność można podzielić na:

- **Potencjalną naturalną** – wyrażającą hipotetyczny stan końcowego, granicznego stadium sukcesji roślinności na danym terenie, możliwy do osiągnięcia w momencie, gdyby naturalne tendencje rozwojowe roślinności mogłyby się w pełni zrealizować w wyniku ustania antropopresji oraz naturalnych czynników destrukcyjnych.
- **Rzeczywistą naturalną** - roślinność aktualnie istniejąca na badanym obszarze, obejmująca wszystkie zbiorowiska naturalne i antropogeniczne.

2.3.10.1.1 Roślinność potencjalna

Całe Pogórze Izerskie położone jest w roślinnym piętrze pogórza, w którym naturalnymi zbiorowiskami były – w zależności od warunków siedliskowych – lasy liściaste i podgórskie bory z udziałem sosny i świerka. Ponadto w dolinach nad ciekami występowały zbiorowiska łąkowe o charakterze górskim, tj. olszyny (górska i bagienna) oraz podgórski łąg jesionowy, wymagające przynajmniej raz w roku zalewania.

Na terenie Gminy Platerówka wszystkie te zbiorowiska zanikły w wyniku trzebień lub gospodarczego wykorzystania lasów oraz uregulowania w początkach wieku wszystkich potoków. Miejsce łągów zajęły zbiorowiska zarośli nadrzecznych lub łąki. Mimo, że na terenie gminy znajduje się rozległy kompleks lasów (tzw. Lubański Wielki Las), praktycznie w ogóle nie zachowały się naturalne zbiorowiska leśne charakterystyczne dla piętra pogórza. Pozostały jedynie niewielkie fragmenty buczyny, która charakterem przypomina kwaśną buczynę górską oraz siedliska wtórnie zdegradowane. Można je spotkać na wschodnim skraju gminy, na południowych stokach Bukowej Góry. W zbiorowisku tym gdzieś tam domieszkowo występuje świerk, natomiast całkowicie zanikła jodła. Podszyt prawie nie występuje.

Na podstawie mapy Potencjalnej roślinności naturalnej Polski (wersja wektorowa) IGiPZ PAN, Warszawa, 2023 opracowanej przez Jana Marka Matuszkiewicza, Jacka Wolskiego określono potencjalną szatę roślinną na terenie Gminy Platerówka. Dominującym zbiorowiskiem w tej części są grądy środkowoeuropejskie *Galio silvatici-Carpinetum* odmiana śląsko-wielkopolska, forma niżowa, seria uboga. Zajmuje ona powierzchnię ok. 4 358 ha co stanowi ok. 91% powierzchni gminy.

W dwóch obszarach (w centralnej części oraz bezpośrednio przy zachodniej granicy administracyjnej gminy) roślinność ma sprzyjające warunki do wytworzenia się grądów

środkowoeuropejskich w formie podgórskiej serii żyznej *Galio-Carpinetum*. Wspomniane fragmenty zajmują łącznie powierzchnię ok. 251 ha co stanowi ok. 5% powierzchni gminy.

Na wschodnim fragmencie gminy występują cztery obszary potencjalnej żyznej buczyny sudeckiej *Dentario enneaphylli* – *Fagetum*, o łącznej powierzchni 177 ha, co stanowi ok. 4% powierzchni gminy.

2.3.10.1.2 Roślinność rzeczywista - siedliska przyrodnicze

Na terenie Gminy Platerówka siedliska przyrodnicze można podzielić na: leśne (w szczególności Lubański Wielki Las) oraz nieleśne (łąki, użytki zielone, pastwiska).

Leśne siedliska przyrodnicze

Lasy i grunty leśne na terenie gminy zajmują powierzchnię ok. 1 786 ha, co decyduje o wysokim wskaźniku zalesienia wynoszącym ok. 37,2%. Największym obszarowo kompleksem leśnym jest fragment tzw. „Lubańskiego Wielkiego Lasu”. Las ten usytuowany jest we wschodniej części gminy. Mniejsze kompleksy leśne to obszary położone bezpośrednio przy granicy administracyjnej gminy w jej północnej, zachodniej i południowo-zachodniej części.

Na terenie Gminy Platerówka działalność w sferze gospodarki leśnej prowadzi Nadleśnictwo Świeradów, które zajmuje znaczną część gminy (ponad 80% ogólnej powierzchni lasów) oraz Nadleśnictwo Pieńsk, które zajmuje pozostałą część terenów leśnych położonych w zachodniej części gminy.

Wśród typów siedliskowych (w obrębie Świeradów) dominują:

- las mieszany górski (LMg) - 35,7%,
- las mieszany wyżynny (LMwyż) – 15%,
- bór górski (Bg) 21,9%
- bór mieszany górski (BMg) – 20,6%,

Gatunkiem dominującym w lasach gminy jest świerk. We wschodniej części gminy na południowych stokach Bukowej i Liściastej Góry występują niewielkie fragmenty buczyn. Zdecydowana większość lasów na terenie gminy to sztucznie wprowadzone monokultury świerkowe. Obszary pozbawione lasów, skupione w zachodniej części gminy, wykorzystywane są rolniczo. W południowej części gminy część z nich od kilku lat wyłączona jest spod uprawy, w wyniku czego następuje wtórna sukcesja doprowadzająca do powstania zbiorowisk okrajkowych i zaroślowych, na których coraz liczniej pojawiają się samosiejki brzoź, topól i świerków.

Zgodnie z wykazem chronionych typów siedlisk przyrodniczych ujętych w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Świeradów na okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2027 r. Program Ochrony Przyrody odnotowanych na gruntach będących w zarządzie Nadleśnictwa Świeradów na terenie gminy zidentyfikowano 5 leśnych siedlisk przyrodniczych. Są to:

- **9170 - grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum***

Grąd środkowoeuropejski *Galio sylvatici-Carpinetum* jest zespołem typowo nizinnym. Na obszarze gminy stwierdzono 41 płatów. Na badanym terenie dominuje głównie w obrębie Lubań, na najniższej położonych obszarach. Drzewostan grądu tworzą dąb szypułkowy *Quercus robur* i lipa drobnolistna *Tilia cordata*, a o podgórskim charakterze świadczy domieszka jawora *Acer pseudoplatanus* i buka *Fagus sylvatica*. W drzewostanie często rośnie też czereśnia ptasia *Prunus avium*, natomiast rzadziej występują także świerk *Picea abies*, jesion wyniosły *Fraxinus excelsior* i klon zwyczajny *Acer platanoides*. Dobrze rozwinięty podszyt pokrywa zazwyczaj 20-50% powierzchni i obok gatunków budujących drzewostan tworzą go leszczyna pospolita *Corylus avellana*, dziki bez czarny *Sambucus nigra*, jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*, czeremcha zwyczajna *Prunus padus* i kruszyna pospolita *Frangula alnus*. Bujne runo pokrywa najczęściej 60-80% powierzchni. Gatunki roślin zielnych o najwyższej stałości w tutejszych lasach grądowych to kokoryczka okółkowa *Polygonatum verticillatum* i wiechliną gajową *Poa nemoralis*. Oprócz nich rosną tu m.in. kuklik pospolity *Geum urbanum*, konwalijka dwulistna *Maianthemum bifolium*, gajowiec żółty *Lamium galeobdolon*, konwalia majowa *Convallaria majalis*, poziomka pospolita *Fragaria vesca*, fiołek leśny *Viola reichenbachiana*, zawilec gajowy *Anemone nemorosa*, poziwnik szorstki *Galeopsis tetrahit*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, starzec jajowaty *Senecio ovatus*, wietlica samcza *Athyrium filix-femina* i gwiazdnica pospolita *Stellaria media*. Przeciętnie w płacie występuje 25 gatunków roślin naczyniowych. Lasy grądowe na obszarze nadleśnictwa rzadko tworzą zwarte i rozległe kompleksy. W większości są to niewielkie wyspy leśne rozproszone w rolniczym krajobrazie. Znaczna część pierwotnego areалу grądów została w przeszłości zajęta przez gospodarcze monokultury świerkowe. Częstym zbiorowiskiem zastępczym są też spontanicznie powstałe lasy brzoźowe, będące jednym z etapów sukcesji grądów.

- **9110 – kwaśne buczyny *Luzulo-Fagenion***

Kwaśne buczyny występują w Wielkim Lesie Lubańskim (6 płatów siedliska) głównie na obszarach pod wpływem wilgotnego klimatu subatlantyckiego w Europie Środkowej. Zajmują przeważnie mezotroficzne siedliska na glebach kwaśnych wytworzonych na podłożu zbudowanym z lekkich glin dyluwialnych lub piasków gliniastych. Drzewostan tworzy tu przede wszystkim buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, a stałym gatunkiem domieszkowym jest świerk pospolity *Picea abies*. Jednogatunkowe drzewostany, podobnie jak dominacja świerka, są objawem zniekształceń powodowanych przez zabiegi gospodarcze. Dużą rzadkością jest udział jodły *Abies alba* w drzewostanie. Jej obecność obserwowano w nielicznych płatach buczyn oraz ich zbiorowisk zastępczych. Warstwa krzewów jest zwykle słabo rozwinięta i jej zwarcie w dojrzałych, słabo zniekształconych płatach rzadko przekracza 10%. Dominuje tu zwykle buk, a nieco rzadziej także świerk i jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*. Warstwa runa jest również słabo rozwinięta i bardzo rzadko przekracza 50% pokrycia. Rosną tu głównie gatunki acidofilne, tj. borówka czernica *Vaccinium myrtillus*, śmiałek pogięty *Deschampsia flexuosa*, a częstymi składnikami runa są także

kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*, turzyca pigułkowata *Carex pilulifera*, nerecznica krótkoostna *Dryopteris carthusiana*, n. szerokolistna *D. dilatata*, szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*, wietlica samcza *Athyrium filix femina*, trzcinnik leśny *Calamagrostis arundinacea*, t. owłosiony *C. villosa* i przenęt purpurowy *Prenanthes purpurea*. W suchych miejscach wykształca się pokrywa mszysto-porostowa, która jednak nie zajmuje dużych powierzchni. Występują w niej płonnik strojny *Polytrichum formosum*, widłoząb miotlasty *Dicranum scoparium*, rokit cyprysowaty *Hypnum cupressiforme* oraz gatunki z rodzaju *Cladonia*. Na świeżym podłożu w runie dominują trawy i mchy, a na żyzniejszych i wilgotniejszych podłożach rośnie udział paproci. Kwaśna buczyna górska jest zbiorowiskiem stosunkowo ubogim florystycznie, przeciętnie w płacie rośnie tu 11 gatunków roślin naczyniowych.

- **9190 - kwaśne dąbrowy *Quercetea robori*-*Petraeae***

W granicach gminy stwierdzono 3 płaty siedliska 9190 kwaśne dąbrowy *Quercetea robori*-*Petraeae* (jedno w obrębie Platerówka, drugie w Wielkim Lesie Lubańskim, trzecie największe na północnym fragmencie gminy w obrębie Włosień). Dominującym gatunkiem w drzewostanie dąbrów jest dąb bezszypułkowy *Quercus petraea*, w domieszce może również występować dąb szypułkowy *Quercus robur* oraz gatunki grądowe np. grab pospolity *Carpinus betulus*, klon pospolity *Acer platanoides* i lipa drobnolistna *Tilia cordata*. W miejscach bardziej skalistych naturalnie może występować sosna *Pinus sylvestris*. Warstwa krzewów zwykle jest słabo rozwinięta, reprezentowana przez leszczynę pospolitą *Corylus avellana*, kruszynę pospolitą *Frangula alnus* i trzmielinę pospolitą *Euonymus europaeus*. Runo jest zwykle ubogie w gatunki, występują tutaj gatunki acidofilne – borówka czernica *Vaccinium myrtillus*, śmiałek pogięty *Deschampsia flexuosa*, kosmatka gajowa *Luzula luzuloides*, często również rośliny światło- i ciepłolubne, jak gatunki z rodzaju jastrzębiec *Hieracium*: leśny *H. murorum*, sabaudzki *H. sabaudum*, baldaszkowaty *H. umbellatum*, janowiec barwierski *Genista tinctoria* i kolczasty *G. germanica*, pszeniec gajowy *Melampyrum nemorosum* i dzwonek brzoskwiniolistny *Campanula persicifolia*. Często spotykane są również perlówka zwisła *Melica nutans* i wiechlina gajowa *Poa nemoralis*. Na gruntach w zarządzie nadleśnictwa ten typ siedliska przyrodniczego występuje tylko w obrębie Lubań, gdzie zajmuje niewielkie powierzchnie w większych kompleksach leśnych na terenie leśnictw Lubań, Platerówka, Przylesie. W drzewostanie, oprócz dębu bezszypułkowego *Quercus petraea* znaczny udział mają również inne gatunki drzew liściastych, co przy bujniejszym podroście drzew i bogatszym runie na żyzniejszym podłożu mocno upodabnia je do grądów.

- **91E0* - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe - siedlisko priorytetowe**

Na terenie Gminy Platerówki stwierdzono w jej centralnej części dwa płaty siedliska 91E0*. Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje nadrzeczne lasy, drzewostany olszowe, jesionowe z domieszką czeremchy zwyczajnej *Padus avium*. Wykształca się on na glebach zalewanych wodami rzecznyymi, o wysokim poziomie wód gruntowych, głównie klasyfikowanych jako pobagienne lub napływowe aluwialne. Runo łągów jest bardzo bogate. Występują tu m.in.: niecierpek pospolity

Impatiens noli-tangere, pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica*, gajowiec żółty *Galeobdolon luteum*, gwiazdnica gajowa *Stellaria nemorum*, śledziennica skrętolistna *Chrysosplenium alternifolium*, czartawa pospolita *Circaea lutetiana* i wietlica samicza *Athyrium filix-femina*. Siedlisko spotykane jest w całej Polsce, przy czym miejscami jest reprezentowane przez rozmaite podtypy: od jesionowo-olszowych na obszarach źródlisk i związanych z nimi cieków, przez olszowe w dolinach szybko płynących rzek, olszyny nad wolno płynącymi strumieniami, górskie olszyny olszy szarej, po nadbrzeżne lasy wierzbowe i topolowe nad dużymi rzekami. Najcenniejsze fragmenty łągów jesionowo-olszowych znajdują się na terenie m. in. leśnictwa Platerówka.

- **9130 - żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)**

Na obszarze Lubańskiego Wielkiego Lasu stwierdzono 8 płatów żyznych buczyny. Drzewostan buczyn jest zwykle zdominowany przez buka zwyczajnego *Fagus sylvatica*, w roli domieszki występuje głównie świerk pospolity *Picea abies* oraz klon jawor *Acer pseudoplatanus*. W przeciwieństwie do kwaśnych buczyn, siedliska te charakteryzują się różnowiekową strukturą i wielogatunkowym runem. Ten typ siedliska przyrodniczego występuje tylko w obrębie Lubań, żyzne buczyny mają tu charakter zbiorowisk podgórskich. Wykształcają się na łagodnych stokach i wyraźnie odróżniają się od kwaśnych buczyn bogatszym podszytem, wielogatunkowym runem i masowym występowaniem przytulii wonnej *Galium odoratum*. Licznie występują tu również paprocie, jak np. nerecznica samcza *Dryopteris filix-mas* czy wietlica samicza *Athyrium filix-femina*, w niektórych wydzieleniach odnotowano również występowanie żywca dziewięciolistnego *Dentaria enneaphyllos*. Większe kompleksy żyznych lasów bukowych występują w leśnictwach Lubań i Przylesie. Podobnie jak kwaśne buczyny, również buczyny żyzne są zbiorowiskami dobrze odnawiającymi się i utrzymywanymi w gospodarce leśnej. Ze względu na wysoką produktywność, większość ich powierzchni ma charakter lasów gospodarczych i charakteryzuje się ujednoliconą strukturą wiekową i słabym zróżnicowaniem podszytu i runa leśnego. Płaty wykazujące cechy naturalności są skrajną rzadkością. Zaleca się uprawę drzewostanów bukowych z niewielką domieszką innych drzew liściastych, tolerowanie podszytu drzew i krzewów oraz niewprowadzanie gatunków obcych geograficznie i ekologicznie. W miejscach, gdzie jest to możliwe, zaleca się stopniowe odtwarzanie żyznych buczyn w miejscach, gdzie zostały one zdegenerowane przez wprowadzenie monokultur świerkowych.

Funkcja lasów

Na terenie Gminy Platerówka wyszczególniono następujące kategorie lasów:

- Lasy gospodarcze o powierzchni ok. 363 ha,
- Lasy ochronne o powierzchni ok. 1 696 ha.

Zdecydowana większość pełni funkcje ochronne (ok. 82% całej powierzchni lasów w gminie), w tym głównie wodochronne (położone na siedliskach wilgotnych, w dolinach rzek i potoków, stanowiących ochronę retencji zlewni oraz ochronę ujęć i źródeł wody).

Wśród kategorii ochronności lasów na terenie gminy wyróżniono:

- Stałe powierzchnie badawcze i doświadczalne (pow. ok. 245 ha),
- W miastach i wokół miast (pow. ok. 182 ha),
- Cenne fragmenty przyrody (pow. ok. 4 ha),
- Trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłowej (pow. ok. 193 ha),
- Wodochronne (pow. ok. 1068 ha).

Gospodarka leśna funkcjonalnie i obszarowo jest powiązana z gospodarką rolną, dla której często stanowi alternatywną lub uzupełniającą formę aktywności ekonomicznej. Dlatego też, zalesienie gruntów rolnych niskiej jakości, nieprzydatnych do ich rolniczego użytkowania, jest głównym sposobem zagospodarowania tych gruntów. Zalesienia korzystnie wpływają na strukturę użytkowania ziemi i warunki produkcji biologicznej i powinny być połączone z wprowadzaniem rolnictwa ekologicznego.

Klasy uszkodzeń lasu

Można wyróżnić trzy klasy uszkodzeń lasów: mała (1), średni (2) oraz duża (3). Lubański Wielki Las cechuje się niskim stopniem uszkodzeń, które mają charakter zarówno biotyczny jak i antropogeniczny. Natomiast mniejsze kompleksy leśne znajdujące się na zachód od Zalipia i Platerówki oraz na północ od Włosienia wskazują na średnią klasę uszkodzeń lasu spowodowaną przez czynniki biotyczne (np. gradację) oraz antropogeniczne (np. wycinki, zabiegi chemiczne pielęgnacyjno-ochronne, etc.).

Zgodnie z Krajowym Programem Zwiększenia Lesistości należy dążyć do zwiększenia lesistości kraju do 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050. Istniejące zalesienie na terenie Gminy Platerówka zapewnia spełnienie wymogów dla 2020 r., a nawet dla 2050 r. w zakresie zwiększania lesistości kraju. Nie oznacza to jednak, zaprzestania dalszych zalesień, szczególnie przy występowaniu terenów zdegradowanych lub nienadających się do rolniczego wykorzystania.

Granica rolno-leśna została ustalona dla 3 obrębów: Platerówka, Włosień oraz Zalipie. Powierzchnia przeznaczona pod zalesienie dla następujących obrębów wynosi:

- obręb Platerówka – ok. 30,56 ha;
- obręb Włosień – ok. 34,03 ha;
- obręb Zalipie – ok. 34,30 ha.

Największą powierzchnię pod projektowane kompleksy leśne zajmą grunty orne klasy IVa oraz użytki zielone klasy IV. W większości stanowią one własność PGL (ok. 45 ha) oraz Parafii Rzymsko-katolickiej (ok. 25 ha). Przewiduje się pod zalesienie tereny wskazane jako tereny gospodarki leśnej (Ls).

Po zrealizowaniu planów związanych z zalesieniem gruntów porolnych wskaźnik lesistości gminy wzrósł z 37,9% na 40%.

Ocena stanu lasów

Stan zdrowotny i sanitarny lasu jest zadowalający we wsiach Platerówka i Zalipie, we Włosieniu stan jest dobry.

Siedliska nieleśne – łąki i pastwiska

Jednym ze sposobów zagospodarowania gruntów na terenie Gminy Platerówki są trwałe użytki zielone, do których należy zaliczyć głównie łąki i pastwiska. Stanowią one ok. 824,20 ha, co daje 31,6% powierzchni gminy. Wśród trwałych użytków zielonych ok. 7,02 ha stanowią tereny odłogowane, które na skutek zaniechania działalności rolniczej (koszenie, ekstensywny wypas), wykształciła się roślinność przejściowa z dominacją roślinności wysokiej i krzewiastej. Na skutek wtórnej sukcesji wykształciły się zbiorowiska okrajkowe i zaroślowe opanowane głównie przez samosiejki brzozy i topól oraz niskich zakrzewień w pobliżu lasów. Natomiast w skład runi wchodzi głównie: nawłóć pospolita, pokrzywy zwyczajne, trzcinnik piaskowy – wskaźniki zbiorowisk segetalnych, a także licznie ostrożeń: błotny, warzywny, żywokost lekarski, etc. Szczególnie widoczne jest to w okolicach góry Srebrnik i Czubatki.

Na południowej ekspozycji góry Srebrnik wyróżnić można siedlisko muraw ciepłolubnych z takimi gatunkami charakterystycznymi dla tego zbiorowiska: goździk kartuszek, dziurawiec zwyczajny, jastrzębiec kosmaczek, zawciąg.

Ponadto, wśród terenów nieleśnych oprócz gruntów ornych pojawiają się półnaturalne siedliska takie jak łąki świeże o kodzie 6510 (niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie), należące do rzędu *Arrhenatheretalia*. Według danych udostępnionych przez RDOŚ we Wrocławiu na terenie gminy stwierdzono 7 płatów półnaturalnych łąk świeżych (w obrębie Przylasek, w południowej części obrębu Platerówka oraz w północno zachodniej części obrębu Zalipie). Wśród nich znajdują się niewielkie śródpolne zagajniki, w których można spotkać m. in. kalinę koralową, konwalie majową i kokoryczkę wielokwiatową.

W dolinach rzek oraz na terenach podmokłych istnieją korzystne warunki do wykształcenia się zmiennowilgotnych półnaturalnych zbiorowisk roślinnych, zbiorowisk szuwarowych zarastających zbiorniki wodne, turzycowiska. W obrębie Przylasek oraz w południowej części obrębu Platerówka stwierdzono 5 płatów półnaturalnych łąk wilgotnych tzw. łąk „kaczyńcowych” ze związku *Calthion*. Łąki te grupują zespoły roślinne pochodzenia antropogenicznego, rozwijające się na wilgotnych lub mokrych, ale zmeliorowanych siedliskach. Wykształcają się one pod wpływem nawożenia oraz użytkowania kośnego (dwa lub więcej pokosów rocznie) i stanowią duży walor krajobrazowy i przyrodniczy.

Zbiorowiska roślin naskalnych, charakterystycznych dla zachodniej części Pogórza Izerskiego, w okolicach Platerówki, spotyka się sporadycznie i są one stosunkowo ubogie.

Roślinność rzeczywista – rośliny naczyniowe. Według danych na otrzymanych od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz z Nadleśnictwa Pieńsk i Nadleśnictwa Świeradów oraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 poz. 1409) na terenie Gminy Platerówka, ochronie podlega 11 gatunków roślin, występujących łącznie na 89 stanowiskach. Wszystkie niżej wymienione znajdują się pod ochroną częściową:

- cis pospolity *Taxus baccata* – 1 stanowisko
- dziewięciśł bezłodygowy *Carlina acaulis* – 1 stanowisko
- kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine* – 6 stanowisk
- listera jajowata *Listera ovata* – 2 stanowiska
- naparstnica zwyczajna *Digitalis grandiflora* – 4 stanowiska
- pierwiosnek wyniosły *Primula elatior* - 1 stanowisko,
- podrzeń żebrowiec *Blechnum spicant* – 17 stanowisk
- śnieżyca wiosenna *Leucoium vernalis* – 16 stanowisk
- śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis* – 26 stanowisk
- wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum* – 9 stanowisk
- żywiec dziewięciolistny *Cardamine enneaphyllos* – 5 stanowisk.

Na potrzeby opracowania ekofizjograficznego przyjęto również, że na terenie Gminy Platerówka istnieje możliwość potencjalnego występowania gatunków roślin takich jak:

- Arcydzięgiel litwor (*Angelica archangelica* L.)
- Barwinek pospolity (*Vinca minor* L.)
- Bluszcz pospolity (*Hedera helix* L.)
- Kalina koralowa (*Viburnum opulus* L.)
- Konwalia majowa (*Convallaria majalis* L.)
- Kopytnik pospolity (*Asarum europaeum* L.)
- Kruszyna pospolita (*Frangula alnus* Mill.)
- Marzanka wonna (*Galium odoratum* (L.) Scop. (*Asperula odorata*))
- Paprotka zwyczajna (*Polypodium vulgare* L.)

Prawdopodobieństwo takie wynika z analizy uwarunkowań siedliskowych analizowanego terenu i wyników inwentaryzacji przyrodniczej wykonanej w 1996 r.

2.3.10.2 Grzyby

Jak wspomniano wcześniej Gmina Platerówka nie posiada aktualnych wyników inwentaryzacji przyrodniczej ani żadnych innych opracowań charakteryzujących przyrodę występującą na jej

terenie. Dane jakie udało się pozyskać nie obejmują królestwa grzybów. Mając powyższe na względzie, wspomnieć należy, że gmina posiada inwentaryzację przyrodniczą jedynie z 1996 roku, która uwzględniała opis mykologiczny. Na jego podstawie oprócz kilku stanowisk pospolitych gatunków grzybów takich jak: włośnianki *Trametes Sp.* czy hubiak pospolity *Fomes fomentarius* (Fr.), tęgoskór pospolity *Scleroderma citrinum* Pers., jedynym cenniejszym gatunkiem jest buławniczka nitkowata *Macrotyphula filiformis* (Fr.) Paechnatz. Znaleziono ją na południowych stokach Bukowej. Ponadto w lasach częste są purchawki *Lycoperdon Sp.*, podgrzybki *Xerocomus Sp.* i gąbki *Russula Sp.*

Grzyby wymagają wilgotnych i zacienionych siedlisk. Korzystne warunki do ich powstawania znajdują się w kompleksach leśnych, tak więc Gmina Platerówka dysponuje dużym potencjałem do ich wykształcenia.

2.3.10.3 Fauna

Obecność licznych zagajników i zwartych kompleksów leśnych na terenie gminy stwarza dobre warunki do życia dla dzikich zwierząt. Najcenniejszym obszarem dla bytowania dziko żyjących zwierząt jest kompleks Lubańskiego Wielkiego Lasu.

Według danych na otrzymanych od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz z Nadleśnictwa Pieńsk i Nadleśnictwa Świeradów oraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (na terenie Gminy Platerówka, ochronie podlega 11 gatunków roślin, występujących łącznie na 89 stanowiskach Wszystkie niżej wymienione znajdują się pod ochroną częściową:

W poniższych rozdziałach omówiono poszczególne gromady zwierząt na terenie Gminy Platerówki.

2.3.10.3.1 Ryby

Jak wspomniano wcześniej Gmina Platerówka nie posiada aktualnych wyników inwentaryzacji przyrodniczej ani żadnych innych opracowań charakteryzujących przyrodę występującą na jej terenie. Dane jakie udało się pozyskać nie obejmują ichtiofauny. Mając powyższe na względzie wspomnieć należy gmina posiada inwentaryzację przyrodniczą jedynie z 1996 roku. Na jej podstawie na terenie gminy udokumentowano dwa gatunki chronione, tj. śliza (*Barbatula barbatula*) i strzeblę potokową (*Phoxinus phoxinus*) we Włosienicy i niektórych ciekach bez nazwy. Śliz charakteryzuje się dużą amplitudą zmienności, co oznacza, że posiada dużą odporność na zanieczyszczenia. Według powyższej inwentaryzacji do pozostałych gatunków ryb występujących w gminie należą: okoń, karaś srebrzysty, kielb i pstrąg potokowy.

Na podstawie analiz uwarunkowań przyrodniczych i gospodarczych wskazano najistotniejsze zagrożenia dla ichtiofauny w gminie, a mianowicie:

- Regulację rzek i potoków – Gmina Platerówka jest częściowo uregulowana poprzez umocnienia brzegów,
- budowa urządzeń wodnych typu progi wodne, które utrudniają migrację ryb
- Zanieczyszczenia bytowe oraz rolnicze odprowadzane bezpośrednio do cieków wodnych przez przyległe gospodarstwa,
- Spływ nawozów z pól uprawnych.

2.3.10.3.2 Płazy i gady

Według aktualnych i dostępnych danych dotyczących występowania gatunków herpetofauny jedyne stwierdzenia płazów pochodzą z obszaru Lubańskiego Wielkiego Lasu i dotyczą występowania 6 stanowisk ropuchy szarej (*Bufo bufo*). W przypadku gadów stwierdzono 1 stanowisko przy rzece Włosienica żmii zygzakowatej (*Vipera berus*) oraz 1 stanowisko padalca zwyczajnego (*Anguis fragilis*).

Ze względu na brak aktualnych danych inwentaryzacyjnych dla obszaru gminy (brak aktualizacji inwentaryzacji przyrodniczej) wskazane powyżej informacje są niepełne. Mając na względzie powyższe oraz uwarunkowania przyrodnicze gminy należy założyć, że na omawianym obszarze istnieje możliwość potencjalnego występowania herpetofauny w postaci dodatkowych 10 gatunków płazów i 3 gatunków gadów (dane na podstawie inwentaryzacji przyrodniczej z 1996 r.), a mianowicie:

Płazy:

- traszki grzebieniastej (*Triturus cristatus*),
- traszki zwyczajnej (*Triturus vulgaris*),
- traszki górskiej (*Triturus alpestris*) – na podmokłych terenach przy brzegach rzeki Włosienica,
- kumaka nizinnego (*Bombina bombina*) – w rejonie stawów na zachód od Platerówki,
- rzekotki drzewnej (*Hyla arborea*) – stwierdzone stanowisko w Wielkim Lesie Lubańskim i w rejonie stawów na zachód od Platerówki, nieliczny,
- grzebiuszki ziemnej (*Pelobates fuscus*) – pojedyncze osobniki w rozlewiskach rzeki Włosienica i jej dopływów (w tym cieku Lipa) we Włosieniu Dolnym i na terenach podmokłych na zachód od Platerówki,
- żaby wodnej (*Rana esculenta complex*) – nad rzeka Włosienica i przy jej dopływach,
- żaby jeziorowej (*Rana lessonae*) – licznie spotykany w rejonie stawów na zachód od Platerówki, w wyrobiskach na terenie Lubańskiego Wielkiego Lasu,
- żaby trawnej (*Rana temporaria*) – obserwowana na terenie Lubańskiego Wielkiego Lasu,
- żaby moczarowej (*Rana arvalis*) – najliczniej występuje na terenach podmokłych koło rzeki Włosienica i jej dopływów, w szczególności prawostronnego dopływu cieku Lipa.

Gady:

- jaszczurki zwinki (*Lacerta agilis*) – obserwowana na nasłonecznionych suchych brzegach Lubańskiego Wielkiego Lasu;
- jaszczurki żyworodnej (*Lacerta vivipara*) – na podmokłych terenach przy cieku Lipa (prawostronny dopływ rzeki Włosienica) we Włosieniu Dolnym, koło stawów na zachód od Platerówki oraz przy bardziej wilgotnych obrzeżach Lubańskiego Wielkiego Lasu, a także na śródleśnych polanach,
- zaskrońca zwyczajnego (*Natrix natrix*) – obserwowany w rejonie cieku Włosienica i jej dopływów, w Lubańskim Wielkim Lesie.

2.3.10.3.3 Ptaki

Z zebranych informacji na temat zróżnicowania awifauny wynika, że w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Świeradów stwierdzono występowanie następujących gatunków ptaków: turkawka (*Streptopelia turtur*), lerka (*Lullula arborea*), kruk (*Corvus corax*), krogulec (*Accipiter nisus*), jastrząb (*Accipiter gentilis*), gil (*Pyrrhuloxia pyrrhula*), czyż (*Carduelis spinus*), krętogłów (*Jynx torquilla*).

Awifauna gminy składa się przede wszystkim z gatunków leśnych, pozostałe to gatunki łąkowe, terenów krzewiastych i leśnych, natomiast prawie zupełnie nie występują gatunki związane ze środowiskiem wodno-błotnym.

2.3.10.3.4 Ssaki

Dla ssaków Lubański Wielki Las stanowi bogatą ostoję. Dzięki jego zróżnicowanej strukturze jak również bliskości terenów rolniczych, las oferuje odpowiednie warunki do życia i żerowania.

Ze względu na brak aktualizacji inwentaryzacji przyrodniczej w przedmiotowym opracowaniu skorzystano z wiedzy pozyskanej z nadleśnictw oraz z ogólnodostępnych danych. W związku z powyższym na terenie gminy na podstawie Programu ochrony przyrody Nadleśnictwa Świeradów wskazano 6 stanowisk wydry. Tak jak wspomniano powyżej, tereny gminne będące w 37,2% obszarem leśnym, są doskonałym siedliskiem dla ssaków. Na terenie Lubańskiego Wielkiego Lasu mają swoją ostoję łosie.

Analizując uwarunkowania przyrodniczo-gospodarcze gminy oraz wyniki inwentaryzacji przyrodniczej z 1996 r. można założyć potencjalne występowanie gatunków ssaków takich jak: jeż zachodni (ochrona częściowa), kret (ochrona częściowa), ryjówka aksamitna (ochrona częściowa), ryjówka malutka (ochrona częściowa), rzęsorek rzeczek (ochrona częściowa), zając szarak, wiewiórka pospolita (ochrona częściowa), piżmak, nornica ruda, karczownik, nornik bury, mysz domowa, szczur wędrowny, mysz leśna, popielica (ochrona częściowa), lis, jenot, borsuk, wydra (ochrona częściowa), kuna leśna, kuna domowa, tchórz zwyczajny, gronostaj (ochrona częściowa), łasica łaska (ochrona częściowa), dzik, łos, jeleń, sarna.

2.3.10.4 Identyfikacja miejsc szczególnie cennych przyrodniczo

Istniejące formy ochrony przyrody

Do ustawowych form ochrony przyrody (ustawa o ochronie przyrody tj. Dz.U. 2024 poz. 1478) należą: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Wyszczególnione powyżej obiekty i obszary tworzą krajowy system obszarów chronionych, który stanowi układ przestrzenny wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody, łączonych korytarzami ekologicznymi.

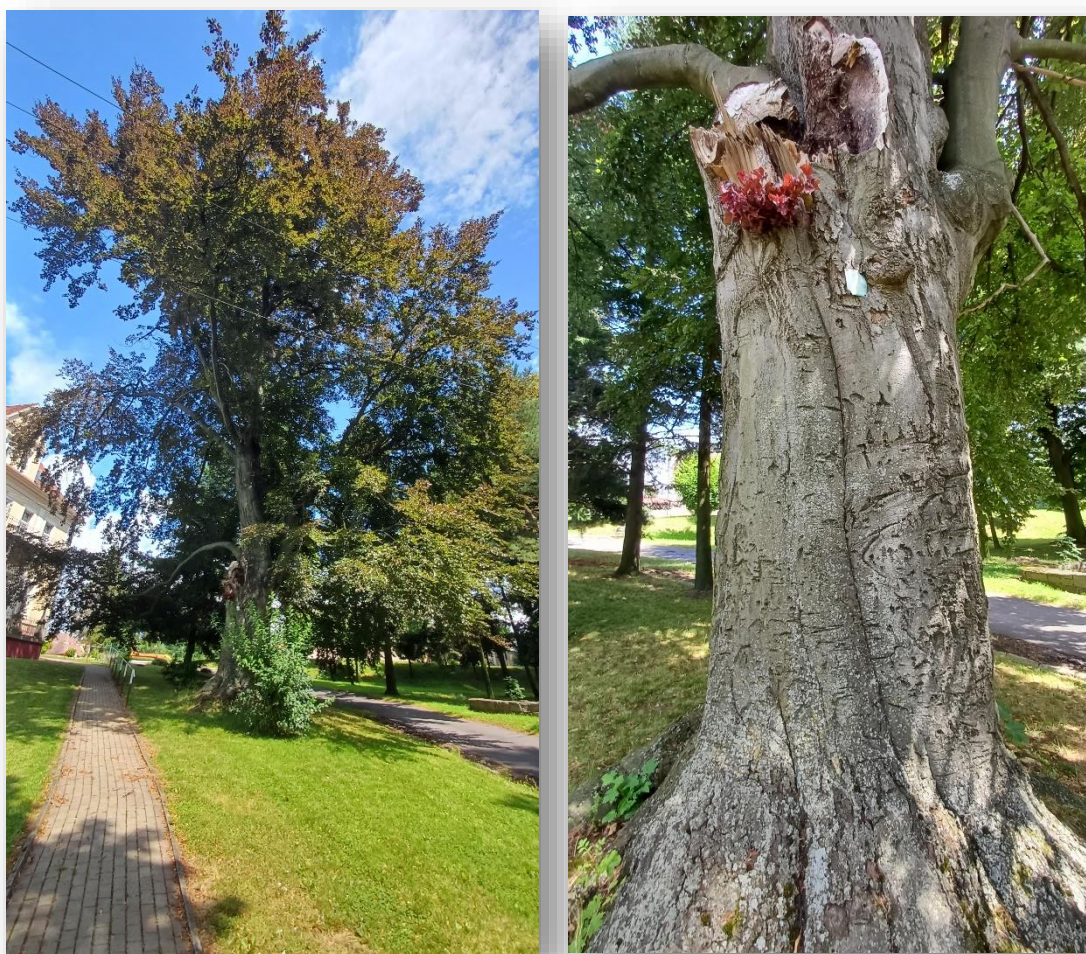
Na terenie Gminy Platerówka nie ma usytuowanych obszarowych form ochrony przyrody. Powołane Zarządzeniem nr 6/90 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 21 lutego 1990 r. w są jedynie 2 pomniki przyrody.

Tabela 15. Pomniki przyrody na terenie Gminy Platerówka

Lp.	Nr rej.	Nazwa	Charakterystyka	Podstawa prawna
1	PL.ZIPOP.139 3.PP.0210062. 1316	Buk pospolity - <i>Fagus sylvatica</i>	Pomnik rośnie przed budynkiem szkoły. Korona okazała, równomiernie rozwinięta. Wysokość [m]:24 Pierśnica [cm]:131 Obwód [cm]:412	Zarządzenie nr 6/90 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 21 lutego 1990 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Jeleniogórskiego Nr 1 poz. 17).
2	PL.ZIPOP.139 3.PP.0210062. 1317	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>	Pomnik znajduje się za budynkiem szkoły, w zachodnim narożniku budynku nr 104A. Ślady po cięciach pielęgnacyjnych, połamane gałęzie, uszkodzenia pnia Wysokość [m]:24 Pierśnica [cm]:144 Obwód [cm]:452	Zarządzenie nr 6/90 Wojewody Jeleniogórskiego z dnia 21 lutego 1990 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody (Dz. Urz. Woj. Jeleniogórskiego Nr 1 poz. 17).

Źródło: <https://geoserwis.gdos.gov.pl>

Fotografia 7. Widok na pomnik przyrody – buk pospolity *Fagus sylvatica*

Fotografia 8. Widok na pomnik przyrody - Lipa drobnolistna *Tilia cordata* – brak tabliczki

Na granicy obrębów Platerówka i Zalipie, pomiędzy ciekami Dopływem w Włosieniu a potokiem Włosienicą, przy zachodniej granicy gminy, ustalone zostały strefy ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania, o których mowa w art. 46 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody – strefa całoroczna i okresowa dla wybranego gatunku ptaka (strefa ochrony gniazda kani rudej *Milvus milvus*). Z uwagi na fakt, że powyższe informacje są danymi wrażliwymi opisującymi stanowisko chronionego gatunku, o których mowa w załączniku nr 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, przybliżona lokalizacja ww. stref zostaje przedstawiona w siatce kwadratów 1x1km.

Obiekty planowane do objęcia ochroną prawną

- **Proponowane pomniki przyrody ożywionej:** pojedyncze drzewa oraz aleje przydrożne

Zgodnie z Programem Ochrony Przyrody nadleśnictwa Świeradów na terenie Gminy Platerówka wskazano 1 drzewo cis pospolity *Taxus baccata* do objęcia pomnikiem przyrody z uwagi na wymiary pomnikowe, który rośnie w oddziale 163c obr. Lubań leśnictwo Platerówka.

- **Proponowane stanowiska dokumentacyjne**

Zgodnie z Programem Ochrony Przyrody nadleśnictwa Świeradów na terenie Gminy Platerówka wskazano 1 miejsca jako proponowane stanowiska dokumentacyjne na terenie gminy. Jest to **wierzchołek Wzgórza Czubatka ze słupami bazaltowymi.**

Fotografia 9. Widok na Wzgórze Czubatka i okolice Gminy Platerówka – proponowane stanowisko dokumentacyjne

Fotografia 10. Widok ze Wzgórza Czubatka na okolice Gminy Platerówka

Fotografia 11. Widok ze Wzgórza Czubatka na okolice Gminy Platerówka

- **Proponowane użytki ekologiczne** – stanowiska rozrodcze płazów i gadów, gatunków ptaków zagrożonych w skali kraju, biotopy ichtiofauny

Zgodnie ze Zmianą Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Platerówka (2014/2015) wskazano na terenie gminy 5 miejsc jako proponowane użytki ekologiczne. Są to:

- 1) Lubański Wielki Las wokół "Nowego Kamieniołomu",
- 2) Zachodnią część Lubańskiego Wielkiego Lasu z zalanyymi wyrobiskami
- 3) Podmokłe łąki przy północno-zachodniej granicy gminy k. Włosienia Dolnego na prawym brzegu ciek Lipa (prawostronny dopływ rzeki Włosienica)
- 4) Ciek Lipa – prawostronny dopływ Włosienicy
- 5) Potok Włosienica.

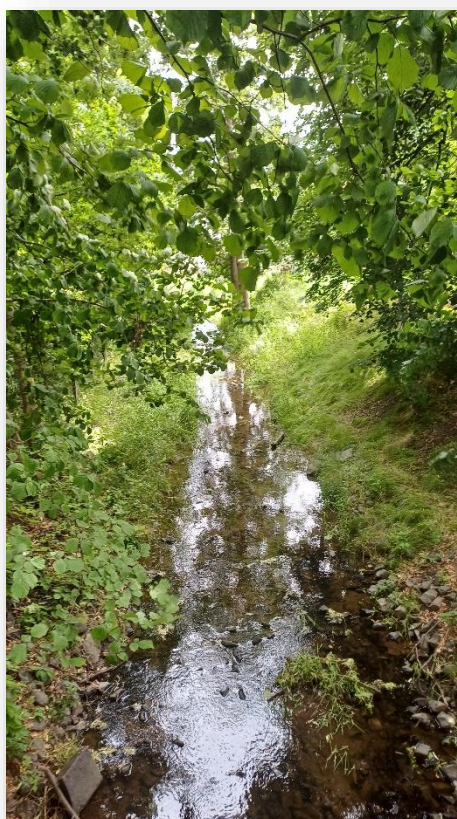
Fotografia 12. Widok na zrehabilitowany „Nowy kamieniołom” w Lubańskim Wielkim Lesie po eksploatacji bazaltu – proponowany użytek ekologiczny

Fotografia 13. Widok na zachodnią część Lubańskiego Wielkiego Lasu z zalanym wyrobiskiem w Wielkim Lesie Lubańskim po eksploatacji bazaltu - proponowany użytek ekologiczny

Fotografia 14. Widok na potok Włosienica - proponowany użytek ekologiczny

2.3.10.5 Identyfikacja źródeł zagrożenia przyrody ożywionej: flory, fauny i siedlisk przyrodniczych

Zagrożenia dla środowiska przyrodniczego wynikają głównie z produkcji rolniczej prowadzonej na terenie Gminy Platerówka. Są to:

- zanikanie łąk (terenów seminaturalnych) na skutek zarastania i zakrzewienia oraz zaniechania działalności rolniczej (sukcesja wtórna, klimaks);
- wypalanie łąk
- osuszanie terenu poprzez melioracje rowów;
- zjawisko erozji wietrznej obejmuje 35,8% powierzchni użytków rolnych. Najbardziej zagrożone są grunty orne położone na otwartych przestrzeniach, na których prowadzona jest działalność rolnicza, w obrębach o stosunkowo niskim udziale zadrzewień. W celu ograniczenia występowania zjawiska, należałoby zwiększyć powierzchnię zadrzewień przydrożnych, szczególnie w Zalipiu i Platerówce;
- nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa powoduje zanieczyszczenie gleb i wód, które są bezpośrednio związane z przyrodą ożywioną: florą i fauną;
- problem z „dzikimi” składowiskami w lasach;
- monokultura powoduje zubożenie siedlisk leśnych i nieleśnych;
- niszczenie drobnych elementów krajobrazu takich jak: oczka wodne, zadrzewienia śródpolne i śródleśne stanowiące ostoje dla dzikiej fauny;
- słabo rozpoznane walory przyrodnicze gminy;
- powstawanie barier ekologicznych na skutek działalności człowieka (np. przerwanie szlaków migracyjnych, urządzenia wodne na rzekach, etc.);
- wypieranie rodzimej roślinności gatunkami inwazyjnymi m.in. sadziec konopiasty, rdestowce, czeremcha amerykańska, dąb czerwony, itp.

2.3.10.6 Powiązania przyrodnicze z jego szerszym otoczeniem

Na system powiązań przyrodniczych w skali szerszej niż lokalna (Gmina Platerówka) składają się następujące elementy:

- Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000;
- Sieć ECONET składa się z:

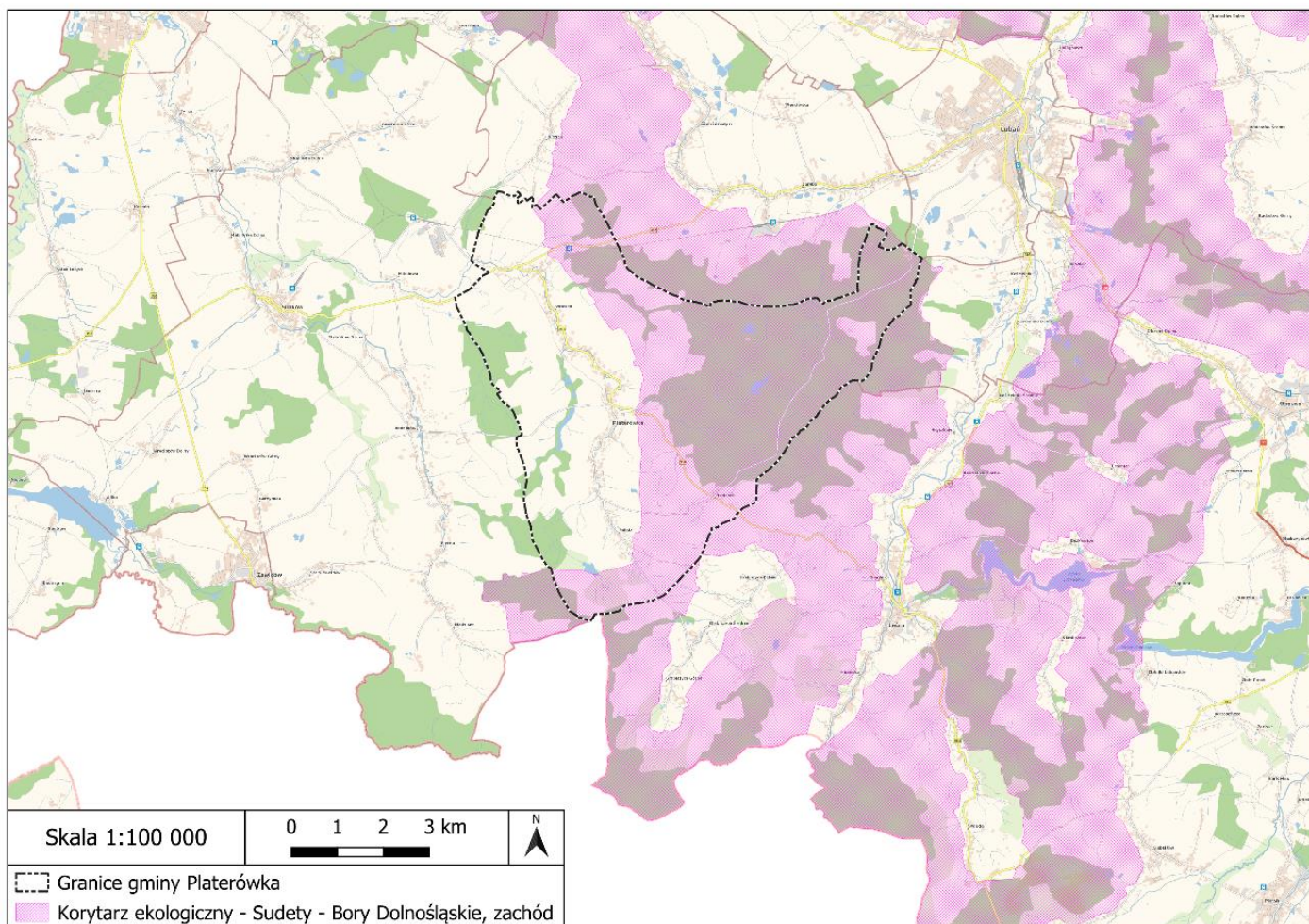
Obszary węzłowe (biocentrum)

Obszar węzłowy to jednostka ponadekosystemalna, wyróżniająca się z otoczenia bogactwem ekosystemów o charakterze zbliżonym do naturalnego, seminaturalnych i antropogenicznych, ekstensywnie użytkowanych, bogatych w gatunki specyficzne dla tradycyjnych agrocenoz. Na terenie gminy brak obszarów węzłowych o znaczeniu krajowymi międzynarodowym.

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne są to struktury przestrzenne, które umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami do nich przylegającymi. Wschodnia część gminy znajduje się w obszarze korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym Sudety – Bory Dolnośląskie –zachód (GKZ-5A).

Rysunek 18. Korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym przebiegający przez Gminę Platerówka o nazwie Sudety – Bory Dolnośląskie, zachód (GKZ-5A)

Źródło: Opracowanie własne

➤ Szlaki migracji ptaków

Wędrowki większości gatunków z terenu Europy odbywają się w kierunku północ-południe, przy czym w kierunku południowym jest to południowy wschód lub południowy zachód. Trasa migracji i jej kierunek uzależnione są od uwarunkowań biologicznych danego gatunku. Przykładowo ptaki wodne zwykle lecą nisko, równoległe do dolin rzecznych czy wybrzeży, zaś ptaki lądowe szerokim frontem nad łądami, przecinając rzeki czy zbiorniki wodne, średnio na wysokości 300 m n.p.m., ale wyjątkowo może to być 3000, a nawet do 7500 m n.p.m. w momencie przelotu nad łańcuchami góorskimi. Szybkość lotu jest uzależniona od warunków atmosferycznych i wynosi przeciętnie około 60 km/h.

Prowadzone badania migracji ptaków wskazują, iż zarówno czas, jaki kierunek lotu są dla każdego gatunku uwarunkowane genetycznie.

Ponadto, Gmina Platerówka nie posiada żadnych obszarów prawnie chronionych. W odległości ok. 4 km w kierunku północno-wschodnim od gminy znajduje się Specjalny Obszar Ochrony Siedliskowej Natura 2000 Sztolnie w Leśnej (PLH020013). Obszar stanowi cenne zimowisko nietoperzy. Zimuje tu łącznie ok. 130 osobników nietoperzy, przy czym gatunkami dominującymi są: nocek rudy, gacek brunatny i nocek duży.

2.3.11 Klimat akustyczny

2.3.11.1 Standardy klimatu akustycznego

Prawo Ochrony Środowiska definiuje hałas jako dźwięk o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WJΕ dotycząca oceny i zarządzania hałasem środowiskowym traktuje hałas jako zanieczyszczenie, wobec którego należy przyjmować takie same ogólne zasady, obowiązki i formy postępowania, jak dla pozostałych zanieczyszczeń i związanych z nimi dziedzin ochrony środowiska.

Zgodnie z art. 117 Prawo Ochrony Środowiska oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska dla terenów wymienionych w art. 118 ust. 2:

- 1) Miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. – nie dotyczy Gminy Platerówka;
- 2) Głównych dróg – w przypadku Gminy Platerówka są to:
 - a. 2 drogi wojewódzkie: nr 357: Sulików - Włosień - Zaręba - Lubań - Żagań, nr 358: Włosień - Platerówka - Leśna - Pobiedna,
 - b. 3 drogi powiatowe: nr 2422D: Lubań – Przylasek – Zalipie, nr 2477D: Platerówka - Zalipie - Grabiszycze Górne, nr 2486D Platerówka-Zawidów

3) głównych linii kolejowych – w przypadku Gminy Platerówka znajduje się linia kolejowa nr 274 o znaczeniu państwowym relacji Lubań – Zgorzelec.

4) Głównych lotnisk - nie dotyczy Gminy Platerówka.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, jak również poprzez zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. W celu ustalenia skali oddziaływania hałasu niezbędne jest określenie wskaźników hałasu wyrażonych w decybelach (dB). Można wyróżnić następujące wskaźniki hałasu:

1. Stosowane do sporządzania strategicznych map hałasu oraz programów ochrony środowiska przed hałasem – są to:

- L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, który pozwala na określenie dokuczliwości hałasu;
- L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, który służy do określenia zaburzeń snu

2) Stosowane do ustalenia i warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do 1 doby:

- L_{AeqD} równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia;
- L_{AeqN} równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy;

3) Stosowane do ustalenia hałasu drogowego: droga, po której rocznie przejeżdża więcej niż 3 mln pojazdów;

4) Stosowane do ustalenia hałasu kolejowego: linia kolejowa, po której przejeżdża rocznie więcej niż 30 tys. pociągów;

5) Stosowane do ustalenia hałasu lotniczego: lotnisko cywilne, na którym odbywa się rocznie więcej niż 50 tys. operacji (startów lub lądowań), z wyjątkiem operacji do celów szkoleniowych.

Państwowy Zakład Higieny opracował na podstawie badań ankietowych skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych hałasów komunikacyjnych. Zgodnie dokonaną klasyfikacją uciążliwości tego rodzaju hałasów w następujący sposób zależy od wartości poziomu równoważnego L_A

- mała uciążliwość $L_{Aeg} < 52$ dB.
- średnia uciążliwość $52 \text{ dB} < L_{Aeg} < 62$ dB.

- duża uciążliwość 63 dB < LAeq > 70dB.
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70dB.

Zgodnie z zaleceniami Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) z 1993 r. wskazane jest dla zabudowy mieszkaniowej dążenie do ograniczenia równoważnego poziomu dźwięku LAeq na zewnątrz budynku do wartości 55dB w dzień i 45dB w nocy, co umożliwia utrzymanie właściwych warunków akustycznych w pomieszczeniach przy uchylonych lub okresowo otwieranych oknach. Z drugiej strony, zgodnie ze wspomnianymi zaleceniami WHO, dotyczącymi dokuczliwości, zakłóceń snu i zakłóceń rozmów, należy uznać, że przekroczenie granicy poziomów hałasu na zewnątrz budynku równej 70dB w porze dziennej i 60dB w porze nocnej stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia.

Klimat akustyczny na terenie gminy w największym stopniu kształtują źródła komunikacyjne, głównie trasy ruchu samochodowego. Mając na uwadze wyżej przedstawione kryteria oceny hałasu, dogodnie jest wydzielić następujące strefy oddziaływania hałasu na terenach zabudowy mieszkaniowej wzdłuż tras komunikacji drogowej:

- strefa zagrożenia hałasem, w której równoważny poziom hałasu przekracza wartość progową,
- strefa dużych uciążliwości akustycznych, w której poziom hałasu jest większy niż 70dB w dzień i 60dB w porze nocnej, ale niższy od wartości progowej,
- strefa uciążliwości, w której poziom hałasu przekracza obowiązujące normy, ale jest mniejszy niż 70dB w dzień i 60dB w nocy,
- strefa komfortu akustycznego, w której zachowane są standardy akustyczne.

Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)

Celem Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) jest uzyskanie danych i ich ocena oraz obserwacja zmian stanu środowiska, w tym stanu akustycznego. Uzyskane informacje służą zapewnieniu ochrony przed hałasem, realizowanej przez poprawne planowanie przestrzenne oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak mapy akustyczne, programy ochrony przed hałasem oraz rozwiązania techniczne zmierzające do zminimalizowania oddziaływania źródła hałasu (np. budowa ekranów akustycznych, wałów ziemnych, zakładanie pasów zieleni). Na terenie Województwa Dolnośląskiego niezmiennie od kilkunastu lat decydujące znaczenie dla odczuwania uciążliwości hałasowej ma hałas komunikacyjny, tj. dźwięki powstające w związku z komunikacją samochodową.

Podstawę prawną prowadzenia monitoringu hałasu stanowią:

- Rozporządzenia Ministra Środowiska z 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 112). Rozporządzenie to ustala dopuszczalne wartości poziomu hałasu w zależności od przeznaczenia terenu i rodzaju źródeł hałasu.

- Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 30 maja 2020 r. w sprawie sposobu ustalania wartości wskaźnika hałasu LDWN (Dz.U.2020, poz. 1018).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem (Dz. U. 2011 nr 288 poz. 1697);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia stycznia 2003 r. w sprawie rodzajów wyników prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji (Dz.U.2003 nr 18 poz. 164).

Na podstawie art. 117 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U.2024 poz.54), oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska dla terenów:

- których mowa w art. 118 ust. 2 – na podstawie strategicznych map hałasu lub wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu LAeq D, LAeq N, LDWN i LN, z uwzględnieniem w szczególności danych demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu;
- innych niż tereny, o których mowa w art. 118 ust. 2 – na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu wyrażonych wskaźnikami hałasu LAeq D, LAeq N, LDWN i LN lub innych metod oceny poziomu hałasu.

Strategiczne mapy hałasu sporządza się co 5 lat. Stanowią podstawę oceny klimatu akustycznego, ich celem jest graficzne przedstawienie rozkładu pola akustycznego na danym obszarze. Opracowanie strategicznych map hałasu stanowi podstawę do sporządzenia programów ochrony środowiska przed hałasem. Programy te mają na celu wskazanie odpowiednich działań naprawczych minimalizujących zagrożenie hałasem.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w latach 2024-2025 nie były prowadzone badania w zakresie monitoringu hałasu drogowego na terenie Gminy Platerówka.

2.3.11.2 Identyfikacja źródeł zagrożenia związanego z hałasem

W Gminie najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, który wzrasta wraz z rozwojem motoryzacji. Natomiast zagrożenia związane z oddziaływaniem hałasu emitowanego przez zakłady produkcyjne praktycznie występują ze względu na brak dużych zakładów przemysłowych na terenie Gminy.

Na terenie Gminy nie były prowadzone badania przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu ani przez zarządzających drogami. Brak badań są istotne z punktu widzenia planowania przestrzennego, gdyż pozwalają określić strefy oddziaływania hałasu, a w zależności od kategorii strefy – ustalić warunki ich zagospodarowania. Do obliczeń zasięgów hałasu można zastosować model propagacji fal akustyczny na terenach otwartych [Kucharski Metody prognozowania hałasu komunikacyjnego, Biblioteka Monitoringu Środowiska, PIOŚ, Warszawa, 1996].

Hałas drogowy

Czynnikami wpływającymi na poziom hałasu komunikacyjnego są natężenie i płynność ruchu, procentowy udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, położenie drogi oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy. Na stopień zagrożenia hałasem wpływa również typ zabudowy zlokalizowanej wokół dróg oraz sposób jej zagospodarowania i użytkowania.

Przez teren wsi przebiegają 2 drogi wojewódzkie, droga wojewódzka nr 357 Żagań – Lubań - Zawidów i droga wojewódzka nr 358, stanowiąca rozgałęzienie drogi nr dw357 i łącząca gminę z sąsiednią Gminą Leśna oraz 3 drogi powiatowe nr 2422D Żalipie - Przylasek - Lubań, nr 2477D Platerówka - Żalipie – Grabiszycy Górne i nr 2486D Zawidów – Platerówka.

Drogi wewnętrzne, dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, jak również do posesji charakteryzują się również dobrym stanem technicznym. Są one systematycznie naprawiane.

Tabela 16. Stan techniczny dróg wojewódzkich przebiegających przez teren Gminy Platerówka

Droga wojewódzka	Długość drogi [km]	Typ nawierzchni	Stan techniczny
357	3,885	Bitumiczna	Dostateczny
358	8,358	Bitumiczna	Bardzo dobry

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024-2027 w perspektywie do 2030 roku na podstawie danych z Dolnośląska Służba Dróg i Kolei we Wrocławiu, (według przeglądu rocznego 2022), UG Platerówka

Tabela 17. Stan techniczny dróg powiatowych przebiegających przez teren Gminy Platerówka

Droga powiatowa	Długość drogi [km]	Typ nawierzchni	Stan techniczny
2486D	2,159	Bitumiczna	Dobry
2477D	4,948	Bitumiczna	Dobry
2422D	10,575	Bitumiczna	Dobry

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024-2027 w perspektywie do 2030 roku na podstawie danych z Powiatowy Zarząd Drogowy w Lubaniu, UG Platerówka

Największe zagrożenie akustyczne stwarza droga nr 357. Pomiary hałasu generowanego ruchem drogowym były wykonane w roku 2006 w miejscowości Sulików. Na granicy terenu chronionego zarejestrowano LAeq 61,8 dB (przy ruchu 138 samochodów osobowych

i 12 ciężarowych na godzinę). Zatem jest to strefa średniej uciążliwości hałasu komunikacyjnego. Podobnie należy scharakteryzować odcinek drogi nr 358 na terenie Gminy Platerówka.

Hałas kolejowy

Niewielka ilość połączeń kolejowych prowadzi m.in. również do ograniczenia uciążliwości hałasu kolejowego. W tym przypadku wielkość i zasięg oddziaływania w zasadniczy sposób zależy od częstotliwości kursowania pociągów (zarówno osobowych, jak i towarowych), prędkości trakcyjnej, składu taboru kolejowego, technicznego przygotowania torowiska oraz topografii terenu wraz z lokalną strukturą zabudowy. W północno-zachodniej części Gminy Platerówka przebiega linia kolejowa nr 274 o znaczeniu państwowym relacji Lubań – Zgorzelec. Na trasie tej odbywa się ruch pociągów pasażerskich i towarowych. Jest to teren mało zurbanizowany i ma charakter lokalny i nie stanowi znaczącego źródła hałasu.

Hałas lotniczy:

Na terenie Gminy Platerówka brak portów lotniczych stanowiących źródło hałasu lotniczego.

Hałas przemysłowy

Uciążliwość hałasu emitowanego z zakładów produkcyjnych jest zależna od wielkości i ilości źródeł, czasu ich pracy, a także od zabezpieczeń akustycznych urządzeń i hal produkcyjnych. Ponadto o uciążliwości będą decydowały odległości od obszarów i obiektów chronionych oraz wartości normowe dla danego typu terenu występującego w bezpośrednim sąsiedztwie źródeł hałasu.

Do głównych zakładów na terenie Gminy Platerówka odznaczających się emisją hałasu należy zaliczyć Łużycką Kopalnię Bazaltu „Księginki” S.A. w Lubaniu (obecnie EUROVIA S.A) eksploatującą złoża „Bukowa Góra” i „Liściasta Góra” w Wielkim Lesie Lubańskim. Kopalnie te położone są z dala od zabudowy mieszkaniowej gminy, co powoduje, że poziom hałasu od tego obiektu na terenach zabudowanych Gminy Platerówka nie przekracza wartości dopuszczalnych.

2.3.11.3 Strefy największego oddziaływania hałasem

Znaczny i ciągły wzrost liczby pojazdów poruszających się po niemodernizowanych nawierzchniach dróg jest problemem dla mieszkańców budynków znajdujących się w pobliżu tras komunikacyjnych. Przez gminę nie przebiegają także drogi o znaczeniu krajowym. Droga o większym natężeniu ruchu to droga nr dw357 Lubań – Sulików. Pozostałe drogi (wojewódzka, powiatowe, gminne) nie stwarzają istotnego zagrożenia pod względem hałasu. Podobnie jest z taborami kolejowymi, który ze względu na lokalizację i częstotliwość przejazdu nie stanowi znaczącego zagrożenia na terenie gminy.

2.3.11.4 Trendy zmian jakości klimatu akustycznego w Gminie Platerówka

Brak jakichkolwiek pomiarów z terenu gminy skutkuje brakiem możliwości przeprowadzania badań nad dynamiką zmian kwalifikowanej cechy. Jednak zgodnie z obserwowaną tendencją wzrostu natężenia ruchu na drogach należy się spodziewać, iż wzrasta zagrożenie hałasem komunikacyjnym na terenie gminy.

Do tendencji korzystnych należy wskazać rozwój infrastruktury drogowej wraz z poprawą jakości pojazdów (więcej pojazdów elektrycznych lub cichszym napędzie) i infrastruktury kolejowej wraz z wyższej jakości taborem kolejowym.

Do tendencji niekorzystnych należy zaliczyć dynamiczny przyrost pojazdów i wzrost natężenia ruchu, co przysłości może wiązać się z rozbudową sieci dróg.

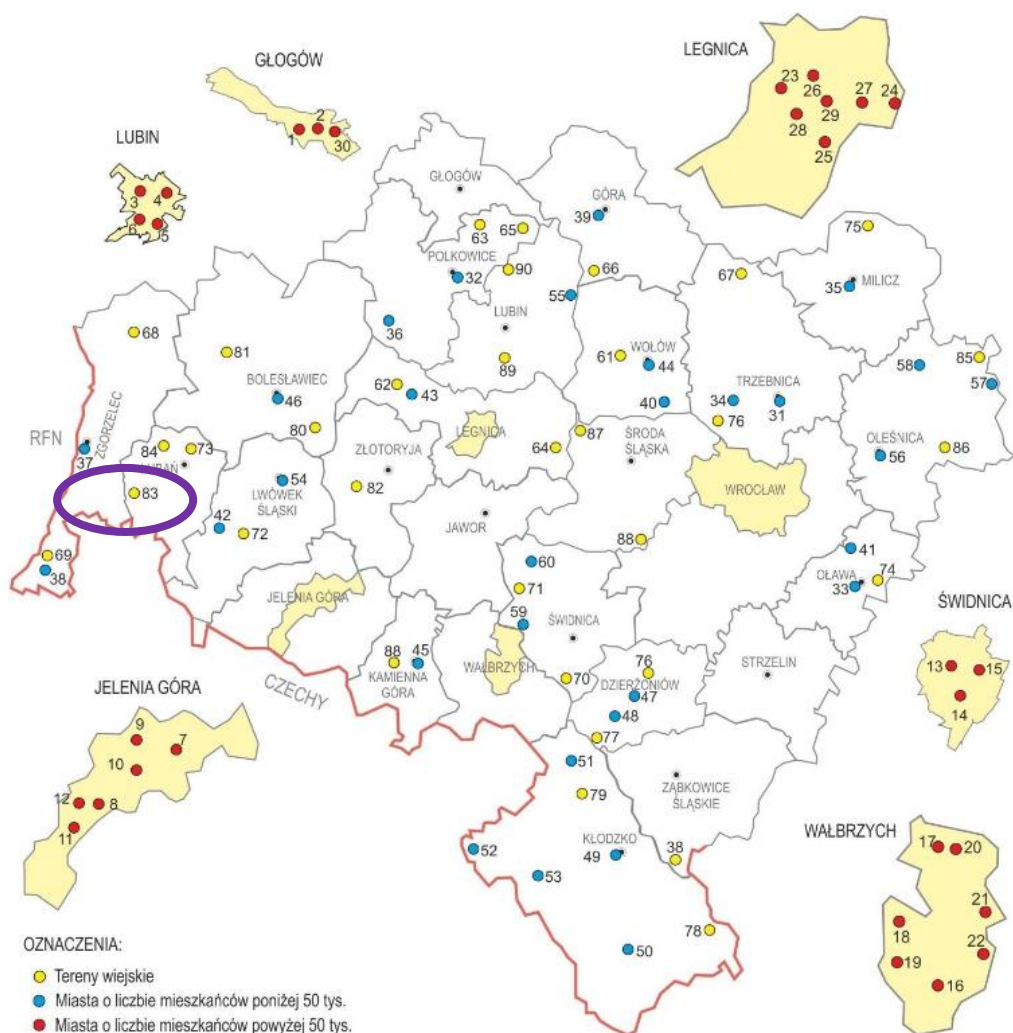
2.3.11.5 Powiązanie przyrodnicze jakości klimatu akustycznego z jego szerszym otoczeniem oraz procesami zachodzącymi w środowisku

Gmina wykazuje powiązania rolniczej przestrzeni produkcyjnej z sąsiednimi terenami. Najważniejszy kierunek tych powiązań zmierza w kierunku północno-zachodnim i zachodnim. Ciągłość rolniczej przestrzeni produkcyjnej ma, oprócz znaczenia gospodarczego, znaczenie przyrodnicze, zapewniając otwarty, polno-łąkowy korytarz ekologiczny.

2.3.12 Pola elektromagnetyczne

Na podstawie Raportu o stanie środowiska województwa dolnośląskiego za rok 2020 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzono w latach 2017-2018 okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007, Nr 221, poz. 1645). Punkt pomiarowy znajdował się również na terenie Gminy Platerówka (nr 83).

Rysunek 19. Lokalizacja punktów pomiarowych PEM na terenie woj. dolnośląskiego w 2017 i 2018 r., w tym na terenie Gminy Platerówka (nr 83)

Źródło: Raport o stanie środowiska dla województwa dolnośląskiego za rok 2020, WIOŚ

Badania wykazały, że w żadnym z przebadanych punktów pomiarowych zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludzi nie stwierdzono przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych. W Gminie Platerówka średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu 3 MHz – 3000 MHz [V/m] w latach 2017-2018 wynosiła 0,17 i była mniejsza niż w poprzednich latach 2014-2015. Dla częstotliwości 3 MHz, w terenach wiejskich, dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego wynosi 7 V/m dla składowej elektrycznej.

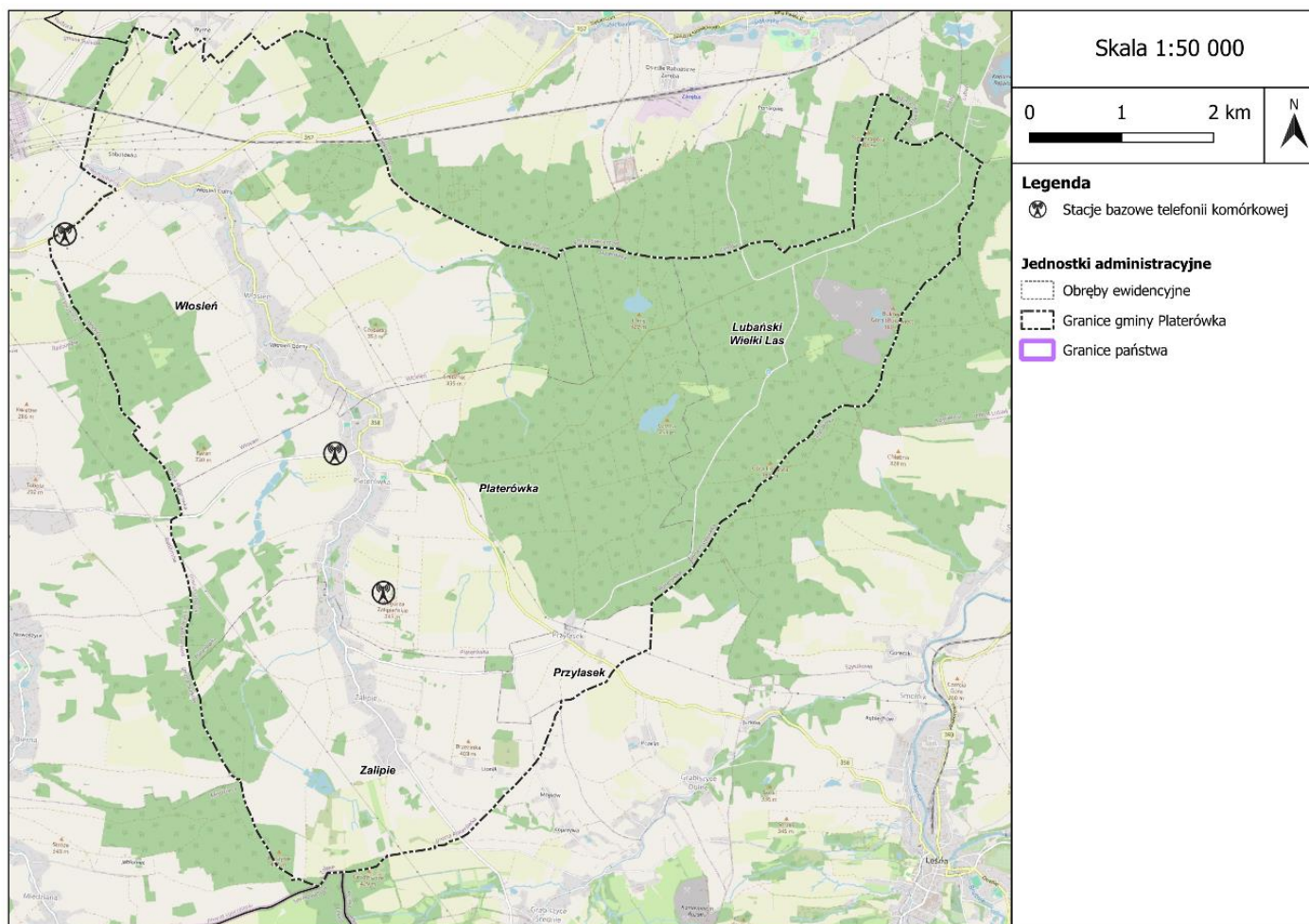
Głównym emitorem pól elektro magnetycznych są stacje bazowe telefonii komórkowej. Na terenie gminy takich stacji jest przynajmniej 9. Wykaz instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne na terenie Gminy Platerówka przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18. Wykaz instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne na terenie Gminy Platerówka

Lp.	Stacja bazowa	Lokalizacja	Operator
1	LBA3091	Platerówka, dz. 29	P4 Sp. z o.o.
2	69580N!	Włosień, dz. 666/1	Orange Polska S.A.
3	3878/4203	Włosień, dz. 666/1	Polska Telefonia Komórkowa Centertel Sp. z o.o.
4	3878	Włosień, dz. 666/1	Polska Telefonia Komórkowa Centertel Sp. z o.o.
5	BT 34574 Platerówka	Platerówka, dz. 545/6	Polkomtel S.A.
6	BT 34574 Platerówka Era	Platerówka, dz. 545/6	Polkomtel Infrastruktura Sp. z o.o.
7	LBA3051	Platerówka, dz. 545/6	P4 Sp. z o.o.
8	49074 (69074N!) Platerówka	Platerówka, dz. 545/6	T-Mobile Polska S.A.
9	Platerówka 49-74 PJE_PATEROWK_PLATEROWKA	Platerówka, dz. 545/6	T-Mobile Polska S.A.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024-2027 w perspektywie do 2030 roku na podstawie danych RZGW we Wrocławiu na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Lubaniu

Rysunek 20. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Gminy Platerówka

Źródło: Opracowanie własne

2.3.13 Ryzyko wystąpienia poważnej awarii

Zagadnienie związane z poważnymi awariami obejmujące również przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym regulowane następującymi przepisami:

- ustawą z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. 2025 poz. 647, tytuł IV, dział I);
- ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz.U. 2024 poz. 425);
- ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity Dz.U. 2025 oz. 188);
- ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (tekst jednolity Dz.U. 2024 poz. 1443).

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. 2025, poz. 647) wprowadziła pojęcie poważnej awarii. Zgodnie z art. 3 pkt 23 za poważną awarią uważa się zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, środowiska albo powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Zgodnie z art. 248.1 ustawy Prawo ochrony środowiska można wyróżnić dwie grupy obiektów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej:

- zakłady o zwiększonym ryzyku,
- zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii.

Kwalifikacja zakładu do jednej z powyższych grup związana jest z rodzajem, kategorią i ilością substancji niebezpiecznych znajdujących się w obiekcie. Zasady zaliczania zakładów do grupy zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określone zostały w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. 2016 poz. 138).

Inwentaryzacją i kontrolą w zakresie możliwości wystąpienia poważnych awarii zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, we współpracy z Państwową Strażą Pożarną.

Na terenie Gminy Platerówka nie ma rozwiniętej gałęzi przemysłowej, w której występowałyby zakłady wytwarzające substancje niebezpieczne w ilościach pozwalających zakwalifikować je do obiektów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej lub obiektów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Jedyna działalność przemysłowa występująca na większą skalę

na terenie Gminy Platerówka związana jest z wydobywaniem bazaltu. Eksploatacja dokonywana jest przez Łużycką Kopalnię Bazaltu „Księginki” S.A. w Lubaniu (obecnie EUROVIA S.A) w rejonie „Bukowa Góra” i „Liściasta Góra” w Wielkim Lesie Lubańskim. Tak, więc nie istnieje ze strony istniejących zakładów zwiększone bądź duże ryzyko zagrożenia awarią przemysłową.

Ponadto na terenie gminy mogą wystąpić klęski żywiołowe, do których zaliczyć należy powodzie i pożary oraz inne zdarzenia losowe trudne do przewidzenia.

2.4 Walory krajobrazowe

Walory krajobrazowe Gminy Platerówka określone zostały w Audycie krajobrazowym województwa dolnośląskiego. Charakterystyka krajobrazów opiera się na nadaniu poszczególnym krajobrazom cech analitycznych oraz syntetycznych. Określa się również wskaźniki charakterystyczne typologicznie lub unikatowe właściwe dla wyżej wymienionych cech. Cechami charakterystycznymi uznawane są te, które występują w co najmniej 75% krajobrazów o tym samym podtypie, natomiast cechami unikatowymi – występującymi w maksymalnie 5% krajobrazów tego samego podtypu.

Porównanie poszczególnych cech charakterystycznych typologicznie z innymi krajobrazami zaklasyfikowanymi do tego samego podtypu, stanowi podstawę do oceny zidentyfikowanych krajobrazów. Za wskaźniki analityczne uznawane są przyrodnicze i kulturowe – obligatoryjne oraz fakultatywne, zgodnie z katalogiem zamieszczonym w tabelach 1 i 2 załącznika nr 3 do Rozporządzenia. Za wskaźniki syntetyczne uznawane są tradycja, tożsamość, swojskość, funkcje podstawowe i uzupełniające krajobrazu, zgodnie z tabelą 3 załącznika nr 3 do Rozporządzenia.

Krajobraz Gminy Platerówka cechuje się spójnym charakterem, a jej teren można podzielić na następujące typy:

- **Typ wiejski** stanowi ok. 63% powierzchni gminy i obejmuje obszar wzdłuż zabudowy i mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe i średnie pola. Stanowi przykład krajobrazów przyrodniczo-kulturowych ukształtowanych w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzennej przez człowieka;
- **Typ leśny** stanowi ok. 36% powierzchni gminy i skupia się na terenie Lubańskiego Wielkiego Lasu oraz innych obszarów leśnych z przewagą siedlisk lasowych. Stanowi przykład krajobrazów przyrodniczych, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowany, funkcjonujący głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka;
- **Typ górniczy** stanowi 1% powierzchni gminy na obszarze kamieniołomu Bukowej Góry i Liściastej Góry z terenami czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej.

Stanowi krajobraz kulturowy, w którym struktura i funkcja są w pełni ukształtowane przez człowieka.

Typy krajobrazów wyodrębnionych na obszarze Gminy Platerówki oraz ich udział powierzchniowy został przedstawiony w tabeli poniżej i na mapie nr 8.

Tabela 19. Zestawienie typów zidentyfikowanych krajobrazów w obrębie Gminy Platerówka

Kod	Typ krajobrazu	Podtyp krajobrazu	Kod podtypu krajobrazu	Rzeźba	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
02-332.26-32	Leśne	Z przewagą siedlisk lasowych	3B	Krajobrazy wzgórzowe	172,77	3,6
02-332.26-35*	Wiejskie	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości	6D	Krajobrazy wzgórzowe	2745,574	57,3
02-332.26-36	Górnice	Tereny czynnej wielkopowierzchniowej eksploatacji odkrywkowej	13A	Krajobrazy wzgórzowe	47,315	1,0
02-332.26-38	Leśne	Z przewagą siedlisk lasowych	3B	Krajobrazy wzgórzowe	1560,343	32,6
02-332.26-118	Wiejskie	Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola	6C	Krajobrazy wzgórzowe	265,851	5,5

*oznaczenie krajobrazu priorytetowego

Źródło: Audyt krajobrazowy województwa dolnośląskiego

Na obszarze Gminy Platerówka wyodrębniono krajobraz priorytetowy (02-332.26-35), który jednocześnie zajmuje największą powierzchnię analizowanego obszaru (ok. 57%), został wydzielony na podstawie unikatowości występowania. Zgodnie z Audytem krajobrazowym województwa dolnośląskiego, unikatowością występowania cechują się krajobrazy o niepowtarzalnych cechach analitycznych świadczących o jego indywidualności, odrębności i wyjątkowości lub krajobrazy bardzo rzadko spotykane. To krajobrazy o wyrazistym i doskonale zachowanym stylu lub wyrazie krajobrazowym (w tym fizjonomicznym i funkcjonalnym).

Krajobraz ten ma charakter wiejskim i rolniczym, z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola o średniej wielkości, został wyodrębniony wzdłuż zabudowy oraz głównych dróg wojewódzkich i powiatowych w gminie. Spełnia przede wszystkim funkcje osadnicze (1A) i produkcji rolnej (4A), ale również funkcję ekologiczną (2). Jako unikatowa cecha analityczna zostały wskazane obiekty użyteczności publicznej. Poniżej przedstawiono tabelę zestawiającą cechy syntetyczne i analityczne wśród zidentyfikowanych krajobrazów w obrębie Gminy Platerówka.

Położony w obrębie Pogórza Izerskiego jest obszarem o urozmaiconej rzeźbie terenu. Wśród przeważających użytków rolnych w postaci pól, łąk i pastwisk widoczne są również zadrzewienia śródpolne, liczne wzniesienia oraz terenu leśne. Główna zabudowa obszaru kształtuje się w obrębie niewielkich, malowniczych dolin stanowiących osie hydrologiczne. Nagromadzenie budynków w formie zabudowy zagrodowej ciągnie się wzdłuż dróg powiatowych i wojewódzkich.

Tabela 20. Zestawienie cech syntetycznych i cech analitycznych zidentyfikowanych krajobrazów w obrębie Gminy Platerówka

Kod	Cechy syntetyczne			Cechy analityczne	
	Tradycja	Funkcje podstawowe krajobrazu	Funkcje uzupełniające krajobrazu	Charakterystyczne typologicznie	Unikatowe
02-332.26-32	2 – krajobraz, w którym nie ujawniają się bezpośrednio ślady tradycji lokalnych lub regionalnych	2 – ekologiczna	-	-	-
02-332.26-35*	1 – krajobraz tradycyjny	1A – osadnicza; 4A – produkcji rolnej	2 – ekologiczna	A1e – udział procentowy całkowitej powierzchni lasów ochronnych (niewchodzących do wskaźnika A1a i A1b) w powierzchni krajobrazu	B9c – obiekty użyteczności publicznej
02-332.26-36	2 – krajobraz, w którym nie ujawniają się bezpośrednio ślady tradycji lokalnych lub regionalnych	4D – górnicza	-	-	-
02-332.26-38	2 – krajobraz, w którym nie ujawniają się bezpośrednio ślady tradycji lokalnych lub regionalnych	2 – ekologiczna	4B – produkcji leśnej	A3a – siedliska lasowe występujące w danym krajobrazie	-
02-332.26-118	2 – krajobraz, w którym nie ujawniają się bezpośrednio ślady tradycji lokalnych lub regionalnych	1A – osadnicza; 4A – produkcji rolnej	-	-	-

*oznaczenie krajobrazu priorytetowego

Źródło: Audyt krajobrazowy województwa dolnośląskiego

2.5 Walory kulturowe i ich ochrona prawna

W ustawie z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz.U.2024, poz. 1292) zdefiniowano pojęcie krajobrazu kulturowego jako historycznie ukształtowaną przez człowieka przestrzeń, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze (Art. 3 pkt 14). W myśl powołanej ustawy, ochronie podlega między innymi zabytkowy krajobraz kulturowy, czyli wnętrza urbanistyczne posiadające wartości historyczne, edukacyjne i turystyczne.

Gmina Platerówka jest to malownicza gmina wiejska o zabudowie łańcuchowej (liniowa) położona na Pogórzu Izerskim. Gmina ta wyróżnia się szczególnymi walorami historycznymi i artystycznymi, które wciąż można znaleźć w zachowanym układzie przestrzennym i architekturze.

Analizując zasoby dziedzictwa kulturowego w obszarze gminy uwzględnia się zarówno aspekty historyczne jak i architektoniczne.

Zabytki sakralne stanowią jeden z kluczowych elementów architektury nadając jej unikalny charakter. Dominującą rolę w strukturze przestrzennej wsi pełniły kościoły. Wyznaczały one osie widokowe, wskazywały centrum wsi. W niewielkiej Gminie Platerówka zlokalizowany jest jeden kościół (Kościół parafialny pw. Niepokalanego Serca NMP) oraz cmentarz przykościelny i parafialny (Cmentarz przykościelny wokół kościoła pw. Niepokalanego Serca NMP).

Oprócz obiektów sakralnych, istotny wpływ na historyczny układ ruralistyczny gminy miały dawne siedziby rycerskie oraz zespoły dworsko/pałacowo-folwarczne z przylegającymi parkami. Na terenie Gminy Platerówka zlokalizowany jest jeden dwór, którego architektoniczna kompozycja nawiązuje do formy średniowiecznej wieży rycerskiej.

Istotnym elementem kształtującym przestrzeń wsi były także dwory i pałace, stanowiące rezydencje właścicieli dużych majątków ziemskich. Kompleksy folwarczne, skupiające budynki takie jak stodoły, chlewnie, obory czy spichlerze, były ściśle powiązane przestrzennie z główną siedzibą.

Charakterystyczną cechą architektury Gminy Platerówka jest zachowane tradycyjne budownictwo drewniane, oparte na konstrukcji szkieletowej (ramowej i ryglowej). Do najczęściej spotykanych budynków wykonanych w tej konstrukcji na terenie Gminy Platerówka należą budynki, których piętro wykonane jest w konstrukcji ryglowej.

Pomimo cennego dziedzictwa kulturowego w Gminie Platerówka, wiele zabytków znajduje się w złym stanie technicznym, dotyczy to głównie budynków gospodarczych będących częścią zespołów folwarcznych. Stopniowej degradacji w wyniku długoletniego zaniedbania i braku odpowiedniego zagospodarowania ulega także Pałac we Włosieniu Dolnym oraz Dwór w Platerówce.

Prace remontowo-modernizacyjne konieczne są także w przypadku obiektów sakralnych oraz budynków gospodarczych będących częścią dawnych folwarków. Szczególnym problemem pozostaje destrukcja architektury drewnianej oraz brak wystarczających środków finansowych na ratowanie i renowację zarówno obiektów wpisanych do rejestru zabytków, jak i tych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ). Dodatkowo zauważa się brak systematycznych działań w zakresie ochrony i konserwacji zabytków, co wpływa na pogłębianie się ich złego stanu technicznego.

2.5.1 Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Jedną z kluczowych i podstawowych form ochrony dziedzictwa kulturowego jest wpisanie zabytku do wojewódzkiego rejestru zabytków, co wiąże się z określonymi obowiązkami wynikającymi z przepisów prawa. Wpisu zabytku nieruchomego dokonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków – na podstawie decyzji wydanej z urzędu lub na wniosek właściciela bądź użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się dany zabytek. Rejestrem mogą zostać objęte otoczenie zabytku oraz jego tradycyjne, historyczne bądź geograficzne nazwy. Na terenie Gminy Platerówka ochroną w formie wpisu do wojewódzkiego rejestru zabytków objęto łącznie 6 obiektów nieruchomych oraz 1 obiekt ruchomy, tj. wyposażenie kościoła pw. Niepokalanego Serca NMP w Platerówce (nr rejestru 62/B/01/1-10 z dnia 09.04.2001 r.). W tabeli poniżej oznaczono obiekty wpisane do rejestru zabytków nieruchomych.

Tabela 21. Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków (stan na rok 2025)

Lp.	Numer na mapie *	Miejscowość	Numer	Nazwa	Rodzaj obiektu	Rejestr Zabytków	Data wpisu
1	1	PLATERÓWKA (d. Zalipie Dolne)		kościół parafialny pw. Niepokalanego Serca NMP	kościół	397/946	13.09.1961
2	4	PLATERÓWKA (d. Zalipie Dolne)	213	plebania, ob. szkoła	plebania	395/1504	25.01.1966
3	20	PLATERÓWKA (d. Zalipie Dolne)	52	dwór, ob. spichlerz	dwór	396/792	14.11.1960
4	63-76	WŁOSIEŃ DOLNY	45	zespół pałacowo- parkowy z folwarkiem:	zespół	398/496/J	05.10.1977
			45	pałac (ruina)	pałac		
			45b	oficyna mieszkalna ze stajnią	oficyna		
			45c, 45d	oficyna mieszkalna ze stajnią	oficyna		
			45c, 45d	obora	obora		
			45c, 45d	stodoła	stodoła		
			45	spichlerz	gospodarczy		
			45	wozownia	gospodarczy		
			45	gorzelnia (ruina)	gospodarczy		
			45	obora (ruina)	gospodarczy		
			45	obora (ruina)	gospodarczy		
			45	budynek bramny	inne		
			45	brama	brama		

Lp.	Numer na mapie *	Miejscowość	Numer	Nazwa	Rodzaj obiektu	Rejestr Zabytków	Data wpisu
			45	pozostałości murów zamkowych	inne		
5	77	Włosień Dolny	45	park pałacowy	park	399/497/J	09.10.1977
6	79	Włosień Górny		park pałacowy	park	400/793/J	28.07.1983

*numer na mapie z załącznika nr 8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Pisma WUOZ oraz Programu Opieki nad zabytkami dla Gminy Platerówka na lata 2025-2028

Fotografia 15. Widok na pałac i zespół pałacowo-folwarczny we Włosień Dolny – obiekt wpisany do rejestru zabytków

Fotografia 16. Widok na pałac i zespół pałacowo-folwarczny we Włosień Dolny – obiekt wpisany do rejestru zabytków

2.5.2 Zabytki ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków

Na podstawie art. 22 Ustawy z dnia 17 września 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wójt/burmistrz/prezydent miasta jest zobowiązany do prowadzenia Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ), obejmującej nieruchome obiekty zabytkowe z terenu Gminy, w formie kart adresowych. W Gminie Platerówka, GEZ została utworzona na podstawie wykazów przekazanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i obejmuje obiekty znajdujące się na jej obszarze. Ewidencja ta stanowi istotne narzędzie w procesie planowania przestrzennego i zagospodarowania terenu, a także w działaniach związanych z kształtowaniem środowiska kulturowego. W Gminnej Ewidencji Zabytków ujęto zarówno obiekty znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków (WEZ), jak i inne, które posiadają istotną wartość historyczną. GEZ Gminy Platerówka, obejmuje w postaci kart adresowych 220 obiektów, w tym obiekty wpisane do rejestru zabytków - oraz ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków (WEZ).

Tabela 22. Wykaz zabytków ujętych w wojewódzkiej (WEZ) i gminnej (GEZ) ewidencji zabytków na terenie Gminy Platerówka

L.p.*	Miejscowość	Obiekt	Numer	Rodzaj obiektu	Ewidencja WEZ GEZ	Uwagi
1	Platerówka	Kościół parafialny pw. Niepokalanego Serca NMP		kościół	WEZ GEZ	Wpisany do rejestru zabytków – nr 397/946 z dn. 13.09.1961
2	Platerówka	cmentarz przykościelny		cmentarz	WEZ GEZ	
3	Platerówka	brama cmentarna		mur	GEZ	
4	Platerówka	plebania, ob. szkoła	213	plebania	WEZ GEZ	Wpisany do rejestru zabytków – nr 395/1504z dn.25.01.1966
5	Platerówka	dom mieszkalny		dom mieszkalny	GEZ	
6	Platerówka	dom mieszkalny	3	dom mieszkalny	GEZ	
7	Platerówka	dom mieszkalny	15	dom mieszkalny	GEZ	
8	Platerówka	dom mieszkalny	17	dom mieszkalny	GEZ	
9	Platerówka	budynek mieszkalno- gospodarczy	24	dom mieszkalny	WEZ GEZ	
10	Platerówka	dom mieszkalny	28	dom mieszkalny	GEZ	
11	Platerówka	dom mieszkalny	37	dom mieszkalny	GEZ	
12	Platerówka	dom mieszkalny	39	dom mieszkalny	GEZ	
13	Platerówka	dom mieszkalny	44	dom mieszkalny	GEZ	

L.p.*	Miejscowość	Obiekt	Numer	Rodzaj obiektu	Ewidencja WEZ GEZ	Uwagi
14	Platerówka	dom mieszkalny	45	dom mieszkalny	GEZ	
15	Platerówka	stodoła	45	gospodarczy	GEZ	
16	Platerówka	dom mieszkalny	47	dom mieszkalny	GEZ	
17	Platerówka	Budynek gospodarczy	47	gospodarczy	GEZ	
18	Platerówka	dom mieszkalny	50	dom mieszkalny	GEZ	
19	Platerówka	dom mieszkalny	51	dom mieszkalny	GEZ	
20	Platerówka	dwór, ob. spichlerz	52	dwór	WEZ GEZ	Wpisany do rejestru zabytków – nr 396/792 z dn.14.11.1960
21	Platerówka	dom mieszkalny	53	dom mieszkalny	GEZ	
22	Platerówka	dom mieszkalny	57	dom mieszkalny	GEZ	
23	Platerówka	dom mieszkalny	60	dom mieszkalny	GEZ	
24	Platerówka	dom mieszkalny	68	dom mieszkalny	GEZ	
25	Platerówka	dom mieszkalny	71	dom mieszkalny	GEZ	
26	Platerówka	dom mieszkalny	81	dom mieszkalny	GEZ	
27	Platerówka	dom mieszkalny	83	dom mieszkalny	GEZ	
28	Platerówka	dom mieszkalny	98	dom mieszkalny	GEZ	
29	Platerówka	dom mieszkalny	101	dom mieszkalny	GEZ	
30	Platerówka	dom mieszkalny	104	dom mieszkalny	GEZ	
31	Platerówka	dom mieszkalny	105	dom mieszkalny	GEZ	
32	Platerówka	dom mieszkalny	107	dom mieszkalny	GEZ	
33	Platerówka	dom mieszkalny	109	dom mieszkalny	GEZ	
34	Platerówka	budynek mieszkalno-gospodarczy	111	dom mieszkalny	GEZ	
35	Platerówka	stodoła	111	gospodarczy	GEZ	
36	Platerówka	dom mieszkalny	114	dom mieszkalny	GEZ	
37	Platerówka	dom mieszkalny	124	dom mieszkalny	GEZ	
38	Platerówka	dom mieszkalny	125	dom mieszkalny	GEZ	

L.p.*	Miejscowość	Obiekt	Numer	Rodzaj obiektu	Ewidencja WEZ GEZ	Uwagi
39	Platerówka	dom mieszkalny	126	dom mieszkalny	GEZ	
40	Platerówka	dom mieszkalny	129	dom mieszkalny	GEZ	
41	Platerówka	budynek mieszkalno - usługowy	133	budynek mieszkalno - usługowy	GEZ	
42	Platerówka	dom mieszkalny	146	dom mieszkalny	GEZ	
43	Platerówka	dom mieszkalny	149	dom mieszkalny	GEZ	
44	Platerówka	dom mieszkalny	157	dom mieszkalny	GEZ	
45	Platerówka	transformator		transformator	GEZ	
46	Platerówka	dom mieszkalny	173	dom mieszkalny	GEZ	
47	Platerówka	dom mieszkalny	180	dom mieszkalny	GEZ	
48	Platerówka	dom mieszkalny	182	dom mieszkalny	GEZ	
49	Platerówka	dom mieszkalny	187	dom mieszkalny	GEZ	
50	Platerówka	dom mieszkalny	199	dom mieszkalny	GEZ	
51	Platerówka	dom mieszkalny	205	dom mieszkalny	GEZ	
52	Platerówka	dom mieszkalny	206	dom mieszkalny	GEZ	
53	Platerówka	dom mieszkalny	208	dom mieszkalny	GEZ	
54	Platerówka	budynek mieszkalno-gospodarczy	209	dom mieszkalny	GEZ	
55	Platerówka	dom mieszkalny	216	dom mieszkalny	GEZ	
56	Platerówka	dom mieszkalny	226	dom mieszkalny	GEZ	
57	Platerówka	dom mieszkalny	228	dom mieszkalny	GEZ	
58	Platerówka	dom mieszkalny	229	dom mieszkalny	GEZ	
59	Przyłasek	dom mieszkalny	4	dom mieszkalny	GEZ	
60	Przyłasek	dom mieszkalny	11	dom mieszkalny	GEZ	
61	Przyłasek	dom mieszkalny	12	dom mieszkalny	GEZ	
62	Przyłasek	budynek mieszkalno-gospodarczy	14	dom mieszkalny	GEZ	
63	Włosień Dolny	zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem	45	zespół	WEZ GEZ	Wpisany do rejestru zabytków

L.p.*	Miejscowość	Obiekt	Numer	Rodzaj obiektu	Ewidencja WEZ GEZ	Uwagi
64	Włosień Dolny	pałac (ruina)	45	pałac	WEZ GEZ	– nr 398/496/J z dn.05.10.1977
65	Włosień Dolny	Oficyna mieszkalna ze stajnią	45b	oficyna	WEZ GEZ	
66	Włosień Dolny	Oficyna mieszkalna ze stajnią	45c, 45d	oficyna	GEZ	
67	Włosień Dolny	obora	45c, 45d	obora	GEZ	
68	Włosień Dolny	stodoła	45c, 45d	stodoła	GEZ	
69	Włosień Dolny	spichlerz	45	gospodarczy	WEZ GEZ	
70	Włosień Dolny	wozownia	45	gospodarczy	GEZ	
71	Włosień Dolny	gorzelnia (ruina)	45	gospodarczy	GEZ	
72	Włosień Dolny	obora (ruina)	45	gospodarczy	GEZ	
73	Włosień Dolny	obora (ruina)	45	gospodarczy	GEZ	
74	Włosień Dolny	budynek bramny	45	inne	GEZ	
75	Włosień Dolny	brama	45	brama	GEZ	
76	Włosień Dolny	pozostałości murów zamkowych	45	inne	GEZ	
77	Włosień Dolny	Park	45	park	WEZ GEZ	Wpisany do rejestru zabytków – nr 399/497/J z dn.09.10.1977
78	Włosień Górny	zespół dworski	104	zespół	GEZ	
79	Włosień Górny	Park		park	GEZ	Wpisany do rejestru zabytków – nr 400/793/J z dn.28.07.1983
80	Włosień Górny	Dwór, ob. szkoła	104	dwór	GEZ	
81	Włosień Górny	Oficyna w dawnym zespole dworskim	104	oficyna	GEZ	
82	Włosień Górny	Budynek gospodarczy w dawnym zespole dworskim	105	gospodarczy	GEZ	
83	Włosień	dom mieszkalny	11	dom mieszkalny	GEZ	
84	Włosień	dom mieszkalny	13	dom mieszkalny	GEZ	
85	Włosień	dom mieszkalny	14	dom mieszkalny	GEZ	

L.p.*	Miejscowość	Obiekt	Numer	Rodzaj obiektu	Ewidencja WEZ GEZ	Uwagi
86	Włosień	dom mieszkalny	15	dom mieszkalny	GEZ	
87	Włosień	dom mieszkalny	17	dom mieszkalny	GEZ	
88	Włosień	dom mieszkalny	19	dom mieszkalny	GEZ	
89	Włosień	dom mieszkalny	19	dom mieszkalny	GEZ	
90	Włosień	dom mieszkalny	29	dom mieszkalny	GEZ	
91	Włosień	dom mieszkalny	30	dom mieszkalny	GEZ	
92	Włosień	dom mieszkalny	32	dom mieszkalny	GEZ	
93	Włosień	dom mieszkalny	34	dom mieszkalny	GEZ	
94	Włosień	dom mieszkalny	36	dom mieszkalny	GEZ	
95	Włosień	dom mieszkalny	41	dom mieszkalny	GEZ	
96	Włosień	dom mieszkalny	42	dom mieszkalny	GEZ	
97	Włosień	stodoła	42	gospodarczy	GEZ	
98	Włosień	dom mieszkalny	58	dom mieszkalny	GEZ	
99	Włosień	dom mieszkalny	61	dom mieszkalny	GEZ	
100	Włosień	dom mieszkalny	62	dom mieszkalny	GEZ	
101	Włosień	dom mieszkalny	63	dom mieszkalny	GEZ	
102	Włosień	dom mieszkalny	64	dom mieszkalny	GEZ	
103	Włosień	dom mieszkalny	67	dom mieszkalny	GEZ	
104	Włosień	dom mieszkalny	68	dom mieszkalny	GEZ	
105	Włosień	dom mieszkalny	70	dom mieszkalny	GEZ	
106	Włosień	dom mieszkalny	72	dom mieszkalny	WEZ GEZ	
107	Włosień	dom mieszkalny	73	dom mieszkalny	GEZ	
108	Włosień	dom mieszkalny	74	dom mieszkalny	GEZ	
109	Włosień	dom mieszkalny	75	dom mieszkalny	GEZ	
110	Włosień	dom mieszkalny	80	dom mieszkalny	GEZ	
111	Włosień	dom mieszkalny	81	dom mieszkalny	GEZ	

L.p.*	Miejscowość	Obiekt	Numer	Rodzaj obiektu	Ewidencja WEZ GEZ	Uwagi
112	Włosień	stodoła	81	gospodarczy	GEZ	
113	Włosień	dom mieszkalny	82	dom mieszkalny	GEZ	
114	Włosień	dom mieszkalny	83	dom mieszkalny	GEZ	
115	Włosień	dom mieszkalny	86	dom mieszkalny	GEZ	
116	Włosień	dom mieszkalny	87	dom mieszkalny	GEZ	
117	Włosień	dom mieszkalny	91	dom mieszkalny	GEZ	
118	Włosień	dom mieszkalny	92	dom mieszkalny	GEZ	
119	Włosień	dom mieszkalny	93	dom mieszkalny	GEZ	
120	Włosień	dom mieszkalny	95	dom mieszkalny	GEZ	
121	Włosień	dom mieszkalny	97	dom mieszkalny	GEZ	
121	Włosień	dom mieszkalny	97	dom mieszkalny	GEZ	
122	Włosień	dom mieszkalny	109	dom mieszkalny	GEZ	
123	Włosień	dom mieszkalny	111	dom mieszkalny	GEZ	
124	Włosień	budynek mieszkalno-gospodarczy	118 ob.18	dom mieszkalny	GEZ	
125	Włosień	most	119	most	GEZ	
126	Włosień	dom mieszkalny	119	dom mieszkalny	GEZ	
127	Włosień	dom mieszkalny	124	dom mieszkalny	GEZ	
128	Włosień	budynek mieszkalno-gospodarczy	124a	dom mieszkalny	GEZ	
129	Włosień	dom mieszkalny	127	dom mieszkalny	GEZ	
130	Włosień	dom mieszkalny	129	dom mieszkalny	GEZ	
131	Włosień	dom mieszkalny	132	dom mieszkalny	GEZ	
132	Włosień	stodoła	136a	gospodarczy	GEZ	
133	Włosień	dom mieszkalny	136a	dom mieszkalny	GEZ	
134	Włosień	dom mieszkalny	136b	dom mieszkalny	GEZ	
135	Włosień	dom mieszkalny	142	dom mieszkalny	GEZ	
136	Włosień	dom mieszkalny	144	dom mieszkalny	GEZ	

L.p.*	Miejscowość	Obiekt	Numer	Rodzaj obiektu	Ewidencja WEZ GEZ	Uwagi
137	Włosień	Budynek gospodarczy	144	gospodarczy	GEZ	
138	Włosień	dom mieszkalny	145	dom mieszkalny	GEZ	
139	Włosień	dom mieszkalny	146	dom mieszkalny	GEZ	
140	Włosień	dom mieszkalny	149	dom mieszkalny	WEZ GEZ	
141	Włosień	dom mieszkalny	150	dom mieszkalny	GEZ	
142	Włosień	Budynek gospodarczy	150	gospodarczy	GEZ	
143	Włosień	dom mieszkalny	155	dom mieszkalny	GEZ	
144	Włosień	dom mieszkalny	164	dom mieszkalny	GEZ	
145	Włosień	dom mieszkalny	165	dom mieszkalny	GEZ	
146	Włosień	dom mieszkalny	166	dom mieszkalny	GEZ	
147	Włosień	dom mieszkalny	167	dom mieszkalny	GEZ	
148	Włosień	dom mieszkalny	168	dom mieszkalny	GEZ	
149	Włosień	Remiza straży pożarnej	170	inne	GEZ	
150	Włosień	dom mieszkalny	171	dom mieszkalny	GEZ	
151	Włosień	dom mieszkalny	173	dom mieszkalny	GEZ	
152	Włosień	dom mieszkalny	175	dom mieszkalny	GEZ	
153	Włosień	dom mieszkalny	179	dom mieszkalny	GEZ	
154	Włosień	dom mieszkalny	183,	dom mieszkalny	GEZ	
155	Włosień	dom mieszkalny	187	dom mieszkalny	GEZ	
156	Włosień	dom mieszkalny	188	dom mieszkalny	GEZ	
157	Włosień	dom mieszkalny	195	dom mieszkalny	GEZ	
158	Włosień	dom mieszkalny	198	dom mieszkalny	GEZ	
159	Włosień	młyn w zagrodzie młyńskiej	200	młyn	WEZ GEZ	
160	Włosień	dom mieszkalny	201	dom mieszkalny	GEZ	
161	Włosień	dom mieszkalny	208	dom mieszkalny	GEZ	
162	Włosień	dom mieszkalny	207	dom mieszkalny	GEZ	

L.p.*	Miejscowość	Obiekt	Numer	Rodzaj obiektu	Ewidencja WEZ GEZ	Uwagi
163	Włosień	dom mieszkalny	220	dom mieszkalny	GEZ	
164	Włosień	dom mieszkalny	221	dom mieszkalny	GEZ	
165	Włosień	dom mieszkalny	222	dom mieszkalny	GEZ	
166	Włosień	dom mieszkalny	223	dom mieszkalny	GEZ	
167	Włosień	dom mieszkalny	226	dom mieszkalny	GEZ	
168	Włosień	dom mieszkalny	227	dom mieszkalny	GEZ	
169	Włosień	dom mieszkalny	229	dom mieszkalny	GEZ	
170	Włosień	transformator	299	transformator	GEZ	
171	Włosień	dom mieszkalny	232	dom mieszkalny	GEZ	
172	Włosień	dom mieszkalny	233	dom mieszkalny	GEZ	
173	Włosień	dom mieszkalny	234	dom mieszkalny	GEZ	
174	Włosień	dom mieszkalny	239	dom mieszkalny	GEZ	
175	Włosień	dom mieszkalny	240	dom mieszkalny	GEZ	
176	Włosień	dom mieszkalny	241	dom mieszkalny	GEZ	
177	Włosień	dom mieszkalny	242	dom mieszkalny	GEZ	
178	Włosień	Budynek gospodarczy	242	gospodarczy	GEZ	
179	Włosień	dom mieszkalny	252	dom mieszkalny	GEZ	
180	Włosień	dom mieszkalny	255	dom mieszkalny	GEZ	
181	Włosień	dom mieszkalny	262	dom mieszkalny	GEZ	
182	Włosień	most kamienny	dz. 226/1w ciągu drogi wojewódzkiej 357	most	WEZ GEZ	
183	Zalipie	Wiatrak		wiatrak	GEZ	
184	Zalipie	Transformator		transformator	GEZ	
185	Zalipie	Transformator	ob. 25	transformator	GEZ	
186	Zalipie	dom mieszkalny	25	dom mieszkalny	GEZ	
187	Zalipie	dom mieszkalny	31	dom mieszkalny	GEZ	
188	Zalipie	dom mieszkalny	37	dom mieszkalny	GEZ	

L.p.*	Miejscowość	Obiekt	Numer	Rodzaj obiektu	Ewidencja WEZ GEZ	Uwagi
189	Zalpie	dom mieszkalny	38	dom mieszkalny	GEZ	
190	Zalpie	dom mieszkalny	41	dom mieszkalny	GEZ	
191	Zalpie	dom mieszkalny	51	dom mieszkalny	GEZ	
192	Zalpie	dom mieszkalny	52	dom mieszkalny	GEZ	
193	Zalpie	dom mieszkalny	56	dom mieszkalny	GEZ	
194	Zalpie	Transformator	ob. 63	Transformator	GEZ	
195	Zalpie	dom mieszkalny	64	dom mieszkalny	GEZ	
196	Zalpie	dom mieszkalny	70	dom mieszkalny	GEZ	
197	Zalpie	Budynek gospodarczy	70	gospodarczy	GEZ	
198	Zalpie	dom mieszkalny	77	dom mieszkalny	GEZ	
199	Zalpie	dom mieszkalny	94	dom mieszkalny	GEZ	
200	Zalpie	dom mieszkalny	96	dom mieszkalny	GEZ	
201	Zalpie	dom mieszkalny	106	dom mieszkalny	GEZ	
202	Zalpie	dom mieszkalny	109	dom mieszkalny	GEZ	
203	Zalpie	dom mieszkalny	111	dom mieszkalny	GEZ	
204	Zalpie	dom mieszkalny	115	dom mieszkalny	GEZ	
205	Zalpie	dom mieszkalny	118	dom mieszkalny	GEZ	
206	Zalpie	dom mieszkalny	119	dom mieszkalny	GEZ	
207	Zalpie	dom mieszkalny	120	dom mieszkalny	GEZ	
208	Zalpie	dom mieszkalny	124	dom mieszkalny	GEZ	
209	Zalpie	budynek mieszkalno-gospodarczy	125	dom mieszkalny	WEZ GEZ	
210	Zalpie	dom mieszkalny	127	dom mieszkalny	GEZ	
211	Zalpie	dom mieszkalny	129	dom mieszkalny	GEZ	
212	Zalpie	dom mieszkalny	133	dom mieszkalny	GEZ	
213	Zalpie	dom mieszkalny	134	dom mieszkalny	GEZ	
214	Zalpie	dom mieszkalny	137	dom mieszkalny	GEZ	

L.p.*	Miejscowość	Obiekt	Numer	Rodzaj obiektu	Ewidencja WEZ GEZ	Uwagi
215	Zalipie	dom mieszkalny	139	dom mieszkalny	GEZ	
216	Zalipie	dom mieszkalny	140	dom mieszkalny	GEZ	
217	Zalipie	dom mieszkalny	141	dom mieszkalny	GEZ	
218	Zalipie	dom mieszkalny	142	dom mieszkalny	GEZ	
219	Zalipie	dom mieszkalny	145	dom mieszkalny	GEZ	
220	Zalipie	obora dworska		obora	WEZ GEZ	

WEZ – Wojewódzka Ewidencja Zabytków

GEZ – Gminna Ewidencja Zabytków

*liczba porządkowa odpowiada numerowi na mapie z załącznika nr 8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pisma z WUOZ oraz Programu Opieki nad zabytkami dla Gminy Platerówka na lata 2025-2028

2.5.3 Stanowiska archeologiczne

Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP), to ujednolicony system rejestracji stanowisk archeologicznych. System ten polega na odszukiwaniu i rozpoznawaniu metodą badań powierzchniowych i z dokumentów źródłowych - stanowisk archeologicznych na terenie całej Polski, a następnie rejestrowaniu ich i nanoszeniu na specjalne mapy. Przedsięwzięcie jest koordynowane przez poszczególnych wojewódzkich konserwatorów zabytków, a centralna baza danych przechowywana jest w Krajowym Ośrodku Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie.

Informacje o odkrytych stanowiskach archeologicznych nanoszone są na mapy w skali 1:25 000 i 1:10 000 oraz specjalne ujednolicone w całym kraju karty (Karta Ewidencji Stanowiska Archeologicznego). Dla potrzeb programu podzielono cały obszar Polski na prostokątne przestrzenie o powierzchni 37,5 km². Dane, charakteryzujące poszczególne prostokąty, zawierać muszą informacje o:

- lokalizacji obszaru w systemie podziału administracyjnego (przynależność do województwa, powiatu, gmin i miejscowości);
- położeniu fizycznogeograficznym (główne cechy zbadanego obszaru w oparciu o wzór);
- źródłach archiwalnych (instytucje, których archiwa wykorzystano oraz literatura, na podstawie której ustalono listę stanowisk archiwalnych);
- wynikach weryfikacji stanowisk archiwalnych (efekty weryfikacji oraz obecny stan ich zachowania);
- historii badań archeologicznych w granicach obszaru (opis, zakres, ogólne wyniki);
- przebiegu badań AZP (data rozpoczęcia i zakończenia badań oraz skład zespołu);
- dostępności obszaru do badań AZP i warunkach wykrywalności stanowisk.

- szczegółowych wynikach badań.

Po zakończeniu programu badawczo- konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP) przystępuje się do weryfikacji danych przy użyciu metod nieinwazyjnych.

Wskazane w AZP stanowiska archeologiczne mają różną wartość. Najwyższym stopniem ochrony obejmuje się stanowiska wpisane do rejestru zabytków oraz wszystkie relikty osadnictwa, które mają własne formy krajobrazowe (grodziska, kurhany). Pośredni stopień ochrony obejmuje wszystkie cmentarzyska, osady wielo i jednokulturowe oraz te, na których podczas badań AZP stwierdzono wychodnie warstwy kulturowej. Pozostałe stanowiska o najniższym stopniu ochrony obejmują obszary staromiejskie, centra najstarszych wsi (działki kościelne, cmentarze) o potwierdzonej metryce założenia.

W wyniku prac prowadzonych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski na obszarze Gminy Platerówka zarejestrowano 19 stanowisk archeologicznych. W Gminie Platerówka brak stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Tabela 23. Wykaz stanowisk archeologicznych zarejestrowanych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski

Lp.	Miejscowość	Nr obszaru	Funkcja obiektu	Chronologia	Numer działki ewidencyjnej i obręb
1	Platerówka	80-11	Cmentarzysko	nieokreślona	A
2	Platerówka	80-11	Ślad osadnictwa	późne średniowiecze	630/3 Obr. geod. Platerówka
3	Platerówka	80-11	Ślad osadnictwa	późne średniowiecze	628/1 Obr. geod. Platerówka
4	Platerówka	80-11	Ślad osadnictwa	późne średniowiecze	385/1; 386 Obr. Geod. P
5	Platerówka	80-11	Ślad osadnictwa	późne średniowiecze	574/3 Obr. geod. Platerówka
6	Platerówka	80-11	Osada	średniowiecze, XIV -XV w.	618/4; 619/2; 619/3 Obr. geod. Platerówka
7	Platerówka	80-11	Osada	średniowiecze, XIV -XV w.	350; 358; 359; 361/10; 362 Obr. geod. Platerówka
8	Włosień	80-11	2 przedmioty z brązu	epoka brązu	A
9	Włosień	80-11	Grób	epoka brązu, halsztat	A
10	Włosień	80-11	Stanowisko o nieokreślonej	okres wpływów rzymskich	A
11	Włosień	80-11	Stanowisko o nieokreślonej	średniowiecze	A
12	Włosień	80-11	Ślad osadnictwa	późne średniowiecze	826; 827 Obr. geod. Włosień

Lp.	Miejscowość	Nr obszaru	Funkcja obiektu	Chronologia	Numer działki ewidencyjnej i obręb
13	Włosień	80-11	Ślad osadnictwa	późne średniowiecze	562/2 Obr. geod. Włosień
14	Zalipie	81-11	Ślad osadnictwa	XIII w.	A
15	Zalipie	81-11	Gródek rycerski	średniowiecze	A
16	Zalipie	81-11	Ślad osadnictwa	późne średniowiecze	183 Obr. geod. Zalipie
17	Zalipie	81-11	Ślad osadnictwa	późne średniowiecze	168/2 Obr. geod. Zalipie
18	Zalipie	81-11	Ślad osadnictwa	późne średniowiecze	373/2; 374/2; 374/3; 374/4 Obr. geod. Zalipie
19	Zalipie	81-11	Ślad osadnictwa	późne średniowiecze	196/37 Obr. geod. Zalipie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Opieki nad zabytkami dla Gminy Platerówka na lata 2025-2028

2.5.4 Obszary ochrony konserwatorskiej

Zgodnie z Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami Gminy Platerówka, na terenie gminy wyznaczono cztery obszary ochrony konserwatorskiej, znajdujące się w historycznym układzie ruralistycznym wsi Platerówka, Przylasek, Włosień oraz Zalipie.

Tabela 24. Wykaz obszarów ochrony konserwatorskiej znajdujących się w historycznym układzie wsi

Lp.	Miejscowość	I. Wykaz obszarów zabytkowych	II. Wykaz
1	Platerówka	Historyczny układ ruralistyczny	strefa ochrony archeologicznej dworu renesansowego strefa obserwacji archeologicznej miejscowości o wczesnej metryce historycznej oraz intensywnego osadnictwa średniowiecznego
2	Przylasek	Historyczny układ ruralistyczny	strefa obserwacji archeologicznej miejscowości o wczesnej metryce historycznej
3	Włosień	Historyczny układ ruralistyczny	strefa obserwacji archeologicznej miejscowości o wczesnej metryce historycznej oraz intensywnego osadnictwa średniowiecznego
4	Zalipie	Historyczny układ ruralistyczny	strefa obserwacji archeologicznej miejscowości o wczesnej metryce historycznej oraz intensywnego osadnictwa średniowiecznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Opieki nad zabytkami dla Gminy Platerówka na lata 2025-2028

2.5.5 Zagrożenia wartości kulturowych

Wiele cennych historycznie i architektonicznie obiektów ulega systematycznej degradacji, co wskazuje na konieczność podjęcia natychmiastowych oraz systematycznych działań ochronnych. Bezpośrednio najbardziej zagrożona jest substancja zabytkowa obiektów mieszkalnych i gospodarczych, która z powodu złego użytkowania, wyeksploatowania, niewłaściwych remontów szybko traci wartości. Dewastacji ulegają także obiekty pozbawione użytkowników. Znacząca liczba zabytków, takich jak Pałac we Włosieniu Dolnym czy Dwór w Platerówce, ulega zniszczeniu wskutek

braku odpowiedniego zabezpieczenia, prowadzenia remontów oraz zagospodarowania. Szczególnie dotkliwa jest destrukcja obiektów architektury drewnianej – domów o konstrukcji szkieletowo-przysłupowej i ryglowej – które z uwagi na swoje materiały są podatne na szybki rozkład, jeśli nie są odpowiednio konserwowane.

Ze względu na brak środków finansowych zarówno na poziomie samorządu, jak i wśród prywatnych właścicieli obiektów zabytkowych wiele remontów nie dochodzi do skutku. Dodatkowo, część inwestorów prywatnych wycofała się lub zawiesiła działania związane z rewitalizacją zabytków, co miało miejsce m.in. w przypadku zespołu pałacowo-folwarcznego we Włosieniu Dolnym.

Znaczącym zagrożeniem jest brak skutecznych narzędzi kontroli i egzekwowania przepisów w odniesieniu do działań remontowo-budowlanych podejmowanych przez właścicieli obiektów ujętych w ewidencji zabytków. Powszechna staje się wymiana okien, często na plastikowe oraz dość przypadkowe rozbudowy i remonty — degradujące walory estetyczne obiektów. Prace te często odbywają się bez konsultacji z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków lub wręcz wbrew zaleceniom konserwatorskim. Utrudnienia powoduje również brak Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, które mogłyby chronić cenne układy ruralistyczne i historyczne założenia przestrzenne wsi.

Problemem pozostaje również niska świadomość lokalnej społeczności dotycząca wartości zabytków oraz potrzeby ich ochrony.

Zagrożenia dla wartości kulturowych Gminy Platerówka mają charakter zarówno materialny, jak i systemowy. Bez podjęcia skutecznych interwencji istnieje poważne ryzyko bezpowrotnej utraty unikatowych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu.

Z punktu widzenia konserwatorskiego wobec nikłych efektów dotychczasowej ochrony konserwatorskiej oraz poważnego zagrożenia substancji zabytkowej za szczególnie istotne uważa się podjęcie działań mających na celu stworzenie skutecznego i racjonalnego systemu ochrony wartości kulturowych obszaru gminy poprzez:

- zachowanie pierwotnych struktur i form osadnictwa,
- podjęcie skutecznych działań na rzecz znalezienia właściwego użytkownika dla założenia pałacowo-parkowego we Włosieniu Dolnym, zabezpieczenie doraźne i przeprowadzenie remontu konserwatorskiego,
- stworzenie preferencyjnego systemu finansowania remontów obiektów o wartościach kulturowych,
- wykorzystanie obiektów zabytkowych dla potrzeb turystycznych i publicznych,
- kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do lokalnej tradycji i racjonalne gospodarowanie terenami budowlanymi,

- przekształcanie obiektów i obszarów dysharmonijnych, zdegradowanych w oparciu i w nawiązaniu do historycznych form architektonicznych lub nowoczesnych o wysokich walorach architektonicznych,
- rozszerzenie zapisów dotyczących ochrony konserwatorskiej w planach zagospodarowania przestrzennego (m.in. ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej), objęcie wpisem do rejestru zabytków najcenniejszych obiektów, aktualizację i weryfikację ewidencji konserwatorskiej.

3. Oceny ekofizjograficzne terenu opracowania

3.1 Ocena odporności środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji

3.1.1 Metodyka

Przez odporność środowiska na degradację rozumie się trwałość systemu (np. fragmentu środowiska) w warunkach niezmiennego otoczenia oraz zdolność do powrotu systemu przyrodniczego do stanu wyjściowego po zakończeniu oddziaływania różnych form presji zarówno naturalnych, jak i antropogenicznych.

Na degradację odporne są przede wszystkim wieloprzestrzenne ekosystemy, z zachowanymi w dużym stopniu cech naturalności. Ekosystemy te mają **duże zdolności** przeciwdziałania degradującym czynnikom zewnętrznym. Zaliczyć do nich można:

- duże kompleksy leśne o zróżnicowanym składzie gatunkowym drzewostanów i z rozbudowanym piętnem podszycia i runem leśnym;
- rozległe siedliska łąkowe z obecnością ziołorośli, zadrzewień śródpolnych i oczek wodnych (mozaika terenu).

Średnią odpornością na degradację cechują się wyżej wymienione kompleksy leśne i siedliska łąkowe o mniejszej powierzchni, a także małe obszary pól uprawnych z obecnością zakrzewień, zadrzewień i miedz.

Niską odporność na degradację wykazują:

- lasy z dominującym udziałem świerka lub monokultury świerkowe; pozbawione podszycia i runa leśnego;
- silnie nawożone i intensywnie użytkowane siedliska łąkowe;
- duże agrokompleksy uprawowe, pozbawione miedz i zakrzewień, intensywnie użytkowane rolniczo z udziałem mechanizacji i zabiegów agrochemicznych;

- zespoły ogrodów działkowych;
- tereny wtórnej sukcesji przyrodniczej w obrębie wyrobisk poeksploatacyjnych.

Obszary zabudowane i zurbanizowane, w tym cmentarze i tereny ogrodów przydomowych, jako pozbawione naturalnej odporności na degradację, zostały wyłączone z oceny.

Ocenie odporności poddano wydzielone jednostki przyrodniczo-krajobrazowe nazywane geokompleksami. Charakteryzują się one względnie niezaburzonymi procesami przyrodniczymi i nieznacznym stopniem ingerencji człowieka w środowisko. W grupie tej wyróżniono następujące typy jednostek:

- Tereny leśne na gruntach mineralnych i organicznych;
- Tereny pokryte roślinnością niską (łąki i pastwiska) na gruntach mineralnych niskich klas bonitacji (IV-VI);
- Tereny pokryte roślinnością niską (łąki i pastwiska) na gruntach mineralnych wysokich klas bonitacji (I-III);
- Tereny pokryte roślinnością niską (łąki i pastwiska) na gruntach organicznych;
- Tereny pokryte mozaiką zadrzewień i roślinności niskiej (łąki i pastwiska) na gruntach mineralnych niskich klas bonitacji (IV-VI);
- Tereny wód powierzchniowych;
- Mozaikę terenów otwartych i zabudowanych z przewagą terenów otwartych na gruntach mineralnych niskich klas bonitacji (IV-VI);
- Mozaikę terenów otwartych i zabudowanych z przewagą terenów otwartych na gruntach mineralnych wysokich klas bonitacji (I-III);
- Parki miejskie.

Podczas oceny uwzględniono również czynniki degradujące ekosystemy.

Degradacja definiowana jest jako zubożenie składu gatunkowego ekosystemu, pogorszenie jego poszczególnych elementów (np. powietrza, wody, gleby, rzeźby terenu, krajobrazu itp.), a także zmniejszenie naturalnej regulacji liczebności populacji i aktywności biologicznej ekosystemu. Jest ona efektem czynników naturalnych oraz antropogenicznych.

Do naturalnych czynników degradujących ekosystemy zaliczamy m.in. powodzie, pożary, erozję, zmiany klimatyczne.

Czynniki antropogeniczne wynikają z rozwoju osadnictwa, intensyfikacji działalności gospodarczej, powodującej wzrost zanieczyszczeń w stopniu przekraczającym możliwości samokompensacji ich przez przyrodę jej wyniki w strukturze i funkcjonowaniu całego ekosystemu następują niekorzystne zmiany, czego skutkiem jest obniżenie odporności i homeostazy (stanu

równowagi w przyrodzie), a w efekcie produktywności ekosystemu. Całość tych zmian prowadzi z reguły do jego zniszczenia. Są to np. urbanizacja obszaru, fragmentacja środowiska przyrodniczego, etc.

Na podstawie analizy cech środowiska przyrodniczego jednostek objętych oceną odporności wyróżniono czynniki, które mogą wiązać się z degradacją środowiska. Są to:

- Zanikanie terenów pokrytych roślinnością niską (łąki i pastwiska) na skutek zaprzestania użytkowania, rekreację, zabudowę;
- Obniżanie pierwszego poziomu wód gruntowych;
- Zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych;
- Czynne wyrobiska, itp.

Czynnikami, które będą decydować o odporności środowiska przyrodniczego obszaru Opracowania będą:

- Jakość gleb: Im wyższa jakość gleb, tym większy potencjał przyrodniczy i większa odporność na niekorzystne czynniki zewnętrzne:
 - Przepuszczalność utworów glebowych: gleby organiczne są bardziej podatne na kumulację zanieczyszczeń, a dodatkowo w przypadku utworów przepuszczalnych przyczynia się do możliwości migracji zanieczyszczeń;
- Bliskość wód powierzchniowych:
 - Dna dolin rzek i potoków – są to obszary odporne na zanieczyszczenia, posiadające zdolność do regeneracji, co wynika ze zdolności rzek do samooczyszczania się;
 - Głębokość zalegania wód gruntowych – dla terenów z płytszym zaleganiem wód odporność na degradację środowiska jest mniejsza, a tym samym jest większa podatność na zmiany stosunków wodnych (np. obniżenie zwierciadła wód podziemnych, zanieczyszczeń).
- Typy siedlisk przyrodniczych:
 - im większe pokrycie powierzchni trwałą pokrywą roślinną (w szczególności wysoką), tym większa możliwość absorpcji zanieczyszczeń i odporność, roślinność działa niczym filtr dla gleb.
 - Cieki i ciągi zadrzewień, zakrzewień i łąk ciągnących się wzdłuż cieków (korytarze ekologiczne) – są to obszary odporne na zanieczyszczenia oraz posiadające dużą zdolność do regeneracji.
 - Śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia (wyspy leśne) – są mało odporne na zagrożenia.

- czynnik rzeźby terenu, spadków terenu: powyżej 10% duży spadek terenu, poniżej 10% mały spadek terenu (czynnik erozji i denudacji). Zjawisko erozji, głównie wietrznej, stanowi poważny wpływ w procesie degradacji środowiska gminy.

W wyniku analizy wyznaczono trzy stopnie odporności środowiska na degradację: niską, średnią i dużą. **Tereny charakteryzujące się niskim stopniem odporności stanowią kluczowy wskaźnik dla przyszłego zainwestowania terenu, gdyż charakteryzują się dużą wrażliwością na degradację środowiska.**

O zakwalifikowaniu danego geokompleksu do danej odporności środowiska na degradację decydowało występowanie przynajmniej jednego czynnika kryterialnego (według tabeli poniżej) oceniając czynniki w kolejności od odporności niskiej do wysokiej.

Tabela 25. Kwalifikacja jednostek przyrodniczo-krajobrazowych (geokompleksów) ze względu na ocenę stopnia odporności na degradację

Ocena odporności środowiska na degradację	Okres regeneracji środowiska	Kwalifikacja jednostek przyrodniczo-krajobrazowych (geokompleksów)
NISKA	DŁUGI	- niska przydatność rolnicza gleb - występowanie zbiorowisk podmokłych; - wysoki poziom wód gruntowych; - występowanie cennych przyrodniczo obszarów obejmujących rzadką faunę i florę (tereny podmokłe, mokradła, doliny rzek); - podatność na erozję
ŚREDNIA	ŚREDNI	- występowanie trwałej roślinności nieleśnej (użytki zielone); - występowanie kompleksów średnich przydatności rolniczej;
DUŻA	KRÓTKI	- duża przydatność rolnicza; - występowanie gleb wysokich klas bonitacyjnych; - występowanie trwałej roślinności wysokiej (np. leśnej); - brak podatności na erozję; - dla jednostek w wodach otwartych – obudowa biologiczna brzegów - dominacja utworów mineralnych słabo przepuszczalnych

Źródło: Opracowanie własne

Im środowisko danego obszaru jest bardziej wrażliwe na dany bodziec, tym mniejsza jego zdolność do regeneracji.

Z oceną odporności środowiska na antropopresję wiąże się ocena jego zdolności do regeneracji. Można założyć, że im wyższa odporność środowiska, tym większe są jego możliwości regeneracyjne. Przez zdolność do regeneracji rozumie się długość czasu, jaki upływa między momentem ustania działania czynników odkształcających środowisko a powrotem środowiska do stanu, który występował przed rozpoczęciem działania tych czynników.² Procesy regeneracyjne można podzielić na:

- procesy naturalne;

² Kistowski M., Ocena odporności środowiska na degradację oraz jego zdolności do regeneracji

- procesy antropogeniczne.

Regeneracja przyrody odbywa się głównie za pośrednictwem naturalnych procesów sukcesji i rozprzestrzeniania się gatunków. Proces ten szczególnie intensywnie zachodzi na gruntach wyłączonych z produkcji rolnej (odłogowanych), które w procesie sukcesji (spontanicznej lub wspomaganej przez człowieka) zarastają przekształcając się w zbiorowiska zaroślowe i okrajkowe. Taka zdolność do regeneracji wskazuje na wysoki potencjał biotyczny środowiska przyrodniczego. Dużą zdolnością do powracania do stanu normalnego po zaburzeniu równowagi ekologicznej charakteryzują się ekosystemy leśne, jak również wody powierzchniowe płynące. Rzeka ma tym większą zdolność do samooczyszczania się, im spływ wód jest dłuższy, im większa roślinność brzegowa i w nurcie, im większa zdolność do pionowych ruchów wody, które mają wpływ na dostęp tlenu. Rzeka Włosienica wraz z dopływami wskazuje również na duży stopień samoregeneracji, niemniej jednak jej regulacje i bezpośredni zrzut ścieków znacznie osłabia te naturalne procesy.

3.1.2 Wyniki z analizy i podsumowanie

Gmina Platerówka cechuje się różnym stopniem odporności środowiska na różne formy degradacji, w tym antropopresji.

Dużą odpornością na degradację, a jednocześnie dużym potencjałem do regeneracji, charakteryzują się tereny o urozmaiconej rzeźbie na glebach o dużej przydatności rolniczej, na gruntach mineralnych słabo przepuszczalnych o zwartej roślinności leśnej oraz nieleśnej z licznymi drobnymi elementami krajobrazu tworzącymi mozaikę terenów otwartych. Dominują one w północno-wschodniej i północnej części Gminy Platerówka oraz w mniejszym stopniu znajdują się przy zachodniej granicy z Gminą Zawidów. Są to głównie tereny leśne – Lubański Wielki Las oraz drobniejsze kompleksy leśne oraz obszar wód powierzchniowych i wzdłuż cieków wodnych.

Średnią odpornością na degradację cechowały się obszary w centralnej i północnej części gminy. Wyróżniono tutaj w szczególności obszary o średniej przydatności rolniczej oraz trwałe użytki zielone charakteryzujące się ekstensywnym użytkowaniem. Obszarowo zajmują one stosunkowo porównywalną powierzchnię do terenów o niskiej odporności na degradację.

Parametrami wskazującymi na obszary o niskiej odporności na degradację, a tym samym o małej zdolności do regeneracji są przede wszystkim: niska przydatność rolnicza, obecność terenów podmokłych (np. torfowisk), duża podatność na erozję, zbiorowiska o naturalnym charakterze, gatunki kluczowe zwierząt wykazujące wąską amplitudę ekologiczną. Jednostki o niskiej odporności na degradację koncentrują się południkowo głównie w zachodniej i centralnej części gminy oraz na południu. Obszary te powinny być wyłączone z intensywnej produkcji rolniczej. Proces degradacji można zatrzymać poprzez wprowadzanie naturalnych barier przeciwoerozyjnych, zmianę sposobu i intensywności użytkowania gruntów rolnych (zwłaszcza terenów o V i VI klasie gleb).

Tereny zabudowy mieszkaniowej i ciągi komunikacyjne

Pełnią funkcje społeczne jako tereny koncentracji mieszkalnictwa i usług. Są wyłączone z produkcji rolniczej lub leśnej. Tereny te nie były poddane ocenie odporności na degradację, gdyż zostały one całkowicie przekształcone przez człowieka. Nie posiadają zdolności do regeneracji. Największą rolę w tym obszarze odgrywa człowiek i dlatego wszelkie działania powinny służyć zdrowiu i bezpieczeństwu ludzi. W sektorze usługowym nie dopuszcza się działań mogących powodować wzrost uciążliwości hałasu, wibracje lub zanieczyszczenie powietrza. Dużą rolę w tej strefie powinny odgrywać działania mające na celu zrównoważony rozwój na środowisko i życie człowieka. Promować szczególnie należy takie formy działalności jak: utrzymanie zadrzewień w postaci alei i szpalerów przydrożnych, renowacje i remonty istniejącej infrastruktury, poprawa nawierzchni dróg. W celu ochrony walorów krajobrazu kulturowego należy zachować historyczny układ funkcjonalno-przestrzenny. Dopuszcza się rozwój tej strefy wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Tereny kopalniane i wyrobiskowe

Są to tereny, na których znajdują się bogate złoża bazaltu. Jest to głównie czynne wyrobiska złóż bazaltu na „Bukowej Górze” oraz „Liściastej Górze” zlokalizowane na terenie Lubańskiego Wielkiego Lasu. Charakteryzują się bardzo niską odpornością na degradację w postaci odkrywkowej działalności człowieka. Wynika to z wysokiej podatności tego regionu na erozję. Są to grunty położone na obszarach lekko wzniesionych, pozbawionych naturalnych barier jak zadrzewienia. Obszary poeksploatacyjne wymagają odpowiedniego zagospodarowania i uporządkowania w kierunku rekultywacji leśnej i wodnym. Zasięg eksploatacji złoża oraz intensywność jego eksploatacji powinny uwzględniać wymogi ochrony środowiska przyrodniczego i minimalizować negatywne skutki. Na skutek intensywnej działalności wydobywczej „Bukowej Góry” i „Liściastej Góry” zmienia się krajobraz tego regionu oraz środowisko przyrodnicze, zwiększa się emisja zanieczyszczeń do powietrza. Na terenie gminy, po eksploatacji surowców, zewidencjonowano ogółem ok. 25 nieczynnych wyrobisk i odkrywek. Zostały one zrekultywowane.

Tereny rolne

Tereny te mogą cechować się różną odpornością na degradację środowiska w zależności od czynników fizjograficznych, glebowych, zadrzewień. Na terenie Gminy Platerówka dużą odpornością na degradację charakteryzowały się wszystkie tereny rolne na glebach chronionych. Zdecydowanie większą powierzchnię zajmowały tereny rolne o średniej i niskiej odporności na degradację. Najmniejszą odpornością cechowały się grunty rolne o niskiej bonitacji gleb, o spadku terenu powyżej 10%, narażone na erozję (głównie w okolicach Włosienia oraz na południu w okolicach Zalipia). Tereny te powinny być wyłączone z zainwestowania oraz poddane zabiegom przeciwozyjnym, tj.: zachowanie trwałych użytków zielonych lub poddać zalesieniu. Ponadto, grunty rolne wykazują dość znaczne zakwaszenie, kwalifikujące gleby jako bardzo kwaśne (odczyn

poniżej pH 4,5). Przeciwdziałanie temu zjawisku (głównie wapnowanie) należy uznać za jeden z głównych czynników podnoszenia odporności środowiska glebowego w obrębie gminy.

Tereny leśne

Sztucznie wprowadzone monokultury świerkowe, uzupełnione o niewielkie fragmenty buczyny wskazuje na antropogeniczny ekosystem leśny wyróżniające się dużą odpornością na różne formy antropopresji jak: rekreacja oraz działanie związków chemicznych występujących w obiegu atmosferycznym. Teren ten jest objęty gospodarką leśną zarządzaną przez Nadleśnictwo Świeradów i Nadleśnictwo Pieńsk. Dotychczasowy sposób gospodarowania kompleksami leśnymi na terenie gminy opiera się na przebudowaniu drzewostanów z wprowadzeniem gatunków odpornych na zanieczyszczenie, pozyskiwaniu drewna z zakazem rębni zupełnej oraz powiększeniu Lubańskiego Wielkiego Lasu i objęcie go częściowo ochroną prawną w postaci użytku ekologicznego.

Na mapie nr 10 przedstawiono ocenę odporności na degradację i zdolności do regeneracji na terenie Gminy Platerówka.

3.2 Ocena zasięgu i rangi barier fizjograficznych i prawnych

Możliwości wykorzystania terenu wiążą się z koniecznością uwzględnienia ograniczeń czy też barier o charakterze fizjograficznym oraz prawnym. Określenie przydatności poszczególnych terenów dla rozwoju funkcji użytkowych, a w szczególności: mieszkaniowej, przemysłowej, wypoczynkowo-rekreacyjnej, rolniczej, leśnej, uzdrowiskowej, komunikacyjnej, z uwzględnieniem infrastruktury niezbędnej do prawidłowego spełniania tych funkcji.

3.2.1 Bariery fizjograficzne

3.2.1.1 Metodyka

Przez *barierę fizjograficzną* rozumie się próg (przeszkodę) wynikającą z uwarunkowań przyrodniczych uniemożliwiającą lub znacznie ograniczającą działalność człowieka na danym terenie. Ocena zasięgu i rangi barier fizjograficznych polega na wyłączeniu obszarów „progowych” z wybranych typów zagospodarowania. Ocenę fizjograficznej przydatności terenów do wprowadzenia nowych inwestycji wykonano uwzględniając następujące czynniki:

- warunki glebowe (warunków podłoża budowlanego);
- uwarunkowania wód powierzchniowych;
- położenie pierwszego poziomu wód podziemnych;
- złóż kopalin;

- warunki biotopoklimatyczne i przyrodnicze (w szczególności kompleksy leśne, tereny cenne przyrodniczo, formy ochrony przyrody).

Waloryzację poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego wykonano stosując podział na trzy klasy:

- **za korzystne** uznano te tereny, na których dany element nie wykazywał przeciwwskazań dla wprowadzenia nowych inwestycji,
- **za korzystne z ograniczeniami** te, dla których wprowadzenie nowych inwestycji wiązałoby się z przeprowadzeniem dodatkowych zabiegów uzdatniających lub ograniczenia wynikają z przepisów prawnych,
- **za niekorzystne** określono obszary, na których wprowadzenie nowych inwestycji mogłoby uruchomić negatywne procesy w środowisku przyrodniczym lub jest to znacznie utrudnione ze względów technicznych.

W przypadku oceny warunków podłoża budowlanego zastosowano podział na dwie klasy (korzystne i niekorzystne). Kryteria, na podstawie których oceniano poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego zestawiono w tabelach poniżej.

Tabela 26. Ocena gleb

Przydatność terenów dla wprowadzania nowych inwestycji	Kompleksy rolniczej przydatności gleb	Charakterystyka
korzystne	6. żytni słaby 7. żytni bardzo słaby 9. zbożowo-pastewny słaby (gleby zaliczane do V i VI klasy bonitacyjnej)	Gleby ubogie w składniki pokarmowe, suche lub nadmiernie uwilgocone
korzystne z ograniczeniami	4. żytni bardzo dobry 5. żytni dobry 8. zbożowo-pastewny mocny (gleby zaliczane do klasy IVa, IVb, rzadziej IIIb) 2z – użytki zielone średnie obejmują III i IV klasę bonitacyjną 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe, obejmujące V i VI klasę bonitacyjną	Dobre gleby, mniej urodzajne, charakteryzujące się okresowym niedoborem wody lub nadmiernym uwilgoconiem Tereny 2z i 3z posiadają cenne walory ekologiczne, powinny być włączane w skład węzłowo-pasmowego systemu powiązań przyrodniczo-krajobrazowych
niekorzystne	2. pszeniczny dobry – wchodzi tu grunty o nieco słabszych właściwościach, które zaliczyć można do klasy IIIa i IIIb 9M – zbożowo-pastewny słaby na murszach	Najlepsze gleby o dobrych parametrach

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 27. Ocena warunków podłoża budowlanego

Przydatność terenów dla wprowadzania nowych inwestycji	Charakterystyka
korzystne	Grunty piaszczyste, średnio zagęszczone i zagęszczone, które stanowią piaski średnioziarniste ze żwirami i piaski drobne tarasów nadzalewowych Kwisy; piaski i żwiry rzeczne z okresu zlodowaceń środkowo- i południowopolskich,

Przydatność terenów dla wprowadzania nowych inwestycji	Charakterystyka
	skonsolidowane grunty morenowe zlodowaceń południowopolskich, spoiste – gliny zwałowe
niekorzystne	Grunty słabonośne, mało spoiste – mady, piaski pylaste i gliniaste tarasów zalewowych Wisły oraz jej dopływów, grunty w obszarach niżej położonych podmokłych, młakach na tarasie nadzalewowym; grunty piaszczyste luźne, wytworzone na piaskach eolicznych w wydmach; wychodnie ilów krakowieckich

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 28. Ocena uwarunkowań wód powierzchniowych

Przydatność terenów dla wprowadzania nowych inwestycji	Sposób użytkowania
korzystne	W odległości powyżej 30 m od linii brzegowej cieków i zbiorników wodnych
korzystne z ograniczeniami	Od 15-30 m od linii brzegowej cieków i zbiorników wodnych
niekorzystne	W odległości poniżej 15 m od linii brzegowej cieków i zbiorników wodnych, ze spadkiem terenu w kierunku cieku

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 29. Ocena pierwszego poziomu wód podziemnych

Przydatność terenów dla wprowadzania nowych inwestycji	Głębokość zalegania pierwszego poziomu wód gruntowych	Charakterystyka
korzystne	powyżej 2 m p. p. t.	Obszary korzystne dla wprowadzenia nowych inwestycji łącznie z zabudową podpiwniczoną
korzystne z ograniczeniami	1-2 m p. p. t.	Tereny, których wykorzystanie ograniczają sezonowe wahania wód, wskazane wprowadzanie budynków niepodpiwniczonych, dodatkowo zakwalifikowano obszary występowania pierwszego poziomu wodonośnego o znacznie zróżnicowanych warunkach występowania i własnościach warstw wodonośnych (<5 m p. p. t.)
niekorzystne	0-1 m p. p. t.	Obszary, na których może dochodzić do wiosennego i jesienno podniesienia wód podziemnych aż do zalania z powstaniem rozlewisk

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 30. Ocena złóż

Przydatność terenów dla wprowadzania nowych inwestycji	Sposób użytkowania
korzystne	Obszary pozostałe
korzystne z ograniczeniami	Czynne kopalnie złóż
niekorzystne	Poddane rekultywacji wyrobiska poeksploatacyjne

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 31. Ocena czynników geodynamicznych

Przydatność terenów dla wprowadzania nowych inwestycji	Sposób użytkowania
korzystne	Poza strefą oddziaływania drgań sejsmicznych wywołanych podczas eksploatacji złóż kopalin przy użyciu materiałów wybuchowych na terenach sąsiadujących z gminą (kopalnia bazaltu „Bukowa Góra”, „Liściasta Góra”)
korzystne z ograniczeniami	W promieniu ok. 1 km od strefy oddziaływania drgań sejsmicznych wywołanych podczas eksploatacji złóż kopalin przy użyciu materiałów wybuchowych na terenach sąsiadujących z gminą (kopalnia bazaltu „Bukowa Góra”, „Liściasta Góra”)

Przydatność terenów dla wprowadzania nowych inwestycji	Sposób użytkowania
niekorzystne	W strefie oddziaływania drgań sejsmicznych wywołanych podczas eksploatacji złóż kopalin przy użyciu materiałów wybuchowych na terenach sąsiadujących z gminą (kopalnia bazaltu „Bukowa Góra”, „Liściasta Góra”)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 32. Ocena czynników biotopoklimatycznych i przyrodniczych

Przydatność terenów dla wprowadzania nowych inwestycji	Sposób użytkowania
korzystne	Obszary pozostałe
korzystne z ograniczeniami	Łąki, pastwiska, sady, ogródki działkowe
niekorzystne	Lasy, grunty zadrzewione, wartościowe zespoły bagienne, szuwarowe, łąkowe, wody stojące, stawy, wody płynące, rowy, formy ochrony przyrody (istniejące i potencjalne)

Źródło: Opracowanie własne

Zestawione kryteria stanowiły podstawę sporządzenia tematycznych map cyfrowych, które po nałożeniu poszczególnych warstw zestawiono w postaci mapy syntetycznej prezentującej waloryzację środowiska przyrodniczego gminy pod kątem przydatności terenów dla wprowadzenia nowych inwestycji. W opracowaniu nie zastosowano wagowania poszczególnych komponentów, które może zostać rozpatrzone na dalszych etapach planowania.

Występowanie choć jednego czynnika niekorzystnego powoduje zaklasyfikowanie danego obszaru do kategorii terenów niewskazanych do zainwestowania. Tereny korzystne stanowią obszary, dla których każdy z komponentów określony został jako korzystny dla zainwestowania. Pozostałe tereny stanowią kategorię pośrednią, do której zaliczono obszary cechujące się pewnymi ograniczeniami.

3.2.1.2 Wyniki z analizy i podsumowanie

Tereny o niekorzystnych warunkach podłoża budowlanego

Ocenę przeprowadzono w oparciu o szczegółową mapę geologiczną Polski oraz mapy topograficzne tego terenu w skali 1:10 000, ortofotomapy. Z oceny warunków podłoża budowlanego wyłączono obszary leśne, gleby chronione klas I-III, łąki na glebach pochodzenia organicznego. Tereny o warunkach niekorzystnych dla budownictwa to rejony, gdzie występują grunty słabonośne (organiczne, spoiste w stanie plastycznym i miękkoplastycznym) oraz niespoiste luźne, a także wszystkie rejony, gdzie zwierciadło wód gruntowych występuje na głębokości mniejszej niż 2 m p.p.t. Do utworów tych zaliczają się: piaski humusowe, torfy, iły, piaski i mułki jeziorne, namuły torfiaste i piaszczyste oraz zawodnione osady piaszczysto-żwirowe.

Niemal cała Gmina Platerówka położona jest na terenie o lekko falistej rzeźbie (spadki terenu poniżej 6 stopni) z typowo rolniczym użytkowaniem. Równina pokryta jest niewielkimi kompleksami leśnymi, poprzecinana płytkimi, płaskimi dolinami strumieni i urozmaicona niskimi pagórkami bazaltowymi. Wielkoprzestrzenne otwarte tereny rolne, o dużych wypiętrzaniach i najczęściej ubogie w zadrzewienia śródpolne są najbardziej podatne na procesy erozyjne. Szczególnie narażone

na procesy denudacji są tereny położone w obrębie wschodniej i południowej gminy w obrębie miejscowości Włosień (470,60 ha) i Zalipie (309,24 ha). Dewastacji gleb można zapobiec poprzez wprowadzanie na obszarze o największym zagrożeniu erozją zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, stanowiących naturalną barierę przed wiatrem. Tereny zagrożone największą erozją charakteryzujące się niewielkimi pofalowaniami, z pojedynczymi wypiętrzeniami, powinny być przeznaczone głównie na cele rolnicze. Są to również zalecenia autorów Planu urządzeniowo-rolnego.

Gleby o relatywnie mniejszym zagrożeniu erozyjnym występują w miejscowościach Platerówka i Zalipie.

Niewielką powierzchnię zajmują lokalne wyniesienia bazaltowe i gnejsowe o kopulastych kształtach i stromych zboczach. Wśród największych wzgórz należy wymienić: Góra Czapla (331 m n.p.m.), Czubatka (357 m n.p.m.), Góra Staniewicza - Srebrnik (330 m n.p.m.) zlokalizowane w północnej części gminy w obrębie Włosienia i Platerówki. Wydzielone zostały jako Wysoczyzna Siekierczyńska. Na znacznej części gminy rozciągają się wyższe pofałdowania terenu stanowiące Wzgórza Zalipiańskie. Wzgórza sięgają 400 m n.p.m., na południu z kulminacją Górą Grodziszczę, na północy Górą Bukową i Liściastą oraz Górą Kamienną w rejonie Zalipia. Najwyższym wzniesieniem jest Wyszyzna o wysokości 414 m n.p.m. położona na południowym skraju gminy. Najniższy punkt o rzędnych 226 m n.p.m., zlokalizowany jest w północno-zachodniej części gminy, w rejonie ciekłu Lipa (prawostronny dopływ rzeki Włosienica).

Tereny o niekorzystnej lokalizacji względem wód powierzchniowych (w tym zagrożenia powodzią)

Gmina Platerówka nie jest zagrożona na skutek wylewów rzek. W znacznej części rzeka Włosienica i jej prawostronny dopływ Lipa wzdłuż zabudowy mieszkaniowej jest regulowana. Jedyne tereny zalewowe występują na północy gminy, na niewielkim odcinku rzeki Włosienica, w górnym jej biegu. Tereny te powinny być wolne od zabudowy mieszkaniowej.

Tereny o niekorzystnych warunkach wynikających z uwarunkowań wód podziemnych

Gmina Platerówka pokryta jest siecią drobnych cieków wodnych, co zaś wpływa na dominację obszarów o dość płytkich poziomach wód. Dotyczy to zwłaszcza terenów położonych w dolinach rzek i wzdłuż cieków, na których występują duże wahania poziomu wody gruntowej. Jest to obszar zlewni Nysa Łużycka, rzeki Włosienica wraz z jej dopływami. Takie uwarunkowania środowiskowe kwalifikują wzmiankowany obszar jako niekorzystny na cele budowlane. Ponadto w dolinach rzek w obrębie terasy zalewowej dominują mady. Wylewy wód rzecznych powodują ciągłe nagromadzanie się materiału na powierzchni gleby.

Tereny o niekorzystnych warunkach wynikających z oceny złóż

Są to tereny czynnych kopalni kruszywa naturalnego i ilów ceramicznych. Na terenie gminy funkcjonują 2 czynne tereny górnicze: Bukowa Góra i Liściasta Góra.

Tereny o niekorzystnych warunkach wynikających z uwarunkowań geodynamicznych

Niewielki fragment gminy położony w rejonie kopalni bazaltu „Bukowa Góra” i „Liściasta Góra” znajdują się w obszarze niekorzystnych uwarunkowań w związku z zagrożeniem drgań sejsmicznych wywołanych podczas eksploatacji złóż kopalin w ościennych gminach przy użyciu materiałów wybuchowych.

Tereny o niekorzystnych warunkach biotopoklimatycznych i przyrodniczych

W zakresie opracowania w obrębie Gminy Platerówka barierą fizjograficzną pod przyszłe inwestycje są tereny cenne przyrodniczo wyróżnione jako obszary zasługujące na ochronę prawną.

3.2.1.3 Wnioski

Przydatność terenów do wprowadzenia nowych inwestycji i zabudowy

Tereny korzystne do zainwestowania występują na obszarach zabudowanych i zurbanizowanych wzdłuż lokalnych ciągów komunikacyjnych. Dalsza rozbudowa powinna być prowadzona na terenach przekształconych, wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych, zachowując istniejący układ urbanistyczno-architektoniczny.

Ograniczenia inwestycyjne wynikają przede wszystkim z warunków glebowych i wodnych. Tereny o największych barierach fizjograficznych położone są wzdłuż rzeki Włosienica i jej prawostronnego dopływu Lipa.

Barierę fizjograficzną na terenie Gminy Platerówka przedstawiono na załączniku graficznym nr 11.

3.2.2 Ograniczenia wynikające z ustawy Prawo Ochrony Środowiska

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku, Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. 2025, poz. 647) w art. 71-76 w dziale VII Ochrona środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji określa zasady, jakimi należy kierować się przy pracach dotyczących planowania przestrzennego.

Przyjęto, iż zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska stanowią podstawę do sporządzania i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, średniookresowej strategii rozwoju kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, strategii rozwoju ponadlokalnego, strategii rozwoju gmin, planów ogólnych gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Plany ogólne gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewniają warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez:

- ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin i racjonalnego gospodarowania gruntami;
- uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż;
- zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni;
- uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej;
- zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych;
- uwzględnianie potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom;
- uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi [art. 72.1 ustawa Prawo Ochrony Środowiska].

Określając ustalenia planu ogólnego gminy uwzględnia się w szczególności ograniczenia wynikające z [art. 73.1 ustawa Prawo Ochrony Środowiska]:

- ustanowienie w trybie ustawy z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U. 2024, poz. 1478) nowych form ochrony przyrody wraz z ich otulinami;
- utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania lub stref przemysłowych;
- wyznaczanie obszarów cichych w aglomeracji oraz obszarów cichych poza aglomeracją;
- strategicznych map hałasu;
- ustanowienia w trybie przepisów ustawy – Prawo wodne warunków korzystania z wód regionu wodnego zlewni oraz ustanowienia stref ochronnych ujęć wód, a także obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych;
- przepisów ustawy z dn. 16 czerwca 2023 r. o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych (Dz. U. 2023 poz.1719);
- realizacji inwestycji liniowych znacząco oddziałujących na środowisko takich jak nowe linie kolejowe dużej prędkości, drogi krajowe, ekspresowe i autostrady, napowietrzne i podziemne rurociągi, linie kablowe oraz inne obiekty liniowe, dla których w trybie oceny oddziaływania na środowisko wprowadza się ograniczenia

w postaci ochrony walorów krajobrazowych oraz możliwość przemieszczania się dziko żyjących zwierząt.

inne przepisy:

- Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- Prawo budowlane i inne.

3.2.2.1 Standardy akustyczne terenu

Prawo Ochrony Środowiska wprowadza obowiązek dokonywania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przyporządkowywania terenom ich standardu akustycznego (Art. 114 ust. 1 ustawy POŚ). Dopuszczalne poziomy hałasu określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012 r., poz. 1109). Wartości poziomów dopuszczalnych są zależne od funkcji urbanistycznej, jaką spełnia dany teren. Ich zakres podzielono na 4 klasy standardu. Dla terenów wymagających intensywnej ochrony przed hałasem określone są najniższe poziomy dopuszczalne, natomiast dla terenów, gdzie ochrona przed hałasem nie jest zagadnieniem krytycznym poziomy dopuszczalne są najwyższe.

Doprowadzenie stanu klimatu akustycznego do granic wyznaczonych normami jest ze względów ekonomicznych przedsięwzięciem praktycznie niemożliwym do udźwignięcia nawet przez najbogatsze społeczeństwa. Z tego powodu kryterium dopuszczalnych wartości poziomów hałasu nie może w pełnym zakresie spełniać swojej roli regulacyjnej w odniesieniu do stanu istniejącego, chociaż musi stanowić bezwzględnie przestrzeganą normę w odniesieniu do kształtowania klimatu akustycznego na terenach nowo zagospodarowywanych.

Z tego powodu, Prawo ochrony środowiska wprowadza pojęcie „terenu zagrożonego hałasem”, wymagającego podjęcia przedsięwzięć ochronnych w pierwszej kolejności. Do kategorii terenu zagrożonego hałasem zalicza się tereny chronione akustycznie, na których poziom hałasu przekracza wartość progową. Wartości te podaje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2012 r. poz. 1109). W tabeli poniżej przytoczono obowiązujące na terenie gminy wartości progowe oraz wartości dopuszczalne dla hałasów komunikacyjnych.

Tabela 33. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{AeqD} i L_{AeqN} , które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Klasa standardu akustycznego	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L_{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L_{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	L_{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
I	A. Obszary A ochrony uzdrowiskowej	50	45	45	40
	B. Tereny szpitali poza miastem				
II	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej, jednorodzinnej	61	56	50	40
	B. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży**				
	C. Tereny domów opieki.				
	D. Tereny szpitali w miastach				
III	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej, wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	65	56	55	45
	B. Tereny zabudowy zagrodowej				
	C. Tereny wypoczynkowo-rekreacyjne poza miastem				
	D. Tereny mieszkaniowo-usługowe				
IV	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców***	68	60	55	45

Wyjaśnienie:

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona swartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112)

Na terenie Gminy Platerówka głównym emitorem hałasu są drogi: wojewódzka nr 357 Sulików - Włosień - Zaręba - Lubań – Żagań i nr 358 Włosień – Platerówka – Leśna - Pobiedna oraz drogi powiatowe nr 2422D, 2477D i 2486D, jak również lokalny transport terenów eksploatacyjnych kruszyw naturalnych, głównie w rejonie „Bukowej Góry” i „Liściastej Góry”. Zabudowa mieszkaniowa na terenie gminy bardzo blisko przylega do głównych ciągów komunikacyjnych. W terenie zabudowy zagrodowej wymagane jest spełnienie norm akustycznych w porze dziennej 65 dB i w porze nocnej 56 dB dla inwestycji drogowych lub kolejowych, natomiast dla pozostałych inwestycji normy wynoszą odpowiednio 55 dB i 45 dB.

W przypadku niespełnienia standardów akustycznych przez potencjalnego inwestora wymagane są rozwiązania mające na celu ograniczenie ponadnormatywnego hałasu poprzez zastosowanie, np. ograniczeń prędkości, „tzw. „ciche” nawierzchnie, ekrany akustyczne. W przypadku braku technicznych możliwości zastosowania rozwiązań minimalizujących ponadnormatywny hałas konieczne jest ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania.

Za monitorowanie hałasu odpowiedzialny jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz podmioty zobowiązane do ich prowadzenia (np. GDDKiA – drogi krajowe, starostwo – drogi powiatowe). Powiat lubański nie posiada opracowanego Programu ochrony przed hałasem.

3.2.2.2 Obszar ograniczonego użytkowania

Obszar ograniczonego użytkowania w rozumieniu Art. 135 Prawa Ochrony Środowiska jest obszarem tworzonym w drodze aktu prawa miejscowego (rozporządzenie wojewody lub uchwała rady powiatu), na którym dopuszcza się przekroczenie standardów jakości środowiska. Mogą być one tworzone wyłącznie wokół oczyszczalni ścieków, składowisk odpadów komunalnych, kompostowni, tras komunikacyjnych (linie kolejowe i drogi), lotnisk, linii i stacji elektroenergetycznych oraz instalacji radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Utworzenie takiego obszaru jest obligatoryjne, jeśli z postępowania OOS, analizy porealizacyjnej lub przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań nie mogą być dotrzymane normy środowiskowe poza terenem wymienionych wyżej obiektów. Zgodnie z Art. 73 ust.1 pkt 2 powołanej wcześniej ustawy, ograniczenia wynikające z utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania uwzględnia się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Na terenie będącym przedmiotem niniejszego opracowania nie utworzono dotychczas obszarów ograniczonego opracowania.

3.2.2.3 Obszary występowania intensywnych procesów geodynamicznych

Przeciwdziałanie zjawiskom osuwisk i innych ruchów masowych ziemi, między innymi poprzez wprowadzenie mechanizmów uniemożliwiających zabudowę terenów zagrożonych zjawiskiem ruchów masowych ziemi, zabezpieczenie przed zjawiskiem osuwania się ziemi oraz minimalizacji negatywnych skutków tego zjawiska znalazły swoje odzwierciedlenie w ustawie Prawo ochrony środowiska.

Ustawa ta nakłada obowiązek uwzględnienia potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom na etapie planu ogólnego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Zarówno w planie ogólnym, jak i w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, powinien zostać określony sposób zagospodarowania obszarów zdegradowanych w wyniku ruchów masowych ziemi (art. 72 ust. 1 pkt 5a oraz ust. 3 POŚ), co powinno się przyczynić do ograniczenia budowy na terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenach, na których już wystąpiło zjawisko tych ruchów.

W celu zapewnienia powszechnego dostępu do informacji o terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenach, na których występują te ruchy, zawartych we wskazanych powyżej rejestrach, w Prawie ochrony środowiska wprowadzono obowiązek umieszczania danych o tych rejestrach w publicznie dostępnym wykazie prowadzonym przez starostę (art. 21 ust. 1 pkt. 23g ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [tekst jednolity Dz.U. 2024, poz. 1112]).

Na terenie Gminy Platerówka nie ma aktualnie terenów zagrożonych masowymi ruchami ziemi. Z uwagi na budowę geologiczną gminy lokalne osuwiska mogą wystąpić na niewielką skalę, głównie w przypadku podmyć skarp brzegów przez potoki i rzeki. Skala erozji wodnej jest niewielka.

3.2.3 Uwarunkowania wynikające z ustawy o ochronie przyrody

Ochrona przyrody, w rozumieniu ustawy z dnia z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz.U. 2024, poz. 1478), polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, a w szczególności: dziko występujących oraz rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; siedlisk przyrodniczych; siedlisk zagrożonych wyginięciem, tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt; krajobrazu; zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień.

Zgodnie z art. 44 ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody ustanowienie: pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego

następuje na drodze uchwały rady gminy. Aby plan ogólny gminy, który jest przyjmowany uchwałą rady gminy mógł ustanowić wymienione wyżej formy ochrony powinien uwzględnić wymagania podane w ustępie 2 wyżej powołanego artykułu Ustawy, a mianowicie powinien on:

- określić nazwę danego obszaru lub obiektu chronionego,
- określić położenie obiektu lub obszaru (np. na rysunku planu),
- wskazać sprawującego nadzór nad tym terenem lub obiektem (za jego zgodą),
- ustalać zakazy właściwe dla tego obiektu, obszaru lub jego części,
- w razie potrzeby podaje ustalenia dotyczące ochrony czynnej.

3.2.3.1 Obszary chronione lub wymagające ochrony prawnej

Zgodnie z Art. 6 ustawy o ochronie przyrody formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe;
- rezerваты przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Spośród form ochrony przyrody na terenie gminy wydzielono jedynie pomniki przyrody.

3.2.3.2 Istniejące i proponowane pomniki przyrody

Na obszarze gminy znajdują się 2 pomniki przyrody ożywionej, objętych ochroną na podstawie zarządzenia nr 6/90 Wojewody Jeleniogórskiego z dn. 21 lutego 1990 r. w sprawie ustanowienia pomników przyrody. Są to:

- 1 Buk pospolity *Fagus sylvatica* o obw. 412 cm, Włosień, rośnie przed budynkiem szkoły;
- 1 Lipa drobnolistna *Tilia cordata* Mill. o obw. 452 cm, Włosień, rośnie za budynkiem szkoły w zachodnim narożniku budynku nr 104A.

Zgodnie z Programem Ochrony Przyrody nadleśnictwa Świeradów na terenie Gminy Platerówka wskazano 1 drzewo cis pospolity *Taxus baccata* do objęcia pomnikiem przyrody z uwagi na wymiary pomnikowe, który rośnie w oddziale 163c obr. Lubań leśnictwo Platerówka.

Gatunkiem dominującym wśród drzew o wymiarach pomnikowych kwalifikowanych do objęcia ochroną pomnikową na terenie Gminy Platerówka są: lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) i dąb szypułkowy (*Quercus robur*), w mniejszym stopniu: kasztanowiec biały (*Aesculus hippocastanum*) oraz pojedyncze okazy, jak m.in. platan klonolistny (*Platanus x acerifolia*). Najwięcej drzew pomnikowych kwalifikujących się do objęcia ochroną znajduje się we Włosieniu, na obszarze parków przypałacowych. W pozostałych miejscowościach drzewa pomnikowe występują na przydrożach i posesjach prywatnych oraz w kompleksach leśnych. Obiektami szczególnie cennymi są: dąb szypułkowy (*Quercus robur*) oraz aleje dębowe położone w parku we Włosieniu Dolnym.

W oparciu o zapisy art. 45 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody w stosunku do pomników przyrody mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru,
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzania i zanieczyszczania gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) umieszczania tablic reklamowych.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą (art. 45.2):

- 1) prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 2) realizacji inwestycji celu publicznego po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 3) zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;

- 4) likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

Zakazy odnoszą się również do użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz stanowisk dokumentacyjnych.

3.2.3.3 Proponowane użytki ekologiczne

Na obszarze gminy występują obszary cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, które zostały wskazane do objęcia ochroną prawną w formie użytku ekologicznego. Należą do nich następujące tereny:

- 1) Lubański Wielki Las wokół „Nowego Kamieniołomu”, gdzie występują chronione gatunki płazów i gadów oraz gatunki ptaków zagrożone w skali kraju: sóweczka i bocian czarny. Ochroną należy objąć oddziały leśne o numerach: 210, 211, 227, 228, 209, 208, 192, 193, 191, 174, 175, 162, 173, 164, 147 i 148.
- 2) Zachodnią część Lubańskiego Wielkiego Lasu z zalanyymi wyrobiskami stanowiącymi obszar występowania i rozrodu rzadkich gatunków gadów: padalca zwyczajnego i żmij zygzakowatej, jaszczurki zwinki, jaszczurki żyworodnej, zaskrońca zwyczajnego oraz płazów: ropuchy szarej, żaby trawnej, żaby wodnej, żaby jeziorowej.
- 3) Podmokłe łąki przy północno-zachodniej granicy gminy k. Włosienia Dolnego na prawym brzegu cieku Lipa (prawostronny dopływ rzeki Włosienica) – obszar występowania i rozrodu płazów: traszki zwyczajnej, traszki grzebieniastej, traszki górskiej, grzebiuszki ziemnej, ropuchy szarej, żaby moczarowej, żaby wodnej, żaby jeziorowej oraz gadów: zaskrońca zwyczajnego.
- 4) Prawostronny dopływ rzeki Włosienicy - Lipa – ze względu na prawdopodobne występowanie chronionej ichtiofauny, tj.: strzebli i śliza.
- 5) Potok Włosienicę – ze względu na ochronę ichtiofauny.

Zakazy dotyczące pomników przyrody opisane w rozdziale powyżej odnoszą się również do użytków ekologicznych.

3.2.3.4 Proponowane stanowiska dokumentacyjne

Zgodnie z Programem Ochrony Przyrody nadleśnictwa Świeradów na terenie Gminy Platerówka wskazano 1 miejsca jako proponowane stanowiska dokumentacyjne na terenie gminy. Jest to:

- 1) Wierzchołek wzgórza Czubatka ze słupami bazaltowymi.

Zakazy dotyczące pomników przyrody opisane w rozdziale powyżej odnoszą się również do stanowisk dokumentacyjnych.

3.2.4 Uwarunkowania wynikające z ustawy o lasach

Obecnie obowiązuje ustawa o lasach (tekst jednolity Dz.U. 2025 r. poz. 567).

Około 37,3% powierzchni Gminy Platerówka stanowią lasy zarządzane przez 2 jednostki nadleśniczy: Pieńsk i Świeradów. Podstawowym dokumentem gospodarki leśnej jest plan urządzania lasów (art. 6. ust. 1 pkt 6). Integralną częścią planu urządzania lasów jest program ochrony przyrody zawierający kompleksowy opis stanu przyrody, zadania z zakresu jej ochrony i metody ich realizacji obejmujący zasięg terytorialny nadleśnictwa (art. 6 ust. 1 pkt 11). W planie ogólnym gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się ustalenia planów urządzenia lasu dotyczące granic i powierzchni lasów, w tym lasów ochronnych (art. 20.1).

W granicach opracowania występują lasy określone zgodnie z ustawą o lasach (tekst jednolity Dz.U. 2025 r. poz. 567) jako „lasa ochronne”. Zgodnie z art. 15 cytowanej ustawy za lasy ochronne „mogą być uznane lasy, które:

- 1) *chronią glebę przed zmywaniem lub wyjałowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin;*
- 2) *chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów;*
- 3) *ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków;*
- 4) *są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu;*
- 5) *stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej;*
- 6) *mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa (...).*”

Zgodnie z art. 26 ust. 2 stałym zakazem wstępu objęte są lasy stanowiące:

- uprawy leśne do 4 m wysokości;
- powierzchnie doświadczalne i drzewostany nasienne;
- ostoje zwierząt;
- źródliska rzek i potoków;
- obszary zagrożone erozją.

Na terenie Lasów Państwowych Nadleśnictwa Pieńsk i Świeradów w granicach Gminy Platerówka nie ustanowiono żadnych strefy ochrony gatunkowej roślin i zwierząt.

W 2022 roku pojawiła się nowa kategoria terenów leśnych, **LASY SPOŁECZNE**, wyodrębniona przez Lasy Państwowe w celu dostosowania zasad ich zagospodarowania do wzmożonej obecności ludzi i oczekiwania społecznych. Wprowadzona Zarządzeniem nr 58 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 lipca 2022 roku kategoria ta ma na celu zrównoważenie gospodarki leśnej z funkcjami rekreacyjnymi oraz ochroną walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Lasy o zwiększonej funkcji społecznej obejmują:

- lasy intensywnie użytkowane rekreacyjnie,
- tereny leśne w pobliżu ośrodków wypoczynkowych,
- lasy uzdrowiskowe w strefach A i B (zgodnie z ustawą o lecznictwie uzdrowiskowym z 2005 roku).

Ich wyznaczanie odbywa się na poziomie nadleśnictw, które mogą angażować społeczność lokalną w proces decyzyjny. Podczas tworzenia 10-letnich planów urządzenia lasu możliwe jest wyodrębnienie tzw. gospodarstw specjalnych, dla których wprowadza się odrębne zasady zagospodarowania. Dodatkowo, w miejscach o szczególnie wysokim natężeniu ruchu turystycznego można zastosować podział na:

- strefę intensywnego oddziaływania, gdzie obowiązują ściśle wytyczne gospodarcze,
- strefę zrównoważonego oddziaływania, w której zalecenia mają charakter fakultatywny.

Nie każde nadleśnictwo jest zobligowane do wyznaczenia takich obszarów, a decyzje podejmowane są indywidualnie na podstawie lokalnych uwarunkowań.

W przypadku Nadleśnictwa Pieńsk w granicach Gminy Platerówka nie wyznaczono żadnych kompleksów leśnych o charakterze lasów społecznych. W przypadku Nadleśnictwa Świeradów siedliska leśne zostały szczegółowo scharakteryzowane w rozdziale 2.3.10.1.

3.2.5 Uwarunkowania wynikające z ustawy Prawo Wodne

Zgodnie z zapisami ustawy o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju – (tekst jednolity Dz.U.2018, poz. 1235) do strategicznych zasobów kraju zalicza się wody podziemne i wody powierzchniowe w ciekach naturalnych i w źródłach, z których te ciekі biorą początek, ale także lasy państwowe i złoża kopalin. Zaliczane są one do strategicznych zasobów naturalnych kraju i w związku z tym nie podlegają przekształceniom własnościowym. Gospodarowanie tymi zasobami jest prowadzone w interesie dobra ogólnego. Szczegółowe zasady korzystania z tego dobra określa ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (tekst jednolity Dz.U.2024, poz. 1087). Reguluje ona gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności dotyczy to:

- ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz niewłaściwą lub nadmierną eksploatacją,
- utrzymywania lub poprawy stanu ekosystemów wodnych,
- zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką, sportem oraz rekreacją.

Zabrania się grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar. Zakaz ten nie dotyczy grodzenia terenów stref ochronnych ustanowionych na podstawie ustawy o rybactwie śródlądowym oraz obrębów hodowlanych.

3.2.4.1 Strefy ochronne ujęć wód powierzchniowych i podziemnych oraz zbiorników wód śródlądowych

Strefy ochronne ustanawia się ze względu na ochronę zasobów wodnych, a w szczególności w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia lub zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości. Podstawą prawną do ustanawiania stref ochronnych ujęć wody oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych są zapisy prawne w rozdziale 6 od art. 120 -142 ustawy Prawo wodne (tekst jednolity Dz.U.2024, poz. 1087).

Na terenie stref ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody zabrania się wykonywania wszelkich robót i czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęć.

Na terenie Gminy wyznaczono strefę ochrony pośredniej dla ujęcia wody w Zalipiu, co przedstawiono na mapie uwarunkowań fizjograficznych i prawnych nr 13.

3.2.4.2 Ochrona przed powodzią

Zgodnie z art. 163 ust. 1 ustawy Prawo Wodne ochrona przed powodzią jest zadaniem Wód Polskich oraz organów administracji rządowej i samorządowej. Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

Zgodnie z art. 165 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (tekst jednolity Dz.U.2024, poz. 1087) ochronę przed powodzią realizuje się w szczególności przez:

- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych;
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;

- zapewnienie funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze oraz prognozowanie powodzi;
- zachowanie, tworzenie i odtwarzanie systemów retencji wód;
- budowę, przebudowę i utrzymywanie budowli przeciwpowodziowych;
- prowadzenie akcji lodołamania;
- prowadzenie polityki informacyjnej w zakresie ochrony przed powodzią oraz ograniczania jej skutków.

Gmina Platerówka nie występuje w obszarach zagrożenia powodziowego.

3.2.6 Ograniczenia wynikające z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (tekst jednolity Dz.U. 2024 r., poz. 82) ochrona gruntów rolnych i leśnych polega na:

Ochrona gruntów rolnych:

- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nierolnicze lub nieleśne;
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom
- w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi;
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze;
- zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Ochrona gruntów leśnych:

- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nieleśne lub nierolnicze;
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom
- w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności
- nieleśnej i ruchów masowych ziemi;
- przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów
- leśnych wskutek działalności nieleśnej;
- poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności;
- ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 Ustawy na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku – inne grunty o najniższej przydatności produkcyjnej.

Przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, wymagającego zgody właściwego organu dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (art. 7 ust. 1).

Wyłączenie z produkcji użytków rolnych wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego, zaliczonych do klas I, II, III, IIIa, IIIb, oraz użytków rolnych klas IV, IVa, IVb, V i VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego, a także gruntów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2-10, oraz gruntów leśnych, przeznaczonych na cele nierolnicze i nieleśne - może nastąpić po wydaniu decyzji zezwalających na takie wyłączenie (art. 11 ust. 1).

3.2.7 Ograniczenia wynikające z ustawy prawo geologiczne i górnictwa w zakresie złóż kopalin

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 19 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnictwa (tekst jednolity Dz.U. 2024, poz. 1290) złożem kopaliny jest takie naturalne nagromadzenie minerałów i skał oraz innych substancji stałych, gazowych i ciekłych, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Zgodnie z art. 95 ust. 2 ustawy Prawo geologiczne i górnictwa (tekst jednolity Dz.U. 2024, poz. 1290) uwzględnia się występowanie złóż oraz struktur oraz potrzebę zapewnienia możliwości ich wydobycia lub wykorzystania w ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub planów ogólnych Gmin. Prawo ochrony środowiska (Art. 72 ust. 1) wymaga dodatkowo, aby obszary występowania złóż kopalin zabezpieczyć dla obecnych i przyszłych potrzeb ich eksploatacji. Za złożo udokumentowane uważa się złożo wpisane do sporządzanego corocznie przez ministra właściwego do spraw środowiska krajowego bilansu kopalin i wód podziemnych.

Na terenie Gminy Platerówka funkcjonują 2 kopalnie złóż bazaltu „Bukowa Góra” i „Liściasta Góra”. Wydobywanie odbywa się w oparciu o koncesje na wydobywanie kopalin. Nieczynne kopalnie złóż są obecnie rekultywowane w kierunku wodno-leśnym. Są to: „Nowy Kamieniołom” i zalane wyrobisko w północnej części Lubańskiego Wielkiego Lasu.

Na mapie uwarunkowań fizjograficznych i prawnych nr 13 przedstawiono obszar i tereny górnicze eksploatowanego złoża bazaltu na terenie Gminy Platerówka.

3.2.8 Ograniczenia wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Ograniczenia użytkowania terenów, na których znajdują się obiekty lub obszary wpisane do rejestru zabytków, a także uznane za pomnik historii lub park kulturowy wynikają z ustawy z dnia

23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz.U.2024, poz. 1292 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w razie ujawnienia przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, prowadzący prace budowlane i ziemne, obowiązany jest:

- wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
- zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;
- niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Prace budowlane w obrębie stanowisk archeologicznych powinny być realizowane ze szczególną ostrożnością pod ścisłym nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wojewódzki Konserwator Zabytków (WKZ) może nie udzielić zgody na lokalizację inwestycji na obszarze zabytkowym, jeżeli przemawiają za tym postanowieniem ważne względy merytoryczne, takie jak ochrona, zachowanie unikatowych wartości naukowych zabytków dla przyszłych badań. W uzasadnionych przypadkach WKZ może zrezygnować z wymogu nadzoru konserwatorskiego m.in. w przypadku, gdy dotyczy to niewielkich inwestycji, np. przyłączy kabla.

W Gminie Platerówka dotychczas wpisem do rejestru zabytków objęto 6 obiektów. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy uchwalonym w 1990 r. w tekście ustalono konieczność przeprowadzenia rewaloryzacji założenia pałacowo-parkowego we Włosieniu Dolnym.

Badania powierzchniowe prowadzone w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski wykazały istnienie na obszarze Gminy Platerówka 19 stanowisk archeologicznych. Ich lokalizacje pokazano na mapie nr 6. Spośród stanowisk archeologicznych Gminy Platerówka żadne nie jest wpisane do rejestru zabytków.

Zakłada się tu bezwzględny priorytet ustaleń konserwatorskich oraz konieczność uwzględnienia tych wymagań w sporządzanych planach ogólnych Gminy lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W obrębie wskazanych na mapie uwarunkowań miejsc lokalizacji stanowisk archeologicznych, prowadzenie działalności inwestycyjnej uzależnione jest od opinii służb.

3.2.9 Ograniczenia wynikające z innych przepisów

3.2.8.1 Strefa ograniczonego użytkowania z uwagi na promieniowanie od urządzeń elektroenergetycznych

Na obszarach występowania pól elektromagnetycznych o parametrach wyższych od dopuszczalnych nie mogą być zlokalizowane obiekty związane z długotrwałym przebywaniem ludzi, a zwłaszcza zabudowa mieszkaniowa, szpitale, szkoły, żłobki, przedszkola, internaty.

W obrębie tej strefy nie wyklucza się prowadzenia działalności gospodarczej, turystycznej, rekreacyjnej i podobnej, związanej z przebywaniem ludzi, pod warunkiem, że nie są przekroczone wartości dla miejsc dostępnych dla ludności (np. 10kV/m dla składowej elektrycznej pola 50Hz oraz 60 A/m dla składowej magnetycznej takiego pola).

Dla linii wysokiego i średniego napięcia, której przebieg pokazano na mapie w załączniku kartograficznym, należy zachować pas strefy ochronnej wzdłuż linii o szerokości:

- Dla 400kV - pas strefy ochronnej wynosi 70 m (po 35 m od osi linii w obie strony);
- Dla 220kV- pas strefy ochronnej wynosi 50 m (po 25 m od osi linii w obie strony);
- Dla 110kV -pas strefy ochronnej wynosi ok. 15 m od skrajnego przewodu.

W obrębie stref ochronnych nie należy lokalizować obiektów kubaturowych ze względu na ochronę ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pola elektromagnetycznego. W strefie ochronnej możliwe jest natomiast prowadzenie gospodarki rolnej (uprawy polowe, wypasy).

Maksymalne wartości natężenia pola elektrycznego (uwzględniając najbardziej niekorzystne warunki środowiskowe i rozwiązania konstrukcyjne) pod taką linią, na wysokości 1,8 m od powierzchni ziemi, wynoszą 3kV/m.

3.2.8.2 Strefa ochrony sanitarnej od cmentarzy

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 roku w sprawie określenia wymagań sanitarnych dla terenów przeznaczonych pod cmentarze (Dz.U. 1959, Nr 52, poz. 315) podaje następujące, minimalne odległości terenów od granicy cmentarzy (mapa nr 13):

- 50 m od zabudowań mieszkalnych, jeśli posiadają one sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone.
- 150 m od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących lub przechowujących artykuły żywnościowe, zakładów żywienia zbiorowego, studzien, źródeł i strumieni, z których jest czerpana woda do picia dla potrzeb gospodarczych.

- 300 m od hodowli zwierząt futerkowych o liczbie samic stada podstawowego powyżej 5 sztuk lisów i 10 sztuk dla innych zwierząt.
- 500 m od ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych będących źródłem zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia.

3.3 Ocena przydatności środowiska do realizacji funkcji społeczno-gospodarczych

Na podstawie przeprowadzonych analiz strukturalno-funkcjonalnych środowiska, rozpoznania stopnia odporności środowiska na degradację oraz określenia barier fizjograficznych dla dotychczasowego zagospodarowania Gminy, przeprowadzono ocenę przydatności środowiska do realizacji funkcji społeczno-gospodarczych. Jest to jedna z kluczowych ocen na tym etapie, gdyż określa, jakie formy działań człowieka mogą być realizowane w środowisku oraz jaka może być intensywność zagospodarowania lub użytkowania. Do funkcji społeczno-gospodarczych można zaliczyć, np. gospodarkę rolną, leśną, osadnictwo, rekreacja, gospodarkę rybacką, komunikację, usługi, przemysł, tereny zalewowe, etc.

Przy ocenie przydatności funkcjonalnej terenów zastosowano metodę potencjałów środowiska. Sposób oceny potencjału środowiska przyrodniczego w określeniu funkcji społeczno-gospodarczych Gminy bazuje na umiejętnym powiązaniu zasobów przyrodniczych Gminy z ich możliwościami zrównoważonego rozwoju.

Kryteria oceny wielkości potencjałów środowiska służących realizacji funkcji społeczno-gospodarczych, jakie zostały przyjęte dla Gminy Platerówka:

Tabela 34. Kryteria oceny wielkości potencjałów środowiska

Funkcje społeczno-gospodarcze	Potencjały środowiska przyrodniczego	Cechy i elementy środowiska przyrodniczego stosowane w ocenie wielkości potencjałów częściowych
Gospodarka rolna	Produktywność biologiczna	➤ Kompleksy przydatności rolniczej;
Gospodarka leśna		➤ Typy siedliskowe lasów
Rekreacja i turystyka	Rekreacyjny	➤ Walory estetyczne, w tym degradacja krajobrazu; ➤ Walory kulturowe; ➤ Urozmaicenie użytkowania i pokrycia terenu; ➤ Urozmaicenie rzeźby terenu
Kulturowa	kulturalny	➤ Walory kulturowe, ich stan zachowania; ➤ Stanowiska konserwatorskie i archeologiczne
Osadnictwo (mieszkalnictwo)	Zabudowy (osadniczy)	➤ Rzeźba terenu (spadki, możliwości spływu wód); ➤ Głębokość zalegania i poziomu wód gruntowych;

Funkcje społeczno-gospodarcze	Potencjały środowiska przyrodniczego	Cechy i elementy środowiska przyrodniczego stosowane w ocenie wielkości potencjałów częściowych
		➤ Aktualne użytkowanie terenu
Kopalnictwo	Surowcowy	➤ Wielkość zasobów surowców geologicznych
Ochrona (funkcja przyrodnicza)/ neutralizacja ścieków (funkcja sozologiczna)	Regulacji biotycznej (samoregulacyjno-odpornościowy)	➤ Typy krajobrazów elementarnych; ➤ Stopień naturalności szaty roślinnej; ➤ Wrażliwość elementów krajobrazu na antropopresję (na denudację i zanieczyszczenie wód); ➤ Występowanie cech regulacyjnych krajobrazu (wskaźnikowych gatunków ptaków, ssaków, lasów, torfowisk) ➤ Mozaika krajobrazu

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki oceny przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 35. Wyniki oceny wielkości potencjałów środowiska przyrodniczego

Funkcje społeczno-gospodarcze	Potencjały środowiska przyrodniczego	Ocena wielkości potencjałów środowiska przyrodniczego
Gospodarka rolna	Produktywność biologiczna	<u>m. Platerówka:</u> ➤ produkcja rolna zmniejsza swoje znaczenie; ➤ przewaga zatrudnienia w przemyśle nad zatrudnieniem w rolnictwie; ➤ 85 gospodarstw rolnych, w tym najwięcej (60%) stanowią małe gospodarstwa do 2 ha <u>m. Przylasek</u> ➤ produkcja rolna zmniejsza swoje znaczenie; ➤ siedzibę Leśnictwo Przylasek administrujące częścią Lubańskiego Wielkiego Lasu; ➤ gospodarka leśna na terenie Lubańskiego Wielkiego Lasu; ➤ 9 gospodarstw rolnych, w tym najwięcej (55%) stanowią małe gospodarstwa do 2 ha <u>m. Włosień</u> ➤ funkcjonują 102 gospodarstwa rolne, w tym najwięcej (62%) stanowią małe gospodarstwa do 2 ha; ➤ 90% wszystkich gruntów ornych przeznaczona pod zasiewy; ➤ najbardziej rolnicza miejscowość (sołectwo) w Gminie; ➤ 1 punkt obsługi rolnictwa - młyn PPUH „Gluten” skupujący żyto <u>m. Zalipie:</u> ➤ 61 gospodarstw rolnych, w tym najwięcej (41%) stanowią małe gospodarstwa do 2 ha
Gospodarka leśna		
Rekreacja i turystyka	Rekreacyjny	<u>m. Platerówka</u> ➤ Wyznaczony regionalny szlak rowerowy Trasa Doliny Bobru ER-6 Wleń-Zapora Pilchowice; ➤ leży ok. 20 km od przejścia granicznego w Zgorzelcu z Niemcami, 9 km od granicy z Czechami w Zawidowie, 32 km od Świeradowa;

Funkcje społeczno-gospodarcze	Potencjały środowiska przyrodniczego	Ocena wielkości potencjałów środowiska przyrodniczego
		➤ plany remontów i modernizacji obiektów sportowych i kulturalnych <u>m. Przylasek</u> ➤ krajobraz leśny, urozmaicony; ➤ potencjał na turystykę „weekendową”, gdyż leży ok. 24 km od przejścia granicznego w Zgorzelcu z Niemcami, 13 km od granicy z Czechami w Zawidowie, 30 km od Świeradowa <u>m. Włosień</u> ➤ wyznaczona część międzynarodowego szlaku rowerowego ER-6; ➤ punkty widokowe w postaci pagórków zbudowanych z bazaltów i gnejsów o stromych zboczach: Góra Czapla (331 m n.p.m) Czubatka (357 m n.p.m) i Góra Staniewicza (330 m n.p.m); ➤ potencjał na turystykę „weekendową”, gdyż leży tylko 16 km od przejścia granicznego w Zgorzelcu z Niemcami, 10 km od granicy z Czechami w Zawidowie, 34 km od Świeradowa <u>m. Zalipie</u> ➤ przez Zalipie przebiega 3 km szlaku rowerowego (po drodze powiatowej 2477D) prowadzącego z kierunku Włosienia przez Platerówkę do Zalipia i dalej w kierunku Leśna – Świeradów, tzw. ER-6; ➤ punkty widokowe w postaci Góry Kamiennej oraz najwyższego wzniesienia Wyszyń położonej na południowym skraju wsi i gminy (414 m n.p.m.); ➤ potencjał na turystykę „weekendową”, gdyż leży ok. 24 km od przejścia granicznego w Zgorzelcu z Niemcami, 13 km od granicy z Czechami w Zawidowie, 30 km od Świeradowa.
Kulturalne	Kulturalny	<u>m. Platerówka</u> ➤ Do wyróżniających się miejsc o charakterze zabytkowym należy Kościół p.w. NM. Panny z początku XVII w. - siedziba parafii Platerówka oraz wczesno-renesansowy dwór Salzów powstały w latach 1510 – 1517 i przebudowany w XVII – XVIII w. ➤ Koło kościoła znajduje się dawna pastorówka z 1713 r. przebudowana w XIX – XX w. ➤ W szkole podstawowej mieści się Izba Pamięci poświęcona Platerówkom – kobietom z Batalionu im. Emilii Plater, które osiedliły się tutaj po II wojnie światowej. Od imienia batalionu nadano nazwę gminie. <u>m. Włosień</u> ➤ Założenie parkowe składa się z ogrodu i stawów powstałych w XVIII w, nad którymi wznoszą się ruiny pałacu (spalonego w latach 70-tych XX wieku). ➤ założenie parkowe położone jest na wzniesieniu (we Włosieniu Górnym). Znajduje się w nim pałac z 1730 roku, przebudowany w drugiej połowie XIX wieku. <u>m. Zalipie</u> ➤ ruiny wiatraka z początku XIX w.
Handel i usługi	Usługowy	<u>m. Platerówka</u> ➤ Brak ciężkiego przemysłu ➤ 2 stacje bazowe telefonii komórkowej – system GSM; ➤ Mała działalność gospodarcza; ➤ 4 obiekty handlowo-usługowe <u>m. Przylasek</u> ➤ Brak ciężkiego przemysłu ➤ Mała działalność gospodarcza <u>m. Włosień</u>

Funkcje społeczno-gospodarcze	Potencjały środowiska przyrodniczego	Ocena wielkości potencjałów środowiska przyrodniczego
		➤ Brak ciężkiego przemysłu ➤ 1 stacja bazowa telefonii komórkowej – system GSM; ➤ Usługi w postaci głównie warsztatów naprawczych; ➤ Mała działalność gospodarcza; ➤ 3 obiekty handlowo-usługowe <u>m. Zalipie</u> ➤ Brak ciężkiego przemysłu ➤ Mała działalność gospodarcza.
Osadnictwo (mieszkalnictwo)	Zabudowy (osadniczy)	<u>m. Platerówka, Zalipie, Włosień, Przylasek:</u> ➤ Cała zabudowa mieszkaniowa skoncentrowana jest wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 358 rozgałęzienie drogi wojewódzkiej nr 357
Kopalnictwo	Surowcowy	Na terenie Lubańskiego Wielkiego Lasu położone są obszary bogate w surowce - złoża bazaltowe. Znajdują się tu dwa złoża: "Bukowa Góra" oraz "Liściasta Góra". Złoża te zlokalizowane są na pograniczu z Gminą Leśna. W latach 60-tych XX wieku rozpoczęta została eksploatacja złoża "Bukowa Góra" dla potrzeb produkcji kruszywa łamanego stosowanego w przemyśle drogowym i kolejnictwie. Kruszywa te wydobywane są przez kamieniołomy "Księginki" z siedzibą w Gminie Lubań (obecnie EUROVIA S.A.). "Liściasta Góra" posiadająca 18,780 tys. ton złoża jest również eksploatowana od 2010 r.
Ochrona (funkcja przyrodnicza) / neutralizacja ścieków (funkcja sozologiczna)	Regulacji biotycznej (samoregulacyjno-odpornościowy)	<u>m. Przylasek</u> ➤ Kamieniołomy stanowią cenne siedliska dla zwierząt; ➤ Lubański Wielki Las – duża bioróżnorodność siedlisk przyrodniczych i stanowisk gatunków chronionych; ➤ Korytarz ekologiczny Sudety – Bory Dolnośląskie – zachód (GKZ-5A) – ważny łącznik migracji zwierząt; ➤ Dopływ z Przylaska jako szlak migracyjny zwierząt <u>m. Włosień</u> ➤ 2 pomniki przyrody ożywionej: lipa drobnolistna i buk pospolity; ➤ znaczna ilość drzew jest wymiarów pomnikowych, głównie w podworskich kompleksach parkowych wchodzących w skład założeń pałacowo-parkowych; ➤ W parku pałacowym występuje siedlisko chiropterofauny; ➤ podmokłe łąki koło Włosienia są miejscem występowania i rozrodu płazów i gadów; ➤ rzeka Włosienica wraz z prawostronnym dopływem cieką Lipa jako szlak migracyjny zwierząt <u>m. Zalipie</u> ➤ Drzewa występują w formie alei wzdłuż ciągów komunikacyjnych, często są to starodrzewia; ➤ Rzeka Włosienica jako szlak migracyjny zwierząt

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując, Gmina Platerówka posiada wysoki potencjał środowiskowy dla rozwoju takich gałęzi gospodarki jak: rolnictwo, gospodarka leśna w obszarze Lubańskiego Wielkiego Lasu, osadnictwo łańcuchowe z niewielką funkcją usługową, turystyką i agroturystyką. Szczególną rolę powinny odgrywać tereny o funkcjach przyrodniczych i kulturowych.

3.3.1 Gospodarka rolna

Gospodarka rolnicza posiada wysoką produktywność biologiczną w Zalipiu, Włosieniu i Przylasku, gdzie dominuje rolniczy typ użytkowania ziemi. Na terenie całej gminy dominują kompleksy o dobrej i średniej przydatności rolniczej, co sprzyja gospodarce rolnej. Potencjał

środowiska przyrodniczego wskazuje na korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Na skutek zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych w gminie, wskazuje się na tendencję zmniejszania się roli sektora działalności rolnej na korzyść przemysłu i usług.

3.3.2 Gospodarka leśna

W północno-wschodniej części gminy wskazuje się na funkcje leśne prowadzone głównie przez nadleśnictwo Świeradów oraz w mniejszym stopniu nadleśnictwo Pieńsk. Obszar ten należy objąć ekstensywną gospodarką leśną.

3.3.3 Funkcja rekreacyjna i turystyczna

Szansą dla obszarów wiejskich o charakterze typowo rolniczym, jak Gmina Platerówka, jest rozbudowanie modelu wsi o nowe możliwości i funkcje społeczno-gospodarcze. Jedną z nich jest turystyka i agroturystyka. Potencjał gminy oparty na atrakcyjności krajobrazowej, czystym powietrzu, brak ciężkiego przemysłu, bogatym dorobku kulturowym, siecią szlaków turystycznych (rowerowych, pieszych), dogodnym położeniem geograficznym w strefie przygranicznej determinują korzystne warunki dla obu tych dziedzin w zakresie rekreacji. Wykorzystanie istniejących oraz rozbudowa nowych szlaków turystycznych, jak również rozbudowa infrastruktury towarzyszącej (parkingi na rowery, tablice informacyjne, małe gastronomie, etc.). Lokalizacja na pograniczu państw sąsiadujących: Niemcy i Czechy może rozwinąć tzw. turystykę „weekendową”.

Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o istniejące i planowane stawy i zbiorniki wodne.

3.3.4 Funkcja kulturowa

Urozmaicony krajobraz kulturowy Gminy Platerówka wynika z burzliwej historii tego regionu. Większość dóbr kultury jest mocno zniszczona i stanowi ruiny po bogato zdobionych założeniach parkowo-pałacowych, rezydencjonalnych i kościelnych. Zachowanie i rewitalizacja obiektów zabytkowych pozwolą nadać gminie atrakcyjniejszy wizerunek, co może sprzyjać rozwojowi turystyki.

3.3.5 Funkcja handlowo-usługowa

Obecnie na terenie gminy rozwijają się drobne formy działalności gospodarczej, produkcji nieuciążliwej, usług rzemiosła, działalności w zakresie obsługi rolnictwa. Wszystkie obiekty o charakterze handlowo-usługowym położone są w bezpośrednim sąsiedztwie terenów mieszkaniowych. Dalszy rozwój drobnej przedsiębiorczości powinien obejmować tereny silnie przekształcone przez człowieka oraz w bliskim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej.

3.3.6 Funkcja osadnicza

Osadnictwo obecnie koncentruje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Ma charakter łańcuchowy. Zabudowa mieszkaniowa ma zarówno układ zachowanych elementów historycznego budownictwa oraz obiekty współczesne z lat 60. i 70. Część budynków mieszkalnych jest w dość złym stanie technicznym. Konieczne jest wydzielenie 2 stref: terenów zabudowy mieszkaniowo-zagrodowej z dopuszczeniem nieuciążliwych usług i turystyki, w tym turystyki oraz terenów zabudowy mieszkaniowej ograniczonych dla wprowadzania usług.

W krajobrazie gminy dominują następujące typy budynków:

- Budynki mieszkalne i gospodarcze ceglane, ceglano-kamienne, tynkowane lub nie, jedno- lub dwukondygnacyjne;
- Budynki mieszkalne i gospodarcze w konstrukcji drewniano-ceglanej (mur pruski);
- Budynki mieszkalne w konstrukcji mur pruski z przysłupami;
- Budynki willowe z przełomu XIX i XX wieku oraz XX wieku.

Możliwość rozwoju zabudowy mieszkaniowej przy zapewnieniu harmonijnego układu architektonicznego obiektów, głównie jednorodzinnych lub niskopiętrowych budynków. Układ urbanistyczny powinien być spójny z ukształtowaniem terenu i aktualnym jego użytkowaniem, tak więc powinien koncentrować się wzdłuż szlaków komunikacyjnych, poza obszarami pełniącymi funkcje przyrodnicze i terenami zalewowymi.

Ograniczenie zabudowy mieszkaniowej w obrębie ciągu biologicznego cieków wodnych wzdłuż rzeki Włosienica i jej prawostronnego dopływu Lipa.

3.3.7 Funkcja kopalnictwo

Gmina Platerówka położona jest na złożach bazaltowych. Obecnie bazalt wydobywany jest od lat 60. XX wieku w kamieniołomie Bukowa Góra, czego konsekwencją są liczne przekształcenia i dewastację krajobrazu fragmentu Lubańskiego Wielkiego Lasu. Eksploatacja surowca powinna przechodzić w ekstensywną formę eksploatacji uwzględniając prowadzenie sukcesywnej rekultywacji o kierunku wodno-leśnym. Eksploatacja surowców bezwzględnie powinna uwzględniać wymogi ochrony środowiska przyrodniczego. Znaczące pokłady bazaltu znajdują się również w rejonie Liściastej Góry. Złoża w rejonie Liściastej Góry powinny być wolne od eksploatacji, gdyż obszar ten jest cennym biotopem występowania gatunków ptaków chronionych. Stanowi jeden z cenniejszych terenów gminy pod względem przyrodniczym, kwalifikujący się do objęcia ochroną prawną. Obecnie „Liściasta Góra” również uzyskała koncesję wydaną przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego na wydobywanie bazaltu i od 2010 r. złoża są eksploatowane.

3.3.8 Funkcje przyrodnicze i sozologiczne

Duży potencjał przyrodniczy należy przypisać regulacji biotycznej (samoregulacyjno-odpornościowej) gminy, na którą składają się tereny otwarte ze śródpolnymi kępami drzew i krzewów, zarośniętymi miedzami, oczkami wodnymi, wzniesieniami bazaltowymi, nieużytkami oraz łąkami. Ponadto Lubański Wielki Las stanowiący ok. 37% całkowitej powierzchni gminy pokrywa się z korytarzem ekologicznym o znaczeniu międzynarodowym Sudety – Bory Dolnośląskie – zachód (GKZ-5A). Wszystkie te elementy zapewniają ciągłość podstawowych procesów biologicznych: obiegu materii i przepływu energii oraz zabezpieczają trwałość funkcjonujących w krajobrazie populacji zwierząt i niektórych roślin. Układ mozaik krajobrazu ma szczególne znaczenie dla awifauny oraz ssaków. Zadrzewienia śródpolne oraz liniowe płaty zbiorowisk okrajkowych na terenie gminy stanowią doskonałe bariery biogeochemiczne.

Ponadto Lubański Wielki Las pełni funkcję lasu ochronnego stanowiąc także biologiczny filtr powietrza.

Zwierzęta i rośliny wykorzystują często liniowe struktury, np. pasma zadrzewień albo cieków wodne (rzeki, potoki) jako szlaki migracji zwierząt i trasy przenoszenia diaspor dla roślin tworząc tzw. sieć ekologiczną korytarzy. Ponadto należy dodać, iż wody powierzchniowe na odcinkach regulowanych (rzeka Włosienica, prawostronny dopływ cieków Lipa) cechują się niskim stopniem samoregulacji. Zadrzewienia brzegów rzek (np. Włosienica) pełnią funkcje retencyjne oraz bariery biogeochemicznych dla zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego i nawozów spływających z pól.

Ostoją awifauny jest fragment Lubańskiego Wielkiego Lasu wokół „Nowego kamieniołomu”. Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody Art. 49 ust. 1e Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa określa, w drodze rozporządzenia gatunki dziko występujących zwierząt wymagających ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu. W strefach ochrony, o których mowa w ust. 3, bez zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska zabrania się:

1) przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą;

2) wycinania drzew lub krzewów;

3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków;

4) wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

3.4 Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi

Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania Gminy Platerówka z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi powinna służyć zaplanowaniu przyszłych struktur przestrzennych. Analizę oparto na podstawie macierzy niezgodności, w której wymieniono w wierszach cechy środowiska, z których niezgodności wynikają, zaś w kolumnach wskazuje się na funkcje społeczno-gospodarcze i przyrodnicze. W poszczególnych komórkach macierzy umieszczono informacje w postaci punktowej o randze problemu wynikającego z niezgodności. Przyjęto trzystopniową skalę. Skala niezgodności:

- 0 – brak niezgodności
- 1- Mała niezgodność
- 2- Średnia niezgodność
- 3- Duża niezgodność
- „-” - nie dotyczy

Celem niniejszej oceny jest środowiskowa optymalizacja przyszłych wskazań w zakresie zagospodarowania terenu.

Tabela 36. Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi

Cechy środowiskowe	Funkcje społeczno-gospodarcze Dotychczasowe użytkowanie							
	Gospodarka rolna	Gospodarka leśna	rekreacja i turystyka	Dobra kulturowe	Handel i usługi	Osadnictwo	Eksploatacja złóż bazaltu	Funkcje przyrodnicze i sozologiczne
Jakość gleb – dobre i średnie kompleksy przydatności rolniczej	1	1	1	-	3	3	3	0
Obszary zalewowe	0	0	0	-	0	3	-	0
Obszary podatne na erozję	3	0	0	0	0	0	3	0
Obszary leśne	1	0	0	-	0	0	2	0
Trwale użytki zielone	0	-	0	0	0	0	0	0
Tereny podmokłe	2	0	0	0	0	1	-	0
Tereny o dużych spadkach terenu, powyżej 10%	2	0	0	-	2	2	1	0
Korytarze ekologiczne i tereny cenne przyrodniczo	1	0	0	0	3	3	3	0
Krajobraz z mozaiką przestrzenną	0	0	0	-	1	1	3	0
Hydrografia – zanieczyszczenia ściekowe	3	-	1	-	3	2	0	0

Cechy środowiskowe	Funkcje społeczno-gospodarcze Dotychczasowe użytkowanie							
	Gospodarka rolna	Gospodarka leśna	rekreacja i turystyka	Dobra kulturowe	Handel i usługi	Osadnictwo	Eksploatacja złóż bazaltu	Funkcje przyrodnicze i sozologiczne
Powietrze atmosferyczne – emisje niskie	0	0	0	0	2	3	3	0
Wzmożony hałas	0	0	0	0	2	2	3	0
Fauna (w tym płazy, nietoperze, ryby)	1	0	1	0	2	2	2	0
Regulacja stosunków wodnych (melioracje)	0	-	-	-	0	0	0	3

Źródło: Opracowanie własne

Dotychczasowy sposób użytkowania i gospodarowania gruntami na terenie Gminy Platerówka jest w większości zgodny z uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego. Największe niezgodności, jakie mogą wynikać z aktualnego zagospodarowania funkcjonalno-przestrzennego gminy związane są z realizowaniem funkcji usługowo-handlowych, osadniczych i górniczych (eksploatacja złóż bazaltu) na glebach o wysokiej bonitacji (gleby chronione), czego konsekwencją są niskie emisje do powietrza, zwiększone ryzyko niszczenia zabudowy mieszkaniowej na skutek powodzi, przerywanie korytarzy ekologicznych lub zanikanie miejsc cennych przyrodniczo.

W przypadku prowadzenia gospodarki rolnej szczególnie newralgicznymi miejscami są tereny podatne na duże erozje, jak również tereny zalewowe w okolicach rzeki Włosienica, nie dopuszczalna jest również produkcja rolna na terenach podmokłych oraz o dużych spadkach terenu.

Istniejące podmioty gospodarcze (w sektorze handlowo-usługowej), zabudowa mieszkaniowa oraz rolnictwo odgrywają dużą rolę w zmianie jakości środowiska wód powierzchniowych i podziemnych poprzez brak uregulowanej gospodarki ściekowej. Zanieczyszczenia socjalno-bytowe trafiają bezpośrednio do cieków wodnych na terenie gminy. Są to obszary wykazujące duże niezgodności pomiędzy obecną formą zagospodarowania a warunkami przyrodniczymi. Rozwiązaniem jest zmniejszenie niekontrolowanych zrzutów do cieków oraz wybudowanie zbiorczego systemu oczyszczania ścieków z terenów zurbanizowanych.

Funkcja górnicza jako jedyna forma przemysłu na terenie gminy, generuje niezgodności związane z zakłóceniem funkcjonowania procesów przyrodniczych zachodzących w ekosystemie leśnym, z zapyleniem i hałasem spowodowanym załadunkiem i transportem urobku z wyrobiska do zakładu przeróbczego, większą podatnością na procesy denudacji, erozji i sejsmiczne.

Regulacja stosunków wodnych (związana z udrożnieniem rowów melioracyjnych) może spowodować osłabienie funkcji przyrodniczo-sozologicznych z powodowanych osuszeniem siedlisk terenów podmokłych.

3.5 Ocena charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku

Zmiany zachodzące w środowisku przyrodniczym oceniono na podstawie map z początku XX wieku (ok. 1936 r.) oraz map z lat 70., 80. i 90. Gminy Platerówka. W wyniku porównania zasięgu poszczególnych elementów krajobrazu gminy sprzed 70 lat do obecnej struktury przestrzennej, wykorzystano mapy niemieckie pochodzące z Archiwum Map Zachodniej Polski: Seidenberg i Marklissa w skali 1:25 000. Analizie porównawczej uwzględniono w szczególności następujące elementy: granice kompleksów leśnych, granice siedlisk nieleśnych (wrzosowiska, łąki, trzęsawiska), parki, kamieniołomy, urządzenia wodne, układ drogowy, układ koryta rzek Włosienica, Lipa (prawostronny dopływ rzeki Włosienica), Kwisa.

Burzliwa historia regionu przez wiele dziesięć lat kształtowała zachodnią i południową granicę Polski. Wieś zwana przed II wojną światową Nedel Linde (Zalipie Dolne) otrzymała swoją obecną nazwę Platerówka na cześć kobiet żołnierzy Batalionu Kobiecego im. Emilii Plater ze składu 1 Armii Wojska Polskiego. Niemieckie wpływy są widoczne w obecnym krajobrazie gminy w postaci pozostałości architektury pruskiej, układ dróg i przydrożnych alei, założeń parkowo-podworskich, etc. Mapy niemieckie wiernie rejestrują stan użytkowania i gospodarowania terenem w okresie wojennym. Układ przestrzenno-funkcjonalny regionu zachował swoje wcześniejsze funkcje społeczno-gospodarcze.

Na przestrzeni ostatnich 70 lat struktura użytkowania i zagospodarowania terenu Gminy Platerówka zachowała swój dotychczasowy charakter, niemniej jednak zmiany polityczne w kraju oraz wahania społeczno-gospodarcze wyznaczyły nowe możliwości rozwoju gminy. Do lat 80. i 90. dominującym kierunkiem rozwoju omawianego obszaru była gospodarka rolna i leśna. Gmina posiada bardzo korzystne warunki do dalszego rozwoju rolnictwa, gdyż znajduje się w strefie terenów chronionych dla rolnictwa na glebach o dobrej i bardzo dobrej przydatności rolniczej. Jednak obecnie funkcja rolnicza zanika na rzecz wykorzystania turystycznego i agroturystycznego potencjału regionu z zaznaczoną funkcją usługowo-handlową.

Ze względu na fakt tworzenia się osadnictwa w bezpośrednim sąsiedztwie rzek, również układ zabudowy o charakterze mieszkaniowo-zagrodowym Gminy Platerówka koncentruje się wzdłuż rzeki Włosienica i jej prawostronnego dopływu Lipa. Struktura zabudowy mieszkaniowej w formie łańcuchowej nie zmieniła się w przeciągu ostatnich 70. lat. Podobny układ południkowy zachował się w przypadku głównych ciągów komunikacyjnych. Mapy wojenne wskazują na rozbudowaną sieć dróg wewnętrznych o charakterze gospodarczym, obecnie układ ten całkowicie zaniknął.

Układ sieci hydrologicznej wód powierzchniowych na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci nie uległ zmianie. Rzeka Włosienica została na znacznym odcinku uregulowana ze względu na rozwijające się w jej bezpośrednim sąsiedztwie osadnictwo. Brzegi są częściowo porośnięte roślinnością wysoką, co stanowi naturalną barierę przed zanieczyszczeniami. Obecnie zwiększyła

się ilość sztucznych stawów hodowlanych w porównaniu z wcześniejszym użytkowaniem. Wiąże się to z podniesieniem znaczenia funkcji hodowlanej w gminie.

Zasięg obszarów leśnych i nieleśnych (głównie łąk) nie uległ drastycznemu zmniejszeniu ani zwiększeniu swojej powierzchni. Na przestrzeni ostatnich 70 lat w kompleksach leśnych dominowała monokultura świerkowa. Największa lesistość występowała w części północnej i wschodniej gminy tworząc zwartą strukturę Lubańskiego Wielkiego Lasu. Na niemieckich mapach zachodnia granica Lubańskiego Wielkiego Lasu porośnięta była lasem mieszanym, obecnie niewielki fragment buczyn zachował się na wschodnich krańcach gminy.

Już w latach 30. prowadzono intensywną eksploatację złóż bazaltu na terenie Lubańskiego Wielkiego Lasu. Świadczą o tym zrehabilitowane wyrobiska poeksploatacyjne na zachód od Bukowej Góry. Bazalt wydobywano w kamieniołomach w pobliżu Sternberg (Góra Gwiazda) pomiędzy oddziałami 164 i 163; oddziałami 147, 146, 163 i 162 oraz oddziałami 175, 192 i 191 oraz Kamiennej Góry. Kamieniołomy, obecnie nieczynne, zostały zrehabilitowane w kierunku wodnym i leśnym. Czynna kopalnia bazaltu występuje obecnie na Bukowej Górze w postaci kamieniołomu stokowego, wielopoziomowego. Udokumentowane złoża tego kruszywa zlokalizowane są w okolicach „Liściastej Góry”, która również jest eksploatowana przez Kopalnię Zaręba EUROVIA.

3.6 Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej

Gmina Platerówka dysponuje gamą walorów przyrodniczych i krajobrazowych, ważnych dla obszaru lokalnego. Kontynuując dotychczasowe prace w zakresie ochrony przyrody, do najistotniejszych zagadnień w tym zakresie na terenie Gminy Platerówka należy zaliczyć: objęcie ochroną terenów o cennych dla gminy walorach przyrodniczych i krajobrazowych, ochrona siedlisk chronionych roślin, utrzymanie różnorodności biologicznej (ochrona siedlisk chronionych gatunków zwierząt) oraz renowacja obszarów zieleni w założeniach przypałacowych.

Obecnie w granicach Gminy Platerówka zarejestrowane są dwa pomniki przyrody ożywionej mające na celu ochronę drzew ze względu na ich wielkość, wiek, pokrój i znaczenie historyczne zgodnie z zapisami ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2024, poz. 1478). W rozdziale 3.2.3 opisano szczegółowo tereny cenne przyrodniczo wskazane do objęcia nowymi pomnikami przyrody nieożywionej (1 miejsce), użytkami ekologicznymi (5 miejsc) i stanowiskami dokumentacyjnymi (1 miejsce).

3.6.1 Metodyka oceny

Ocenę stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych przeprowadzono w oparciu o kryterium, jakim jest stopień wykorzystania przez człowieka przestrzeni. Dobór kryterium wynika z uwarunkowań przyrodniczych regulowanych przepisami prawnymi. Kryterium zostało ocenione na podstawie trzy stopniowej skali użytkowania:

1. przestrzeń użytkowana intensywnie;
2. przestrzeń użytkowana ekstensywnie;
3. przestrzeń użytkowana w zmiennym stopniu intensywności.

Każdej jednostce poddanej ocenie przypisano następujące cechy (patrz: tabela poniżej).

Tabela 37. Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych na terenie Gminy Platerówka

Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych	Kwalifikacja jednostek
1 - przestrzeń użytkowana intensywnie	➤ tereny zwartej zabudowy; ➤ tereny komunikacji; ➤ tereny eksploatacji surowców; ➤ cmentarze
2 - przestrzeń użytkowana ekstensywnie	➤ kompleksy leśne; ➤ pokryte trwałą roślinnością; ➤ tereny wód oraz obszarów przyrodnych; ➤ tereny objęte istniejącymi lub planowanymi formami ochrony przyrody
3 – przestrzeń użytkowana w zmiennym stopniu intensywności	➤ tereny mozaiki zabudowy i terenów otwartych; ➤ pola uprawne

Źródło: Opracowanie własne

3.6.2 Wyniki oceny

Tereny wykorzystywane intensywnie układają się południkowo w jeden zwarty obszar zajmując głównie centralną część Gminy Platerówka. Jest to obszar znacznie przekształcony antropogenicznie, wykazujący bardzo małe walory przyrodnicze. Wyjątek stanowi teren kamieniolomu „Bukowa Góra” i „Liściasta Góra”, który jest zlokalizowany we wschodnio-północnej części Gminy w Wielkim Lesie Lubańskim. Tereny użytkowane intensywnie zajmują niewielki procentowo obszar w stosunku do całkowitej powierzchni gminy.

Gminę charakteryzuje dość duża różnorodność biologiczna, która przejawia się znaczną ilością potencjalnych form poddanych ochronie prawnej. Są to tereny w niewielkim stopniu przekształcone przez człowieka, obecnie objęte niewystarczająco skuteczną ochroną. Stanowią atrakcyjne miejsca istotne dla bytowania płazów i gadów, ichtiofauny oraz rzadkich i chronionych stanowisk gatunków roślin. Zajmują głównie północno-wschodnią część gminy, krańce zachodnie i północne, jak również w znacznym rozdrobnieniu zlokalizowane są w centralnej gminie głównie w wyniku występowania terenów o trwałej pokrywie roślinnej (łąki i pastwiska). Tak, więc teren wskazany jako przestrzeń użytkowana w sposób ekstensywny powinien być zagospodarowany zgodnie z zasadami jego ochrony, w tym wynikającej z formalnego statusu obszaru, chronionego przepisami ustawy o ochronie przyrody.

Pozostałe tereny charakteryzują się zmiennym sposobem użytkowania. Obszar ten powinien zachowywać charakter mozaiki krajobrazowej zgodny z uwarunkowaniami przyrodniczymi.

Walory przyrodnicze gminy zostały przedstawione na mapie nr 7.

3.7 Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania

Wraz z rozwojem gospodarczym gminy będzie zmieniał się jej krajobraz. Według ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Art. 5 ust. 23 Dz. U. 2024, poz. 1478) walory krajobrazowe definiuje się jako wartości ekologiczne, estetyczne lub kulturowe obszaru oraz związane z nimi rzeźbę terenu, twory i składniki przyrody, ukształtowane przez siły przyrody lub działalność człowieka. Waloryzacji poddano krajobraz wiejski gminy.

3.7.1 Metodyka waloryzacji

Wykonując waloryzację krajobrazu zastosowano metodę siatki waloryzacyjnej.

Podstawową jednostką badawczą w ocenie wartości krajobrazu przyrodniczego Gminy Platerówka jest **kompleks krajobrazowy**. Kompleksem krajobrazowym określa się grupę jednostek dających się wyróżnić w terenie, które można połączyć w przestrzeni za pomocą funkcjonalnych korelacji. Analizie poddano następujące cechy krajobrazu przyrodniczego:

- Przyrodnicze aspekty: zachowane drobne elementy krajobrazu jak zadrzewienia przydrożne i śródleśne, stawy wodne, cieki wodne, lasy, zagajniki, punkty widokowe (bazaltowe wyniesienia), obszary przyrodnicze prawnie chronione (istniejące i proponowane do ochrony);
- Kulturowe aspekty: obiekty objęte ochroną Konserwatora Zabytków, stan zachowania obiektów kulturowych;
- Urbanistyczne aspekty: (jednolity lub zróżnicowany) charakter zabudowy, spójna kolorystyka elewacji, jednorodny układ zabudowy, geometria dachów;
- Dysharmonijne obiekty: elementy degradujące walory fizjonomiczne, np. napowietrzne linie energetyczne, linie telefoniczne, farmy fotowoltaiczne, wieże bazowe telefonii komórkowej, strefy „dzikich składowisk odpadów”, etc.

Na mapie topograficznej (załącznik - mapa nr 9) wyznaczony został obszar objęty waloryzacją krajobrazową, na który nałożono siatkę waloryzacyjną, składającą się z kwadratów o wymiarach 250x250 m (powierzchnia 62 500 m², co daje 6,25 ha). Każdemu kwadratowi przypisano odpowiedni kolor zgodnie z uzyskaną punktacją wg tabeli poniżej. Oceny dokonano w oparciu o wiedzę przyrodniczą, własne obserwacje i przyjęte kryteria.

Tabela 38. Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych na terenie Gminy Platerówka

Ocena stanu zachowania walorów krajobrazowych	Kwalifikacja jednostek
Znaczne walory krajobrazowe (kolor zielony)	➤ Bogata mozaika terenu o zróżnicowanych elementach krajobrazowych, w tym obszary cenne przyrodniczo (wody powierzchniowe, lasy, form ochrony przyrody, zrekultywowane kamieniołomy, wzgórza bazaltowe, itp.) ➤ Obiekty kulturowe zachowane w dobrym stanie technicznym; ➤ Spójna i harmonijna kompozycja urbanistyczna; ➤ Brak obiektów dysharmonijnych.
Średnie walory krajobrazowe (kolor żółty)	➤ Pojedyncze półnaturalne elementy krajobrazu (trwałe użytki terenu, np. łąki, pastwiska) ➤ Obiekty kulturowe o złym stanie technicznym stanowiące istotny element krajobrazowy; ➤ Pojedyncze elementy dysharmonijne.
Niskie walory krajobrazowe (kolor czerwony)	➤ Brak naturalnych elementów krajobrazu (pola uprawne, tereny antropogeniczne); ➤ Brak obiektów kulturowych; ➤ Nieczytelna kompozycja przestrzenna, zróżnicowany charakter zabudowy bez zachowania spójnej geometrii dachów; ➤ Duża ilość obiektów dysharmonijnych.

Źródło: Opracowanie własne

3.7.2 Wnioski

Tereny otwarte o dużej różnorodności w postaci drobnych elementów krajobrazowych o charakterze naturalnym, z dobrze zachowanymi obiektami kulturowymi oraz harmonijnym układem urbanistycznym uznane zostały jako obszary o wysokich walorach krajobrazowych. Takie obszary stwierdzono w rejonie zwartych kompleksów leśnych, tj. Lubańskiego Wielkiego Lasu w północno-wschodniej i wschodniej części gminy, jak również fragment zachodniej części gminy. Zajmują one ok. 2/3 powierzchni gminy. Stan taki jest warunkowany ekstensywnym sposobem użytkowania terenów rolniczych oraz prowadzeniem mało uciążliwej gospodarki przemysłowej na niewielką skalę.

Centrum gminy wskazuje na średnie walory krajobrazowe wszędzie tam, gdzie znajdują się pojedyncze elementy krajobrazu, jak kępy zadrzewień śródpolnych, przydrożnych dróg, oczka wodne, trwałe użytki zielone, niewielkie elementy dysharmonijne (np. pojedyncze linie wysokiego napięcia, elementy zieleni w strefie zurbanizowanej) oraz niskie walory krajobrazowe głównie obejmujące pola uprawne oraz tereny o zabudowie o charakterze mieszanym.

3.8 Ocena potencjalnych i rzeczywistych konfliktów pomiędzy podmiotami gospodarczymi w środowisku

Konflikty pomiędzy podmiotami gospodarczymi wynikają najczęściej z możliwości realizowania różnych funkcji gospodarczo-społecznych na obszarze zasobnym w walory przyrodnicze, np. rekreacji, górnictwa odkrywkowego, ochrony.

Według Chmielewskiego (2002) główne konflikty noszą znamiona cech funkcjonalno-gospodarczych, społeczno-kulturowych lub przyrodniczo-ekologicznych. Konflikty o charakterze funkcjonalno-gospodarczym mogą być spowodowane jednoczesnym wystąpieniem czynników

koncentrujących i dekoncentrujących mogących prowadzić do zachwiania równowagi w zagospodarowaniu. Związane są z dysproporcją w rozwoju przylegających do siebie obszarów (np. różnice pomiędzy rozwiniętymi ośrodkami miejskimi a wsiami).

Konflikty społeczno-kulturowe związane są najczęściej z koniecznością tworzenia ogólnodostępnej infrastruktury przy sprzeciwach lokalnych społeczności wobec niekorzystnych zmian w ich najbliższym sąsiedztwie lub odwrotnie: dążeniem lokalnych społeczności do rozbudowy pewnego typu infrastruktury wobec sprzeciwu ponadlokalnych grup społecznych także korzystających z danego terytorium (np. budowa elektrowni wiatrowej, oczyszczalni ścieków w pobliżu zabudowy mieszkaniowej, kamieniołomów, etc.).

Natomiast konflikty przyrodniczo-ekologiczne wynikają z kolizji potrzeb rozwoju gospodarczego i konieczności ochrony wartości środowiska przyrodniczego (np. zajmowanie terenów cennych przyrodniczo pod budowę przedsięwzięć).

W wielu przypadkach w rzeczywistości nie istnieje ostry podział typów konfliktów, które mogą posiadać cechy każdego z tych wyróżnionych typów. Konflikty w relacji człowiek-środowisko na terenie Platerówki mogą pojawić się w kontekście: nowych inwestycji, interesów osób trzecich, zmian głównych funkcji zagospodarowania terenu, planów rozbudowy trwałej infrastruktury turystycznej i zwiększenia ruchu turystycznego na terenach cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Właściwym mechanizmem skutecznego zapobiegania sytuacjom konfliktogennym jest zachęcanie społeczności w aktywnym udziale postępowaniach administracyjnych na etapie uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Ponadto udziale społeczeństwa poddawane są strategiczne oceny oddziaływania na środowisko (czyli prognozy).

W celu zminimalizowania konfliktów na etapie planowania przestrzennego przeprowadzono analizę problemów identyfikujących potencjalne lub rzeczywiste konflikty i zagrożenia oraz wskazania obszarów konfliktowych.

3.8.1 Źródła potencjalnych i rzeczywistych konfliktów na terenie gminy

Konflikty w relacji człowiek-środowisko na terenie gminy mogą pojawić się w kontekście: zabudowy mieszkaniowej, nowych inwestycji, interesów osób trzecich, zmian głównych funkcji zagospodarowania terenu, planów rozbudowy trwałej infrastruktury turystycznej i zwiększenia ruchu turystycznego na terenach cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

W celu zminimalizowania konfliktów na etapie planowania przestrzennego przeprowadzono analizę problemów identyfikujących potencjalne lub rzeczywiste konflikty i zagrożenia oraz wskazania obszarów konfliktowych.

Obecnie na terenie Gminy Platerówka zdiagnozowano 7 głównych obszarów konfliktowych w środowisku na terenie gminy:

- funkcjonalno-społeczne: **hałas drogowy, rozwój zabudowy mieszkaniowej na glebach podlegających ochronie**
- funkcjonalno-przyrodnicze: **emisja niska z palenisk domowych, niewłaściwa pielęgnacja alei ze starodrzewami o wymiarach pomnikowych,**
- gospodarczo-społeczno-ekologiczne: **zabudowa mieszkaniowa w strefie zagrożenia powodziowego,**
- społeczno-kulturowe: **niszczenie i dewastowanie obiektów o walorach przyrodniczo-kulturowych nie objęte ochroną,**
- gospodarczo-przyrodnicze: **zabudowa lub zasypywanie obszarów biologicznie czynnych.**

Do najczęstszych potencjalnych konfliktów wynikających z realizacji przedsięwzięcia należą:

- Inwestycje liniowe (drogi, rurociągi przesyłowe, linie energetyczne, etc.), w szczególności na odcinkach przebiegających przez obszary cenne przyrodniczo, to również źródło hałasu, które;
- Inwestycje o charakterze ochrony życia, zdrowia lub mienia społeczności lokalnych (m.in. urządzenia ochrony przeciwpowodziowej takie jak: zbiorniki retencyjne) mające wpływ na pogorszenie się stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz na bioróżnorodność;
- Inwestycje związane z budową elektrowni wiatrowych – po przeprowadzonym referendum mieszkańcy Gminy Platerówka opowiedzieli się przeciw energii wiatrowej.

3.8.2 Analiza problemowa

Jest wiele metod oceny rzeczywistych i potencjalnych konfliktów pomiędzy podmiotami gospodarczymi a środowiskiem. Jedną z nich jest próba wyznaczenia najistotniejszych dla omawianego regionu problemów z zakresu ochrony środowiska w postaci tzw. metaplanu - diagramu identyfikujące problem poprzez pytanie-odpowiedź. Każdy problem środowiskowy jest lustrwany w formie odpowiedzi na cztery pytania: jak jest?, jak być powinno?, dlaczego nie jest tak, jak być powinno?, co robić? Lista najpoważniejszych problemów funkcjonalno-przestrzennych powstała w oparciu o diagnozę stanu i funkcjonowania środowiska gminy oraz jego odporności na degradację. Dodatkową informacją jest wprowadzenie wagi ważności danego problemu jako trzystopniowa skala: 1 – znaczący problem, 2 – nieznaczący problem.

Najważniejsze problemy środowiskowe Gminy Platerówka opisano w tabelach.

Tabela 39. OCHRONA PRZYRODY: Brak właściwej ochrony prawnej terenów cennych przyrodniczo

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	BRAK WŁAŚCIWEJ OCHRONY PRAWNEJ TERENÓW CENNYCH PRZYRODNICZO
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	W opracowaniu ekofizjograficznym wskazuje się na tereny cenne przyrodniczo kwalifikujące się do objęcia ochroną prawną
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Ustanowienie nowych form ochrony przyrody zgodnie z ustawą o ochronie przyrody (Dz.U. 2024, poz. 1478). Objęcie ochroną prawną, w formie pomników przyrody i cennych obiektów środowiska przyrodniczego jako użytki ekologiczne, a także ochrona przed dewastacją i zniszczeniem założeń pałacowo-parkowych, pozwoli na kształtowanie przestrzeni w sposób zrównoważony, zapewniający ochronę i zachowanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Brak środków na realizację zadania.
Działania (co robić?)	Wykonanie inwentaryzacji dendroflory na całym terenie gminy z naciskiem na wskazanie drzew o wymiarach pomnikowych. Wykonanie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej cennych terenów do wniosku o objęcie terenów ochroną w formie użytków ekologicznych. W planie ogólnym gminy należy podjąć działania umożliwiające zachowanie walorów przyrodniczych wskazanych w ekofizjografii jako przyrodniczo cenne obszary. Pomniki przyrodnicze i użytki ekologiczne są wprowadzone uchwałą Rady Gminy.
Ważność problemu	2

Tabela 40. OCHRONA PRZYRODY: Brak właściwej ochrony zadrzewień przydrożnych, w tym starodrzewi

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	BRAK WŁAŚCIWEJ OCHRONY ZADRZEWIEN PRZYDROŻNYCH, W TYM STARODRZEWI
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	Na terenie gminy nieodczownym elementem krajobrazu są aleje lub szpalery drzew przydrożnych zbudowanych często ze starodrzewi. W skład gatunkowy drzew wchodzi lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, dęby szypułkowe, itp.
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Zachowanie przydrożnych alei drzew jako cenny element przyrodniczy i kulturowy gminy na mocy ustawy o ochronie przyrody
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Brak środków na realizację zadania.
Działania (co robić?)	W planie ogólnym gminy należy zachować przydrożne zadrzewienia o charakterze alej, szpalerów jako ważny łącznik między siedliskami zapewniający ochronę bioróżnorodności (korytarz ekologiczny), urozmaicenie krajobrazu, regulator mikroklimatu, naturalny filtr powietrza, ochrona przed hałasem, ochrona gleb, zwiększenie retencji wody w glebie, itp.
Ważność problemu	2

Tabela 41. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI: Obszar potencjalnych szkód górniczych

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	OBSZAR POTENCJALNYCH SZKÓD GÓRNICZYCH
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	Eksploracja złoża „Bukowa Góra” oraz „Liściasta Góra” spowoduje powstanie wyrobisk górniczych w wyniku robot strzelniczych powodujących drgania sejsmiczne oraz rozrzut odłamków, czego skutkiem mogą być szkody górnicze.

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	OBSZAR POTENCJALNYCH SZKÓD GÓRNICZYCH
	Złoże „Liściasta Góra” położone jest w obrębie Lubański Wielki Las. Powierzchnia jest konfliktowa ze względu na występowanie lasów.
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Eksploracja surowców powinna w maksymalny sposób uwzględniać wymogi ochrony środowiska przyrodniczego oraz minimalizować negatywne skutki. Wyrobniska poeksploatacyjne należy poddać rekultywacji zgodnie z obowiązującymi pozwoleniami.
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Bezpośrednim efektem jest naruszenie rzeźby terenu, gleb i stosunków wodnych.
Działania (co robić?)	Prowadzenie sukcesywnej rekultywacji w kierunku wodno-leśnym zdegradowanych na skutek eksploatacji terenów złóż bazaltu.
Ważność problemu	3

Tabela 42. OCHRONA WÓD: Niezadowalający stan czystości wód powierzchniowych

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	NIEZADOWALAJĄCY STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	Wody powierzchniowe na terenie Gminy Platerówka nie są objęte monitoringiem stanu czystości cieków wodnych. Jakość wód jest zadowalająca, niemniej jednak nierozwiązanym problemem stanowi brak uporządkowanej gospodarki wodno-ściekowej w regionie.
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Podniesienie poziomu zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę pitną oraz w system odprowadzania ścieków do oczyszczalni w Sulikowie.
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Problem związany jest z nieszczelnymi zbiornikami bezodpływowymi na terenie gminy oraz nawozami i środkami ochrony roślin spływającymi systemem rowów melioracyjnych z pól uprawnych do cieków wodnych.
Działania (co robić?)	Poprawę środowiska, szczególnie czystość wód powierzchniowych uzyska się poprzez budowę sieci kanalizacyjnej, modernizację wyposażenia gospodarstw w infrastrukturę służącą ochronie środowiska, zagospodarowanie zanieczyszczeń bytowo-rolniczych, stosowanie naturalnych metod uprawowych, kontrolę odprowadzanych nieczystości do potoków. Dodatkowo należy zlikwidować miejsca będące składowiskami odpadów.
Ważność problemu	1

Tabela 43. OCHRONA WÓD: Zagrożenie powodziowe

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	ZAGROŻENIE POWODZIOWE
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	W Platerówce nie odnotowano istotnego zagrożenia na skutek powodzi. Wylewy rzek i potoków występują tylko lokalnie, głównie w północnej części gminy, w górnym biegu cieków Lipa (prawostronny dopływ rzeki Włosienica).
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Brak lokalizowania zabudowy mieszkaniowej w strefie potencjalnych terenów zalewowych.
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Powodzie są spowodowane w znacznej mierze na skutek regulacji rzek.
Działania (co robić?)	➤ Unikanie lokalizowania stref zabudowy mieszkaniowej na terenach zalewowych, głównie w północnej części gminy. ➤ Zachowanie roślinności na brzegach rzek. ➤ Brak regulowania rzek.

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	ZAGROŻENIE POWODZIOWE
Ważność problemu	1

Tabela 44. OCHRONA POWIETRZA: Niska emisja z kotłowni lokalnych i palenisk domowych

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	NISKA EMISJA Z KOTŁOWNI LOKALNYCH I PALENISK DOMOWYCH
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	Jedynymi źródłami emisji są procesy grzewcze (indywidualne ogrzewanie domów) i procesy technologiczne kopalni bazaltu. Stan czystości powietrza atmosferycznego nie jest zadowalający, jednak na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się spadek poziomu zanieczyszczeń.
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Poziom zanieczyszczeń do powietrza nie powinien przekraczać dopuszczalnych norm.
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Przyczyną występowania zanieczyszczeń są stosowane indywidualne, przestarzałe paleniska urządzeń grzewczych opalane niskowartościowym węglem o dużej zawartości siarki i popiołu, spalanie w domowych paleniskach odpadów oraz towarzyszące temu zjawisku warunki meteorologiczne i ukształtowanie terenu.
Działania (co robić?)	Zmiana systemów grzewczych z pieców węglowych na ogrzewanie gazowe lub pochodzące z energii odnawialnej.
Ważność problemu	1

Tabela 45. KONFLIKTY SPOŁECZNE: Hałas drogowy

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	HAŁAS DROGOWY
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	W gminie najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, który wzrasta wraz z rozwojem motoryzacji. Nie prowadzi się badań akustycznych natężenia hałasu. Przez gminę przebiega droga nr 357 Lubań-Sulików i nr 358 Gmina Platerówka – Gmina Leśna
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Poziom hałasu na terenach zabudowy zagrodowej nie powinien przekraczać dopuszczalnych norm.
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Hałas drogowy w dużej mierze związany on jest ze złym stanem nawierzchni dróg. O wielkości poziomu hałasu decydują także: natężenie ruchu, prędkość pojazdów, płynność ruchu, nachylenie jezdni, a także kultura jazdy kierowców.
Działania (co robić?)	gmin Docelowo ruch tranzytowy powinien być wyprowadzony z obszaru gminy. Nie należy lokalizować zabudowy mieszkaniowej w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych, zwłaszcza w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 357 i 358. Propagowanie ruchu rowerowego na rzecz samochodowego. Nowa zabudowa mieszkaniowa powinna być planowana w odległości zapewniającej zachowanie dopuszczalnych poziomów rozprzestrzeniania się dźwięku zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014, poz. 112). Drogi wojewódzkie i gminne wymagają przebudowy nawierzchni w celu poprawienia ich stanu technicznego.
Ważność problemu	2

Tabela 46. OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO: Zły stan zabytków kulturowych

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	ZŁY STAN ZABYTEKÓW KULTUROWYCH
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	Wszystkie obiekty objęte ochroną Konserwatora Zabytków oraz większość proponowanych do ochrony obiektów jest bardzo złym stanie technicznym i wymagają odrestaurowania.
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Przeprowadzenie konserwacji i rewitalizacji obiektów o wartości kulturowych. Objęcie ochroną konserwatorską i archeologiczną obiektów wskazanych w opracowaniu ekofizjograficznym.
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Taki stan obiektów wynika głównie ze złego użytkowania, wyeksploatowania, niewłaściwych remontów obiektów.
Działania (co robić?)	Ochrona wartości kulturowych gminy powinna być realizowana poprzez: ➤ zachowanie pierwotnych struktur i form osadnictwa, ➤ podjęcie skutecznych działań na rzecz znalezienia właściwego użytkownika dla założenia pałacowo-parkowego we Włosieniu Dolnym, zabezpieczenie doraźne i przeprowadzenie remontu konserwatorskiego, ➤ stworzenie preferencyjnego systemu finansowania remontów obiektów o wartościach kulturowych, ➤ wykorzystanie obiektów zabytkowych dla potrzeb turystycznych i publicznych, ➤ kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do lokalnej tradycji i racjonalne gospodarowanie terenami budowlanymi, ➤ przekształcanie obiektów i obszarów dysharmonijnych, zdegradowanych w oparciu i w nawiązaniu do historycznych form architektonicznych lub nowoczesnych o wysokich walorach architektonicznych, ➤ rozszerzenie zapisów dotyczących ochrony konserwatorskiej w planach zagospodarowania przestrzennego (m.in. ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej), ➤ objęcie wpisem do rejestru zabytków najcenniejszych obiektów, ➤ aktualizację i weryfikację ewidencji konserwatorskiej
Ważność problemu	1

Tabela 47. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI: Zmniejszenie odporności obszarów poddanych procesom erozji i denudacji

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	ZMNIJSZENIE ODPORNOŚCI OBSZARÓW Poddanych PROCESOM EROZJI I DENUDACJI
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	Zjawisko erozji wietrznej obejmuje ok. 35,8% powierzchni użytków rolnych. Najbardziej zagrożone są grunty orne położone na otwartych przestrzeniach, na których prowadzona jest działalność rolnicza, w obrębach o stosunkowo niskim udziale zadrzewień.
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Podniesienie walorów krajobrazowych i przyrodniczych obszarów o obniżonej odporności na procesy erozyjne (głównie wietrzeń) poprzez wprowadzanie zadrzewień przydrożnych na gruntach o niskiej bonitacji.
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Najwięcej terenów zagrożonych erozją występuje we Włosieniu i Zalipiu. Są to też obręby o najniższym stopniu lesistości i wskaźniku zadrzewień.
Działania (co robić?)	Wskazane są następujące działania:

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	ZMNIJSZENIE ODPORNOŚCI OBSZARÓW PODDANYCH PROCESOM EROZJI I DENUDACJI
	➤ tworzenie osłon przeciwwietrznych w postaci zadrzewień i zakrzywień; ➤ zaprojektowanie kompleksów gruntów przeznaczonych pod zalesienie.
Ważność problemu	1

Tabela 48.OCHRONA PRZYRODY: Zabudowa lub zasypywanie obszarów biologicznie czynnych

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	ZABUDOWA LUB ZASYPYWANIE OBSZARÓW BIOLOGICZNIE CZYNNYCH
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	Na terenie gminy obserwuje się wzrost zabudowy mieszkaniowej kosztem terenów rolniczych lub zielonych. Problem odnosi się również do dewastacji terenów podlegających rekultywacji (zasypywanie wyrobisk gruzem).
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Należy zachować równowagę między zabudową mieszkaniową a obszarami zieleni. Należy zostawić powierzchnię biologicznie czynną na prywatnych posesjach nie mniej niż 30% powierzchni posesji. Należy również zachować łączniki przyrodnicze (kliny zieleni) w obszarze całej gminy.
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Niska świadomość ekologiczna, wykorzystanie maksymalnej powierzchni użytkowej działki.
Działania (co robić?)	Opracowanie planu ogólnego Gminy Platerówka zgodnie z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi tego obszaru. Pozostawianie powierzchni czynnych biologicznie nie mniejszych, niż 35% powierzchni działki. Zachowywanie powierzchni biologicznie czynnej w sąsiedztwie koryt potoków oraz odsunięcie zabudowy od narażonych na osuwanie się skarp.
Ważność problemu	2

Tabela 49.OCHRONA GLEB: Rozwój zabudowy mieszkaniowej na glebach podlegających ochronie

NAZWA PROBLEMU ŚRODOWISKOWEGO	ROZWÓJ ZABUDOWY NA GLEBACH PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE
Opis stanu istniejącego (jak jest?)	Niemal cała gminy położona jest na glebach klasy III i IV, za wyjątkiem Lubańskiego Wielkiego Lasu.
Opis stanu pożądanego (jak powinno być?)	Wyłączenie funkcji mieszkaniowej i usługowej z terenów podlegających ochronie gleb. Pozostawienie tych gruntów w użytkowaniu rolniczym.
Powody wystąpienia problemu środowiskowego (dlaczego nie jest tak, jak być powinno?)	Rozwój zabudowy mieszkaniowej i usługowo-gospodarczej, zwłaszcza w Platerówce.
Działania (co robić?)	Wykluczenie w planie ogólnym gminy gruntów klas bonitacyjnych: IIIa i IIIb spod zabudowy. Ograniczenie zabudowy na terenach gruntów klas IVa i IVb.
Ważność problemu	2

Podsumowując, największe konflikty/problemy środowiskowe na terenie Gminy Platerówka można przewidzieć w 7 obszarach:

- 1) OCHRONA PRZYRODY: Brak właściwej ochrony prawnej terenów cennych przyrodniczo, Brak właściwej ochrony zadrzewień przydrożnych, w tym starodrzewi, Zabudowa lub zasypywanie obszarów biologicznie czynnych
- 2) OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI: Obszar potencjalnych szkód górniczych, Zmniejszenie odporności obszarów poddanych procesom erozji i denudacji
- 3) OCHRONA WÓD: Niezadowalający stan czystości wód powierzchniowych, Zagrożenie powodziowe
- 4) OCHRONA POWIETRZA: Niska emisja z kotłowni lokalnych i palenisk domowych
- 5) KONFLIKTY SPOŁECZNE: Hałas drogowy
- 6) OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO: Zły stan zabytków kulturowych
- 7) OCHRONA GLEB: Rozwój zabudowy mieszkaniowej na glebach podlegających ochronie

Właściwym mechanizmem skutecznego zapobiegania sytuacjom konfliktogennym jest zachęcanie społeczności do aktywnego udziału w postępowaniach administracyjnych na etapie uchwalania planu ogólnego gminy, strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz kampanie informacyjno-edukacyjne, etc.

Na mapie nr 12 przedstawiono najistotniejsze zagrożenia środowiska w kontekście zagospodarowania przestrzennego gminy.

4. Wstępna prognoza dalszych zmian zachodzących w środowisku

Wstępna prognoza stanowi pierwsze podejście zaobserwowania dalszych zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym pod wpływem istniejącego użytkowania i zagospodarowania. Prognoza opiera się na informacjach o aktualnym stanie środowiska Gminy Platerówka ujętych w diagnozie, istotne są również informacje o funkcjonowaniu środowiska, aktualnym stanie zagospodarowania i odporności środowiska na degradację.

Dobór narzędzi oceny przewidywanych zmian powinien być na tyle skuteczny, aby wskazać te elementy i cechy środowiska, których stan będzie ulegał pogorszeniu. Na tej podstawie sformułowanie w ostatnim etapie ekofizjografii wskazań służących minimalizacji niekorzystnych zmian w środowisku należy traktować jako nadrzędne w dokumentach planistycznych.

Metoda prognozowania stanowi rozwinięcie metody służącej ocenie odporności środowiska na degradację (w tym antropogeniczną) oraz jego zdolności regeneracyjnych. Należy jednak przyjąć założenie, że pewne formy antropopresji będą występować w sposób niezmienny i długotrwały, tak więc w środowisku będzie następować stopniowa kumulacja ich skutków.

Prognozowane cechy środowiska zostały wyznaczone w oparciu o lokalne uwarunkowania gminy oraz częściowo w oparciu o kierunki rozwoju przestrzennego Gminy Platerówka, które zostały zaproponowane w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego opracowanego w czerwcu w 2000 roku i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Prognoza obejmuje tendencję zmian następujących cech, przy zachowaniu obecnego profilu gminy:

4.1 Kierunek rozwoju rolnictwa

Główną funkcją, jaką przyjęła gmina, jest utrzymanie rolnictwa. Dalszy rozwój produkcji rolniczej w obecnej formie prowadzi do zmniejszenia jego roli w gminie na rzecz funkcji uzupełniających takich jak: turystyka oraz nieuciążliwa produkcja i usługi. Niemniej jednak należy ustalić się strefy gleb chronionych najwyższych klas bonitacji gleb, które powinny być wolne od wszelkich form zainwestowania niezwiązanego z rolnictwem. Przy obecnym użytkowaniu gruntów rolnych istnieje duże prawdopodobieństwo pogłębiania się niekorzystnego zjawiska erozji na terenach otwartych, o spadku powyżej 10% (głównie Włosień, Platerówka). Tereny te powinny być sukcesywnie zalesiane lub należy zachować na nich trwałe użytki zielone.

Zaprzestanie użytkowania trwałych użytków zielonych uruchomi mocno postępujący na terenach odłogowanych proces naturalnej sukcesji wtórnej.

Niewłaściwy dobór maszyn rolniczych może w przyszłości doprowadzić do zwiększenia negatywnego oddziaływania na strukturę gleb. Zaleca się stosowanie maszyn i urządzeń rolniczych dostosowanych do warunków lokalnych i rzeźby terenu gminy. Należy ograniczać maszyny o głębokiej penetracji warstwy ornej.

Brak uregulowanej gospodarki wodno-ściekowej spowoduje wzrost zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego w ciekach wodnych i glebie. Spływy powierzchniowe z pól i gruntów rolnych niosące z sobą ładunek zanieczyszczeń pochodzących ze stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, powinny być częściowo zatrzymywane przez zadrzewienia śródpolne i na brzegach rzek.

Obecnie Gmina Platerówka napotyka się na znaczących dla rolnictwa problem jakim jest susza. Coraz częściej dochodzi do występowania ekstremalnych zjawisk związanych z intensywnymi opadami deszczu lub fal upałów i susz. Gmina Platerówka jest słabo zagrożona suszą rolniczą, nie mniej jednak jak wskazują dane z ISOK jest ekstremalnie zagrożona suszą atmosferyczną i hydrogeologiczną oraz silnie zagrożona suszą hydrologiczną. Realizacja zadań wynikających z Planu przeciwdziałania skutkom suszy (m.in. tworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych, koordynacja działań powiązanych z suszą) polegających np. na zwiększeniu retencji wody, pozwolą w przyszłości zminimalizować skutki suszy.

Zaleca się kontynuowanie gospodarki rolnej z zachowaniem mozaiki rolniczego krajobrazu gminy.

Scenariusz pesymistyczny

Pogłębianie się kryzysu (defektywności) gospodarstw rolnych wraz z obniżaniem ich konkurencyjności na rynku może być wywołane złą sytuacją gospodarczą na rynku pracy (tj. rosnącym bezrobociem wśród lokalnego społeczeństwa, nieopłacalnością rolnictwa, itp.). Spadek zainteresowania rolnictwem może w najbliższych latach prowadzić do całkowitej zmiany funkcji użytkowania gospodarczego terenów rolniczych na cele mieszkaniowe lub działalność przemysłową. Jest to negatywne zjawisko prowadzące do zaniku gleb chronionych wysokich klas bonitacji. Brak działań w zakresie wprowadzania zadrzewień na glebach o niskiej klasy bonitacji będzie systematycznie obniżało odporność środowiska na degradację oraz zdolności do regeneracji.

Brak działań związanych ze zwiększeniem retencji gminy przyspieszy procesy pustoszczenia i suszy.

Scenariusz optymistyczny

Szansą dla rozwoju rolnictwa na terenie gminy jest tworzenie nowej jakości systemu obsługi rolnictwa w postaci nowych punktów skupu i sprzedaży artykułów produkcji rolnej, których obecnie brak. Duże znaczenie w poprawie sytuacji rolniczej mają małe zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego, punkty naprawy sprzętu rolniczego, etc.

Zwiększenie hodowli zwierząt (powrót do tradycyjnych metod wypasu) pozwoliłoby na podniesienie stopnia wykorzystania obecnie nieużytkowanych łąk i pastwisk. Jednocześnie pozwoli to na zagospodarowanie wszystkich niezagospodarowanych lub odłogowanych gruntów, a także zapobieganie użytkowaniu gruntów w sposób niezgodny z ich przeznaczeniem. Duży zapas użytków zielonych może dać szansę na rozwój gospodarstw specjalistycznych, agroturystycznych, ekologicznych oraz powstanie i prowadzenie stadniny koni.

Zwiększenie retencyjności wód w gminie pozwoli na walkę z suszą oraz poprawi zasoby wód podziemnych i powierzchniowych.

4.2 Kierunek rozwoju górnictwa

Uzupełniającą funkcją gminy jest funkcja przemysłowa opierająca się na eksploatacji miejscowych złóż bazaltu. Funkcja przemysłowa koncentruje się na terenie Kopalni Surowców Drogowych w Zarębie w Kamieniołomie bazaltu „Bukowa Góra” i „Liściasta Góra”.

Przewiduje się dalsze wydobywanie złóż surowców kopalnianych na terenie obecnie eksploatowanej „Bukowej Górze” i „Liściasta Góra. Wydobywanie kopalin spowoduje sukcesywne odkrywanie powierzchni ziemi w postaci wyrobiska (kamieniołomu), co spowoduje nieodwracalną

zmianę w rzeźbie terenu, pogorszenie stosunków wodnych i jakości gleby. Zmniejszą się pokłady bazaltu. Eksploatacja surowców powinna odbywać się uwzględniając wymogi ochrony środowiska. Ważnym elementem ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko dla tego rodzaju inwestycji jest wypracowanie właściwych mechanizmów oceny oddziaływania na środowisko dostosowanej do lokalnych uwarunkowań i rozwiązań technologicznych.

Scenariusz pesymistyczny

Zwiększenie wydobycia surowców naturalnych o kolejne udokumentowane pokłady bazaltu spowoduje znaczące przekształcenia krajobrazu gminy, degradację środowiska przyrodniczego, zniszczenie miejsc bytowania wielu gatunków ptaków oraz obniżenie wartości turystycznej gminy – jednego z kierunków rozwoju. Prace wydobywcze prawdopodobnie spowodują obniżenie zwierciadła wód gruntowych, osuszenie terenu oraz jego deformację.

Scenariusz optymistyczny

Ograniczenie wydobycia surowca naturalnego na terenie „Bukowa Góra” i „Liściasta Góra” oraz niedopuszczenie do zmiany w rzeźbie terenu nowych stanowisk bazaltu (Baran, Ostra (Czubatka), Srebrnik i inne wyniesienia bazaltowe) przyczyni się do zachowania unikatowych walorów krajobrazowych gminy, rzeźby terenu, stosunków gruntowo-wodnych oraz środowiska przyrodniczego. Tereny zdegradowane w wyniku intensywnej eksploatacji wyrobisk bazaltowych, poddawane procesom rekultywacji w kierunku wodno-leśnym, wykształcą prawdopodobnie nowe formy ekosystemów zastępczych.

Nieodnawialne zasoby środowiska powinny być zastępowane surowcami zastępczymi na bazie surowców odnawialnych lub odpadów zgodnie z polityką ekologiczną państwa.

4.3 Kierunek rozwoju transportu drogowego

Obecny układ drogowy nie wymaga budowy nowych dróg wyższych klas, a jedynie prac modernizacyjnych. W najbliższych latach przewiduje się przebudowanie głównych ciągów komunikacyjnych z częściową budową chodników dla pieszych na terenie gminy. Działania te usprawnią ruch komunikacyjny wzdłuż gminy. Modernizacji dróg powinno towarzyszyć tworzenie zaplanowanych przydrożnych pasów zadrzewień i zakrzewień mających walory przyrodnicze i ochronne, a także korzystnie wpływających na poprawę warunków mikroklimatycznych, zapobiegające niszczeniu wyremontowanych dróg i zmniejszające zasięg występowania zjawiska erozji na pobliskich gruntach.

Układ osadniczy na terenie gminy koncentruje się wzdłuż ciągów komunikacyjnych, tak więc konieczne jest poprawienie bezpieczeństwa mieszkańców i kierowców poprzez zwiększenie widoczności i przepustowości dróg. Takie działania pozwolą na częściową redukcję hałasu.

Przebudowa lub udrożnienie rolniczych i leśnych dróg.

4.4 Kierunek transportu kolejowego

Przewiduje się wzrost znaczenia linii kolejowej nr 274 relacji Wrocław – Lubiąż przez Gryfów Śląski poprzez wykorzystanie terenów komunikacji kolejowej do nowych funkcji usługowo-warsztatowo-składowych i mieszkaniowych. Przewiduje się objęcie terenów lokalizowanych na terenie gminy Platerówka będących w zarządzie PKP do strefy komunikacyjnej.

4.5 Rozwój infrastruktury i urządzeń infrastruktury technicznej

Gospodarka wodno-ściekowa

Jakość wód powierzchniowych na terenie Gminy Platerówka można określić jako zadowalającą, jednak brak bezpośrednich odniesień do monitoringu wód determinuje zachowanie zasady przezorności. Dużym czynnikiem wpływającym na zmiany w środowisku wodnym, pomimo zdolności cieków wodnych do samoregulacji, są niekontrolowane ogniska zanieczyszczeń socjalno-bytowych i pochodzących z rolnictwa. W najbliższej perspektywie samorząd gminny planuje kontynuowanie działań w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie Gminy, np. poprzez rozbudowę istniejącej sieci kanalizacyjnej w miejscowościach Włosień i Platerówka. Istotnym źródłem emisji na zanieczyszczenie wód i gleb ma działalność wydobywcza złóż bazaltu w „Bukowa Góra” i „Liściasta Góra”. Wraz z budową sieci kanalizacyjnej poprawi się jakość wód powierzchniowych oraz ograniczone zostanie źródło zanieczyszczeń.

Energetyka

Przewiduje się coraz większy wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną zarówno na potrzeby osób fizycznych (mieszkańców) jak podmiotów gospodarczych. Jednym z priorytetów Gminy w najbliższych latach będzie wzrost wykorzystania energii alternatywnej. gmina posiada duży potencjał wietrzności, zwłaszcza w centralnej części gminy, na terenach otwartych, co predysponuje ją do możliwości wykorzystania energii odnawialnej w postaci elektrowni wiatrowych. Lokalizacja dla tego rodzaju inwestycji powinna jednak spełniać podstawowe przesłanki związane z zachowaniem wymogów ochrony środowiska, aby zminimalizować oddziaływanie na awifaunę, chiropterofaunę, klimat akustyczny, drgania, krajobraz.

Telekomunikacja

W najbliższej perspektywie zakłada się możliwość przyłączenia kolejnych abonamentów do sieci telekomunikacyjnej. Przewiduje się budowę kablowej linii światło wodnej relacji BB30673 Tłoki – BB34505 Olszyna (PKL3F447) – BB33791 Sulików (PKL3F448) – BB34522 Zgorzelec (PKL3F49).

Gospodarka cieplna

Dominującym systemem grzewczym w gospodarstwach rolnych na terenie gminy jest przestarzały układ grzewczy opalany głównie niskowartościowym węglem o dużej zawartości siarki i popiołu. W Programie Ochrony Środowiska Gmina przyjęła jeden z celów długoterminowych zmniejszanie emisji zanieczyszczeń powietrza z tzw. niskich źródeł emisji.

W ostatnim okresie coraz częstszym sposobem ograniczania emisji jest wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Alternatywą dla paliw konwencjonalnych jest wykorzystanie energii słonecznej czy wiatrowej. Ze względu na uwarunkowania lokalne na terenie gminy możliwe jest wykorzystanie energii słonecznej, w mniejszym stopniu wiatrowej. Terenami predestynowanymi dla lokalizacji farm wiatrowych są obszary w Włosieniu i Zalipiu.

W zależności od przyjętych działań przewiduje się dwa scenariusze stanu jakości powietrza atmosferycznego i wód na terenie Gminy Platerówka.

Scenariusz pesymistyczny

Brak działań zmierzających do skanalizowania gminy spowoduje nielegalne zrzuty zanieczyszczeń ściekowych bezpośrednio do wód gruntowych, co w konsekwencji wpłynie na jakość gleb i roślinności, w tym roślinności uprawnej. Zanieczyszczone wody powierzchniowe to również utrata bioróżnorodności ryb, zakwity glonów i zatrucia wód.

Stosunkowo niewielka aktywność w zakresie działań termomodernizacyjnych obiektów budowlanych spowoduje w dalszej perspektywie wzrost stężenia dwutlenku siarki oraz duże straty energii w gospodarstwach, zwłaszcza w sezonie grzewczym. Budynki mieszkalne będą cechować się wciąż dużą nieszczelnością i niską izolacyjnością. Domowe paleniska będą źródłem emisji szkodliwych substancji do powietrza. Nieustanne podwyżki cen za media powodują częstsze stosowanie przez mieszkańców alternatywnych („domowych”) sposobów wytwarzania niezbędnej energii i ciepła. Czynnikiem mobilizującym tego rodzaju postawy jest niska świadomość ekologiczna mieszkańców, brak poszukiwania nowych zastępczych źródeł energii.

Scenariusz optymistyczny

Redukcja zanieczyszczeń i przywracanie naturalnych funkcji ekosystemów wodnych będzie możliwa poprzez wprowadzanie nowoczesnych technologii w zakresie oczyszczania ścieków. Na terenie gminy dalszy rozwój sieci kanalizacyjnej pozwoli na większą kontrolę przed nielegalnym zrzutem zanieczyszczeń do wód powierzchniowych. Systematyczne kontrole zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków ma również kluczowe znaczenie przy poprawie jakości wód powierzchniowych. Dążenie gminy w kierunku edukacji związanej ze zmniejszeniem stosowania nawozów sztucznych i pestycydów pozwoli na ograniczenie spływu zanieczyszczeń organicznych do wód.

Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł niskiej emisji na terenie Gminy Platerówka poprzez systematyczną zmianę opalania węglowego na gazowe, olejowe oraz na pompy ciepła

Gmina będzie kontynuowała program „Czyste Powietrze”, które od kilku lat z sukcesem wdraża. Gmina powinna promować działania dążące do zmiany paliwa na bardziej ekologiczne, jak np. olej opałowy czy gaz, a także wymiana starych mało efektywnych kotłów opalanych węglem na nowoczesne źródła ciepła o wysokiej sprawności i niskiej emisji zanieczyszczeń. Spowoduje to wyeliminowanie źródeł spalania niskiej jakości węgla, ale również często spalanie w piecach domowych odpadów plastikowych prowadzące do emisji specyficznych zanieczyszczeń powietrza.

Działania w zakresie poprawy izolacyjności budynków w połączeniu z wymianą kotłów na urządzenia nowej generacji spowodują w kolejnych latach zmniejszenie energochłonności nawet o 50%, a tym samym przyczyniają się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń.

Polityka Ekologiczna Państwa przewiduje rozwój energetyki alternatywnej. Gmina Platerówka posiada potencjał lokalizacyjny do wykorzystywania energii słonecznej, w mniejszym stopniu wiatrowej. Ukierunkowanie działań w tym obszarze przyniesie gminie wymierne efekty w postaci procentowego wzrostu wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii.

4.6 Kierunek turystyczny

Obecnie Gmina nie posiada rozwiniętej infrastruktury turystycznej w postaci bazy noclegowej, gastronomicznej oraz atrakcyjnych ofert rekreacyjnych. Niewątpliwymi atutami turystycznymi Gminy są: jej położenie w pasie sudeckim, obecność szlaków turystycznych i historycznych, ścieżek rowerowych, duży udział kompleksów leśnych, kilka zbiorników wodnych. Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2007-2013 przyczynił się do rozbudowy szlaków rowerowych oraz parkingów samochodowo- rowerowych w Platerówce (w pobliżu siedziby władz gminnych).

Scenariusz pesymistyczny

Brak inwestycji turystycznych spowoduje całkowity zanik funkcji turystycznej i rekreacyjnej Gminy. Obiekty zabytkowe popadną w ruinę, ścieżki rowerowe zarosną, a szlaki turystyczne nie będą niosły żadnych treści dydaktyczno-informacyjnych. Sąsiedztwo atrakcyjniejszych pod względem turystycznym miejsc spowoduje brak zainteresowania Gminą Platerówką.

Scenariusz optymistyczny

Rozwój infrastruktury turystycznej, baz noclegowych, punktów gastronomicznych, szlaków rowerowo-piesznych wpłynie na wizerunek Gminy jako atrakcyjnego miejsca do wypoczynku. Zakłada się powolny rozwój infrastruktury turystycznej, w tym rowerowej, która powiązana byłaby z ważnymi obiektami zabytkowymi i atrakcyjnymi punktami widokowymi na terenie Gminy. Wraz z rozwojem turystycznym gminy podniósłby się standard jakości życia mieszkańców, polepszyłaby się sytuacja na rynku pracy, być może wprowadzono by lokalną produkcję promującą walory gminy. Pod potencjalne ścieżki rowerowe można wykorzystać sieć istniejących dróg rolniczych i leśnych, po ich wcześniejszym przystosowaniu i odpowiednim oznaczeniu.

4.7 Kierunek mieszkalnictwo

Nie ma przesłanek do wyznaczania nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej. Jednakże wobec perspektywicznych zamierzeń rozwojowych gminy związanych z pogłębianiem funkcji mieszkaniowej i agroturystycznej zasadne jest powiększenie terenów zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej w nawiązaniu do istniejących ciągów osadniczych. Prognozuje się wprowadzenie niezbędnych modyfikacji, modernizacji i odnowy wybranych elementów istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Ponadto, przewiduje się w kolejnych latach zaktualizowanie o niniejsze opracowanie dokumentacji planistycznych gminy w postaci planu ogólnego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy. Przyszły kierunek gminy powinien respektować wszystkie standardy dla ich zagospodarowania przestrzennego, które powinny uwzględniać m.in.: wymogi ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Scenariusz pesymistyczny

Brak aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w całej gminie warunkuje ustawową konieczność uzyskania decyzji o warunkach zagospodarowania lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (odpowiednio art. 50 ust.1 i art. 59 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Dz.U.2024, poz. 1130z późn. zm.). Jednym z etapów postępowania ws. decyzji o warunkach zagospodarowania oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego jest analiza warunków zagospodarowania terenu wynikająca z planu ogólnego gminy oraz zasad jego zabudowy, jednak w praktyce w wielu przypadkach realizacja takiego modelu działań może prowadzić do nieuporządkowanej zabudowy. Nie można odmówić wydania wzmiankowanych decyzji, jeśli nie zachodzą ku temu istotne przeszkody prawne. Tak, więc jest to dość kulawy mechanizm planistyczny zupełnie nie zabezpieczający struktur funkcjonalno-przestrzennych gminy przed nieuciążliwym ich zagospodarowaniem. W efekcie powoduje to obniżenie walorów estetycznych i użytkowych gminy.

Scenariusz optymistyczny

Zachowanie funkcji mieszkaniowej zgodnie z aktualizowanym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego pozwoli uporządkować zabudowę mieszkaniową zgodnie z równoważnym rozwojem gminy. Tym samym poprawi się wizualny walor gminy oraz funkcjonalność dostosowana do lokalnych warunków środowiskowych.

4.8 Kierunek przyrodniczy

Obecnie gmina nie posiada innych form ochrony przyrody niż pomniki przyrody ożywionej. Inwentaryzacja gminy z 1996 roku wyraźnie określa obszary cenne przyrodniczo, choć jest to opracowanie wymagające aktualizacji. Dalsze działania powinny być nastawione na ponowne zinwentaryzowanie i zwaloryzowanie zasobów przyrodniczych gminy. Wszelkie działania

inwestycyjne powinny realizować wymogi polityki ekologicznej państwa oraz kierować się zasadą przezorności. Procesy przyrodnicze są bardzo wrażliwe na wszelkie zmiany zachodzące w środowisku.

Scenariusz pesymistyczny

Zanikanie półnaturalnych siedlisk przyrodniczych spowodowane brakiem użytkowania trwałych użytków zielonych (łąk i pastwisk). Nasilą się procesy naturalnej sukcesji wtórnej. W efekcie obszary te będą przechodzić przez różne stadia rozwoju roślinności aż do wykształcenia klimaksu w postaci zwartego lasu. Zintensyfikowanie działalności przemysłowej, w tym wydobywczej na terenach cennych przyrodniczo oraz prace leśne związane z trzebieżami i rębiami zupełnymi, spowoduje degradację roślinności, zakłócenie procesów bytowych zwierząt, a w przypadku awifauny może doprowadzić do ustąpienia z Lubańskiego Wielkiego Lasu m.in. sóweczki i bociana czarnego. Niekontrolowany rozwój turystyki przyczyni się do nadmiernej penetracji terenów leśnych i zakłócenia funkcjonowania ekosystemów. Rozbudowa sieci transportowej pozbawiona odpowiednich zabezpieczeń dla herpetofauny w miejscach przecinania się ich naturalnych szlaków migracyjnych podczas okresu rozrodczego, spowoduje zwiększenie ich śmiertelności. Natomiast pogorszenie się jakości wód powierzchniowych będzie stanowiło poważne zagrożenie dla ichtiofauny.

Eksploracja „Liściastej Góry” będzie skutkowała trwałą degradacją terenu oraz zmniejszeniem się korytarza ekologicznego Sudety – Bory Dolnośląskie– zachód (GKZ-5A).

Scenariusz optymistyczny

Objęcie ochroną prawną cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów wskazanych w rozdziale Diagnostyka. Pozostawienie terenów przyrodniczo cennych wolnych od zabudowy mieszkaniowej oraz jakiegokolwiek innej formy zainwestowania. Przewiduje się zagospodarowanie szlaków rowerowych i turystycznych wzdłuż atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo miejsc w gminie. Zachowany zostanie również ciąg korytarza ekologicznego, na które składają się ciągi drzew, szpalery i aleje przydrożne, regularnie uzupełniane o nowe nasadzenia. Zachowane zostaną funkcje przyrodnicze obok pozostałych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

4.9 Kierunek leśny

Kontynuowanie ekstensywnej gospodarki leśnej zgodnie z planem urządzania lasu nie zmieni jego charakteru. Las będzie pełnił zarówno funkcję gospodarczą, jak i funkcję przyrodniczą. W kolejnych latach przewiduje się stopniowe zalesianie gruntów o słabych klasach bonitacji zgodnie z założeniami projektu granicy rolno-leśnej gminy. Takie działania w przyszłości spowodują ograniczenie procesów erozyjnych.

5. Wskazania uwarunkowań ekofizjograficznych oraz określenie możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania obszaru

Rozdział ten stanowi syntezę ustaleń analizowanych faz związanych z diagnozą, oceną oraz prognozą, która sporządzona jest dla potrzeb bezpośredniego wykorzystania przez planistów przygotowujących plan ogólny gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz prognozy ooś.

Prawidłowe planowanie urbanistyczne opiera się na grupowaniu w strefy terenów o podobnych funkcjach, wyznaczeniu stref uciążliwych oraz chronionych. Strefy te powinny cechować niską konfliktogennością preferowanych funkcji oraz społeczeństwa. Zakłada się, że o przyporządkowaniu terenów już zainwestowanych do poszczególnych stref funkcjonalnych decyduje istniejący sposób zagospodarowania terenu, jednak na etapie planistycznym należy dążyć do rozwiązywania zaistniałych problemów ochrony środowiska, minimalizacji istniejących lub potencjalnych konfliktów oraz racjonalnego wykorzystania walorów przestrzeni.

Ważnym elementem planistycznym jest wyznaczenie obszarów wolnych od zainwestowania w celu zachowania trwałości procesów przyrodniczych. Dotyczy to w szczególności terenów otwartych, dlatego przewiduje się wyłączenie z zainwestowania następujących obszarów:

- terenów włączonych do strefy przyrodniczej,
- terenów otwartych, których zabudowanie spowoduje fragmentację środowiska, rozdziałając obszary cenne przyrodniczo,
- zwartych kompleksów gleb wysokiej jakości,
- obszarów zdegradowanych w wyniku działalności człowieka, zanim nie zostaną one zrekultywowane,
- obszarów występowania klęsk żywiołowych, intensywnych procesów geodynamicznych i ruchów masowych ziemi,
- terenów zalewowych, zgodnie z wymaganiami ustawy Prawo Wodne,
- obszarów występowania udokumentowanych złóż surowców.

Ponadto, pod rozwój budownictwa mieszkaniowego nie nadają się tereny:

- położone w obrębie ustanowionych bądź potencjalnych stref ograniczonego użytkowania (ciągi komunikacyjne, linie energetyczne, składowiska odpadów, oczyszczalnie ścieków) lub ochrony sanitarnej (cmentarze), jeśli ograniczenia dotyczą zakazu lokalizacji takiej zabudowy,
- na których występują niekorzystne warunki bioklimatyczne,

- z gruntami o złych własnościach geotechnicznych, z podłożem nieprzydatnym do posadowienia budynków, wysokim poziomem wód gruntowych,
- położone w strefach uciążliwego hałasu drogowego, jeśli jednocześnie nie wymaga się zastosowania środków technicznych (ekranowanie, okna o podwyższonej izolacyjności akustycznej) zmniejszających uciążliwości do poziomów dopuszczalnych,
- nie są zachowane normy dotyczące jakości pozostałych komponentów środowiska.

Do projektowanej strefy produkcyjnej preferuje się następujące tereny, na których możliwe jest nowe zainwestowanie:

- są zlokalizowane wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych,
- posiadają dobrą, niepowodującą uciążliwości obsługę komunikacyjną i możliwość zaopatrzenia w media energetyczne,
- nie będą konfliktogenne w stosunku do obszarów przyległych.

Na tym etapie opracowania wydzielono 3 główne grupy wskazań terenów, dla których wydzielono różne formy zagospodarowania, takie jak:

- 1) obszary dla rozwoju funkcji użytkowych społeczno-gospodarczych;
- 2) obszary o funkcjach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych;
- 3) tereny wymagające rekultywacji.

Każda ww grupa wskazań terenów przydatności do pełnienia określonych funkcji społeczno-gospodarczo-przyrodniczych została scharakteryzowana, a następnie określono ich możliwości rozwoju, zalecenia użytkowania, ograniczenia i uwarunkowania ekofizjograficzne.

Uwarunkowania i wskazania ekofizjograficzne zostały przedstawione na mapie nr 13.

Do oceny uwarunkowań ekofizjograficznych wydzielonych jednostek funkcjonalnych przyjęto następujące kryteria:

1. **Analiza potencjałów** – jakim funkcjom zagospodarowania sprzyjają walory i zasoby środowiska na analizowanym terenie?

2. **Kryterium barier prawnych i fizjograficznych oraz ich rang** - obszary, które ze względu na niską przydatność, występowanie różnych ograniczeń lub też o bardzo wysokich wartościach przyrodniczych nie zostaną wskazane do realizacji żadnych funkcji społeczno-gospodarczych i wchodzi w skład systemu terenów otwartych.

3. **Kryterium odporności środowiska na antropopresję i jego zdolności regeneracji** - jeśli jest ona niska, funkcję należy wykluczyć lub ograniczyć intensywność jej realizacji.

4. **Konfrontacja funkcji z jakością środowiska** - w przypadku, gdy przekroczone są normy środowiskowe, odstąpiono od wskazywania funkcji mogących pogorszyć stan środowiska lub podano zalecenia planistyczne dotyczące ograniczenia uciążliwości.

5. **Konfliktogenność preferowanych funkcji** – do realizacji należy wskazać tą funkcję, która jest najmniej konfliktogenna, także w relacji dwóch lub więcej funkcji, które mogą się nakładać na siebie. Należy jednocześnie rozważyć, czy i jakie środki są potrzebne do minimalizacji zagrożeń wynikających z realizacji wskazanej funkcji.

5.1 Obszary dla rozwoju funkcji użytkowych społeczno-gospodarczych

W oparciu o dokonaną ocenę przydatności środowiska do rozwoju funkcji użytkowych na potrzeby Opracowania ekofizjograficznego wyznaczono następujące obszary przydatne do pełnienia różnych funkcji społeczno-gospodarczych:

- Tereny zabudowy mieszkaniowej
- Tereny zabudowy usługowo-gospodarczej
- Tereny gospodarki rolniczej
- Tereny usług sportu, rekreacji i turystyki
- Tereny cmentarzy wraz ze strefą ochrony sanitarnej
- Tereny infrastruktury technicznej;
- Tereny ciągów komunikacyjnych

Charakterystykę poszczególnych obszarów dla rozwoju funkcji użytkowych społeczno-gospodarczych przedstawiono szczegółowo poniżej.

5.1.1 Tereny zabudowy mieszkaniowej (M)

Opis:

Obszary wyznaczone zostały na terenach aktualnie już zabudowanych i zurbanizowanych. Są to tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z ogrodami przydomowymi i niezbędnymi urządzeniami towarzyszącymi lub zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, jak również tereny przeznaczone do zainwestowania wiejskiego.

Zalecane użytkowanie:

- utrzymanie istniejącego układu zabudowy zagrodowej lub jednorodzinnej, rekomenduje się budynki mieszkalne i gospodarcze ceglane, ceglano-kamienne,

tynkowane, jedno- lub dwukondygnacyjne z poddaszem użytkowym, które na terenie gminy występują dość powszechnie,

- zachowanie historycznych układów architektonicznych i wyglądu budynków mieszkaniowych i gospodarczych zapewniających zachowanie ładu architektonicznego;
- zaleca się wzbogacenie otoczenia budynków mieszkalnych o drobne elementy krajobrazu (np. zagospodarowanie zieleni);
- należy dążyć do podwyższenia jakości przestrzeni publicznej ruchu kołowego (np. budowa dróg dojazdowych, parkingów), pieszego (np. budowa chodników) oraz rowerowego (np. budowa dróg rowerowych);
- obowiązkowe podłączenie nowej zabudowy do sieci kanalizacji sanitarnej;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy, budowa szczelnych zbiorników bezodpływowych, prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych na terenie gminy;
- utrzymanie powierzchni biologicznie czynnych (przynajmniej 30% powierzchni) na posesjach;
- rozwój funkcji mieszkaniowej proponuje się prowadzić jako kontynuację istniejącej zabudowy, wzdłuż lokalnych ciągów komunikacyjnych, poza obszarami o funkcji przyrodniczej oraz na gruntach niższych klas bonitacyjnych.

Ze względu na bariery ekologiczne z funkcji społeczno-gospodarczych powinny być wyłączone następujące obszary:

- tereny zalewowe występują na północy gminy, na niewielkim odcinku cieków Lipa (prawostronny dopływ rzeki Włosienica), w górnym jej biegu powinny być wolne od zabudowy mieszkaniowej;
- tereny zagrożone największą erozją, tj. w obrębie miejscowości Włosień (470,60 ha) i Zalipie (309,24 ha), powinny być przeznaczone głównie na cele rolnicze i sukcesywnie zadrzewiane.

Ograniczenia:

- zachowanie ochronnych stref buforowych w bezpośrednim sąsiedztwie innych cieków na terenie gminy;
- uwzględnienie regulacji prawnych wynikających z obecności ujęcia wody i ich stref;
- zachowanie wymaganych odległości od źródeł emisji zanieczyszczeń, w tym przede wszystkim zachowanie dopuszczalnych poziomów hałasu i promieniowania jonizującego.

Zgodnie z art. 114.1. ustawy prawo ochrony środowiska tereny mieszkaniowe podlegają ochronie akustycznej jako tereny o zabudowie mieszkaniowej z usługami rzemieślniczymi oraz zabudowie zagrodowej. Obszar ograniczonego użytkowania w rozumieniu Art. 135 Prawa Ochrony Środowiska będzie konieczny w przypadku, jeśli nie będą mogły być dotrzymane normy środowiskowe poza terenami takimi jak: oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych, kompostownie, trasy komunikacyjne (linie kolejowe i drogi), lotniska, linie i stacje elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne, radiolokacyjne i radionawigacyjne.

Wskazanie uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Strefa mieszkaniowa nie podlegała ocenie odporności na degradację środowiska, gdyż została ona całkowicie przekształcona przez człowieka, zatem nie posiada zdolności do regeneracji. Nowa zabudowa planowana jest również na terenach intensywnie przekształconych przez człowieka.
Barier fizjograficzne	Strefa mieszkaniowa obejmuje obszary o niewielkich spadkach terenu (poniżej 3°). Odległość od cieków wodnych nie powinna być mniejsza niż 10 m.
Warunki podłoża budowlanego	Lokalizacja na terenach o korzystnych warunkach podłoża w rejonie występowania piasków i żwirów trzeciorzędowych.
Waloryzacja wód podziemnych	Głębokość zwierciadła wody gruntowej powinna zalegać powyżej 2 m
Waloryzacja przydatności rolniczej	Korzystne warunki gruntowe pod zabudowę mieszkaniową w postaci niskich klas bonitacyjnych (głównie klasa V-VI).
Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa	Funkcja mieszkaniowa powinna stanowić kontynuację istniejącej zabudowy terenów zurbanizowanych oraz wzdłuż lokalnych ciągów komunikacyjnych. Planowana jest poza cennymi przyrodniczo terenami proponowanymi do objęcia ochroną prawną oraz istniejącymi korytarzami ekologicznymi. Istotne jest, aby tereny te nie stanowiły bariery ekologicznej. Zabudowa mieszkaniowa z zachowaniem powierzchni biologicznie czynnej (przynajmniej 35% powierzchni działki).
Waloryzacja kulturowa	Nowa zabudowa powinna być zgodna architektonicznie z istniejącą formą zabudowy w celu zachowania ładu przestrzennego.

Rekomenduje się wydzielenie 2 podstref: terenów zabudowy mieszkaniowo-zagrodowej z dopuszczeniem nieuciążliwych usług i turystyki, w tym turystyki oraz terenów zabudowy mieszkaniowej ograniczonych dla wprowadzania usług.

5.1.2 Tereny zabudowy usługowo-gospodarczej (Mu)

Opis:

Strefa obejmuje tereny o dominującej funkcji przemysłowej i usługowo- gospodarczej, w tym tereny wydobywania złóż kopalin oraz kilka mniejszych obszarów z przeznaczeniem pod drobne usługi przemysłowe branży: turystycznej, agroturystycznej, przetwórstwa rolno-spożywczego, przeróbki drewna.

Zalecane użytkowanie:

- na terenach głównych podstref usługowo-gospodarczych oraz w bezpośrednim sąsiedztwie wyklucza się lokalizację funkcji mieszkaniowej;

- rozwój drobnej przedsiębiorczości powinien obejmować tereny silnie przekształcone przez człowieka oraz w bliskim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej;
- zaleca się wzbogacenie otoczenia budynków usługowych o drobne elementy zieleni urządzonej i pasów zadrzewień oddzielających poszczególne funkcje;
- lokalizacja na terenach uzbrojonych w infrastrukturę techniczną.

Ograniczenia:

- zachowanie ochronnych stref buforowych w bezpośrednim sąsiedztwie innych cieków na terenie gminy;
- uwzględnienie regulacji prawnych wynikających z obecności ujęcia wody i ich stref;
- zachowanie wymaganych odległości od źródeł emisji zanieczyszczeń, w tym przede wszystkim zachowanie dopuszczalnych poziomów hałasu i promieniowania niejonizującego;
- ze względu na bliskość budynków mieszkalnych należy unikać lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym w szczególności emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz hałasu.

Wskazanie uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Strefa nie podlegała ocenie odporności na degradację środowiska, gdyż została ona całkowicie przekształcona przez człowieka, zatem nie posiada zdolności do regeneracji. Wszelkie emisje związane z funkcją usługowo-gospodarczą nie powinny wychodzić poza granice nieruchomości.
Barier fizjograficzne	Strefy wydobywania zaplanowano na terenach aktualnej i potencjalnej eksploatacji złóż kopalin. Strefy usługowe zlokalizowano na terenach o niewielkich spadkach terenu i głębokim zaleganiu wód gruntowych. W sektorze usługowym nie dopuszcza się działań mogących powodować wzrost uciążliwości hałasu, wibracje lub zanieczyszczenie powietrza. Strefy ochrony ujęć wód. Dalszy rozwój drobnej przedsiębiorczości powinien obejmować tereny silnie przekształcone przez człowieka.
Warunki podłoża budowlanego	Lokalizacja na terenach o korzystnych warunkach podłoża
Waloryzacja wód podziemnych	Głębokość zwierciadła wody gruntowej powinna zalegać powyżej 2 m
Waloryzacja przydatności rolnej	Korzystne warunki gruntowe pod zabudowę mieszkaniową w postaci niskich klas bonitacyjnych (głównie klasa V-VI).
Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa	Strefy zaplanowano w znacznej odległości od istniejących cennych obszarów przyrodniczych. Strefy wydobywania kopalin będą miały istotny wpływ na lokalne zmiany w krajobrazie, jednak prawidłowo przeprowadzona rekultywacja terenów po zakończonej eksploatacji pozwoli na przywrócenie walorów przyrodniczych tym obszarom.
Waloryzacja kulturowa	Strefy usługowo-gospodarcze zaplanowano poza obszarami występowania cennych obiektów kulturowych.

5.1.3 Tereny gospodarki rolniczej (R)

Opis:

Strefa obejmuje wszystkie tereny aktualnie wykorzystywane rolniczo. Nie przewiduje się wprowadzania nowych obszarów rolniczych.

Zalecane użytkowanie:

- zachowanie terenów rolniczych na cele produkcyjne; konieczne jest wyłączenie z zainwestowania gruntów rolnych klas bonitacji III-IV i zachowanie na tych terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej i niewprowadzanie zmian sposobu zagospodarowania przestrzennego;
- zachowanie zadrzewień śródpolnych wzdłuż dróg i miedz oraz oczek wodnych w celu przeciwdziałania procesom erozyjnym, tworzenia lokalnych korytarzy ekologicznych oraz zachowania i kształtowania zmienności krajobrazu;
- zachowanie granicy rolno-leśnej na terenie gminy (zachowanie okrajków, ekotonów dla równowagi biologicznej);
- dopuszcza się zmianę funkcji użytkowej na agroturystyczną;
- zaleca się zalesianie latami ugorowanych gruntów rolnych niskich klas bonitacyjnych;
- dopuszcza się możliwość lokalizacji pojedynczych obiektów gospodarki rolnej bez pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, z wyjątkiem terenów trwałych użytków zielonych wzdłuż cieków wodnych;
- w obrębie dolinnych ekosystemów wodno – łąkowych i na terenach zagrożonych erozją zaleca się zastępowanie gruntów ornych trwałymi użytkami zielonymi;
- dopuszcza się budowę małych zbiorników retencji wodnej i stawów rybnych;
- wyklucza się realizowanie nowych składowisk odpadów komunalnych, składowanie odpadów przemysłowych oraz gruzu;
- wyklucza się prowadzenie prac dokumentacyjnych złóż surowców mineralnych i wód podziemnych w dolinami rzek i potoków;
- konieczne jest wyłączenie z zainwestowania gruntów rolnych wysokich klas bonitacji (I-III),
- zaleca się przeciwdziałanie procesom erozyjnym na terenach rolniczych poprzez racjonalne wprowadzanie zadrzewień na glebach o niskich klasach bonitacji;
- zaleca się wprowadzanie praktyk rolniczych przeciwdziałających suszy jak np. zabiegi uprawowe, dodawanie materii organicznej poprawiającej strukturę gleby i jej zdolności do magazynowania wody, wysiew roślin motylkowych wiążących azot w glebie i zatrzymujących wodę, itp.

Ograniczenia:

- ograniczenia prawne wynikające z ochrony gruntów rolnych, ustawy o ochronie przyrody, ustawy o lasach i innych obowiązujących przepisów.

Wskazanie uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Tereny mogą cechować się różną odpornością na degradację środowiska w zależności od czynników fizjograficznych, glebowych, zadrzewień; Na terenie Gminy Platerówka dużą odpornością na degradację charakteryzowały się wszystkie tereny rolne na glebach chronionych. Zdecydowanie większą powierzchnię zajmowały tereny rolne o średniej i niskiej odporności na degradację. Najmniejszą odpornością cechowały się grunty rolne głównie w okolicach Włosienia oraz na południu w okolicach Zalipia. Tereny te powinny być wyłączone z zainwestowania oraz poddane zabiegom przeciwerozrywnym, tj.: zachowanie trwałych użytków zielonych lub poddać zalesieniu.
Barier fizjograficzne	Strefy usługowe zlokalizowano na terenach o niewielkich i średnich spadkach terenu. Erozje i procesy denudacyjne. Zjawisko suszy
Warunki podłoża budowlanego	Lokalizacja na terenach o niekorzystnych warunkach podłoża dla budownictwa ze względu na dużą przepuszczalność gruntów. Tereny, na których występują gleby ochronne powinny zachować funkcje rolnicze, na etapie planowania przestrzennego jest ograniczenie ich przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne, przy czym plan ogólny gminy lub miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, jako akt prawa miejscowego jest prawnym instrumentem tych ograniczeń.
Waloryzacja wód podziemnych	Głębokość zwierciadła wody gruntowej powinna zalegać powyżej 2 m
Waloryzacja przydatności rolniczej	Strefa obejmuje grunty wszystkich klas bonitacyjnych. Wysoki potencjał produkcji rolnej w Zalipiu, Włosieniu i Przylasku, gdzie dominuje rolniczy typ użytkowania ziemi. Na terenie całej gminy dominują kompleksy o dobrej i średniej przydatności rolniczej, co sprzyja gospodarce rolnej. Potencjał środowiska przyrodniczego wskazuje na korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Na skutek zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych w gminie, wskazuje się na tendencję zmniejszania się roli sektora działalności rolnej na korzyść przemysłu i usług.
Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa	Strefa rolnicza stanowi jeden z głównych elementów przyrodniczych gminy. Stanowi siedlisko życia dla wielu gatunków zwierząt i umożliwia ich migrację. Istotne jest zachowanie zadrzewień śródpolnych i oczek wodnych jako elementów urozmaicających i wzbogacających krajobraz. Należy też zwrócić uwagę na prawidłowo prowadzony płodozmian zapewniający naturalną ochronę przez rozprzestrzenianiem się chorób i szkodników.
Waloryzacja kulturowa	Zagospodarowanie rolnicze stanowi jeden z elementów kultury tego obszaru. Należy dążyć do zachowania rolniczego charakteru gminy

5.1.4 Tereny usług, rekreacji i turystyki (U)**Opis:**

Są to tereny przeznaczone na usługi sportowe. Na terenie gminy obecnie brak baz agroturystycznych. Niemniej jednak gmina posiada duży potencjał turystyczny z uwagi na położenie na Podgórzu Izerskim, obecność lasów, zbiorników wodnych, wzgórz, bliskie sąsiedztwo do szlaków górskich. Przez gminę przebiegają 2 szlaki turystyczne:

- 1) fragment niebieskiego szlaku będącego częścią szlaku Sulików-Siekierczyn – Lubań – Olszyna – Gryfów Śl.;

- 2) fragment zielonego szlaku, który rozpoczyna się w Lubaniu i prowadzi przez Kamienną Górę i Lubański Wielki Las.

Jak również 1 szlak rowerowy oznaczony jako ER6 znany jako Euroregionalny Szlak Rowerowy ER-6 "Dolina Bobru", który liczy ok. 130 km, a jej fragment przebiega przez Gminę Platerówka.

Ponadto przez południowo wschodni fragment gminy przebiega część trasy rowerowej Kwisa – ładny mały rynek licząca ok. 39 km. W ramach projektu „Rowerem po granicy – transgraniczna koncepcja ścieżek rowerowych” opracowano Koncepcję przebiegu trasy rowerowej ER3B, której fragment miałby przebiegać przez teren gminy Platerówka jako łączniki (rowerowe trasy dojazdowe) do ER3B. dotyczy to odcinka H Zgorzelec – Tylice-Kunów-Studniska Dolne – Sulików, Mikułowa - Włosień – Platerówka – Zalipie – Grabiszycie Średnie (częściowo istniejąca) oraz odcinka J Zalipie – Bierna -Miedziana (planowana).

Zalecane użytkowanie:

- Utrzymanie istniejących i wyznaczenie nowych szlaków turystycznych opartych o walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe gminy przy współpracy m.in. z PTTK – Oddział Pogórze Izerskie; lokalizacja na pograniczu państw sąsiadujących: Niemcy i Czechy może rozwinąć tzw. turystykę „weekendową”.
- rozwinięcie nowych form turystyki opartych o walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe gminy, rozwój turystyki polegającej na unowocześnianiu i rozbudowie istniejącej bazy turystycznej, wypoczynkowej i na poszerzaniu związanych z nimi ofert;
- zaleca się rozszerzenie infrastruktury rowerowej związanej głównie z wyznaczeniem tras rowerowych na terenie gminy oraz z budową infrastruktury rowerowej (np. parkingi dla rowerów) m.in. w Wielkim lesie Lubańskim i agroturystycznej w parku we Włosieniu.
- rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o istniejące i planowane stawy i zbiorniki wodne.
- rozbudowa sieci dróg rowerowych z zachowaniem ciągłości na styku z innymi gminami i planowaniem zielonej infrastruktury, wzdłuż wzniesień powulkanicznych gminy takich jak: Czubatka; Srebrnik (Góra Staniewicza), Czapla (Baran), stawów wodnych, zrehabilitowanych wyrobisk poeksploatacyjnych, itp.
- stworzenie przy tych szlakach punktów postojowych, które będą spełniały jednocześnie rolę miejsc do odpoczynku i uzyskania informacji o okolicznych atrakcjach turystycznych. Obecnie brakuje odpowiedniej bazy turystycznej, agroturystycznej i noclegowej wraz z wyposażeniem takim jak: parkingi samochodowe, wypożyczalnie rowerów, punkty gastronomiczne i miejsca biwakowe. Wskazuje się na następujące miejsca parkingowe:
 - teren pod wzgórzem Czubatki,

- w parku we Włosieniu przy założeniu pałacowo – parkowym, przy którym biegnie ścieżka rowerowa,
- przy wzgórzu Baran należącej do PGL,
- przy wzgórzu Kamienna.

Użytkowanie dopuszczalne:

- wykorzystanie obiektów zabytkowych oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy na potrzeby turystyczne i publiczne.

Ograniczenia:

- zachowanie praw własnościowych do terenu, prowadzenie szlaków po gruntach gminnych lub Skarbu Państwa;
- minimalizacja presji turystyki na obszary cenne przyrodniczo;
- wprowadzenie jednostronnych zadrzewień wzdłuż istniejących i projektowanych tras rowerowych;
- konieczność inwestycji w infrastrukturę turystyczną;
- gospodarstwa agroturystyczne powinny mieć uregulowaną gospodarkę ściekami,
- brzegi akwenów powinny być wolne od jakiejkolwiek zabudowy;
- należy zachować okrywą biologiczną brzegów.

Wskazanie uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Ze względu na zróżnicowanie obszarowe tereny cechują się różną odpornością na degradację środowiska w zależności od czynników fizjograficznych, glebowych, zadrzewień. W pierwszej kolejności należy zagospodarowywać tereny o dużej zdolności do regeneracji.
Bariery fizjograficzne (rzeźba, gleba, kopaliny)	Strefy zlokalizowano na terenach o średnich i dużych spadkach terenu o zróżnicowanej rzeźbie terenu. Uwzględniono lokalne wzniesienia mogące stanowić punkty widokowe na trasach turystycznych. Tereny rekreacyjne zaplanowano również jako formę rekultywacji nieczynnych wyrobisk złóż kopalin.
Warunki podłoża budowlanego	W strefie przewiduje się głównie inwestycje „miękkie”, bez trwałej zabudowy stąd kryterium podłoża budowlanego nie było rozpatrywane.
Waloryzacja wód podziemnych	W strefie planuje się formę wypoczynku krótkotrwałego bez ingerencji w wody podziemne.
Waloryzacja przydatności rolniczej	Strefa turystyczna powinna być ściśle związana ze strefą rolniczą i przyrodniczą. Obejmuje tereny różnych klas bonitacyjnych i kompleksów przydatności rolniczej. Przy wyznaczaniu szlaków turystycznych korzystne jest wykorzystanie istniejących dróg polnych.
Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa	Zagospodarowanie turystyczne powinno być zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi terenu i forma wypoczynku i zagospodarowania musi wynikać z cech środowiska przez który przebiega. Nowe trasy turystyczne powinny jednak być wyznaczane poza stanowiskami gatunków roślin i zwierząt chronionych;
Waloryzacja kulturowa	Tereny turystyczne częściowo pokrywają się z obszarami kulturowymi.

5.1.5 Tereny cmentarzy wraz ze strefą ochrony sanitarnej

Opis:

Na terenie gminy jest 1 cmentarz w Platerówce stanowiący dziedzictwo historyczne gminy (ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków i Gminnej Ewidencji Zabytków), który wymaga wyznaczenia strefy ochrony sanitarnej.

Zalecane użytkowanie:

- utrzymanie istniejących lokalizacji cmentarzy na terenie gminy;
- wyznaczenie strefy ochrony sanitarnej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 roku w sprawie określenia wymagań sanitarnych dla terenów przeznaczonych pod cmentarze (Dz. U. 1959, Nr 52, poz. 315);
- utrzymanie zieleni (głównie alei, szpalerów drzew) na terenie cmentarzy.

Ograniczenia:

- ograniczenia wynikające z utworzenia strefy ochronnej wokół cmentarza;

Wskazania uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Strefy cmentarzy powinny być zlokalizowane na terenach o wysokiej odporności środowiska na degradację
Bariery fizjograficzne	Uwarunkowania fizjograficzne w strefie nie stwarzają przeciwwskazań do użytkowania terenu.
Warunki podłoża budowlanego	W strefie dopuszcza się budowę kaplicy oraz niepublicznych obiektów towarzyszących związanych z przeznaczeniem podstawowym stąd przy wyznaczaniu stref uwzględniono korzystne warunki podłoża budowlanego.
Waloryzacja wód podziemnych	Głębokość zalegania wód gruntowych w strefie wynosi powyżej 2,5 m.
Waloryzacja przydatności rolniczej	Strefa obejmuje tereny już wykorzystywane jako cmentarze i wyłączone była z oceny waloryzacji przydatności rolniczej.
Waloryzacja kulturowa	Strefa częściowo pokrywa się z obszarami kulturowymi, ze względu na zabytkowy charakter niektórych cmentarzy.

5.1.6 Tereny infrastruktury technicznej (W)

Opis:

Są to tereny infrastruktury sanitarnej. Gmina Platerówka nie posiada własnej oczyszczalni ścieków, dlatego korzysta z komunalnej oczyszczalni ścieków położonej w północno-zachodniej części miejscowości Sulików. Ochrona gleb i wód powinna wpływać na rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy.

Zalecane użytkowanie:

- rozbudowę kanalizacji sanitarnej na terenach zurbanizowanych;
- rozbudowę sieci wodociągowej na terenie zurbanizowanych
- ograniczenie zrzutu zanieczyszczeń ściekowych do zbiorników bezodpływowych;

Ograniczenia:

- wynikające z pozwoleń wodno – prawnych;

Wskazanie uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Strefa ma charakter liniowy i przebiega przez tereny o różnej odporności na degradację. W przeważającej części przebiegają one jednak na terenach już zurbanizowanych i mocno przekształconych przez człowieka, bez zdolności do regeneracji.
Bariery fizjograficzne	Inwestycje w infrastrukturę techniczną.
Warunki podłoża budowlanego	Lokalizacja na terenach o niekorzystnych warunkach podłoża dla budownictwa ze względu na dużą przepuszczalność gruntów
Waloryzacja wód podziemnych	Głębokość zwierciadła wody gruntowej powinna zalegać powyżej 2 m
Waloryzacja przydatności rolniczej	Strefa obejmuje grunty przekształcone antropogenicznie.
Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa	Zapewnienie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych
Waloryzacja kulturowa	Infrastruktura sanitarna może przechodzić przez tereny o znaczeniu kulturowym

5.1.7 Tereny ciągów komunikacyjnych (K)**Opis:**

W omawianym obszarze wyróżnia się: ciągi drogowe oraz kolejowe. Przez Gminę Platerówka przebiegają drogi wojewódzkie nr 357 i 358 oraz sieć drobnych dróg o znaczeniu powiatowym i gminnym. Północną część gminy przecina również linia kolejowa.

Zalecane użytkowanie:

- zachowanie istniejących ciągów komunikacyjnych,
- podwyższenie jakości użytkowej i przestrzennej dróg poprzez prace remontowe,
- należy zachować i uzupełnić istniejące pasy zieleni izolacyjnej w postaci szpalerów lub alei drzew wzdłuż ciągów komunikacyjnych;

Użytkowanie dopuszczalne:

- działania służące bezpieczeństwu ruchu.

Ograniczenia:

- Tereny komunikacyjne nie podlegają ochronie akustycznej według art. 114.1 ustawy prawo ochrony środowiska. Obszar ograniczonego użytkowania w rozumieniu Art. 135 Prawa Ochrony Środowiska będzie konieczny w przypadku, jeśli nie będą mogły być dotrzymane normy środowiskowe poza terenami takimi jak trasy komunikacyjne (linie kolejowe i drogi).

Wskazanie uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Strefa ma charakter liniowy i przebiega przez tereny o różnej odporności na degradację. W przeważającej części przebiegają one jednak na terenach już zurbanizowanych i mocno przekształconych przez człowieka, bez zdolności do regeneracji.
Bariery fizjograficzne	Inwestycje w infrastrukturę drogową
Warunki podłoża budowlanego	Lokalizacja na terenach o niekorzystnych warunkach podłoża dla budownictwa ze względu na dużą przepuszczalność gruntów
Waloryzacja wód podziemnych	Głębokość zwierciadła wody gruntowej powinna zalegać powyżej 2 m
Waloryzacja przydatności rolniczej	Strefa obejmuje grunty przekształcone antropogenicznie.
Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa	Układy drogowe przyczyniają się do fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz wpływają na śmiertelność zwierząt. Budowa zabezpieczeń dla ochrony płazów w miejscach krzyżowania się szlaków migracyjnych w okresie rozrodczym herpetofauny z istniejącymi i potencjalnymi ciągami komunikacyjnymi
Waloryzacja kulturowa	Nie dotyczy

5.2 Obszary o funkcjach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę i ocenę stanu środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Platerówka wyznaczono następujące tereny o funkcjach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowej:

- Tereny ochrony przyrodniczej
- Tereny gospodarki leśnej
- Tereny cenne ze względu na walory historyczno-kulturowe
- Terenów ochrony wód

Charakterystykę poszczególnych obszarów o funkcjach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych przedstawiono szczegółowo poniżej.

5.2.1 Tereny ochrony przyrodniczej (P)

Opis:

Obszar obejmuje wszystkie tereny wyróżnione jako tereny cenne przyrodniczo (obszary o znaczeniu przyrodniczym) oraz strefy ekotonowych wzdłuż cieków wodnych i zwartych kompleksów leśnych. Są to tereny, których zachowanie będzie służyło prawidłowemu funkcjonowaniu środowiska i utrzymaniu różnorodności biologicznej. Obszary o znaczeniu przyrodniczym stanowią istotne ostoje dla fauny zarówno lęgowej, jak i wędrującej. Należą do nich: tereny bagienne, podmokłe, rolnicze elementy krajobrazu jak: oczka wodne, zadrzewienia śródpolne i śródleśne, miedze, wody powierzchniowe (rzeki, stawy) oraz lasy. **Jednym z ważniejszych celów drobnych elementów krajobrazu jest zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych.**

Zalecane użytkowanie:

- zachowanie istniejących i powołanie nowych form ochrony przyrody na terenie gminy wynikających z inwentaryzacji i waloryzacji terenu;
- zachowanie ciągłości i funkcjonalności korytarzy ekologicznych w krajobrazie priorytetowym, w tym korytarzy lokalnych poprzez utrzymanie zadrzewień o charakterze szpalerów i alei przydrożnych, roślinności wzdłuż potoków i mniejszych cieków, elementów krajobrazu rolniczego np. oczek śródpolnych, itp.;
- utrzymanie zadrzewień przydrożnych wzdłuż ciągów komunikacji;
- zachowanie istniejącej zieleni na terenach cmentarzy;
- rozwój budownictwa i projektowanie nowych terenów pod zainwestowanie w sposób zrównoważony w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym, przy minimalizowaniu szkodliwego wpływu na środowisko,
- ochronę naturalnej rzeźby terenu, obniżeń dolinnych;
- ochronę istniejącej szaty roślinnej;
- ochronę pokrywy leśnej;
- wyznaczenie stref ekotonowych o szerokości nie mniejszej niż 100 m od brzegów zbiornika i rzeki, zwartych kompleksów leśnych oraz o szerokości nie mniejszej niż 30 m od innego cieku naturalnego (potoku, strumienia) oraz wyłączenie tej strefy spod zabudowy;
- wprowadzanie stref ochronnych miejsc gniazdowania chronionych gatunków zwierząt oraz siedlisk roślinnych.

Użytkowanie dopuszczalne:

- funkcje turystyczne i agroturystyczne ukierunkowane na promowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy

Ograniczenia:

- ochrona gatunkowa roślin i zwierząt;
- ograniczenia wynikające z ustawy o ochronie przyrody w postaci m.in. zakazów na terenach podlegających prawnej ochronie (istniejące i nowo uchwalone formy ochrony przyrody);
- wynikające z Planów Urządzania Lasu;
- wynikające z obecności ujęć wody;
- ograniczenie przeznaczania na cele nierolnicze i nieleśne.

Wskazanie uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Wysoka odporność środowiska, krótka zdolność do regeneracji. Obejmuje wrażliwe ekosystemy na zmiany stosunków gruntowo-wodnych.
Bariery fizjograficzne (rzeźba, gleba, kopaliny)	Tereny podlegające eksploatacji złóż bazaltu, rozwój mieszkalnictwa
Warunki podłoża budowlanego	Strefa powinna być wyłączona z jakiegokolwiek zabudowy i działalności powodującej trwałe przekształcenia terenu.
Waloryzacja wód podziemnych	Obejmuje tereny o niskim poziomie wód gruntowych, tereny w strefie okresowych podtopień i zagrożenia powodziowego. Urozmaicona rzeźba terenu sprzyjając różnorodności przyrodniczej.
Waloryzacja przydatności rolniczej	Strefa powinna być wyłączona z intensywnej produkcji rolnej, preferowane użytkowanie ekstensywne
Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa	Zachowanie bioróżnorodności terenu wraz z urozmaiconymi formami ekosystemowymi jak zadrzewienie śródpolne, śródleśne, oczka wodne, rzeki, Lubański Wielki Las, itp.
Waloryzacja kulturowa	Elementy krajobrazu kulturowego są spójne z uwarunkowaniami przyrodniczymi

Dla terenów wchodzących w skład przyrodniczego systemu gminy określa się minimalny zakres koniecznych działań przestrzennych mających na celu utrzymanie bądź wzmocnienie funkcji przyrodniczej. Są to m.in.:

- dla obszarów węzłów ekologicznych:
 - zachowanie przyrodniczej struktury użytkowania;
 - zachowanie trwałej pokrywy szaty roślinnej;
 - niedopuszczanie do zmiany sposobu zagospodarowania obszaru poprzez wprowadzenie zakazu zabudowy w planie ogólnym;

- wprowadzenie strefy biologicznej obudowy cieków;
- utrzymanie obecnego sposobu zagospodarowania otoczenia cieków;
- utrzymanie zdolności retencyjnych obszarów podmokłych;
- dla obszaru korytarza ekologicznego Sudety – Bory Dolnośląskie –zachód (GKZ-5A)
 - zachowanie i odtworzenie struktury przestrzennej obszaru zapewniającej utrzymanie ciągłości systemu przyrodniczego;
 - utrzymanie ekstensywnego użytkowania Lubańskiego Wielkiego Lasu pozwalającego na stabilny przebieg procesów przyrodniczych.
- dla pozostałych stref wskazuje się:
 - utrzymanie bądź rozszerzenie funkcji przyrodniczej;
 - utrzymanie zdolności retencyjnych obszarów;
 - zachowanie gleb wysokich klas bonitacyjnych użytkowanych rolniczo, w tym gleb pochodzenia organicznego.

W celu zwiększania bioróżnorodności na obszarze Gminy Platerówka proponuje się:

- wprowadzanie lub zachowanie zadrzewień i zakrzewień, głównie w sąsiedztwie obszarów użytkowanych rolniczo;
- utrzymanie oczek śródpolnych i śródleśnych;
- utrzymanie i właściwa pielęgnacja alei drzew wzdłuż dróg lokalnych;
- utworzenie proponowanych form ochrony przyrody
- konieczność powołania nowych użytków ekologicznych:

- Lubański Wielki Las wokół „Nowego Kamieniołomu” - w oddziałach leśnych: 210, 211, 227, 228, 209, 208, 192, 193, 191, 174, 175, 162, 173, 164, 147, 14, gdzie występują chronione gatunki płazów i gadów oraz gatunki ptaków zagrożone w skali Polski: sóweczka i bocian czarny;

- zachodnią część Lubańskiego Wielkiego Lasu z zalanyymi wyrobiskami - obszar występowania i rozrodu rzadkich gatunków herpetofauny, przede wszystkim gadów. padalca i żmii zygzakowatej oraz występowania płazów ropuchy szarej, żaby trawnej, żaby wodnej, żaby jeziorkowej oraz gadów. Jaszczurki zwinki, jaszczurki żyworodnej, padalca zwyczajnego, zaskrońca zwyczajnego i żmii zygzakowatej;

- podmokłe łąki przy pn.-zach. granicy gminy koło Włosienia Dolnego na prawym brzegu cieku Lipa (prawostronny dopływ rzeki Włosienica) - obszar występowania i rozrodu płazów, takich jak: traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, traszka górską,

grzebiuszka ziemna, ropucha szara, żaba moczarowa, żaba wodna, żaba jeziorkowa oraz gadów - zaskrońca zwyczajnego;

- Prawostronny dopływ Włosienicy - Lipa - ze względu na ochronę ichtiofauny

- potok Włosienica - główny ciek wodny gminy przepływający przez wieś Zalipie, Platerówka, Włosień ze względu na ochronę ichtiofauny; postuluje się ograniczenie zanieczyszczeń i uregulowanie gospodarki ściekowej oraz restytucję odpowiednich gatunków ryb po przeprowadzeniu badań genetycznych i polepszenie warunków dla ich występowania;
- konieczność powołania nowego stanowiska dokumentacyjnego: wierzchołek wzgórza Czubatka ze słupami bazaltowymi,
- konieczność powołania nowych pomników przyrody ożywionej: aleje oraz drzewa pomnikowe o wymiarach i walorach kwalifikujących je do objęcia ochroną prawną, np. cis pospolity *Taxus baccata* obręb Lubań, leśnictwie Platerówka, wydzieleniu 163 c na dz. nr 742/163 ob. Platerówka;
- duży potencjał przyrodniczy należy przypisać regulacji biotycznej (samoregulacyjno-odpornościowej) gminy, na którą składają się tereny otwarte ze śródpolnymi kępami drzew i krzewów, zarośniętymi miedzami, oczkami wodnymi, wzniesieniami bazaltowymi, nieużytkami oraz łąkami.
- zachowanie mozaiki krajobrazowej poprzez utrzymywanie w krajobrazie takich elementów jak: stawy i oczka wodne (m.in. zespół stawów w Platerówce przy drodze do Zawidowa), zadrzewienia śródpolne oraz liniowe płyty zbiorowisk okrajkowych, starodrzewia (m.in. zespół starodrzewia naprzeciwko leśniczówki w Platerówce),
- zadrzewienia brzegów rzek (np. Włosienica) pełnią funkcje retencyjne oraz barier biogeochemicznych dla zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego i nawozów spływających z pól.
- odbudowanie gospodarki zadrzewień ukierunkowanej na: uzupełnienie istniejących zadrzewień wzdłuż rowów, dróg i cieków oraz zadrzewienie i zakrzewienie dróg oraz rowów pozbawionych pasów roślinności;
- ochrona wiejskich i śródpolnych stawów wraz z otaczającymi je zadrzewieniami, jako miejsc rozrodu płazów, zapobieganie wiosennemu wypalaniu traw, wykonywanie nawożenia i oprysków pól w rejonie zbiorników przy bezwietrznej pogodzie i w odległości co najmniej 50m. od zbiornika, zapobieganie powstawaniu dzikich wysypisk śmieci.

- Obszary konfliktogenne: inwestycje na obszarach cennych przyrodniczo, ochrona zadrzewień przydrożnych.

Wymagania dotyczące ochrony poszczególnych grup zwierząt:

W stosunku do dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową wprowadzone są następujące zakazy: zabijania, okaleczania, chwytania, transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, posiadania żywych zwierząt, posiadania zwierząt martwych lub ich części, niszczenie siedlisk i ostoi, wybieranie, posiadanie oraz przechowywanie jaj i inne (Ustawa o ochronie przyrody).

Bardzo ważne jest, żeby zachować siedliska istotne dla danych grup/ gatunków zwierząt. Nie należy meliorować mokradeł, osuszać trzęsawisk oraz innych podmokłych terenów, powinno się natomiast utrzymywać jak najwięcej lasów liściastych lub mieszanych z bogatym runem, zamiast sosnowych monokultur. Nie należy regulować rzek oraz zanieczyszczać jakichkolwiek wód.

W przypadku inwestycji liniowych jak: budowa dróg lub linii kolejowych należy je odpowiednio zabezpieczyć oraz umieścić w odpowiednich miejscach przejścia naziemne i podziemne.

W czasie podjęcia jakichkolwiek działań związanych z ochroną zwierząt zalecana jest konsultacja ze specjalistami: przyrodnikami, pracownikami naukowymi, członkami organizacji pozarządowych.

Jednym z najważniejszych czynników przyczyniających się do ochrony przyrody jest edukacja ekologiczna. Należy rozpowszechniać informacje dotyczące siedlisk oraz gatunków chronionych, sposobu ich ochrony oraz zapobiegania i niwelowania zagrożeń. Istotne jest uświadamianie ludziom korzyści jakie wynikają z bioróżnorodności (np. zmniejszenie liczebności niekorzystnych dla ludzi owadów w wyniku żerowania ptaków i nietoperzy). Ważne jest także zapobieganie zabijaniu zwierząt wynikającego z przesądów, strachu i niewiedzy. Cele te można osiągnąć przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, szkołami oraz wolontariuszami chcącymi działać na rzecz ochrony przyrody, m.in. poprzez lokalne media, prelekcje, materiały informacyjne, czy konkursy dla dzieci.

Ssaki (bez nietoperzy)

Należy objąć ochroną siedliska zajmowane przez gatunki chronione. Istotne jest między innymi utrzymanie mozaiki przeplatających się środowisk, głównie lasów (zwłaszcza liściastych z bogatym runem oraz starymi, dziuplastymi drzewami) i terenów podmokłych. Trzeba ograniczyć ilość nielegalnych składowisk śmieci oraz prowadzić racjonalne wykorzystywanie środków chemicznych stosowanych w rolnictwie.

Należy ograniczyć czynniki zwiększające śmiertelność ssaków, głównie kłusownictwo. Powinno się także zmniejszyć ilość wałęsających się psów i kotów poprzez edukację właścicieli, sterylizację zwierząt, a najlepiej czipowanie oraz rejestrację każdego osobnika.

Nietoperze

Ochroną należy objąć istotne dla nietoperzy miejsca ich żerowania, takie jak tereny leśne, zielone, podmokłe, starorzecza, okolice zbiorników i cieków wodnych. Na obszarach tych należy utrzymywać istniejącą bioróżnorodność oraz unikać odwadniania i zanieczyszczania zbiorników wodnych. Ochrony wymagają również miejsca bytowania oraz hibernacji nietoperzy: dziuplaste drzewa, jaskinie oraz sztuczne podziemia, np. piwnice, stare kopalnie czy bunkry, różnorakie wnęki i nieszczelności budynków, głównie strychy. Obiekty takie należy objąć ochroną prawną oraz odpowiednio je zabezpieczyć. Sposób ochrony zależy od konkretnych miejsc i gatunków nietoperzy.

W przypadku naturalnych i sztucznych stanowisk podziemnych należy uniemożliwić wejście ludziom za pomocą specjalnie skonstruowanej kraty. Trzeba pamiętać o zapewnieniu nietoperzom swobodnego przemieszczania się do wewnątrz i na zewnątrz oraz stabilności warunków mikroklimatycznych panujących w kryjówce. Montaż zabezpieczeń należy wykonywać w okresie letnim, gdy miejsca zimowania nietoperzy zostaną opuszczone przez wszystkie zamieszkujące je osobniki. Ponadto, należy konstruować sztuczne schronienia, takie jak budki dla nietoperzy, np. typu rocket bat box, budki zawieszane na drzewach, itp. i montować je głównie w miejscach, w których jest niewystarczająca ilość naturalnych dziupli (np. w młodych lasach, lasach iglastych). Zapewniają one schronienie w okresie letnim. Należy dobrać odpowiednie modele dla poszczególnych gatunków. Powinno się również tworzyć tzw. hibernakula. Są to gł. specjalnie zbudowane lub zaadaptowane obiekty podziemne, np. stare bunkry. Pozwalają one przetrwać nietoperzom krytyczny dla nich okres zimowy.

Jakiegokolwiek remonty obiektów, w których przebywają nietoperze powinny być wykonywane w czasie ich nieobecności (terminy zależą od celu w jakim schronienia są zajmowane; czy są one miejscem rozrodu, dziennej kryjówki czy hibernacji). Do konserwacji elementów drewnianych należy stosować substancje nieszkodliwe dla kręgowców.

Bardzo ważna jest edukacja zmieniająca istniejący wizerunek nietoperzy, wynikający z przesądów, strachu i niewiedzy. Należy uświadomić ludziom znaczenie nietoperzy oraz sposób ich ochrony, a także istnienie kar wynikających z niestosowania się do Ustawy o ochronie przyrody. Istotne jest również stałe uaktualnianie informacji na temat stanowisk występowania nietoperzy.

Ptaki

Ochrona ptaków występujących na obszarze gminy wymaga zabezpieczenia obszarów rozrodu i żerowania, szczególnej uwagi wymagają kompleksy leśne, tereny podmokłe, łąki, zbiorniki i ciek wodne, zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne. Powinno się również, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, zabronić wypalania obszarów łąk, nieużytków, pastwisk, rowów, pasów przydrożnych lub stref oczeretów lub trzcin.

Przed przeprowadzeniem ocieplania budynków powinny być one skontrolowane przez specjalistę ornitologa pod kątem obecności ptaków. W przypadku obecności gniazd lub młodych osobników prace budowlane należy przełożyć na miesiące jesienne.

Szczególna ochrona wybranych gatunków:

Dla kani rudej ustala się wymóg wyznaczenia stref ochrony całorocznej o promieniu 100 m od gniazda oraz strefy ochrony okresowej o promieniu 500 m od gniazda. Okresowy termin ochrony dla kani czarnej przypada między 01 marca a 31 sierpnia. Zlokalizowanie gniazda oraz wyznaczenie stref ochrony należy dokonać w porozumieniu z władzami ochrony przyrody przy wojewodzie, we współpracy ze środowiskiem naukowym oraz właściwym nadleśnictwem.

Gady i płazy

W celu ochrony herpetofauny należy odpowiednio prowadzić gospodarkę rolną; racjonalnie używać nawozów, chemicznych środków ochrony roślin oraz owadobójczych. Opryski oraz nawożenie pól należy wykonywać przy bezwietrznej pogodzie, w odległości co najmniej 50 m od zbiorników wodnych. Zbiorniki wodne powinny być otoczone barierą ochronną w postaci roślinności szuwarowej. W przypadku eutrofizacji oczek wodnych należy je odpowiednio pogłębić.

Istotne dla płazów i gadów jest zachowanie śródpolnych, śródleśnych i wiejskich oczek wodnych, rowów ze stojącą wodą, małych stawów wraz z otaczającą je roślinnością, zarówno zielną jak i drzewiastą, miedz i ekotonów między polami uprawnymi i lasami, a także wilgotnych łąk i lasów, zwłaszcza lasów liściastych i mieszanych o bogatym podszyciu. W przypadku zaniku zbiorników wodnych należy je pogłębić. Szczególnie ważne jest zapobieganie wiosennemu wypalaniu traw oraz powstawaniu nielegalnych wysypisk odpadów, zwłaszcza w otoczeniu zbiorników wodnych. Tereny, na których wcześniej wydobywano glinę lub żwir powinny podlegać rekultywacji uwzględniającej wymagania płazów i gadów, tzn. w otoczeniu wielkich dołów wyrobiskowych należy utworzyć grupy niewielkich zbiorników (o powierzchni kilkudziesięciu m²) o głębokości 30-80 cm. Utworzone oczka wodne po pewnym czasie zarosną roślinnością szuwarową (gł. trzciną, pałąką), która może rozprzestrzenić się na całej jego powierzchni. Zbiorniki takie pogłębia się dopiero, gdy zarosną do całkowitego zaniku wody (głębokość poniżej 10-15 cm, okresowe wysychanie), zwykle co kilkanaście lat. Zabieg taki przeprowadza się jesienią i pogłębia jedynie część stawu, pozostawiając strefę zarośniętej płycizny.

W przypadku budowy dróg nie powinna być ona prowadzona na obszarach szczególnie cennych dla herpetofauny i z zachowaniem zasad ochronnych, takich jak budowa płotków ochronnych i naprowadzających oraz przejść podziemnych, zwłaszcza w okolicy zbiorników wodnych. Jeśli jednak wspomniane rozwiązanie nie jest możliwe do wykonania zastosować można tzw. rozwiązania doraźne. Jedno z nich polega na umieszczeniu w sezonie rozrodczym siatek wzdłuż drogi (uniemożliwiających płazom przedostanie się na drugą jej stronę) oraz wkopanie w ziemię pojemników (np. wiader) co kilka metrów, do których wpadają przemieszczające się osobniki.

Zwierzęta codziennie powinny być wypuszczane z pojemników do stawu. Do pomocy zaangażować można np. organizacje „ekologiczne” oraz szkoły.

Podobnie jak w przypadku innych cennych walorów przyrodniczych, bardzo istotna dla ochrony herpetofauny jest edukacja. Wiedzę można rozpowszechniać poprzez prelekcje oraz zajęcia praktyczne prowadzone w szkole, czynna ochronę, czy też tabliczki informujące o tym, iż wszystkie gatunki występujących w Polsce płazów i gadów są prawnie chronionymi, a jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie na nie jest zabronione.

Ryby i minogi

W celu ochrony występującej w Gminie Platerówka ichtiofauny wszystkie ciekі wodne oraz zbiorniki wodne znajdujące się w gminie należy chronić przed zanieczyszczeniem. Trzeba zapobiegać nielegalnemu wyrzucaniu do wody odpadów oraz wpuszczaniu ścieków komunalnych. Należy również robić wszystko, aby uniknąć awarii elektrowni wodnych. Do ochrony zasobów wód zobowiązany jest prawnie również użytkownik rybacki. Za gospodarkę rybną odpowiedzialny jest także Polski Związek Wędkarski. Nie proponuje się wyznaczenia obszarów chronionych.

Na odcinkach, gdzie ciekі zachowały swój naturalny charakter, zaleca się ich zachowanie i niestosowanie regulacji.

5.2.2 Tereny gospodarki leśnej (Ls)

Opis:

Znaczną część powierzchni gminy zajmują tereny leśne, które niemal w całości skupione są w zwartym kompleksie Lubańskiego Wielkiego Lasu. Tereny leśne znajdują się w zarządzie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu, w granicach nadleśnictwa Pieńsk w zachodniej części gminy i nadleśnictwa Świeradów we wschodniej części. Lasy pełnią zarówno funkcje ochronne, jak i podlegają gospodarce leśnej. Gospodarka leśna w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa prowadzona jest w oparciu o Plan Urządzania Lasów, a w przypadku lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa nadzór sprawuje Starosta.

Zalecane użytkowanie:

- utrzymanie funkcji ochronnych lasów i gospodarczo-przyrodniczej;
- zaleca się podejmowanie działań mających na celu odbudowę naturalnych typów siedliskowych lasów, podniesienie wieku rębności lasów, podejmowanie działań mających za cel zalesianie użytków rolnych gorszych klas bonitacyjnych, a w szczególności nieużytkowanych rolniczo od kilku lat, na których nastąpiła naturalna sukcesja samosiejek drzew. Zalesianie wybranych gruntów porolnych będzie zapobiegać procesom erozji i denudacji na terenie gminy.

- zapewnienie zrównoważonej gospodarki leśnej zgodnie z Planami Urządzania Lasów,
- zapewnienie leśnego korytarza ekologicznego jako łącznika z leśnymi obszarami sąsiadującymi z gminą;
- tereny leśne mogą być wykorzystywane dla celów turystyki i wypoczynku, przy zachowaniu następujących zasad:
 - turystyczny ruch pieszy powinien odbywać się na wyznaczonych ścieżkach,
 - ruch turystyczny rowerowy i konny powinien być ograniczony do wyznaczonych i odpowiednio urządzonych tras, w tym śródleśnych,
 - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych, biwaków, miejsc odpoczynku itp. miejsc służących wypoczynkowi i rekreacji.
- należy wykluczyć wprowadzanie gatunków obcego pochodzenia;
- zaleca się zachowanie w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz wyrobisk poeksploatacyjnych wypełnionych wodą;
- w lasach oraz na terenach śródleśnych, jak również w odległości do 100 m od granicy lasu, zabrania się działań związanych z wypalaniem wierzchniej warstwy gleby i pozostałości roślinnych;
- zaleca się dolesianie na glebach słabszych klas bonitacyjnych zgodnie z Programem zalesień;
- lasy ochronne na terenie gminy wymagają wzmożonej dbałości o stan zdrowotny i sanitarny, preferowania naturalnego odnowienia lasu, ograniczenia regulowania stosunków wodnych, ograniczonej gospodarki leśnej;
- wyznaczenie tras pieszo-rowerowych celem skanalizowania ruchu turystycznego.
- Zaleca się również ograniczenie zrębów zupełnych na rzecz rębni częściowych, stopniową przebudowę drzewostanu w celu zachowania zgodności drzewostanu z siedliskiem, wykorzystanie i ochronę odnowień z samosiewu oraz wykorzystanie lokalnego materiału sadzeniowego, uzyskanie wielopiętrowych drzewostanów o mozaikowej strukturze i bogatym składzie gatunkowym, zaniechanie wprowadzania obcych elementów florystycznych, zaniechanie regulacji strumieni i osuszania śródleśnych mokradeł, ograniczenie stosowania chemicznych środków ochrony roślin i stopniowe zastępowanie ich metodami biologicznymi, stworzenie warunków do turystycznego zagospodarowania wytypowanych obszarów leśnych, aby zapobiegać występowaniu konfliktów na styku turystyka - ochrona przyrody.
- Zwiększenie w lasach funkcji społecznych: rekreacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych dla społeczeństwa, a nie tylko gospodarcze.

Użytkowanie dopuszczalne:

- pozyskiwanie nasion drzew i krzewów leśnych, prowadzenie gospodarki szkółkarskiej, zagospodarowanie ścieżek leśnych pod aktywną turystykę na terenach Lasów Państwowych; na terenach rolnych przeznaczonych pod zalesienie dopuszcza się

Ograniczenia:

- lasy ochronne, na których należy wprowadzić szczegółowe zasady prowadzenia w nich gospodarki leśnej zgodnie z art. 17 ustawy o lasach z dn. 28 września 1991 r. (tekst jednolity Dz.U. 2025 poz. 567).
- ochrona prawna gatunków roślin i zwierząt;
- ograniczenie prawne ochrony gruntów leśnych;

Wskazania uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Duża odporność środowiska, szybka zdolność do regeneracji
Bariery fizjograficzne	Lasy pełniące funkcje ochronne, lasy społeczne. Strefy ochronne ptaków: kani czarnej i bociana czarnego. Istniejące i planowane formy ochrony przyrody na terenach Lasów Państwowych. Drzewostan powyżej 100 lat - starodrzew. Zróżnicowana rzeźba terenu. Eksploatacja złóż bazaltu „Bukowa Góra”, „Liściasta Góra”
Warunki podłoża budowlanego	Strefa powinna być wyłączona z jakiegokolwiek zabudowy i działalności powodującej trwałe przekształcenia terenu. Należy ograniczyć eksploatację złóż bazaltu
Waloryzacja wód podziemnych	Urozmaicona rzeźba terenu sprzyjając różnorodności przyrodniczej.
Waloryzacja przydatności rolniczej	Strefa wyłączona z produkcji rolnej.
Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa	Strefa obejmuje: • tereny stanowisk gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną; • siedliska przyrodnicze: grądy środkoeuropejskie, łęgi olszowe i olszowo-jesionowe, buczyny, kwaśne dąbrowy, świeże łąki użytkowane ekstensywnie, torfowiska przejściowe, łąki wilgotne; pozostałe siedliska leśne i nieleśne.
Waloryzacja kulturowa	Elementy krajobrazu kulturowego położone są poza terenami leśnymi

W planie ogólnym należy uwzględnić następujące zalecenia:

- Zalesianie wybranych gruntów porolnych będzie zapobiegać procesom erozji i denudacji na terenie gminy. W tym celu wyznaczono granicę rolno-leśną dla 3 obrębów:

Obręb Platerówka:

KL1 – własność Parafii rzymsko-Katolickiej i PGL oraz w mniejszym stopniu przez ANR, częściowo porośnięte kilkuletnim drzewostanem (stan na 2004 r.), przewiduje się stworzenie

zwartego kompleksu leśnego na działkach nr 162/802, 162/803, 162/807, 552/6, 648/2, 648/3, 650/4, 650/11, 650/12, 650/14, 653, 663, 666/1, 666/2, 668/2, 668/5, 668/6, 668/7, 671, 672,2, 675/1, 678/1, 681/2, 681/3 oraz 681/4. Ogólna powierzchnia pod zalesienie wynosi ok. 14,31 ha.

KL-3 – grunty prywatne i ANR, w mniejszym stopniu PGL, przeznaczone jako strefa ochronna dla pobliskich zbiorników wodnych, przewiduje się stworzenie zwartego oKL-4 – działka nr 790/231 własnością Nadleśnictwa w Świeradowie Zdrój, młodnik drzew iglastych o powierzchni ok. 4,90 ha. KL-3 – grunty prywatne i ANR, w mniejszym stopniu PGL, przeznaczone jako strefa ochronna dla pobliskich zbiorników wodnych,

Obręb Włosień:

KL1 – dominuje własność Państwowych Gospodarstw Leśnych (PGL) przeznaczone na gospodarkę leśną, stanowią one brakujące ogniwo do zamknięcia istniejącej enklawy leśnej, przewiduje się stworzenie zwartego kompleksu leśnego na działkach nr 137/648, 138/648, 139/868, 140/648, 140/869, 140/870, 141/299, 311/1, 313/1, 313/2, 335/3, 335/4, 342/3, 673, 852, 862/1, 878. Ogólna powierzchnia pod zalesienie wynosi ok. 30,42 ha. oKL-2 – stanowią własność głównie prywatną, obszar przeznaczony jako strefa ochronna dla pobliskich zbiorników wodnych, przewiduje się stworzenie kompleksu leśnego na działkach nr 436/1, 438, 443, 444, 445, 446, 447, 450, 452. Ogólna powierzchnia pod zalesienie wynosi ok. 3,61 ha.

Obręb Zalipie:

KL-1 – własność Parafii Rzymsko-Katolickiej oraz PGL, grunty porolne zarastające kilkuletnimi drzewami i krzewami, przewiduje się stworzenie kompleksu leśnego na działkach nr 27/1, 28, 29/6, 32, 35/6, 35/7, 35/8, 35/9, 36/4, 36/5, 36/6, 36/7, 95/1, 100/4, 100/7, 112/1, 114/1, 114/5, 114/6, 115, 116/1, 162/30, 162/36, 162/56, 162/639, 162/641, 162/642, 162/645, 162/646, 162/647 oraz 164/140. Ogólna powierzchnia pod zalesienie wynosi ok. 27,07 ha.

KL-2 – własność głównie prywatna, ale też ANR i PGL, przewiduje się stworzenie kompleksu leśnego na działkach nr 130/3, 164/648, 134 oraz 135. Ogólna powierzchnia pod zalesienie wynosi ok. 7,23 ha.

- zachowanie dotychczasowego sposobu gospodarowania kompleksami leśnymi na terenie gminy opiera się na przebudowaniu drzewostanów z wprowadzeniem gatunków odpornych na zanieczyszczenie, pozyskiwaniu drewna z zakazem rębni zupełnej oraz powiększeniu Lubańskiego Wielkiego Lasu i objęcie go częściowo ochroną prawną w postaci użytku ekologicznego.
- północno-wschodniej część gminy należy objąć ekstensywną gospodarką leśną;
- należy wyznaczyć lasy społeczne mające na celu ograniczenie lub zakazanie usuwania drzew oraz przywrócenia lub zachowania korzystnych warunków pozwalających

na zrównoważoną rekreację przy zachowaniu funkcji przyrodniczych (tereny te są wyłączone z gospodarki leśnej).

5.2.3 Tereny cenne ze względu na walory historyczno-kulturowe

Opis:

Są to obszary ochrony szczególnie cennych formacji historyczno-kulturowych nadanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zalecane użytkowanie:

- bardzo zły stan wszystkich obiektów kulturowych na terenie Gminy Platerówka wskazuje na konieczność przeprowadzenia działań konserwacyjnych, rewaloryzacyjnych, adaptacyjnych do współczesnych potrzeb i wymogów;
- uwzględnienie wszystkich stref ochrony konserwatorskiej w planie ogólnym gminy i mpzp;
- Zapisy z Programu Ochrony nad Zabytkami na lata 2025-2028:
 - Priorytet I Kierunek działań: zahamowanie procesów degradacji obiektów i terenów zabytkowych, m.in.
 - Rewitalizacja i konserwacja zabytków sakralnych;
 - Rewitalizacja i konserwacja zabytków architektury rezydencjonalnej oraz zabezpieczenie ruin;
 - Remont budynków gospodarczych oraz mieszkalnych należących do założeń folwarcznych;
 - Rewaloryzacja parków oraz prace pielęgnacyjno-porządkowe założeń parkowych.;
 - Priorytet I Kierunek działań: Zintegrowana ochrona dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego m.in.:
 - Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględniających ochronę obiektów zabytkowych, stanowisk archeologicznych oraz obszarów wskazanych do ochrony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Platerówka; zgodnych z Gminną Ewidencją Zabytków.
 - Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków
 - Opracowanie Planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.
 - Priorytet I Kierunek działań: Ochrona i zachowanie historycznych założeń oraz układów ruralistycznych.

- Priorytet I Kierunek działań: Aktywizacja i integracja społeczeństwa w zakresie ochrony i odpowiedzialności związanej z zachowaniem dziedzictwa kulturowego w miejscu swojego zamieszkania.
- Priorytet II Kierunek działań: Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym.
- Priorytet II Kierunek działań: Dostęp do informacji o zasobach dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego gminy.
- Priorytet II Kierunek działań: Badania oraz specjalistyczne opracowania zasobów dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego gminy.
- Priorytet III Kierunek działań: Promocja dziedzictwa kulturowego Gminy Platerówka.
- Priorytet III Kierunek działań: Wsparcie i rozwój infrastruktury turystycznej.
- Priorytet III Kierunek działań: Działania wzmacniające atrakcyjność zabytków oraz zwiększające estetykę przestrzeni sołectw współtworzących gminę.

Użytkowanie dopuszczalne:

- wykorzystanie obiektów zabytkowych na potrzeby turystyczne i publiczne.

Ograniczenia:

- ograniczenie prawne wynikające z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dn. 23 lipca 2003 r. (Dz.U. 2024, poz. 1292 z póź. zm.);
- wszelkie prace budowlane i ziemne w obrębie obiektów wpisanych do rejestru zabytków muszą być prowadzone tylko ze zezwoleniem WKZ, zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2024, poz. 1292 z póź. zm.), zwłaszcza dotyczy to prac archeologicznych i wykopaliskowych.

Wskazanie uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Nie objęto oceną odporności środowiska na degradację
Bariery fizjograficzne	Brak konserwacji i rewitalizacji powoduje ich niszczenie. Zanieczyszczenie powietrza wpływa na stan ruin i założeń folwarcznych. Brak pielęgnacji w parkach zabytkowych.
Warunki podłoża budowlanego	Strefa powinna być wyłączona z jakiegokolwiek zabudowy i działalności powodującej trwałe przekształcenia terenu.
Waloryzacja wód podziemnych	-
Waloryzacja przydatności rolnej	Strefa wyłączona z produkcji rolnej.
Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa	Obiekty zabytkowe znajdują się na terenach zurbanizowanych. Roślinność parków zabytkowych
Waloryzacja kulturowa	Zachowanie założeń pałacowo-parkowych, zespołów sakralnych, założeń cmentarnych, stanowisk archeologicznych i grodzisk, wiejskich układów osadniczych, obiektów objętych rejestrem zabytków i znajdujące się w spisie konserwatorskim na terenie gminy.

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
	Możliwość wykorzystania obiektów historycznych i kulturowych jako uzupełnienie funkcji turystycznej.

5.3 Tereny wymagające rekultywacji

Na terenie Gminy Platerówka nie ma obecnie żadnej działalności przemysłowej na wysoką skalę. Jedyne negatywne oddziaływanie działania wydobywcze prowadzone są na terenie Lubańskiego Wielkiego Lasu.

5.3.1 Teren eksploatacji surowców mineralnych i przewidzianej rekultywacji (E/RE)

Opis:

Na terenie Gminy Platerówka prowadzi się obecnie eksploatację złóż bazaltu w „Bukowej Górze” i „Liściastej Górze”, które są położone w Wielkim Lesie Lubańskim. Na terenie gminy znajdują się również zrehabilitowane: kamieniołom „Nowego Kamieniołomu” oraz wyrobisko w zachodniej części Lubańskiego Wielkiego Lasu.

Zalecane użytkowanie:

- Zakłada się utrzymanie eksploatacji bazaltu „Bukowa Góra” i „Liściasta Góra” zgodnie z obowiązującymi koncesjami, natomiast na terenach poeksploatacyjnych należy prowadzić sukcesywną rekultywację w kierunku wodno-leśnym uwzględniając wymogi ochrony środowiska przyrodniczego oraz minimalizować negatywne skutki;
- po zakończeniu eksploatacji należy wykonać rekultywację terenów w kierunku wodno-leśnym zgodnie z udzielonym pozwoleniem;
- wykluczenie zabudowy obiektów kubaturowych, liniowych na terenach eksploatacyjnych;
- wyklucza się wykorzystanie wyrobisk poeksploatacyjnych na cele składowania i utylizacji odpadów komunalnych i przemysłowych oraz substancji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi;
- obszar powinien być wskazany jako szkody górnicze.

Użytkowanie dopuszczalne:

- udokumentowanie złoża żwiru oraz możliwość eksploatacji żwiru w Platerówce jedynie pod warunkiem stwierdzenia braku negatywnego oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo oraz przy zapewnieniu minimalnej uciążliwości dla środowiska.

Ograniczenia:

- Zgodnie z Art. 48 tej ustawy, udokumentowane złoża kopalin oraz udokumentowane wody podziemne w granicach stref ochronnych ujęć oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych uwzględnia się w planie ogólnym gminy;
- związane pozwoleniami wodno-prawnymi, koncesjami na wydobywanie kruszywa;
- dostępności złóż.

Wskazanie uwarunkowań ekofizjograficznych:

Uwarunkowania ekofizjograficzne	Opis
Ocena odporności środowiska na degradację i zdolność do regeneracji	Niska odporność środowiska, długi okres regeneracji
Bariery fizjograficzne	Eksploracja złóż bazaltu „Bukowa Góra”, „Liściasta Góra”. Działalność górnicza powoduje zakłócenie funkcjonowania procesów przyrodniczych zachodzących w ekosystemie leśnym, z zapyleniem i hałasem spowodowanym załadunkiem i transportem urobku z wyrobiska do zakładu przerobczego, większą podatnością na procesy denudacji, erozji i sejsmiczne
Warunki podłoża budowlanego	Strefa powinna być wyłączona z jakiegokolwiek zabudowy i działalności powodującej trwałe przekształcenia terenu. Należy ograniczyć eksploatację złóż bazaltu. Kierunek rekultywacji – wodno-leśny
Waloryzacja wód podziemnych	Urozmaicona rzeźba terenu sprzyjając różnorodności przyrodniczej.
Waloryzacja przydatności rolniczej	Strefa wyłączona z produkcji rolnej.
Waloryzacja przyrodniczo-krajobrazowa	Strefa znajduje się na terenie Lubańskiego Wielkiego Lasu, który odgrywa istotną rolę jako siedlisko rozrodu i żerowania wielu gatunków zwierząt, w tym objętych ochroną prawną. Jest to również korytarz ekologiczny dla dużych ssaków. Obszar występowania rzadkich i chronionych gatunków roślin i grzybów.
Waloryzacja kulturowa	Elementy krajobrazu kulturowego położone są poza terenami eksploatacji bazaltu

6. Dokumenty i materiały wykorzystane przy sporządzeniu opracowania ekofizjograficznego

[1] Pawlaczyk P., Jermaczek A., Poradnik lokalnej ochrony przyrody. Wydanie IV zmienione. Wydawnictwo Klubu Przyrodników. Świebodzin 2008;

[2] Kistowski M., Wybrane problemy metodyczne i terminologiczne opracowań ekofizjograficznych, Problemy Ocen Środowiskowych, nr 3[14]:32-39;

[3] Kistowski M., Ocena odporności środowiska na degradację oraz jego zdolności do regeneracji;

[4] Kistowski M., Opracowania ekofizjograficzne a prognozy oddziaływania na środowisko projektów planów zagospodarowania przestrzennego. Zagadnienia wstępne;

[5] Kistowski M., Procedura sporządzania opracowań ekofizjograficznych w świetle najnowszych uregulowań prawnych

[6] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Platerówka, czerwiec 2000 r.;

[7] Program Ochrony Środowiska dla Gminy Platerówka na lata 2024-2027 w perspektywie do 2030 roku. Zakład Analiz Środowiskowych Eko-precyzja – dokument został przyjęty na mocy uchwały nr III/9/24 Rady Gminy w Platerówce z dn. 27 czerwca 2024 r.;

[8] Program opieki nad zabytkami dla Gminy Platerówka na lata 2025-2028 uchwalony na mocy uchwały nr X/62/5 Rady Gminy w Platerówce z dn. 24 marca 2025 r.

[9] Plan gospodarki odpadami dla Gminy Platerówka na lata 2009-2012 z uwzględnieniem okresu 2013-2016. Aktualizacja. EkoEkspert. 2009 r.

[10] Program Ochrony Środowiska dla powiatu lubańskiego na lata 2021-2024 z uwzględnieniem lat 2025-2028;

[11] Opracowanie ekofizjograficzne województwa dolnośląskiego, 2005 r.;

[12] Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016

[13] Plan Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Świeradów na okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2027 r. Program Ochrony Przyrody

[14] Plan Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Pieńsk na okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2025 r. Program Ochrony Przyrody;

[15] Koncepcja przebiegu trasy rowerowej ER3B w ramach projektu „Rowerem po granicy – transgraniczna koncepcja ścieżek rowerowych”

[16] Opracowanie ekofizjograficzne dla Gminy Platerówka. 2010 r. BBF Sp. z o.o.

[17] Kondracki J., Geografia regionalna Polski;

[18] Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Platerówka na lata 2020-2032” - dokument został przyjęty na mocy uchwały nr XIV/120/20 Rady Gminy w Platerówce z dn. 22 grudnia 2020 r.

[19] Raport o stanie Gminy Platerówka za 2024 rok;

[20] Studium Wykonalności pn.: „Uporządkowanie Gospodarki wodno – ściekowej gmin leżących w zlewni rzeki Czerwona Woda”;

[21] Roczna Analiza Systemu Gospodarki Odpadami Komunalnymi na terenie Gminy Platerówka z 2024

[22] Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie Włosienia (Uchwała nr VIII/59/19 Rady Gminy w Platerówce z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów położonych w obrębie Włosień, w Gminie Platerówka);

[23] Plan gospodarki odpadami dla Gminy Platerówka na lata 2009-2012 z uwzględnieniem okresu 2013-2016;

[24] Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Platerówka dla obszarów położonych w obrębie Włosień, 2014;

[25] Prognoza *oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Lubańskiego na lata 2021-2024 z uwzględnieniem lat 2025-2028*;

[26] Uchwała NR XI/63/16 Rady Gminy w Platerówce z dnia 7 marca 2016 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu górniczego „Bukowa Góra” w Gminie Platerówka

[27] Współczesne problemy klimatu Polski pod redakcją Longiny Chojnackiej-Ożga i Haliny Lorenc, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Państwowy Instytut Badawczy Warszawa 2019

[28] Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2023

[29] Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2024

[30] Strategia Rozwoju Powiatu Lubańskiego do roku 2030

[31] Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

[32] Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Linki:

[1] <https://stat.gov.pl/>

[2] <https://wody.isok.gov.pl>

[3] <https://klimat.imgw.pl/>

[4] <http://Gminaplaterowka.pl>

[5] <https://monitor-ujec.imgw.pl>

[6] <https://www.wroclaw.wios.gov.pl>

[7] <https://platerowka.e-mapa.net/wykazplanow/>

7. Załączniki kartograficzne

1. Mapa geomorfologiczna w skali 1:30 000;
2. Mapa geologiczna w skali 1:30 000;
3. Mapa glebowa w skali 1:30 000;
4. Mapa warunków gruntowo-wodnych w skali 1:30 000;
5. Mapa wód podziemnych w skali 1:30 000;
6. Mapa użytkowania terenu w skali 1:30 000;
7. Mapa walorów środowiska przyrodniczego w skali 1:30 000;
8. Mapa krajobrazowa i krajobrazu kulturowego w skali 1:30 000;
9. Mapa waloryzacji krajobrazu w skali 1:30 000;
10. Mapa odporności środowiska na degradację wraz ze zdolnością do regeneracji w skali 1:30 000;
11. Mapa bariery fizjograficzne w skali 1:30 000;
12. Mapa zagrożeń w skali 1:30 000;
13. Mapa uwarunkowań fizjograficznych i prawnych w skali 1:30 000